



# CVRIA

EIROPAS KOPIENU TIESA

Gada ziņojums  
2008





EIROPAS KOPIENU TIESA

GADA ZIŅOJUMS  
2008

Eiropas Kopienu Tiesas,  
Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas un  
Eiropas Savienības Civildienesta tiesas darba pārskats

Luksemburgā, 2009. gadā

[www.curia.europa.eu](http://www.curia.europa.eu)

Eiropas Kopienu Tiesa  
L-2925 Luksemburga  
Tel. +352 4303-1

Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesa  
L-2925 Luksemburga  
Tel. +352 4303-1

Eiropas Savienības Civildienesta tiesa  
L-2925 Luksemburga  
Tel. +352 4303-1

Tiesas interneta adrese: <http://www.curia.europa.eu>  
Gada ziņojums ir pieejams arī CD-ROM formātā  
Tiesas Preses un informācijas nodaļā  
Tel. (352) 4303 2035

Sagatavošana pabeigta 2008. gada 31. decembrī.

Pārpublicēšana atļauta, minot avotu. Fotografijas var tikt pārpublicētas tikai šī izdevuma sakarā. Cita veida izmantošanai atļauja ir jālūdz Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojam.

Liela daļa papildu informācijas par Eiropas Savienību ir pieejama internetā.  
Tai var piekļūt, izmantojot *Europa* serveri (<http://europa.eu>).

Kataloga dati atrodami šīs publikācijas beigās.

Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs, 2009. gads

ISBN 978-92-829-0900-3

doi: 10.2862/28094

© Eiropas Kopienas, 2009. gads

*Printed in Luxembourg*

IESPIESTS UZ BALTA, HLORU NESATUROŠA PAPĪRA

## Satura rādītājs

	Lpp.
Tiesas priekšsēdētāja <i>Vassilios Skouris</i> priekšvārds .....	5

### I nodaļa

#### *Eiropas Kopienu Tiesa*

A – Tiesas darbība un attīstība 2008. gadā .....	9
B – Tiesas sastāvs .....	51
1. Tiesas locekļi .....	53
2. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2008. gadā .....	67
3. Protokolārā kārtība .....	69
4. Bijušie Tiesas locekļi .....	71
C – Tiesas darbības statistika .....	75

### II nodaļa

#### *Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesa*

A – Pirmās instances tiesas darbība 2008. gadā .....	107
B – Pirmās instances tiesas sastāvs .....	145
1. Pirmās instances tiesas locekļi .....	147
2. Izmaiņas Pirmās instances tiesas sastāvā 2008. gadā .....	157
3. Protokolārā kārtība .....	159
4. Bijušie Pirmās instances tiesas locekļi .....	161
C – Pirmās instances tiesas darbības statistika .....	163

**III nodaļa***Eiropas Savienības Civildienesta tiesa*

A – Civildienesta tiesas darbība 2008. gadā .....	187
B – Civildienesta tiesas sastāvs .....	199
1. Civildienesta tiesas locekļi .....	201
2. Protokolārā kārtība .....	205
C – Civildienesta tiesas darbības statistika .....	207

**IV nodaļa***Tikšanās un vizītes*

A – Oficiālās vizītes un pasākumi Tiesā, Pirmās instances tiesā un Civildienesta tiesā .....	221
B – Mācību apmeklējumi (2008) .....	225
C – Svinīgās sēdes .....	229
D – Vizītes vai piedalīšanās oficiālos pasākumos .....	231
<i>Organizācijas shēmas kopsavilkums .....</i>	<i>238</i>
<i>Tiesas kontaktinformācija .....</i>	<i>241</i>

## Priekšvārds

Eiropas Kopienu tiesa 2008. gadu noslēdza ar simbolisku žestu – tā pārņēma savā pārvaldībā jauno ēku kompleksu. Šobrīd Tiesas rīcībā ir centralizēta infrastruktūra, kas atbilst tajā notikušajai attīstībai, tās lietu pastāvīgam pieaugumam, jaunu procedūru ieviešanai un jaunajai Eiropas Savienības paplašināšanai, kas ir optimāla situācija pat elektronisko sakaru laikmetā.

Jaunā Tiesas ēku kompleksa svinīgās atklāšanas, kuru ar savu klātbūtni pagodināja augstu stāvošas personas, vēsturisko nozīmi otrā plānā nenovirza arī citi pagājušajā gadā zīmīgi notikumi. Nozīmīga bija arī jaunās steidzamās prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ieviešana, šī tiesvedība ļāva Tiesai ļoti īsā termiņā izskatīt pirmās lietas, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurām tika piemērota šī tiesvedība.

2008. gads ieies vēsturē arī ar Tiesas darbības efektivitāti un īpaši saspringto darba režīmu. Šajā sakarā jāpiemin kopējais tiesvedības ilguma samazinājums, kas ir ļoti nozīmīgs, it īpaši prejudiciālā nolēmuma tiesvedībām. Pirmās instances tiesa savukārt ir atzinusi, ka šis ir bijis viens no ražīgākajiem gadiem tās vēsturē.

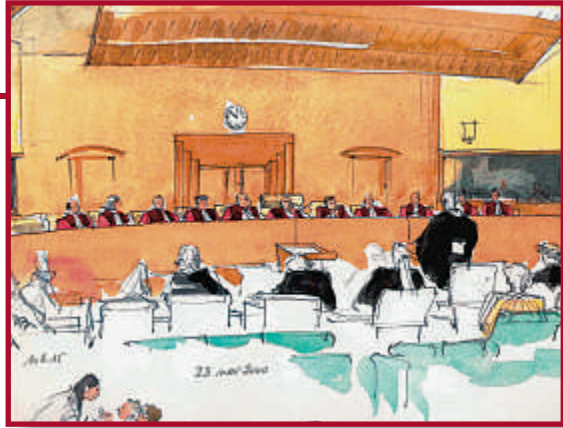
Visbeidzot, pagājušā gadā trijās tiesās, kas kopā veido Kopienu Tiesu, ir tikušas ierosinātas 1332 lietas, kas otro gadu pēc kārtas ir vislielākais skaits šīs iestādes vēsturē un parāda, ka tiesvedības apjoms Kopienu tiesību jomā pastāvīgi palielinās.

Gada ziņojums ļaus lasītājam iepazīties ar triju tiesu, kas veido šo iestādi – Tiesas, Pirmās instances tiesas un Civildienesta tiesas – attīstību un pamatdarbību. Katras tiesas īpašā tiesas statistika papildina un ilustrē tiesas darbības pagājušajā gadā analīzi.



V. Skouris  
Tiesas priekšsēdētājs





# I nodaļa

Eiropas Kopienu Tiesa



## A. Tiesas darbība un attīstība 2008. gadā

Tiesas priekšsēdētājs *Vassilios Skouris*

Gada ziņojuma struktūra ir tāda pati kā iepriekšējos gados. Pirmajā daļā kopsavilkuma veidā aprakstīta Eiropas Kopienu Tiesas darbība 2008. gadā. Tajā, pirmkārt, ir sniegts ieskats iestādes attīstībā šajā gadā, akcentējot institucionālās izmaiņas, kas skārušas Tiesu, un izmaiņas tās iekšējā organizācijā un darba metodēs (1. sadaļa). Otrkārt, tajā ietverta statistikas analīze par iestādes darba slodzes izmaiņām, kā arī vidējo tiesvedības ilgumu (2. sadaļa). Nobeigumā tajā kā katru gadu raksturoti galvenie judikatūras attīstības virzieni, kas sagrupēti pēc lietu jomām (3. sadaļa).

**1.** Ievērojamākais 2008. gada notikums Eiropas Kopienu Tiesai bija jaunās Pils, kas apvieno un paplašina pastāvošās ēkas, svinīgā atklāšana. Jaunā pils kā novatorisks arhitektūras projekts tika uzbūvēta, ievērojot un turpinot sākotnējās pils struktūru. Jaunās pils sastāvā ietilpst *vecā pils*, kas rekonstruēta, lai iekļautu "Gredzena" ("Anneau") tiesas sēžu zāles – šī divstāvu ēka tā ir nosaukta tāpēc, ka, lai gan tai ir taisnstūra forma, tā pilnībā aptver Pili un tajā atrodas Tiesas locekļu biroji, kā arī viņu kabinetu darbinieku biroji, divi *torņi*, kuri paredzēti tulkošanas dienestiem, un *Galerija* – gara, gaiša pasāža, kas kā arhitektoniska saikne savieno ne tikai vecās un jaunās ēkas, bet arī dažādus iestādes dienestus.

Pieņemšanā par godu Jaunās pils svinīgajai atklāšanai 2008. gada 4. decembrī, piedaloties Viņu Karaliskajām augstībām Luksemburgas Lielhercogam un Lielhercogienei, uzrunas teica Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja vietniece *Diana Wallis*, Francijas Republikas tieslietu ministre *Rachida Dati*, Eiropas Komisijas priekšsēdētājs *José Manuel Barroso* un Viņa Ekseleņce Luksemburgas Lielhercogistes premjerministrs *Jean-Claude Juncker*.

Iestādes darbību regulējošās tiesību normās ar 2008. gada 8. jūlija grozījumiem Tiesas Reglamentā tika ieviesta 4.A sadaļa, kurā ir ietverti noteikumi par Pirmās instances tiesas nolēmumu, kas pieņemti apelācijas tiesvedībā, pārskatīšanas procedūras, kas paredzēta Tiesas Statūtu 62. pantā, ieviešanu. Nozīmīgākais šo jauno tiesību normu (123.a–123.e pants) devums ir jaunas palātas radīšana, kuras uzdevums ir pēc Pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma izlemt, vai ir jāpārskata Pirmās instances tiesas nolēmums. Šīs palātas sastāvā ir Tiesas priekšsēdētājs un četri piecu tiesnešu palātu priekšsēdētāji.

**2.** Tiesas darbības statistika 2008. gadā parāda, pirmkārt, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem būtiski ir samazinājies prejudiciālā nolēmuma tiesvedību ilgums, un, otrkārt, turpinātu lietu skaita palielināšanās tendenci.

Tiesa 2008. gadā pabeidza 495 lietas (neto skaits, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanas). No šīm lietām 333 lietās tika pasludināts spriedums un 161 lietā tika izdots rīkojums. Taisīto spriedumu un izdoto rīkojumu skaits ir mazāks nekā iepriekšējā gadā (379 spriedumi un 172 rīkojumi). Tomēr ir jāatgādina, ka 2008. gadā pabeigto prejudiciālā nolēmuma lietu skaits (238 lietas, neto skaits; 301 lieta, bruto skaits) ir acīmredzami lielāks nekā 2007. gadā (218 lietas, neto skaits; 235 lietas, bruto skaits).

Tiesā ir ierosinātas 592 jaunas lietas, kas pat pārsniedz 2007. gadā ierosināto lietu skaitu, kas bija vislielākais skaits Tiesas vēsturē <sup>1</sup>. Izskatāmo lietu skaits 2008. gada beigās tomēr nav ievērojami palielinājies (767 lieta, bruto skaits) salīdzinājumā ar 2007. gada beigās neizskatītajām lietām (741 lieta, bruto skaits).

Cita starpā attiecībā uz tiesvedības ilgumu 2008. gadā ir notikušas ievērojamas izmaiņas. Tādējādi lūgumiem sniegt prejudiciālo nolēmumu šis ilgums bija vidēji 16,8 mēneši, kurpretim 2007. gadā tas bija 19,8 mēneši, bet 2006. gadā – 19,8 mēneši. Salīdzinoša analīze liecina, ka attiecībā uz visu laikposmu, par kuru Tiesai ir ticamas ziņas, 2008. gadā vidējais prejudiciālo nolēmumu tiesvedības ilgums ir sasniedzis viszemāko līmeni. Tiešo prasību un apelāciju gadījumos vidējais tiesvedības ilgums bija attiecīgi 16,9 un 18,4 mēneši (18,2 mēneši un 17,8 mēneši 2007. gadā).

Mūsu iestādes darba efektivitātes, izskatot lietas, uzlabošanās, ir izskaidrojama ne tikai ar pēdējo gadu laikā veiktajām šo darba metožu reformām, bet arī ar plašāku dažādu procesuālo līdzekļu izmantošanu, lai paātrinātu noteiktu lietu izskatīšanu, – īpaši ar steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, lietas izskatīšanu prioritāri, paātrināto procesu, vienkāršoto procesu un iespēju taisīt spriedumu bez ģenerālvokāta secinājumiem.

Šajā gadā steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība tika lūgta 6 lietās, un palāta uzskatīja, ka Reglamenta 104.b pantā prasītie nosacījumi ir izpildīti 3 no šīm lietām. Šie jaunie noteikumi par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību ir devuši Tiesai iespēju 2008. gadā pabeigt šīs lietas vidēji 2,1 mēneša termiņā.

Lietas izskatīšana paātrinātā procesā tika prasīta 8 reizes, tomēr Reglamentā prasītie ārkārtējie (steidzamības) nosacījumi bija izpildīti tikai 2 lietās, kuras tika pabeigtas vidēji 4,5 mēnešu termiņā. Atbilstīgi 2004. gadā izveidotajai praksei pieteikumi par paātrināto procesu tiek pieņemti vai noraidīti ar motivētu Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu. Jāpiebilst, ka prioritāra izskatīšana tika noteikta vienā lietā.

Turklāt Tiesa turpināja izmantot Reglamenta 104. panta 3. punktā paredzēto vienkāršoto procedūru, lai atbildētu uz konkrētiem prejudiciāliem jautājumiem. Ar rīkojumu, pamatojoties uz šo noteikumu, pavisam tika pabeigtas 39 lietas, kas ir direiz vairāk nekā 2007. gadā

Visbeidzot, Tiesa bieži ir izmantojusi tās Statūtu 20. pantā paredzēto iespēju taisīt spriedumu bez ģenerālvokāta secinājumiem, ja lietā nerodas jauni tiesību jautājumi. Jānorāda, ka apmēram 41 % no 2008. gadā pasludinātajiem spriedumiem nebija ģenerālvokāta secinājumu (2007. gadā – 43 %).

Runājot par lietu sadalījumu starp dažādiem Tiesas iztiesāšanas sastāviem, jānorāda, ka virspalāta ir izskatījusi apmēram 14 %, piecu tiesnešu palātas – 58 %, bet triju tiesnešu palātas – nedaudz vairāk par 26 % no 2008. gadā pabeigtajām lietām. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir jākonstatē, ka nedaudz ir pieaudzis virspalātas izskatīto lietu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (2007. gadā – 11 %) un piecu tiesnešu palātu izskatīto lietu skaits (2007. gadā – 55 %), samazinoties triju tiesnešu palātu izskatīto lietu skaitam (2007. gadā – 33 %).

<sup>1</sup> Izņemot 1979. gadā ierosinātās 1324 lietas. Tomēr šis neparasti lielais skaits bija izskaidrojams ar to, ka bija iesniegtas daudzas prasības atcelt vienu un to pašu tiesību aktu.

Detalizētāku informāciju par 2008. gada tiesas darbības statistikas datiem lasītājs atradīs šīs sadaļas C punktā.

### *Konstitucionālie vai institucionālie jautājumi*

Attiecībā uz pamatprincipiem, kuri veido Kopienu sistēmas kodolu, arī šogad vienlīdzības princips bieži ticis aplūkots Tiesas judikatūrā.

Norādīsim trīs spriedumus, kas ietekmē dažādas jomas.

Lietā C-54/07 *Feryn* (2008. gada 10. jūlija spriedums) uzdotais jautājums bija par to, vai tas, ka darba devējs publiski paziņo, ka nepieņems darbā darbiniekus ar noteiktu etnisku vai rasu piederību, ir tieša diskriminācija saistībā ar pieņemšanu darbā Direktīvas 2000/43<sup>2</sup> 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

Tiesa uzskatīja, ka tā tas ir, jo šie paziņojumi var nopietni atturēt zināmus kandidātus pieņemt savu kandidatūru un tādēļ radīt šķērslī viņu pieejai darba tirgum. Lai šāda tieša diskriminācija pastāvētu, nav jābūt identificējamam sūdzības iesniedzējam, kas apgalvo, ka ir šādas diskriminācijas upuris.

Turpinājumā Tiesa lēma par jautājumu par diskriminācijas pierādījumiem. Tā atzina, ka attiecīgie publiskie paziņojumi ir pietiekami, lai Direktīvas 2000/43 8. panta 1. punkta izpratnē varētu pieņemt, ka tiek īstenota tieši diskriminējoša darbā pieņemšanas politika. Līdz ar to šim darba devējam jāpierāda, ka vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums nav noticis, ko viņš var darīt, pierādot, ka patiesā uzņēmuma darbā pieņemšanas prakse neatbilst šiem paziņojumiem. Pēc tam iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai pārmestie fakti ir pierādīti, un jāizvērtē, vai šī darba devēja apgalvojumam, ka viņš neesot pārkāpis vienlīdzīgas attieksmes principu, ir pietiekami pierādījumi.

Noslēgumā Tiesa nosprieda, ka attiecībā uz sankcijām, kas šajā lietā uzliktas par attiecīgo diskrimināciju, pieņemot darbā, Direktīvas 2000/43 15. pantā ir prasīts, lai pat tad, ja nav identificējama upura, šīs direktīvas transponēšanai pieņemto valsts tiesību normu pārkāpumiem piemērojamo sankciju sistēma būtu efektīva, proporcionāla un preventīva.

Vienlīdzīga attieksme saistībā ar diskriminācijas, pamatojoties uz vecumu, aizliegumu, tika aplūkota lietā C-427/06 *Bartsch* (2008. gada 23. septembra spriedums). Tiesa nolēma, ka Kopienu tiesībās nav noteikts diskriminācijas vecuma dēļ aizliegums, kura piemērošana dalībvalstu tiesām ir jānodrošina, ja iespējami diskriminējošajai attieksmei nav nekādas saiknes ar Kopienu tiesībām. Šāda saikne netiek izveidota nedz ar EKL 13. pantu, nedz gadījumā, kad uzņēmuma pensiju sistēma, kurā tiesības uz vecuma pensiju netiek piešķirtas pārdzīvojušajam laulātajam, kas ir vairāk nekā piecpadsmit gadus jaunāks par mirušo darbinieku, ar Direktīvu 2000/78<sup>3</sup> pirms attiecīgajai dalībvalstij noteiktā šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām.

<sup>2</sup> Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīva 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības (OV L 180, 22. lpp.).

<sup>3</sup> Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.).

Lietā C-164/07 *Wood* (2008. gada 5. jūnija spriedums) Tiesai tika lūgts atbildēt uz prejudiciālu jautājumu par Francijas tiesiskā regulējuma, ar kuru Eiropas Kopienu pilsonim, kurš dzīvo Francijā un ir bērna, kas ir Francijas pilsonis un kas gājis bojā nodarījumā, kas nav noticis šīs valsts teritorijā, tēvs, ir atteikta kompensācija, ko piešķir *Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions*, vienīgi viņa pilsonības dēļ, saderību ar vispārējo nediskriminācijas pilsonības dēļ principu. Tiesa nosprieda, ka šāds tiesiskais regulējums ir pretrunā Kopienu tiesībām.

Par Kopienu tiesību vispārējiem principiem un to ievērošanu valsts iestādēs, tām īstenojot minētās tiesības, jānorāda lieta C-455/06 *Heemskerk un Schaap* (2008. gada 25. novembra spriedums) par eksporta kompensācijām un liellopu aizsardzību pārvadāšanas laikā, kas deva Tiesai iespēju lemt par *reformatio in pejus* valsts tiesību normu. Tā nolēma, ka Kopienu tiesības nenosaka pienākumu valsts tiesai pēc savas iniciatīvas piemērot Kopienu tiesību normu, ja šādas piemērošanas rezultātā tai nāktos atkāpties no atbilstošā valsts tiesībās paredzētā principa par *reformatio in pejus* aizliegumu. Ar šādu pienākumu tiktu pārkāpts ne tikai tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips, tiesiskās drošības princips un tiesiskās palāvības aizsardzības princips, kas ir minētā aizlieguma pamatā, bet indivīds, kurš ir cēlis prasību pret tam nelabvēlīgu aktu, tiktu arī pakļauts riskam, ka šāda prasība tam radītu nelabvēlīgāku situāciju par to, kādā viņš būtu atradies tad, ja nebūtu cēlis šo prasību.

Attiecībā uz strīdiem, ko izskata Kopienu tiesas, vairāki spriedumi ir īpaši interesanti. Viens no tiem attiecas uz pašu Kopienu tiesas kompetenci.

Apvienotajās lietās C-402/05 P un C-415/05 P *Kadi un Al Barakaat International Foundation/ Padome un Komisija* (2008. gada 3. septembra spriedums) Tiesa apstiprināja apstrīdētos Pirmās instances tiesas spriedumus (2005. gada 21. septembra spriedumi lietā T-315/01, Krājums, II-3649. lpp., un lietā T-306/01, Krājums, II-3533. lpp.) attiecībā uz Padomes kompetenci pieņemt regulu, ar kuru ir likts iesaldēt personu un organizāciju, kuras ir nosauktas šai regulai pievienotajā sarakstā<sup>4</sup>, kas pieņemta, lai Eiropas Kopienā īstenotu Apvienoto Nāciju Drošības padomes rezolūciju, naudas līdzekļus, Tiesa nolēma, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka Kopienu iestādēm principā nav kompetences, lai kontrolētu šīs regulas iekšējo likumību. Tiesa uzskata, ka katra Kopienu akta spēkā esamības pārbaude, ievērojot pamattiesības, tiesību kopienā ir jāuzskata par konstitucionālas garantijas izpausmi, kas izriet no EKL kā autonomas tiesību sistēmas, kuru nevar apdraudēt starptautisks nolīgums. Tiesiskuma kontrole, kas ir jānodrošina Kopienu tiesai, attiecas uz Kopienu aktu, ar kuru ir jāīsteno starptautisks nolīgums, nevis uz pašu nolīgumu. Kopienu tiesām principā pilnībā ir jāpārbauda visu Kopienu aktu tiesiskums, ievērojot pamattiesības, kas ir neatņemama daļa no Kopienu vispārējiem tiesību principiem, tostarp tiesiskums tādiem Kopienu aktiem, ar kuriem tāpat kā ar aplūkoto regulu tiek īstenotas ANO Drošības padomes rezolūcijas.

Jāpiebilst, ka Tiesa uzskatīja, ka, ievērojot konkrētos apstākļus, kas saistīti ar *Kadi un Al Barakaat* iekļaušanu personu un organizāciju, uz kurām attiecas naudas līdzekļu iesaldēšana, sarakstā, ir jālemj, ka tiesības uz aizstāvību, proti – tiesības tikt uzklautam un tiesības uz efektīvu pārbaudi tiesā, acīmredzami nav tikušas ievērotas. Šajā jautājumā Tiesa atgādināja,

<sup>4</sup> Padomes 2002. gada 27. maija Regula (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar Osamu Bin Ladenu, *Al-Qaida* tīklu un *Taliban*, un ar kuru atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 467/2001 (OV L 139, 9. lpp.).

ka pārbaudes tiesā efektivitāte nozīmē, ka Kopienas iestādei ir jāpaziņo attiecīgā pasākuma pamatojums attiecīgajai personai vai organizācijai brīdī, kad ir nolemts veikt šādu pasākumu, ja tas ir iespējams, vai vismaz pēc iespējas ātrāk pēc šī lēmuma pieņemšanas, lai šie adresāti termiņā varētu izmantot savas pārsūdzības tiesības.

Lai gan Tiesa ir atcēlusi minēto Padomes regulu tiktāl, ciktāl ar to ir iesaldēti *Kadi* un *Al Barakaat* naudas līdzekļi, tā ir atzinusi, ka, nekavējoties atceļot šo regulu, varētu rasties nopietns un neatgriezenisks kaitējums ierobežojošo pasākumu efektivitātei, jo līdz tās iespējamai aizstāšanai ar jaunu regulu, norādītās personas un organizācijas varētu veikt pasākumus, lai izvairītos no tā, ka tiem vēlreiz varētu tikt piemērota naudas līdzekļu iesaldēšana, it īpaši tādēļ, ka nav izslēdzams, ka pēc būtības šādu pasākumu noteikšana *Kadi* un *Al Barakaat* var izrādīties pamatota. Ņemot vērā šos apstākļus, Tiesa saglabāja minētās regulas saistošo spēku uz laika posmu, kas nepārsniedz trīs mēnešus no šī sprieduma pasludināšanas dienas, lai ļautu Padomei novērst konstatētos pārkāpumus.

Citā lietā *C-47/07 P Masdar (UK)/Komisija* (2008. gada 16. decembra spriedums) ir aplūkota piekļuves Kopienai tiesai procedūra.

Šī lieta attiecās uz nepamatotu iedzīvošanos. Tiesa nosprieda, ka atbilstoši dalībvalstu tiesību sistēmām kopīgiem principiem personai, kas ir cietusi zaudējumus, kuri ir palielinājuši citas personas kapitālu, nepastāvot nekādam juridiskam šīs iedzīvošanās pamatojumam, attiecībā uz iedzīvojušos personu parasti ir atprasījuma tiesības atbilstoši šo zaudējumu summai. Prasībā sakarā ar tādu nepamatotu iedzīvošanos, kāda ir paredzēta lielākajā daļā valsts tiesību sistēmu, netiek iekļauts nosacījums par atbildētāja rīcības nelikumību vai tā vainu. Savukārt ir nepieciešams, lai iedzīvošanās būtu bez jebkāda spēkā esoša juridiskā pamata. Tā kā tāda nepamatota iedzīvošanās rada dalībvalstu tiesību sistēmām kopīgu ārpuslīgumisku pienākumu avotu, Kopiena nevar nepiemērot attiecīgi tos pašus principus, ja fiziska vai juridiska persona tai pārmet, ka tā ir netaisni iedzīvojusies uz tās rēķina.

Tiesa piebilda, ka prasība par nepamatotu iedzīvošanos neattiecas uz ārpuslīgumiskās atbildības sistēmu šaurā nozīmē, kuras izmantošana ir atkarīga no tā, vai ir izpildīti visi nosacījumi par Kopienai pārmestās rīcības pretlikumību, zaudējumu esamību un cēloņsakarību starp šo rīcību un norādītajiem zaudējumiem. No prasībām, kas iesniegtas saskaņā ar minēto sistēmu, tā atšķiras ar to, ka nav nepieciešams pierādījums par atbildētāja pretlikumīgu rīcību, pat ne rīcība vispār, bet tikai pierādījums par atbildētāja iedzīvošanos bez spēkā esoša juridiskā pamata un par prasītāja mantas samazinājumu, kas saistīta ar minēto iedzīvošanos. Tomēr, neskatoties uz šīm pazīmēm, personai nevar liegt iespēju iesniegt pret Kopienai prasību, kas balstīta uz nepamatotu iedzīvošanos, tikai tā iemesla dēļ, ka EKL skaidri nav paredzēts šāda veida prasības iesniegšanas veids. EKL 235. panta un 288. panta otrās daļas interpretācija, kas izslēgtu šo iespēju, novestu pie rezultāta, kas būtu pretējs efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principam, kurš ir noteikts Tiesas judikatūrā un no jauna apstiprināts Nicā pasludinātās Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā.

Precizējot šo prasību sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību jomu, īpašu uzmanību ir pelnījušas apvienotās lietas *C-120/06 P* un *C-121/06 P FIAMM un FIAMM Technologies/Padome* un Komisija (2008. gada 9. septembra spriedums), kas attiecas uz Kopienai atbildības par normatīvu aktu problēmu. PTO Strīdu izšķiršanas organizācija (SIO) nolēma, ka Kopienai banānu importa režīms nav saderīgs ar Pasaules tirdzniecības organizācijas (PTO) nolīgumiem, un atļāva Amerikas Savienotajām Valstīm piemērot muitas papildnodokli noteiktam Kopienai importam. Sešas Eiropas Savienībā reģistrētas sabiedrības ir lūgušas, lai Komisijai

un Padomei tiktu piespriests atlīdzināt zaudējumus, kas tām radušies ASV pretpasākumu piemērošanas viņu eksportam uz Amerikas Savienotajām Valstīm rezultātā.

Tiesa atgādināja, ka Kопienas atbildība par normatīvu aktu, kas saistīti ar politisku izvēli ekonomikas jomā, var iestāties tikai tad, ja ir izdarīts pietiekami būtisks augstāka spēka tiesību normas, kas aizsargā privātpersonas un piešķir tām tiesības, pārkāpums. Tā norādīja arī, ka, kaut arī Kопienu atbildības par nelikumīgu iestādes aktu princips ir dalībvalstu tiesību sistēmās pazīstama vispārēja principa izpausme, saskaņā ar kuru prettiesiska darbība rada pienākumu atlīdzināt radītos zaudējumus, tomēr šāda tiesību sistēmu konverģence nav konstatēta attiecībā uz principa par atbildību pastāvēšanu, ja publiska valsts iestāde ir pieņēmusi tiesisku aktu, it īpaši tad, ja šim aktam ir normatīvs raksturs. Tiesa secināja, ka pašreiz Kопienu tiesībās nepastāv atbildības režīms, kas ļautu rasties Kопienu atbildībai par rīcību, kura attiecas uz tās likumdošanas kompetences jomu, situācijā, kurā uz iespējamu šādas rīcības neatbilstību PTO līgumiem nevar atsaukties Kопienu tiesā. Turklāt tā precizēja, ka Kопienu normatīvs akts, kura piemērošanas rezultātā rodas īpašuma tiesību ierobežojumi un ierobežojumi brīvībai veikt profesionālo darbību, ja tas rada nesamērīgus un nepieņemamus draudus pašai šo tiesību būtībai, attiecīgā gadījumā neparedzot zaudējumu atlīdzību, kas būtu atbilstoša, lai izvairītos no minētajiem draudiem vai kompensētu tos, var radīt Kопienu ārpuslīgumisko atbildību.

Citi spriedumi tradicionāli ir papildinājuši bagātīgo Tiesas judikatūru par prasības atcelt tiesību aktu pieņemamību.

Tā lietā C-125/06 P Komisija/*Infront WM* (2008. gada 13. marta spriedums) Tiesa nolēma, ka Komisijas lēmums, ar kuru ir apstiprināti pasākumi par notikumu, kuri ir sabiedrībai īpaši svarīgi, ekskluzīvu televīzijas retranslācijas tiesību īstenošanu, kurus dalībvalsts ir noteikusi atbilstoši Direktīvas 89/552<sup>5</sup> 3.a pantam, tieši ietekmē šo tiesību īpašnieka juridisko stāvokli prasības atcelt tiesību aktu pieņemamības nosacījumu izpratnē. Tā kā minēto pasākumu noteiktās robežas ir saistītas ar nosacījumiem, kādos šīs organizācijas no ekskluzīvo televīzijas apraides tiesību turētāja iegūst tiesības televīzijā retranslēt norādītos pasākumus, šīs dalībvalsts noteikto pasākumu un lēmumu, kas tos apstiprina, rezultātā sabiedrības, kura ir ieguvusi televīzijas retranslācijas tiesības, īpašuma tiesībām tiek pievienoti jauni ierobežojumi, kas nepastāvēja brīdī, kad tā ieguva minētās tiesības, un kas padara grūtāku to īstenošanu. Turklāt Tiesa konstatēja, ka ietekme uz minētā īpašnieka stāvokli ir radusies vienīgi sakarā ar prasību sasniegt šajos pasākumos un Komisijas lēmumā noteikto mērķi un dalībvalstu iestādēm nav rīcības brīvības attiecībā uz tā īstenošanu, kas varētu ietekmēt šo situāciju. Attiecībā uz nosacījumu par prasītāja individuālu skaršanu Tiesa nosprieda, ka, tā kā lēmums skar personu grupu, kas ir identificēta vai identificējama akta pieņemšanas brīdī, un, ņemot vērā šīs grupas locekļus raksturojošus kritērijus, šis akts var šīs personas skart individuāli, jo tās pieder pie ierobežota uzņēmēju loka. Tas tā it īpaši var būt gadījumā, ja ar lēmumu tiek grozītas privātpersonas tiesības, kuras iegūtas pirms tā pieņemšanas.

Lietā C-521/06 P *Athinaiki Techniki*/Komisija (2008. gada 17. jūlija spriedums) bija jāprecizē "apstrīdama akta" jēdziens EKL 230. panta izpratnē.

<sup>5</sup> Padomes 1989. gada 3. oktobra Direktīva 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (OV L 298, 23. lpp.), kas ir grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 30. jūnija Direktīvu 97/36/EK (OV L 202, 60. lpp.).

Izskatot apelācijas sūdzību par Pirmās instances tiesas rīkojumu, ar kuru kā nepieņemama tikusi noraidīta prasība atcelt Komisijas lēmumu noraidīt sūdzību par iespējamo valsts atbalstu, ko valsts esot piešķīrusi sakarā ar publisko iepirkumu un par ko prasītāja uzzinājusi no vēstules, Tiesa nolēma, ka, lai noteiktu, vai akts valsts atbalsta jomā ir lēmums Regulas Nr. 659/1999<sup>6</sup> 4. panta izpratnē, ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā tā būtību un Komisijas nodomu, šī iestāde sākotnējās izvērtēšanas stadijas beigās attiecīgajā aktā ir galīgi noteikusi savu nostāju par apstrīdēto pasākumu un līdz ar to – vai tā ir secinājusi, ka šis akts ir vai nav valsts atbalsts un ka nepastāv šaubas attiecībā uz tā saderību ar kopējo tirgu vai ka šādas šaubas pastāv.

Vēstule, ar kuru Komisija informēja sūdzības, kas vērsta uz to, lai tiktu konstatēts EKL 87. un 88. panta pārkāpums, autoru, ka, "tā kā nav papildu informācijas, kas pamatotu izmeklēšanas turpināšanu, Komisija [...] lietu administratīvā kārtā izbeidza", norāda, ka Komisija faktiski ir pieņēmusi lēmumu par lietas izbeigšanu administratīvā kārtā. No šī akta būtības un Komisijas nodoma izriet, ka Komisija ir nolēmusi izbeigt sākotnējo izvērtēšanas procedūru, ko ierosinājis sūdzības autors. Minētajā aktā Komisija ir atzinusi, ka uzsāktā izmeklēšana nav ļāvusi atzīt, ka pastāv atbalsts EKL 87. panta izpratnē, un tā netieši ir atteikusies uzsākt formālo izmeklēšanas procedūru, kas paredzēta EKL 88. panta 2. punktā. Šādā situācijā personas, kurām piešķirtas šajā tiesību normā paredzētās procesuālās garantijas, panākt, ka tās tiek ievērotas, var tikai tad, ja tām ir iespēja apstrīdēt šo lēmumu Kopienų tiesā saskaņā ar EKL 230. panta ceturto daļu. Šis princips ir piemērojams gan gadījumā, kad lēmums ir pieņemts tādēļ, ka Komisija ir uzskatījusi, ka atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu, gan, ja tā ir uzskatījusi, ka ir izslēdzams pats atbalsta pastāvēšanas fakts.

Tādējādi šāds akts nevar tikt kvalificēts kā sākotnējs vai sagatavošanas akts, jo uzsāktajā administratīvajā procesā pēc tā netiks pieņemts neviens akts, par kura atcelšanu varētu tikt celta prasība. Šajā ziņā nav nozīmes tam, ka ieinteresētā persona joprojām var iesniegt Komisijai papildu informāciju, kas liktu Komisijai pārskatīt savu nostāju par attiecīgo valsts pasākumu, jo sākotnējās izvērtēšanas stadijas beigās pieņemtā lēmuma likumība ir izvērtējama, tikai ņemot vērā informāciju, kas ir Komisijas rīcībā tā pieņemšanas brīdī, proti, šajā gadījumā – lēmuma par lietas izbeigšanu administratīvā kārtā pieņemšanas brīdī. Ja ieinteresētā persona sniedz papildu informāciju pēc lietas izbeigšanas, Komisijai varētu būt pienākums vajadzības gadījumā uzsākt jaunu administratīvo procesu. Turpretī šai informācijai nav ietekmes attiecībā uz to, ka pirmā iepriekšējās izvērtēšanas stadija jau ir beigusies. No tā izriet, ka ar šo aktu Komisija ir ieņēmusi galīgu nostāju attiecībā uz sūdzības iesniedzēja lūgumu. Tiesa secināja, ka šis akts, kas neļauj sūdzības iesniedzējam iesniegt savus apsvērumus EKL 88. panta 2. punktā paredzētajā formālās izmeklēšanas procedūrā, rada saistošas juridiskas sekas, kas skar tā intereses, un tādējādi tas ir apstrīdams tiesību akts EKL 230. panta izpratnē.

Ir bagātināta arī jaunākā judikatūra attiecībā uz sekām, ko dalībvalstij rada tās bezdarbība pēc sprieduma, ar kuru ir konstatēta šis valsts pienākumu neizpilde.

Lietā C-121/07 Komisija/Francija (2008. gada 9. decembra spriedums) Tiesa vispirms atgādināja, ka ar Kopienų tiesību tūlītēju un vienvērtīgu piemērošanu saistītās intereses prasa, lai sprieduma, ar kuru ir konstatēta valsts pienākumu neizpilde, izpilde notiktu tūlītēji un cik vien iespējams īsos termiņos, bet pēc tam nolēma, ka naudas soda piespriešana, kaut

<sup>6</sup> Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.).

arī EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras ietvaros kavējuma nauda šķiet īpaši piemērota, lai mudinātu dalībvalsti cik ātri vien iespējams izpildīt pienākumus, kuru neizpilde varētu turpināties, ja šāds pasākums nebūtu piemērots, vairāk pamatojas uz seku izvērtējumu, kuras attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes gadījumā tiek radītas privātajām un sabiedrības interesēm, it īpaši, ja pienākumu neizpilde ir turpinājusies ilgu laiku pēc sprieduma, kurā tā tikusi konstatēta.

Šajā sakarā Tiesai katrā lietā, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas apstākļus, kā arī tāsprāt vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas līmeni, ir jānosaka finansiālās sankcijas, kuras ir piemērotas, lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku tāda sprieduma izpildi, ar kuru iepriekš konstatēta pienākumu neizpilde, un lai novērstu tādu pašu Kopienų tiesību pārkāpumu atkārtošanos.

Tiesa norādīja arī, ka tas, ka līdz šim brīdim nav ticis piespriests samaksāt naudas sodu gadījumos, kad sākotnējā sprieduma pilnīga izpilde tikusi nodrošināta pirms procedūras atbilstoši EKL 228. pantam pabeigšanas, nevar būt šķērslis tam, ka kādā citā lietā tiek piespriests samaksāt naudas sodu, ja tas šķiet vajadzīgs, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus un vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas līmeni.

Visbeidzot, Tiesa uzskatīja, ka šādi noteikumi, kaut arī Komisijas ziņojumā publicētas vadlinijas var nodrošināt tās rīcības pārskatāmību, iepriekšēju paredzamību un tiesisko drošību, Tiesai tomēr nav saistoši, kad tā īsteno plašo rīcības brīvību, kura tai ir piešķirta EKL 228. panta 2. punktā.

Runājot par šo pašu jomu, jāatgādina, ka 2008. gadā Tiesai bija iespēja uzsākt jauno steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kas ir piemērojama kopš 2008. gada 1. marta. Šī tiesvedība ir notikusi trijās lietās: lietā C-296/08 PPU *Santesteban Goicoechea* (2008. gada 12. augusta spriedums) un lietā C-388/08 PPU *Leymann un Pustovarov* (2008. gada 1. decembra spriedums) par Pamatlēmuma 2002/584 par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm <sup>7</sup> interpretāciju, kā arī lietā C-195/08 PPU *Rinau* (2008. gada 11. jūlija spriedums) attiecībā uz Kopienų tiesību par citā dalībvalstī nelikumīgi aizturēta bērna atpakaļatdošanu jomu.

Iepriekš minētajā lietā *Rinau* Tiesai bija iespēja precizēt nosacījumus steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanai. Šajā sakarā Tiesa nosprieda, ka iesniedzējtiesas lūgums piemērot Tiesas Reglamenta 104.b pantā paredzēto steidzamības tiesvedību lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecībā uz Regulas Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 <sup>8</sup> atcelšanu interpretāciju ir pamatots, jo tas balstās uz vajadzību rīkoties steidzami. Tas tā ir tāpēc, ka jebkāds kavējums ļoti nelabvēlīgi ietekmētu attiecības starp bērnu un to no vecākiem, ar kuru viņš nedzīvo kopā, un ka šo attiecību pasliktināšanās varētu izrādīties neatgriezeniska. Tiesa uzskata, ka šāda vajadzība izriet gan no minētās regulas septiņpadsmitā apsvēruma, saskaņā ar kuru aizvestā vai aizturētā bērna atpakaļatdošana ir jāpanāk nekavējoties, gan no šīs pašas regulas 11. panta 3. punkta, kurā tiesai, kam iesniegts pieteikums par bērna atpakaļatdošanu, ir noteikts sešu nedēļu termiņš

<sup>7</sup> Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums 2002/584/TI (OV L 190, 1. lpp.).

<sup>8</sup> Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas Nr. 1347/2000 atcelšanu, kas ir grozīta ar Padomes 2004. gada 2. decembra Regulu Nr. 2116/2004 (OV L 367, 1. lpp.).

sprieduma taisīšanai. Tiesa precizēja, ka nepieciešamība aizsargāt bērnu no iespējamā kaitējuma un nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp bērna interesēm un viņa vecāku interesēm arī var pamatot steidzamības tiesvedības izmantošanu.

Attiecībā uz principiem, pamatojoties uz kuriem, notiek vēršanās Tiesā, lai saņemtu nolēmumu par prejudiciāliem jautājumiem, lietā C-210/06 *Cartesio* (2008. gada 16. decembra spriedums) Tiesai bija iespēja pievērsties valsts apelācijas tiesas pilnvaru grozīt zemākstāvošas tiesas rīkojumu par prejudiciāla jautājuma uzdošanu problemātikai. Šajā sakarā Tiesa nolēma, ka, ja pastāv valsts tiesību normas par tiesībām iesniegt apelāciju par rīkojumu par prejudiciāla nolēmuma lūgšanu, ko raksturo apstākļi, ka lieta pilnībā paliek izskatīšanā iesniedzējtiesā un tikai rīkojums par prejudiciālo jautājumu uzdošanu ir pārsūdzams, EKL 234. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka kompetence, ko šis [EK] līguma noteikums piešķir iesniedzējtiesai, nebūtu jāapšaubā, piemērojot valsts tiesību noteikumus par tiesībām uz apelāciju par rīkojumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu Tiesai, kas ļauj apelācijas tiesai grozīt vai atcelt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un likt tiesai, kas šo lēmumu ir pieņēmusi, atsākt procedūru saskaņā ar valsts tiesību normām, ko tā bija apturējusi. Protams, EKL 234. pants pieļauj, ka uz valsts tiesas, kuras nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem var pārsūdzēt tiesā, nolēmumiem, vēršoties Tiesā prejudiciālā kārtībā, vēl arvien attiecas valsts tiesībās paredzētie parastie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tomēr šādas prasības iznākumam nebūtu jāierobežo kompetence, ko EKL 234. pants piešķir šai tiesai, vēršoties Tiesā, ja tā uzskata, ka kādā no tās izskatāmajām lietām rodas jautājumi par tādu Kopienas tiesību interpretāciju, kam vajadzīgs Tiesas nolēmums.

Ir precizēta arī Kopienas tiesību iedarbība uz valsts tiesību sistēmu.

Apvienotajās lietās C-37/06 un C-58/06 *Viamex Agrar Handel* (2008. gada 17. janvāra spriedums, Krājums, I-69. lpp.) Tiesa nolēma, ka, lai gan direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonām, tomēr principā nevar izslēgt, ka gadījumā, ja kādā regulā tieši ir paredzēta atsauce uz direktīvas noteikumiem, šie noteikumi var būt piemērojami, ja vien tiek ievēroti vispārējie tiesību principi un it īpaši – tiesiskās drošības princips.

Lietā C-2/06 *Kempter* (2008. gada 12. februāra spriedums) Tiesa taisīja spriedumu par jautājumu, vai galīga iestādes lēmuma pārskatīšanai un atcelšanai, lai tiktu ievērota attiecīgo Kopienas tiesību normu interpretācija, kuru vēlāk ir sniegusi Tiesa, ir nepieciešams, lai ieinteresētā persona minēto lēmumu būtu apstrīdējusi tiesā, atsaucoties uz Kopienas tiesībām. Tiesa to nav apstiprinājusi.

Tādējādi tā nosprieda, ka, lai gan Kopienas tiesībās nav noteikts, ka administratīvai iestādei principā būtu pienākums pārskatīt administratīvu lēmumu, kas ir kļuvis galīgs, tomēr noteiktos apstākļos sadarbības princips, kas izriet no EKL 10. panta, var uzlikt šādi iestādei pienākumu pārskatīt administratīvu lēmumu, kurš ir kļuvis galīgs, lai tiktu ievērota Tiesas vēlāk sniegta attiecīgās Kopienas tiesību normas interpretācija. No tiem nosacījumiem, kuri var radīt pārskatīšanas pienākumu, nosacījums, saskaņā ar kuru pēdējās instances tiesas spriedums, saskaņā ar kuru apstrīdētais administratīvais lēmums ir kļuvis galīgs, raugoties no vēlākas Tiesas judikatūras viedokļa, ir ticis pamatots ar kļūdainu Kopienas tiesību interpretāciju un ir ticis pieņemts, neuzdodot Tiesai prejudiciālu jautājumu, nav jāinterpretē tādējādi, ka lietas dalībniekiem tiek uzlikts pienākums atsaukties uz attiecīgo Kopienas tiesību normu valsts tiesā. Šajā sakarā pietiek, ka minēto Kopienas tiesību normu, kas, kā tas izriet no vēlāk pasludināta Tiesas sprieduma, ir tikusi kļūdaini interpretēta, vai nu ir analizējusi

pēdējās instances valsts tiesa, vai arī valsts tiesa to var aplūkot pēc savas ierosmes. Kaut arī Kopienų tiesības neuzliek valsts tiesai pienākumu pēc savas ierosmes izvirzīt pamatu, kas pamatots ar Kopienų tiesību normu pārkāpumu, kad saistībā ar šā pamata izskatīšanu tai būtu jāpārsniedz tiesvedības robežas, ko lietas dalībnieki tai ir noteikuši, šīm tiesām pēc savas ierosmes ir jāizvirza pamati, kas izriet no saistošās Kopienų tiesību normas, ja atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam tām ir pienākums vai tiesības to darīt saistošu valsts tiesību normu gadījumā.

Lai gan šai iespējai lūgt pārskatīt un atcelt galīgu administratīvo lēmumu, kurš ir pretrunā Kopienų tiesībām, nav noteikts laika ierobežojums, dalībvalstīm tomēr ir tiesības prasības iesniegšanai noteikt saprātīgu termiņu, kurš atbilst Kopienų efektivitātes un līdztiesības principiem.

Runājot par strīdiem par sabiedrības piekļuvi iestāžu dokumentiem, jāatzīmē, ka to skaits nemazinās. Tā apvienotajās lietās C-39/05 P un C-52/05 P Zviedrija un *Turco/Padome* (2008. gada 1. jūlija spriedums) Tiesa precizēja, kāda pārbaude Padomei ir jāveic, pirms tiek sniegta atbilde uz lūgumu publiskot dokumentu.

Kopienų regulā par sabiedrības piekļuvi dokumentiem<sup>9</sup> ir paredzēts, ka ikvienam Savienības pilsonim un personai, kas pastāvīgi dzīvo kādā dalībvalstī, ir tiesības piekļūt iestāžu dokumentiem. Tajā ir paredzēti izņēmumi no šī vispārējā principa, tostarp tad, ja dokumenta publiskošana var kaitēt tiesvedības un juridisku atzinumu aizsardzībai, ja vien šis dokuments nav publiskojams prioritāru sabiedrības interešu dēļ.

Tieši saistībā ar izņēmumu, kas piemērojams juridiskajiem atzinumiem, iestādei, kurai tiek lūgts publiskot dokumentu, ir jāpārlicinās, vai šis dokuments patiešām attiecas uz juridisko atzinumu, un, ja tas tā ir, jānosaka, kuras ar to saistītās personas tas faktiski skar un tādā kuras personas var ietilpt minētā izņēmuma piemērošanas jomā. Tādēļ vien, ka dokumenta nosaukums ir "juridiskais atzinums", tam automātiski nav jāpiešķir aizsardzība, kāda juridiskajiem atzinumiem ir garantēta iepriekš minētajā regulā. Papildus tā nosaukumam iestādei ir jāpārlicinās, ka šis dokuments patiešām attiecas uz šādu atzinumu. Pēc tam Padomei ir jāizvērtē, vai konkrētā dokumenta daļu publiskošana var ietekmēt juridisko atzinumu aizsardzību.

Šajā sakarā Tiesa izņēmumu, kas piemērojams juridiskajiem atzinumiem, interpretēja kā tādu, kura mērķis ir aizsargāt iestādes intereses lūgt un saņemt atklātus, objektīvus un pilnīgus atzinumus. Lai varētu atsaukties uz iespējamo kaitējumu šīm interesēm, tam jābūt saprātīgi paredzamam, nevis vienīgi hipotētiskam. Šajā sakarā vispārīga un abstrakta norāde uz risku, ka juridisko atzinumu par likumdošanas procesu publiskošana var izraisīt šaubas par tiesību aktu tiesiskumu, nevar būt pietiekama, lai raksturotu juridisko atzinumu aizsardzības pārkāpumu minētās tiesību normas izpratnē, un tādējādi nevar būt šo atzinumu publiskošanas atteikuma pamats. Tieši pārskatāmība ir tā, kas, dodot iespēju atklāti apspriest dažādu viedokļu atšķirības, veicina lielāku iestāžu leģitimitāti Eiropas pilsoņu uztverē un palielina uzticību tām.

Visbeidzot, Tiesa precizēja, ka Padomei ir jāpārbauda, vai nepastāv sabiedrības primārās intereses, kas pamato publiskošanu. Šajā sakarā tai ir jāizsver īpašās intereses, kas aizsargājamās, nepubliskojot konkrēto dokumentu, un vispārējās intereses, kuru mērķis ir padarīt šo dokumentu pieejamu, ņemot vērā priekšrocības, kuras izriet no pieaugošās pārskatāmības,

<sup>9</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

proti, lielāka pilsoņu piedalīšanās lēmumu pieņemšanas procesā, kā arī lielāka pārvaldes sistēmas leģitimitāte, efektivitāte un atbildība pilsoņu priekšā demokrātiskā iekārtā.

Tiesa norādīja, ka šiem apsvērumiem ir īpaša nozīme, kad Padome darbojas likumdevēja statusā. Pārskatāmība šajā kontekstā palīdz stiprināt demokrātiju, dodot pilsoņiem iespēju pārbaudīt tiesību akta pamatā esošās informācijas kopumu. Pilsoņu iespēja pārzināt likumdošanas darbības pamatus ir nosacījums tam, lai tie efektīvi varētu īstenot savas demokrātiskās tiesības.

Tiesa secināja, ka Regula Nr. 1049/2001 principā nosaka pienākumu publiskot Padomes juridiskā dienesta atzinumus, kas saistīti ar likumdošanas procesu, tomēr piebilstot, ka var atteikties publiskot tādu specifisku juridisko atzinumu, kas sagatavots likumdošanas procesa kontekstā, kuram ir īpaši jutīgs raksturs vai ļoti ievērojams apjoms, kas pārsniedz konkrētā likumdošanas procesa robežas. Tomēr šādā gadījumā attiecīgajai iestādei atteikums ir detalizēti jāpamato.

Pamatojoties uz šo motivāciju, Tiesa atcēla Pirmās instances tiesas spriedumu daļā par piekļuves attiecīgajam juridiskajam atzinumam atteikumu šajā lietā.

Nepieredzēta savukārt bija Tiesas veiktā imunitātes, kura noteiktos gadījumos un noteiktos apstākļos piemīt Eiropas Parlamenta locekļiem, problemātikas, precīzāk, Eiropas deputāta, par kuru ir ierosināta krimināllieta par skrejlapu ar aizvainojoša rakstura saturu, imunitātes īstenošanas noteikumu pārbaude apvienotajās lietās C-200/07 un C-201/07 *Marra* (2008. gada 21. oktobra spriedums).

Iesākumā Tiesa atgādināja, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti <sup>10</sup> 9. pantā ir paredzēts princips, ka Eiropas Parlamenta deputātiem ir imunitāte sakarā ar viedokli, ko viņi pauduši, vai balsojumu, ko viņi veikuši, pildot pienākumus. Šī imunitāte tiktāl, ciktāl tā attiecas uz brīvu izteikšanos un Eiropas Parlamenta deputātu neatkarību, ir jāaplūko kā pilnīga imunitāte, kas aizliedz jebkādu tiesvedību. Līdz ar to tiesvedībā pret Eiropas Parlamenta deputātu par viņa pausto viedokli valsts tiesai ir jānoraida prasība pret attiecīgo deputātu, ja tā uzskata, ka šim deputātam ir parlamentārā imunitāte. Šī noteikuma ievērošana ir obligāta šai tiesai, kā arī Eiropas Parlamentam. Tā kā šo imunitāti pēdējais nevar atcelt, minētajai tiesai prasība ir jānoraida.

Visbeidzot, Tiesa atzina, ka valsts tiesas ekskluzīvajā kompetencē ietilpst pārbaudīt, vai šīs imunitātes iestāšanās nosacījumi ir izpildīti, un tai nav pienākuma nodot jautājumu Eiropas Parlamentam, kuram nav kompetences šajā jomā. Ja turpretim Eiropas Parlaments pēc attiecīgā deputāta lūguma pieņem lēmumu aizstāvēt viņa imunitāti, tas ir atzinums, kas nav saistošs valsts tiesu iestādēm.

Ja deputāts ir iesniedzis lūgumu aizstāvēt imunitāti Eiropas Parlamentā un valsts tiesa par to ir informēta, tai lojālas sadarbības starp Eiropas iestādēm un valsts iestādēm <sup>11</sup> ietvaros ir jāaptur tiesvedība un jālūdz Parlamentam sniegt atzinumu, cik vien ātri iespējams. Šī sadarbība ir paredzēta, lai novērstu Protokola noteikumu interpretācijas un piemērošanas konfliktus.

Nobeigumā, lai noslēgtu judikatūras konstitucionālajā un institucionālajā jomā apskatu, ir jānorāda uz lietu C-294/06 *Payir* u.c. (2008. gada 24. janvāra spriedums), kurā Tiesa pieņēma nolēmumu par darbinieka statusa atzīšanu atbilstoši EEK un Turcijas asociācijas līgumam

<sup>10</sup> 1965. gada 8. aprīļa Protokols par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienās (OV 1967, 152, 13. lpp.).

<sup>11</sup> Noteikts EKL 10. pantā.

Turcijas pilsoņiem, kas ieceļojuši dalībvalsts teritorijā *au pair* vai studenta statusā un pieder pie šīs valsts likumīgā darba tirgus. Tādējādi attiecībā uz Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktu Tiesa atzina, ka tas, ka Turcijas pilsoņiem ir atļauts ieceļot dalībvalsts teritorijā *au pair* vai studenta statusā, viņam nevar liegt “darba ņēmēja” statusu un piederību pie šīs dalībvalsts “likumīgā darba tirgus” minētā panta izpratnē. Šis apstāklis tādējādi nevar minētajam pilsoņiem liegt pamatoties uz šo tiesību normu, lai iegūtu darba atļaujas pagarinājumu un izmantotu ar to saistītās uzturēšanās tiesības.

### *Eiropas Savienības pilsonība*

Vairākās lietās Tiesa pārbaudīja valsts tiesību normas, kas varēja nepamatoti ierobežot Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos.

Lieta C-353/06 *Grunkin* un *Paul* (2008. gada 14. oktobra spriedums) attiecās uz bērna, Vācijas pilsoņa, kurš dzimis un dzīvo Dānijā, uzvārda atzišanu, kurš pēc dzimšanas ir reģistrēts ar dubultu uzvārdu, kurš sastāv no viņa tēva un mātes uzvārda. Bērna vecāki lūdza reģistrēt šo dubulto uzvārdu Vācijas civilstāvokļa aktos un saskārās ar atteikumu, pamatojoties uz to, ka Vācijas pilsoņu uzvārds tiek regulēts Vācijas tiesību aktos, kuros nav atļauts bērnam noteikt dubulto uzvārdu. Tiesa konstatēja, ka, lai gan šobrīd spēkā esošajās Kopienas tiesībās noteikumi par personas uzvārdu lietošanu ir dalībvalstu kompetencē, tomēr tām, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro Kopienas tiesības. Tiesa precizēja, ka tas, ka personai tās pilsonības dalībvalstī ir jālieto cits uzvārds nekā dzimšanas un dzīvesvietas dalībvalstī piešķirtais un reģistrētais uzvārds, var ierobežot Savienības pilsoņu pārvietošanās brīvību. Uzvārdu dažādība dažādos Vācijas un Dānijas dokumentos var radīt nopietnas gan profesionāla, gan privāta rakstura neērtības ieinteresētajai personai. Tā kā ierobežojošās Vācijas tiesību normas nav pietiekami pamatotas, Tiesa uzskatīja, ka attiecīgais tiesiskais regulējums ir pretrunā Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā.

Turpinājumā jāmin lietas C-127/08 *Metock* u.c. (2008. gada 25. jūlija spriedums) un C-33/07 *Jipa* (2008. gada 10. jūlija spriedums) par Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā<sup>12</sup> interpretāciju.

Iepriekš minētajā lietā *Metock* u.c. Tiesa nolēma, ka dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā izvirzīta prasība trešās valsts pilsoņiem, kurš ir Savienības pilsoņa laulātais un kurš uzturas šajā dalībvalstī, kuras pilsonības viņam nav, lai viņš iepriekš, pirms savas ierašanās uzņemtajā dalībvalstī būtu likumīgi uzturējies citā dalībvalstī, lai viņam varētu piemērot Direktīvas 2004/38 normas, ir pretrunā šai direktīvai. Attiecībā uz Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem nevienā šīs direktīvas normā nav noteikts, ka tās piemērošanas nosacījums ir minētā prasība; Tiesa uzskatīja, ka ir jāpārskata secinājums, ko tā izdarījusi savā spriedumā lietā

<sup>12</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (OV L 158, 77. lpp., un labojumi – OV L 229, 35. lpp.).

*Akrich*<sup>13</sup>, kurā šāds nosacījums ir prasīts, lai varētu izmantot Regulā (EEK) Nr. 1612/68<sup>14</sup> noteiktās ieceļošanas un uzturēšanās tiesības. Tas, ka Savienības pilsoņa ģimene nevarētu viņu pavadīt vai viņam pievienoties uzņemošajā dalībvalstī, varētu to atturēt no tiesību ieceļot un uzturēties šajā dalībvalstī izmantošanas. Tiesa precizēja arī, ka Savienības pilsoņa laulātajam, kas nav dalībvalsts pilsonis, kurš pavada vai pievienojas šim pilsonim, šī direktīva var tikt piemērota neatkarīgi no viņu laulības noslēgšanas vietas un datuma, kā arī no tā, kādā veidā minētais laulātais ir ieceļojis uzņemošajā dalībvalstī, un ka nav nepieciešams, lai pilsonis brīdī, kad viņš pārceļas, jau būtu nodibinājis ģimeni, lai viņa ģimenes locekļi, kas ir trešās valsts pilsoņi, varētu izmantot šajā pašā direktīvā noteiktās tiesības. Visbeidzot, vārdi “[Savienības pilsoņu] ģimenes locekļi [..], kuri tos pavada”<sup>15</sup> ir jāinterpretē tādējādi, ka tie vienlaikus ietver Savienības pilsoņa ģimenes locekļus, kuri kopā ar viņu ieradušies uzņemošajā dalībvalstī, un ģimenes locekļus, kuri ar viņu uzturējušies šajā dalībvalstī, šajā otrajā gadījumā nenošķirot personas atkarībā no tā, vai trešo valstu pilsoņi minētajā dalībvalstī ieradušies pirms vai pēc tam, kad tajā ieradies Savienības pilsonis, vai pirms vai pēc tam, kad viņi kļuvuši par viņa ģimenes locekļiem.

Iepriekš minētajā lietā *Jipa* Tiesai tika uzdots jautājums par to, vai valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir atļauts ierobežot dalībvalsts pilsoņa tiesības pārvietoties uz citu dalībvalsti, pamatojoties uz to, ka viņš no šīs valsts iepriekš bijis izraidīts sakarā ar to, ka viņš tajā bija “uzturējies nelikumīgi”, ir pretrunā Kopienu tiesībām un, konkrētāk, Direktīvai 2004/38. Tiesa norādīja, ka šādam pilsonim ir Savienības pilsoņa statuss un viņš arī attiecībā uz savu izcelsmes dalībvalsti var atsaukties uz tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, kas ietver gan Savienības pilsoņu tiesības ieceļot dalībvalstī, kas nav viņu izcelsmes dalībvalsts, gan tiesības izceļot no tās. Tomēr šīm tiesībām var noteikt Līgumā paredzētos ierobežojumus un nosacījumus, cita starpā sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, kurus noteikt ir dalībvalstu kompetencē. Taču Kopienu mērogā tās ir jāinterpretē šauri. Tiesa precizēja, ka šādi ietvari konkrēti nozīmē, ka pasākumi ir pamatoti ar sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, ja tie pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību, nevis vispārējiem profilakses apsvērumiem. Pasākums, ar kuru tiek ierobežotas tiesības brīvi pārvietoties, ir jāveic, ņemot vērā apsvērumus tikai par dalībvalsts, kura veic šo pasākumu, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības aizsardzību: kaut arī nevar izslēgt, ka minētās dalībvalsts iestādes var ņemt vērā citas dalībvalsts nosauktos iemeslus, lai pamatotu lēmumu par Kopienu pilsoņa izraidīšanu no šīs dalībvalsts, ierobežojošais pasākums nevar tikt pamatots tikai ar minētajiem iemesliem. Tiesa secināja, ka Kopienu tiesībām nav pretrunā attiecīgais valsts tiesiskais regulējums, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi. Pirmkārt, šī pilsoņa personiskajai darbībai jārada faktiskais, attiecīgajā brīdī esošs un pietiekami nopietns apdraudējums sabiedrības pamatinteresēm. Otrkārt, attiecīgajam ierobežojošajam pasākumam ir jābūt nepieciešamam un samērīgam, lai īstenotu tā mērķi.

Lietā C-499/06 *Nerkowska* (2008. gada 22. maija spriedums) Tiesa nosprieda, ka ikviena Eiropas Savienības pilsoņa tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru šī

<sup>13</sup> 2003. gada 23. septembra spriedums lietā C-109/01, *Recueil*, I-9607. lpp.

<sup>14</sup> Padomes 1968. gada 15. oktobra Regula (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.), kas grozīta ar Direktīvu 2004/38.

<sup>15</sup> Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punkts.

dalībvalsts vispār un jebkādos apstākļos atsakās izmaksāt tās pilsoņiem pabalstu, kas tiek piešķirts karā vai represijās cietušajiem civiliedzīvotājiem, pamatojoties tikai uz to, ka šie pilsoņi visu šī pabalsta izmaksas laiku dzīvo nevis šīs, bet citas dalībvalsts teritorijā. Tiesa atgādināja, ka minētais pabalsts ietilpst dalībvalsts kompetencē, bet ka tai ir jāīsteno šī kompetence, ievērojot Kopienas tiesības, it īpaši Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties. Dzīvesvietas valsts teritorijā prasība, lai saņemtu šo pabalstu, ir šīs brīvības īstenošanas ierobežojums. Tiesa uzskatīja, ka šādi objektīvi vispārējo interešu apsvērumi, kas pamato šo ierobežojumu, ir gan vēlme nodrošināt saikni starp attiecīgās dalībvalsts sabiedrību un pabalsta saņēmēju, gan arī nepieciešamība pārbaudīt, vai pēdējais minētais joprojām ievēro nosacījumus šāda pabalsta saņemšanai. Tomēr tas, ka, pirmkārt, personai ir dalībvalsts, kura piešķir attiecīgo pabalstu, pilsonība un, otrkārt, tā ir dzīvojusi šajā valstī vairāk nekā 20 gadus, var būt pietiekami, lai noteiktu šo saikni. Šādos apstākļos prasība par nemainīgu dzīvesvietu visu pabalsta izmaksas laiku ir jāuzskata par nesamērīgu. Turklāt, lai pārbaudītu, vai saņēmējs joprojām ievēro nosacījumus pabalsta saņemšanai, pastāv citi līdzekļi, kas, kaut arī ir mazāk ierobežojoši, ir pietiekami efektīvi.

### Preču brīva aprīte

Preču brīvas aprītes jomā Tiesa ir taisījusi vairākus spriedumus par valsts tiesiskā regulējuma attiecībā uz pasākumiem ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību atbilstību Kopienas tiesībām.

Vispirms lietā C-244/06 *Dynamic Medien* (2008. gada 14. februāra spriedums, Krājums, I-505. lpp.) Tiesa pievērsās Vācijas tiesiskajam regulējumam, atbilstoši kuram ir aizliegts tirgot un izplatīt pa pastu video ierakstus, kas nav pārbaudīti, kā arī kvalificēti nepilngadīgo aizsardzības nolūkā valsts kompetentajā iestādē vai valsts brīvprātīgās pašregulācijas organizācijā un kas neietver šīs iestādes vai organizācijas norādi par vecumu, no kura tos ir atļauts skatīties. Tiesa nosprieda, ka šāds tiesiskais regulējums nav tirdzniecības nosacījums, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami rada šķēršļus tirdzniecībai starp dalībvalstīm, bet pasākums ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta izpratnē, kas principā nav saderīgs ar no tā izrietošajiem pienākumiem. Tiesa uzskatīja, ka šāds tiesiskais regulējums tomēr var būt pamatots ar mērķi aizsargāt bērnu, ja vien tas ir samērīgs ar šo mērķi, kā tas ir gadījumā, ja šis tiesiskais regulējums pieļauj jebkāda veida nepārbaudītu video ierakstu tirdzniecību un ja ir atļauts importēt un tirgot šādus video ierakstus pieaugušajiem, uzraugot, lai šie video ieraksti nebūtu pieejami bērniem. Citādi var būt tikai tad, ja izrādās, ka ar šo tiesisko regulējumu ieviestā pārbaudes, klasificēšanas un marķēšanas procedūra nav viegli pieejama vai to nevar veikt saprātīgā termiņā, vai arī, ja noraidošo lēmumu nav iespējams pārsūdzēt tiesā.

Lietā C-141/07 Komisija/Vācija (2008. gada 11. septembra spriedums) Tiesa saskārās ar Vācijas tiesisko regulējumu attiecībā uz nosacījumiem, kas slimnīcas struktūrā neietilpstošām aptiekām jāizpilda, lai varētu veikt slimnīcu valsts teritorijā nodrošināšanu ar zālēm, nosacījumiem, ar kuriem *de facto* paredzēts zināms ģeogrāfiskais tuvums starp aptieku, kas piegādā zāles, un slimnīcu. Tiesa nosprieda, ka, lai gan šādi noteikumi tā iemesla dēļ, ka tie neattiecas uz zāļu īpašībām, bet gan tikai uz nosacījumiem, kādos tās var tikt pārdotas, ir uzskatāmi par tādiem, kas attiecas uz tirdzniecības nosacījumiem, taču šie noteikumi var ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību un tāpat ir pasākums ar importa kvantitatīvajiem

ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas principā aizliegti EKL 28. pantā. Tiesa uzskatīja, ka tie tomēr ir pamatoti ar sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumiem. Šāds tiesiskais regulējums ir piemērots mērķa nodrošināt drošu un kvalitatīvu attiecīgās dalībvalsts teritorijā izvietoto slimnīcu nodrošināšanu ar zālēm sasniegšanai un būtībā uz ārējo nodrošināšanas ar zālēm sistēmu attiecina tās pašas prasības, kas raksturīgas iekšējai nodrošināšanas ar zālēm sistēmai, proti, prasību par farmaceitu, kurš, pirmkārt, ir atbildīgs par slimnīcas nodrošināšanu ar zālēm un, otrkārt, ir viegli un ātri pieejams uz vietas. Tātad attiecīgais tiesiskais regulējums nodrošina līdzvērtību un saderību starp visām attiecīgās dalībvalsts slimnīcu nodrošināšanas ar zālēm sistēmas sastāvdaļām un garantē šīs sistēmas vienotību un līdzsvaru.

Visbeidzot, jāpiemin lieta C-205/07 *Gysbrechts un Santurel Inter* (2008. gada 16. decembra spriedums) par Beļģijas tiesiskā regulējuma saistībā ar distances pirkuma līgumiem saderību ar EKL. Šajā tiesiskajā regulējumā ir aizliegts pārdevējam prasīt patērētājam veikt iemaksu vai samaksu un pat – atbilstoši Beļģijas iestāžu viedoklim – viņa maksājumu kartes numuru pirms septiņu darba dienu obligātā atteikuma termiņa izbeigšanās. Uzskatot, ka šādi ierobežojumi ir pasākumi, kuru iedarbība ir līdzvērtīga eksporta kvantitatīvajam ierobežojumam, Tiesa nolēma, ka aizliegums prasīt patērētājam iemaksu vai samaksu ir pamatots ar nepieciešamību pēdējo aizsargāt, turpretim aizliegums pārdevējam pieprasīt patērētāja maksājumu kartes numuru pārsniedz to, kas nepieciešams, lai nodrošinātu efektīvu patērētāja atteikuma tiesību īstenošanu. Šāds aizliegums nav līdzeklis, lai novērstu, ka pārdevējs iekasē pirkuma maksu pirms atteikuma termiņa beigām. Ja šis risks īstenojas, tad pārdevēja rīcība pati par sevi jau ir pretrunā aizliegumam prasīt patērētājam iemaksu vai samaksu, kurš ir uzskatāms par piemērotu un samērīgu pasākumu noteiktā mērķa sasniegšanai. Tādēļ EKL 29. pantam nav pretrunā aizliegums pārdevējam pārrobežu distances līgumos pirms atteikuma termiņa beigām pieprasīt patērētājam iemaksu vai pilnu samaksu, bet ir pretrunā aizliegums pirms minētā termiņa beigām prasīt patērētāja maksājumu kartes numuru.

### *Lauksaimniecība*

Lietā C-132/05 Komisija/Vācija (2008. gada 26. februāra spriedums, Krājums, I-957. lpp.) Tiesai bija jānosaka, vai, atsakoties savā teritorijā sodīt par nosaukuma "Parmesan" izmantošanu uz tādu produktu etiķetēm, kas neatbilst aizsargātā cilmes vietas nosaukuma (turpmāk tekstā – "ACVN") "Parmigiano Reggiano" specifikācijā paredzētajām prasībām, un līdz ar to veicinot Kopienas līmenī aizsargātā autentiskā ražojuma slavas ļaunprātīgu izmantošanu<sup>16</sup>, dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus.

Vispirms, norādot, ka Kopienu tiesībās ir aizsargāta ne tikai precīza ACVN forma, Tiesa konstatēja, ka, tā kā starp attiecīgajiem nosaukumiem pastāv fonētiska un vizuāla līdzība un tiem ir vienāds ārējais izskats, nosaukuma "Parmesan" izmantošana ir atzīstama par asociāciju izraisīšanu ar ACVN "Parmigiano Reggiano". Tā kā nav pierādīts, ka nosaukums "Parmesan" ir sugas vārds, valsts nevar atsaukties uz šo Regulā Nr. 2081/92 noteikto izņēmumu.

<sup>16</sup> Padomes 1992. gada 14. jūlija Regula (EEK) Nr. 2081/92 par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un cilmes vietu nosaukumu aizsardzību (OV L 208, 1. lpp.).

Visbeidzot, attiecībā uz valsts pienākumu sodīt uzvedību, kas aizskar ACVN, Tiesa atgādināja, ka tiesības atsaukties uz kādas regulas noteikumiem valsts tiesās vien neatbrīvo dalībvalstis no pienākuma nepieciešamības gadījumā īstenot tādas valsts pasākumus, kas ļauj nodrošināt pilnīgu piemērošanu, un konstatēja, ka attiecīgajā tiesību sistēmā ir paredzēti mehānismi, kas var nodrošināt efektīvu gan ražotāju, gan patērētāju tiesību aizsardzību. Taču dalībvalstīm nav pienākuma pēc savas ierosmes veikt vajadzīgos pasākumus, lai piemērotu sodu savā teritorijā par citas dalībvalsts izcelsmes ACVN aizskārumiem. Pienākums nodrošināt ACVN aizsardzību ir ACVN izcelsmes dalībvalsts kontroles iestādēm un tāpat tāds nav attiecīgās valsts kontroles iestādēm.

### *Personu brīva pārvietošanās, pakalpojumu sniegšanas brīvība un kapitāla brīva aprīte*

Attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību lieta C-210/06 *Cartesio* (2008. gada 16. decembra spriedums) sniedza Tiesai iespēju precizēt tās judikatūru attiecībā uz sabiedrību tiesībām pārcelt to sēdekli Savienības ietvaros. Tiesai iesniegtais prejudiciālais jautājums bija par Ungārijas tiesiskā regulējuma, kas liedz sabiedrībai, kas dibināta saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām, pārcelt savu sēdekli uz citu dalībvalsti, saderību ar EKL 43. un 48. pantu. Tiesa atbildēja, ka minētie panti nav pretrunā šobrīd spēkā esošajām Kopienas tiesībām. Saskaņā ar EKL 48. pantu, tā kā nav vienotas Kopienas tiesību definīcijas sabiedrībām, kas var izmantot tiesības veikt uzņēmējdarbību saskaņā vienīgi ar saiknes kritēriju, kas nosaka sabiedrībai piemērojamās valsts tiesības, jautājums par to, vai EKL 43. pants ir piemērojams sabiedrībai, kura atsauca uz šajā pantā nostiprināto pamatbrīvību, ir sākotnējs jautājums, uz kuru saskaņā ar šobrīd spēkā esošajām Kopienas tiesībām atbildi var rast tikai piemērojamajās valsts tiesībās. Tiesa uzskatīja, ka tāpat tikai tad, ja ir pārbaudīts, vai šai sabiedrībai tiešām ir brīvība veikt uzņēmējdarbību, ņemot vērā EKL 48. pantā noteiktos nosacījumus, rodas jautājums, vai šī sabiedrība saskaras ar šīs brīvības ierobežojumu EKL 43. panta izpratnē. Dalībvalstij ir arī tiesības noteikt saikni, kas tiek prasīta no sabiedrības, lai to varētu uzskatīt par tādu, kas dibināta saskaņā ar valsts tiesībām un kurai šajā sakarā var būt tiesības veikt uzņēmējdarbību, un kas prasīta, lai saglabātu šo statusu pēc tam. Šīs tiesības ietver iespēju šai dalībvalstij neļaut sabiedrībai, uz kuru attiecas tās valsts tiesības, saglabāt šo statusu, ja tā iecerējusi pārkārtoties uz citu dalībvalsti, pārvietojot savu sēdekli uz šo dalībvalsti, tādējādi laužot saikni, kas paredzēta dibināšanas dalībvalsts tiesībās.

Tāpat arī saistībā ar brīvību veikt uzņēmējdarbību pieminēšanas vērtā ir lieta C-414/06 *Lidl Belgium* (2008. gada 15. maija spriedums), kas iesniegta ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Vācijas nodokļu tiesiskā regulējuma, atbilstoši kuram sabiedrība rezidente nevar atskaitīt zaudējumus, kas attiecas uz tai piederošu pastāvīgu uzņēmumu nerezidentu, saderību ar EKL 43. pantu. Vispirms Tiesa precizēja, ka EKL 43. panta piemērošanas jomā ietilpst valstī rezidējošas fiziskas vai juridiskas personas izveidoti un pilnīgi pārvaldīti citā dalībvalstī esošu pastāvīgu uzņēmumu, kas nav atsevišķa juridiska persona, pilnīga izveidošana un pilnīga pārvaldība, kā arī sabiedrības darbība citā dalībvalstī, ko tā veic ar pastāvīgu uzņēmuma starpniecību, kas definēts attiecīgā konvencijā par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu, kurš, ņemot vērā nodokļu konvencijas noteikumus, ir autonoma vienība. Turpinājumā Tiesa nolēma, ka ar EKL 43. pantu tiek pieļauts, ka citā dalībvalstī dibināta sabiedrība no savas ar nodokli apliekamās summas nevar atskaitīt zaudējumus, ko cietis tai piederošs un citā dalībvalstī esošs pastāvīgs uzņēmums, ja saskaņā ar konvenciju par izvairīšanos no nodokļu dubultās uzlikšanas šī uzņēmuma ienākumus apliek ar nodok-

li šajā pēdējā minētajā dalībvalstī, kurā minētos zaudējumus šī pastāvīgā uzņēmuma ar nodokli apliekamās summas ietvaros var ņemt vērā nākamo finanšu gadu laikā. Protams, šāds tiesiskais regulējums var būt pamatots, ņemot vērā vajadzību saglabāt kompetenču sadalījumu nodokļu uzlikšanas jomā dalībvalstu starpā un riska, ka zaudējumi tiks ņemti vērā divkārt, novēršanu, kas, tos aplūkojot kopumā, kalpo leģitīmiem, ar EKL saderīgiem mērķiem un ir primāri vispārējo interešu apsvērumi, un tādējādi šis tiesiskais regulējums ir samērīgs ar minētajiem mērķiem.

Pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā uzmanība ir jākoncentrē uz trim lietām.

Pirmkārt, lieta C-380/05 *Centro Europa 7* (2008. gada 31. janvāra spriedums, Krājums, I-349. lpp.) par Itālijas uzņēmēju, kas darbojās televīzijas apraides jomā, apraides atļaujas koncesionāru, kas nespēj veikt apraidi, jo tā rīcībā nebija saskaņā ar minētajiem kritērijiem piešķirtu apraides radiofrekvenču. Tiesa interpretēja Kopienų tiesību normas<sup>17</sup> par šo radiofrekvenču piešķiršanas nosacījumiem. Tā norādīja, ka secīga pārejas režīmu piemērošana Itālijas tiesību aktos, tos pielāgojot par labu jau esošajiem kanāliem, izraisīja, ka operatoriem bez apraides radiofrekvencēm tika traucēta pieeja tirgum. Vispārēja atļauja darboties apraides pakalpojumu tirgū konsolidēja ierobežojošo iedarbību. Tā rezultātā tika iesaldētas valsts tirgus struktūras un aizsargāts minēto kanālu stāvoklis. Tiesa precizēja, ka sistēma, kas ierobežo operatoru skaitu valsts teritorijā, var tikt pamatota ar vispārēju interešu mērķi, bet šajā gadījumā tai jābūt strukturētai, pamatojoties uz objektīviem, pārskatāmiem, nediskriminējošiem un samērīgiem kritērijiem. Tas tā nav, ja tiesiskais regulējums piešķir apraides radiofrekvences ekskluzīvi un bez ierobežojuma laika ziņā ierobežotam pastāvošo operatoru skaitam, neievērojot iepriekš minētos kritērijus. Tiesa secināja, ka valsts tiesību akti, kuru piemērošana izraisa, ka operators koncesionārs nespēj veikt apraidi, jo tā rīcībā nav saskaņā ar minētajiem kritērijiem piešķirtu apraides radiofrekvenču, ir pretrunā EKL noteiktajiem pakalpojumu sniegšanas brīvības principiem, kā arī principiem, kas noteikti jaunajā kopējā elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu tiesiskajā regulējumā<sup>18</sup>.

Otrkārt, lieta C-346/06 *Rüffert* (2008. gada 3. aprīļa spriedums), kurā Tiesa pievērsās jautājumam par to, vai pakalpojumu sniegšanas brīvībai ir pretrunā dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru personai, kam ir piešķirtas būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ir rakstiski jāapņemas maksāt tās darbiniekiem darba samaksu, kas nav mazāka par piemērojamajā kolektīvajā nolīgumā paredzēto, un noteikt šo pienākumu saviem starptautiskajiem apakšuzņēmējiem, kas norīkojuši darbiniekus uz minēto dalībvalsti, šo saistību neievērošanai izraisot līgumsoda maksāšanu. Tiesa nolēma, ka, lai gan atbilstoši Direktīvas 96/71<sup>19</sup> par darbinieku norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā

<sup>17</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/21/EK par kopīgiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) (OV L 108, 33. lpp.). Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/20/EK par elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu atļaušanu (atļauju izsniegšanas direktīva) (OV L 108, 21. lpp.) un Komisijas 2002. gada 16. septembra Direktīva 2002/77/EK par konkurenci elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu tirgū (OV L 249, 21. lpp.).

<sup>18</sup> Pazīstama ar nosaukumu "NCRC", tā sastāv no pamatdirektīvas un četrām īpašām direktīvām, to vidū ir "atļauju izsniegšanas" direktīva, kuras noslēdza Direktīva 2002/77.

<sup>19</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīva 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.).

normām dalībvalstij ir tiesības noteikt citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem, ja tie sniedz starptautiskus pakalpojumus, minimālo algas likmi, tai nav tiesību šiem uzņēmumiem noteikt tādu algas likmi kā tā, kas ir paredzēta piemērojamajā koplīgumā, pat tad, ja tā pārsniedz likmi, kas ir piemērojama atbilstoši attiecīgo pakalpojumu sniegšanas vietas likumdošanas aktiem, nosakot, ka līgumslēdzējai iestādei būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības jāpiešķir tikai tādiem uzņēmumiem, kas, iesniedzot piedāvājumu, rakstiski apliecinājuši, ka par minēto pakalpojumu sniegšanu saviem darbiniekiem izmaksās vismaz minētajā koplīgumā noteikto atlīdzību. Šāds tiesiskais regulējums ir EKL 49. pantā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, jo tas var uzlikt citā dalībvalstī, kurā minimālās algas likmes ir zemākas, reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem papildu saimnieciska rakstura izdevumus, kas var aizliegt, ierobežot vai padarīt mazāk pievilcīgu pakalpojumu sniegšanu uzņemošajā dalībvalstī.

Visbeidzot, lieta C-319/06 Komisija/Luksemburga (2008. gada 19. jūnija spriedums), kurā Tiesa nolēma, ka Direktīvas 96/71 par darbinieku norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā 3. panta 10. punkta pirmais ievilkums ir atkāpe no principa, saskaņā ar kuru jautājumi, attiecībā uz kuriem uzņemošā dalībvalsts var piemērot savus tiesību aktus uzņēmumiem, kuri darba ņēmējus norīko darbā tās teritorijā, ir izsmeljoši uzskaitīti šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punkta pirmajā daļā. Šajā pantā uzņemošajai dalībvalstij atzītā iespēja, pamatojoties uz vienlīdzīgu attieksmi, piemērot šiem uzņēmumiem darba noteikumus un nosacījumus jautājumos, kas nav minēti šī paša 3. panta 1. punkta pirmajā daļā, ar nosacījumu, ka runa ir par imperatīviem noteikumiem, ir izņēmums no ar minēto direktīvu iedibinātās kārtības, kā arī atkāpe no pakalpojumu sniegšanas brīvības pamatprincipa, kas ir šīs direktīvas pamatā, un ir jāinterpretē šauri. Līdz ar to Tiesa konstatēja, ka dalībvalsts, paziņojot, ka, pirmkārt, noteikumi, kas izriet no darba koplīgumiem, kas pasludināti par vispārobligātiem, un, otrkārt, tiesību normas, ar kurām ir transponēta Direktīva 96/71, kurās attiecīgajiem uzņēmumiem tiek uzlikts pienākums, pirmkārt, norīkot darbā tikai personālu, ko ar uzņēmumu saista rakstisks darba līgums vai cits dokuments, kas tiek uzskatīts par tam līdzvērtīgu saskaņā ar Direktīvu 91/533<sup>20</sup>, un, otrkārt, ievērot valsts tiesību aktus par nepilna laika darbu un darbu uz noteiktu laiku, ir imperatīvas tiesību normas, kas attiecas uz valsts sabiedrisko kārtību, nav izpildījusi Direktīvas 96/71 3. panta 10. punkta pirmajā ievilkumā paredzētos pienākumus. Tiesa konstatēja arī, ka dalībvalsts, kas, pirmkārt, uzņēmumiem, kuru juridiskā adrese ir ārpus tās teritorijas un kuri tajā norīko darbā darbiniekus, uzliek par pienākumu pirms norīkošanas darbā sākuma iesniegt tās teritorijā dzīvojošam *ad hoc* pārstāvim glabāšanā dokumentus, kas nepieciešami tiem ar valsts tiesību aktiem uzlikto pienākumu kontrolei, un tos tur atstāt uz nenoteiktu laiku pēc pakalpojumu sniegšanas beigām, un, otrkārt, valsts tiesiskajā regulējumā paredzot iepriekšējas paziņošanas procedūru darba ņēmēju norīkošanai darbā tās teritorijā, nosakot nosacījumus pieejai pamatinformācijai, kas kompetentajām valsts iestādēm nepieciešama kontroles veikšanai, formulējumā, kas nav pietiekami skaidrs, lai nodrošinātu uzņēmumu, kuri vēlas darba ņēmējus norīkot darbā šīs dalībvalsts teritorijā, tiesisko drošību, nav izpildījusi EKL 49. pantā paredzētos pienākumus.

Saistībā ar brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību ir izskatīta lieta C-347/06 *ASM Brescia* (2008. gada 17. jūlija spriedums), kas attiecās uz Itālijas tiesisko

<sup>20</sup> Padomes 1991. gada 14. oktobra Direktīva par darba devēja pienākumu informēt darbiniekus par darba līguma vai darba attiecību nosacījumiem (OV L 288, 32. lpp.).

regulējumu, kas pieņemts attiecībā uz pārejas posma termiņa beigās priekšlaicīgi pārtrauktu dabasgāzes izplatīšanas koncesiju, kura tika piešķirta, neīstenojot uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu procedūru, kas paredzēta Direktīvā 2003/55 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu<sup>21</sup>. Tiesai uzdotie prejudiciālie jautājumi konkrēti attiecas uz attiecīgā pārejas posma termiņa pagarināšanas noteiktos apstākļos saderību ar minēto direktīvu un EKL 43. un 49. pantu un 86. panta 1. punktu. Tiesa nolēma, ka šāds tiesiskais regulējums nav pretrunā ne Direktīvai 2003/55, ne EKL 43. un 49. pantam un 86. panta 1. punktam, jo attiecībā uz saderību ar iepriekš minētajiem EKL pantiem šāds pagarinājums var tikt uzskatīts par nepieciešamu, lai ļautu darījumu partneriem izbeigt līguma attiecības apstākļos, kuri būtu pieņemami gan no sabiedrisko pakalpojumu prasību viedokļa, gan no ekonomiskā viedokļa. Attiecībā uz šo pēdējo punktu Tiesa uzskatīja, ka, kaut arī Itālijas tiesiskajā regulējumā ir ieviesta atšķirīga attieksme, kas ir netieša diskriminācija pilsonības dēļ, tomēr šādu atšķirīgu attieksmi var atļaut, ja netieša diskriminācija ievērot tiesiskās drošības principu, kas prasa, lai tiesību normu sekas būtu skaidras, precīzas un paredzamas. Tiesa uzskata, ka šis princips ne tikai atļauj, bet arī nosaka pienākumu noteikt šādu koncesiju laušanai pārejas periodu, kas ļautu darījumu partneriem atrisināt līguma attiecības apstākļos, kuri būtu pieņemami gan no sabiedrisko pakalpojumu prasību viedokļa, gan no ekonomiskā viedokļa.

Attiecībā uz kapitāla brīvu apriti jānorāda uz lietu C-43/07 *Arens-Sikken* (2008. gada 11. septembra spriedums), kurā strīds bija par valsts tiesisko regulējumu par mantojuma un īpašuma tiesību maiņas nodokļu aprēķinu par nekustamo īpašumu dalībvalstī, kurā, aprēķinot šos nodokļus, nav paredzēta iespēja atskaitīt mantojuma daļu pārsniedzošos parādus, kas radušies mantojuma testamentārās sadales rezultātā, ja persona, kuras mantojums ir atklājies, savas nāves brīdī nedzīvoja šajā valstī, bet gan citā dalībvalstī. Tiesa nolēma, ka EKL normas par kapitāla brīvu apriti nepieļauj šādu tiesisko regulējumu tiktāl, ciktāl ar to tiek piemērota progresīva nodokļa likme un ja, neņemot vērā minētos parādus un piemērojot šo progresīvo likmi, mantiniekiem, kuriem uz šādu atskaitījumu nav tiesību, varētu rasties lielāka maksājamo nodokļu nasta. Tiesa noraidīja argumentu, ka minētā atšķirīgā attieksme attiecas uz situācijām, kas nav objektīvi salīdzināmas, jo attiecīgais tiesiskais regulējums vienādi attiecas uz rezidentu un nerezidentu mantojumiem mantojuma nodokļa sakarā, izņemot parādu atskaitīšanu. Tiesa arī precizēja, ka, ja nav konvencijas par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu, dalībvalsts, kurā atrodas nekustamais īpašums, lai pamatotu no tās tiesiskā regulējuma izrietošu kapitāla brīvas aprites ierobežojumu, nevar atsaukties uz no tās gribas neatkarīgu iespēju, ka nodokļu atbrīvojums var tikt piešķirts dalībvalstī, kurā nelaiķis dzīvoja savas nāves brīdī, ar ko pilnībā vai daļēji varētu kompensēt šīs personas mantinieku ciestos zaudējumus sakarā ar to, ka dalībvalstī, kurā atrodas nekustamais īpašums, aprēķinot nodokli par īpašuma tiesību maiņu, netiek ņemti vērā mantojuma daļu pārsniedzšie parādi, kuri radušies pēc augšupejošā radnieka atstātā mantojuma testamentārās sadales.

Jāpiemin arī lieta C-282/07 *Truck Center* (2008. gada 22. decembra spriedums), kurā Tiesa atbildēja uz lūgumu interpretēt EKL normas par kapitāla brīvu apriti saistībā ar Beļģijas likumdošanas aktiem sabiedrību nodokļa jomā. Atbilstoši šim tiesiskajam regulējumam no procentiem, kurus sabiedrība, kas ir šis valsts rezidente, ir pārskaitījusi sabiedrībai, kas

<sup>21</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV L 176, 57. lpp.).

ir citas dalībvalsts rezidente, tiek ieturēts nodoklis ienākumu gūšanas vietā, kas tiek dēvēts par kustamās mantas priekšnodokli, kaut gan procenti, kas ir pārskaitīti sabiedrībai, kura ir pirmās dalībvalsts rezidente, ir no tā atbrīvoti. Tiesa nolēma, ka EKL noteikumi attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un kapitāla brīvu apriti pieļauj šādu nodokļu tiesisko regulējumu. Vispirms atgādinot, ka tiešo nodokļu jomā rezidentu un nerezidentu situācijas parasti nav salīdzināmas, Tiesa konstatēja, ka attiecīgā atšķirīgā attieksme, piemērojot atšķirīgu sistēmu nodokļu noteikšanā atkarībā no tā, vai attiecīgās sabiedrības ir reģistrētas Beļģijā vai citā dalībvalstī, attiecas uz objektīvi nesalīdzināmām situācijām. Tiesa uzskatīja, ka procentu aplikšanas ar nodokļiem veidi, pamatojoties uz atšķirīgiem juridiskajiem pamatiem, kā arī situācijas, kurās atrodas sabiedrības, kas saņem procentus, attiecībā uz nodokļu iekasēšanu atšķiras atkarībā no tā, vai sabiedrības, kas saņem minētos procentus, ir vai nav rezidentes. Tiesa arī nolēma, ka atšķirīgā attieksme, kas izriet no aplūkojamā tiesiskā regulējuma, ne vienmēr rada priekšrocības sabiedrībām rezidentēm, kas saņem procentus, jo, pirmkārt, tām avansā ir jāmaksā sabiedrību ienākuma nodoklis un, otrkārt, kustamās mantas priekšnodokļa, kas tiek iekasēts no procentiem, kuri tiek pārskaitīti sabiedrībai nerezidentei, likme nepārprotami ir zemāka nekā sabiedrību ienākuma nodoklis, kas tiek iekasēts no sabiedrību rezidentu, kuras saņem procentus, ienākumiem. Šādos apstākļos tādējādi izveidotā atšķirīgā attieksme nav uzskatāma par ierobežojumu brīvībai veikt uzņēmējdarbību un kapitāla brīvai aprītei.

Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā Tiesa ir lēmusi par diplomu, kas saņemti pēc tādu studiju pabeigšanas, kuras tikušas apgūtas, pamatojoties uz "vienošanos par [kvalifikāciju] pielīdzināšanu", atzīšanu.

Lietā C-274/05 Komisija/Grieķija (2008. gada 23. oktobra spriedums) Komisija pārmeta Grieķijas Republikai, ka tā nav atzinusi diplomus, kurus izsniegušas citas dalībvalsts kompetentās iestādes pēc tādu studiju pabeigšanas, kuras tikušas apgūtas, pamatojoties uz vienošanos, saskaņā ar kuru minētās iestādes pielīdzina privātā iestādē Grieķijā apgūtas studijas un piešķir tiesības Padomei augstāko izglītību apliecinošu dokumentu profesionālās līdzvērtības atzīšanai pārbaudīt piešķiršanai prasītos nosacījumus un iestādes, kurā kandidāts ir ieguvis izglītību, raksturu. Ievērojot Direktīvas 89/48<sup>22</sup>, kas ir grozīta ar Direktīvu 2001/19<sup>23</sup>, normas, Tiesa, pirmkārt, nolēma, ka no minētās direktīvas 1. panta a) punkta pirmās daļas izriet, ka frāze "ir iegūta galvenokārt Kopienā" ietver gan izglītību, kas pilnībā iegūta dalībvalstī, kura izsniegusi attiecīgo izglītību apliecinošo dokumentu, gan arī izglītību, kas daļēji vai pilnībā iegūta citā dalībvalstī. Otrkārt, lai gan minētajā direktīvā paredzētā diplomu atzīšanas metode nenozīmē diplomu un attiecīgo profesionālo kvalifikāciju automātisku un beznosacījuma atzīšanu, it īpaši attiecībā uz šīs pašas direktīvas 4. pantā dalībvalstīm paredzēto iespēju noteikt kompensējošus pasākumus, Tiesa uzskatīja,

<sup>22</sup> Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.).

<sup>23</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 14. maija Direktīva 2001/19/EK, ar kuru groza Padomes Direktīvu 89/48/EEK un Padomes Direktīvu 92/51/EEK par vispārēju sistēmu profesionālo kvalifikāciju atzīšanai, kā arī Padomes Direktīvu 77/452/EEK, Padomes Direktīvu 77/453/EEK, Padomes Direktīvu 78/686/EEK, Padomes Direktīvu 78/687/EEK, Padomes Direktīvu 78/1026/EEK, Padomes Direktīvu 78/1027/EEK, Padomes Direktīvu 80/154/EEK, Padomes Direktīvu 80/155/EEK, Padomes Direktīvu 85/384/EEK, Padomes Direktīvu 85/432/EEK, Padomes Direktīvu 85/433/EEK un Padomes Direktīvu 93/16/EEK attiecībā uz vispārējās aprūpes māsu, zobārstu, veterinārārstu, vecmāšu, arhitektu, farmaceitu un ārstu profesijām (OV L 206, 1. lpp.).

ka diploma atzīšanas kandidātam ir tiesības izvēlēties kompensējoša pasākumu veidu ne tikai attiecībā uz profesijām, kurās ir nepieciešamas valsts tiesībās noteiktās zināšanas, bet arī attiecībā uz visām citām profesijām, uz kurām attiecas īpaši noteikumi. Treškārt, Tiesa apstiprināja, ka atbilstoši šīs direktīvas 8. panta 1. punktam tikai iestādēm, kas izsniedz diplomu, ir jāpārbauda, ņemot vērā to profesionālās izglītības sistēmā piemērojamās tiesību normas, vai ir izpildīti šādu diplomu izsniegšanas nosacījumi un iestādes, kurā ir studējis diploma saņēmējs, raksturs. Turpretim uzņēmējai dalībvalstij nav jāpārbauda šo diplomu izsniegšanas pamatojums. Visbeidzot, Tiesa nolēma, ka atbilstoši minētās direktīvas 3. pantam uzņēmējai dalībvalstij ir jāļauj valsts sektorā pārkvalificēties augstākā pakāpē personām, kuras tikušas pieņemtas darbā zemākā amatā nekā amats, uz kādu tās būtu varējušas pretendēt, ja kompetentā iestāde būtu atzinusi viņu diplomus.

Jāpiebilst, ka tās judikatūru migrējošu darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma jomā Tiesa turpināja attīstīt divās lietās par Regulas Nr. 1408/71<sup>24</sup> noteikumu interpretāciju. Lieta C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française un Gouvernement wallon* (2008. gada 1. aprīļa spriedums) bija par Beļģijas Karalistes Flāmu valdības īstenoto aprūpes apdrošināšanas sistēmu holandiešu valodā runājošajā reģionā un Briseles Galvaspilsētas divvalodu reģionā. Šī sistēma ar konkrētiem nosacījumiem un līdz noteiktai maksimālai summai piešķir tiesības uz izdevumu segšanu, ko veic apdrošināšanas fonds par konkrētiem izdevumiem, kas radušies veselības stāvokļa radītas atkarības dēļ. Šī sistēma attiecas tikai uz personām, kas dzīvo divos minētajos reģionos, kā arī uz personām, kas strādā minētajos reģionos un dzīvo nevis Beļģijas Karalistē, bet citā dalībvalstī. Personas, kas strādā holandiešu valodā runājošajā reģionā vai Briseles Galvaspilsētas divvalodu reģionā, bet dzīvo citā valsts teritorijas daļā, tātad ir izslēgtas no šīs sistēmas. Tiesa vispirms apstiprināja, ka pabalsti, kas tiek maksāti saskaņā ar šādu aprūpes apdrošināšanas sistēmu ietilpst Regulas Nr. 1408/71 materiālās piemērošanas jomā, pēc tam tā atgādināja, ka EKL 39. un 43. pants nepieļauj tādus valsts pasākumus, kas pat tad, ja tie ir piemērojami bez diskriminācijas pilsonības dēļ, Kopienas pilsoņiem var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu EKL garantēto pamatbrīvību īstenošanu. Līdz ar to EKL 39. un 43. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds dalībvalsts federālās daļas tiesiskais regulējums kā tas, kas reglamentē aprūpes apdrošināšanu, kurā tiesības piedalīties sociālā nodrošinājuma sistēmā un saņemt tajā paredzētos pabalstus paredzētas tikai tām personām, kuras vai nu dzīvo teritorijā, kurā šai daļai ir kompetence, vai kuras veic savu profesionālo darbību šajā pašā teritorijā, dzīvojot citā dalībvalstī, tiktāl, ciktāl šāds ierobežojums skar citu dalībvalstu pilsoņus vai valsts pilsoņus, kuri izmanto savas tiesības uz brīvu pārvietošanos Eiropas Kopienā.

Regulas Nr. 1408/71, kas grozīta ar Regulu Nr. 647/2005<sup>25</sup>, 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka persona, kas ir nodarbināta vienā dalībvalstī, ir pakļauta šīs valsts tiesību aktiem arī tad, ja tā dzīvo citā dalībvalstī. Lietā C-352/06 *Bosmann* (2008. gada 20. maija spriedums) Tiesa pārbaudīja darba ņēmēja, kam ir atņemtas tiesības uz ģimenes pabalstiem tā dzīvesvietas valstī tāpēc, ka viņš ir sācis darbu citā dalībvalstī, situāciju. Tiesa

<sup>24</sup> Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.).

<sup>25</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regula (EK) Nr. 647/2005, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, un Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka izpildes kārtību Regulai (EEK) Nr. 1408/71 (OV L 117. 1. lpp.).

uzsvēra, ka 13. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir interpretējams, ņemot vērā EKL 42. pantu, kura mērķis ir veicināt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un kurā it īpaši ir paredzēts, ka migrējošiem darba ņēmējiem nebūtu nedz jāzaudē tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem, nedz jāsaņem samazinātas šo pabalstu summas tā fakta dēļ, ka tie ir izmantojuši ar EKL piešķirtās tiesības brīvi pārvietoties. Tiesa no tā secināja, ka dzīvesvietas dalībvalstij nav liegta iespēja piešķirt ģimenes pabalstu tās teritorijā dzīvojošai personai un ka minētajai regulas normai nav pretrunā, ka migrējošs darba ņēmējs, kuram ir piemērojama nodarbinātības dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēma, saskaņā ar dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem saņem ģimenes pabalstus pēdējā minētajā valstī. Valsts tiesai ir jānosaka, vai konkrētā gadījuma apstākļi ir atbilstoši, lai izvērtētu, vai darba ņēmējs atbilst nosacījumiem par šāda ģimenes pabalsta piešķiršanu saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.

### Transports

Transporta jomā četras lietas ir pieminēšanas vērtas.

Runājot par ceļu transportu, attiecībā uz vadītājiem, kuru transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, kas izriet no vadītāja apliecības, kas iegūta Čehijas Republikā pēc tam, kad administratīvā kārtā ir atņemtas viņu Vācijā iegūtās vadītāju apliecības narkotisko vielu vai alkohola lietošanas dēļ, nav atzītas, Tiesa apvienotajās lietās C-329/06 un C-343/06 *Wiedemann un Funk* (2008. gada 28. maija spriedums) norādīja, ka Direktīva 91/439 par vadītāju apliecībām<sup>26</sup> jāinterpretē tādējādi, ka tā neļauj dalībvalstij savā teritorijā neatzīt transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, kas izriet no vadītāja apliecības, ko cita dalībvalsts vēlāk izsniegusi, kamēr tās turētājs nav izpildījis šajā pirmajā minētajā dalībvalstī paredzētos nosacījumus jaunas apliecības izdošanai pēc iepriekšējās apliecības atņemšanas, tostarp prasības par piemērotības vadīšanai pārbaudi, kurā tiktu apliecināts, ka apliecības atņemšanu pamatojošie iemesli vairs neeksistē. Tomēr šī direktīva ļauj dalībvalstij savā teritorijā neatzīt no vēlāk citā dalībvalstī izsniegtas vadītāja apliecības izrietošās transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, ja, pamatojoties uz vadītāja apliecībā izdarītajām atzīmēm vai cita veida neapstrīdamu izdevējas dalībvalsts informāciju, tiek konstatēts, ka šīs apliecības izsniegšanas brīdī tās turētāja, kam pirmajā minētajā dalībvalstī atņemta iepriekšējā apliecība, parastā dzīvesvieta nav bijusi izdevējas dalībvalsts teritorijā. Minētā direktīva cita starpā neļauj dalībvalstij uz laiku apturēt no citā dalībvalstī izsniegtas vadītāja apliecības izrietošās transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, ja šī pēdējā minētā dalībvalsts pārbauda šīs apliecības izsniegšanas kārtību.

Attiecībā uz gaisa transportu strīdā starp pasažieri un aviosabiedrību, kura bija atteikusies maksāt kompensāciju pēc lidojuma no Manilas (Filipīnas) atceļšanas, Tiesa lietā C-173/07 *Emirates Airlines* (2008. gada 10. jūlija spriedums) nolēma, ka ceļojumu turp un atpakaļ nevar uzskatīt par "vienu lidojumu" Regulas Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem<sup>27</sup>, izpratnē. Tādējādi minētās regulas 3. panta

<sup>26</sup> Padomes 1991. gada 29. jūlija Direktīva 91/439/EEK par vadītāju apliecībām (OV L 237, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1882/2003 (OV L 284, 1. lpp.).

<sup>27</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Regula (EK) Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atceļšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV L 46, 1. lpp.).

1. punkta a) apakšpunkts, kurā ir paredzēts, ka šī regula ir jāpiemēro pasažieriem, kas izlido no lidostas kādas dalībvalsts teritorijā, uz kuru attiecas EKL, ir interpretējams tādējādi, ka tas nav piemērojams ceļojumam turp un atpakaļ, kurā pasažieri, kas sākotnēji ir izlidojuši no lidostas dalībvalsts, uz kuru attiecas EKL, teritorijā, atgriežas šajā lidostā, izlidojot no lidostas trešās valsts teritorijā. Apstākļi, ka lidojums turp un lidojums atpakaļ ir tikuši rezervēti, izdarot vienu rezervāciju, neietekmē šīs tiesību normas interpretāciju.

Tāpat saistībā ar gaisa transportu lietā *C-549/07 Wallentin-Hermann* (2008. gada 22. decembra spriedums) Tiesai bija jāinterpretē Regulas Nr. 261/2004 5. panta 3. punkts, kurā regulētas pasažieru tiesības uz kompensāciju lidojuma atcelšanas gadījumā un "ārkārtēju apstākļu" jēdziens. Tiesa nolēma, ka tehniska gaisakuģa problēma, kas izraisa lidojuma atcelšanu, nav ietverta jēdzienā "ārkārtēji apstākļi" šīs normas izpratnē, izņemot, ja to cēlonis ir notikumi, kas to rakstura vai izcelsmes dēļ nav raksturīgi normālai attiecīgā gaisa pārvadātāja darbībai un pār kuriem viņam nav faktiskas kontroles. Lai gan gaisakuģim radušās tehniskās problēmas var uzskatīt par negaidītiem lidojuma drošības trūkumiem, tomēr šādus apstākļus nevar kvalificēt kā ārkārtējus, taču tehniskas problēmas atrisinājums, kuras cēlonis ir lidaparāta apkopes nepilnības, ir jāuzskata par gaisa pārvadātāja normālai darbībai raksturīgu pasākumu. Tā precizēja, ka, lai interpretētu šo jēdzienu, Monreālas konvencija nav noteicoša. Cita starpā Tiesa piebilda, ka gaisa pārvadātāja tehnisko problēmu biežums pats par sevi nav elements, uz kura pamata varētu secināt, vai ir vai nav "ārkārtēji apstākļi" Regulas Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta izpratnē. Noslēgumā Tiesa nolēma, ka vienīgi tas, ka gaisa pārvadātājs ir ievērojis minimālās gaisakuģa tehniskās apkopes normas, nav pietiekami, lai pierādītu, ka šis pārvadātājs ir veicis "visus iespējamus pasākumus" šī panta izpratnē, un lai tādējādi minēto pārvadātāju atbrīvotu no šīs regulas 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā un 7. panta 1. punktā paredzētā pienākuma maksāt kompensāciju. Tā kā no šī pienākuma neatbrīvo jebkuri ārkārtējie apstākļi, bet tikai tie, no kuriem nevarētu izvairīties, pat ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi, tad tam, kas vēlas uz tiem atsaukties, jāpierāda, ka no tiem katrā ziņā nevarētu izvairīties, veicot situācijai atbilstošus pasākumus, neuzņemoties uzņēmuma iespējām neatbilstošus upurus.

Attiecībā uz jūras transportu Tiesa lietā *C-308/06 The International Association of Independent Tanker Owners u.c.* (2008. gada 3. jūnija spriedums) norādīja, ka Direktīvas 2005/35 par kuģu radīto piesārņojumu<sup>28</sup> 4. pants, skatīts kopā ar tās 8. pantu, uzliek dalībvalstīm pienākumu sodīt par piesārņojošu vielu noplūdi no kuģiem, ja tas izdarīts "ar nodomu, aiz pašpaļāvības vai aiz neuzmanības", bet, nedefinējot šos jēdzienus, ar to netiek pārkāpts vispārīgais tiesiskās drošības princips, jo tas liek dalībvalstīm sodīt par piesārņojošu vielu noplūdi no kuģiem, ja tas izdarīts aiz "rupjas neuzmanības". Šie atšķirīgie jēdzieni, it īpaši "rupjas neuzmanības" jēdziens, kas minēts uzdotajos jautājumos, atbilst atbildības rašanās kritērijiem, kurus ir paredzēts piemērot nenoteiktā skaitā situāciju, kuras nav iespējams iepriekš paredzēt, nevis konkrētai uzvedībai, kuru var precīzi aprakstīt Kopienu vai valsts tiesību normatīvā aktā. Turklāt šie jēdzieni ir pilnībā iekļauti un lietoti attiecīgajās dalībvalstu tiesību sistēmās. Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka "rupjas neuzmanības" jēdziens minētā 4. panta izpratnē ir jāsaprot kā darbība vai bezdarbība, kas izdarīta bez nodoma un ar kuru atbildīgā persona nozīmīgā veidā pārkāpusi savu rūpības pienākumu, kāds tai bija, ņemot vērā tās īpašības, zināšanas, spējas un tās konkrēto situāciju. Visbeidzot, saskaņā ar EKL

<sup>28</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/35/EK par kuģu radīto piesārņojumu un par sankciju ieviešanu par pārkāpumiem (OV L 255, 11. lpp.).

249. pantu dalībvalstīm Direktīva 2005/35 ir jātransponē to attiecīgajā tiesību sistēmā. Līdz ar to pati šīs direktīvas 4. pantā minēto pārkāpumu un piemērojamo sodu definīcija izriet no dalībvalsts pieņemtajām tiesību normām.

### *Konkurences noteikumi*

Attiecībā uz uzņēmumiem piemērojamiem konkurences noteikumiem uzmanību īpaši pie-saista četri spriedumi.

Par uzņēmuma un saimnieciskās darbības jēdzieniem Tiesa lietā C-49/07 *MOTOE* (2008. gada 1. jūlija spriedums) nolēma, ka organizācija, kas organizē sporta sacīkstes un šajā sakarā noslēdz sponsorēšanas, reklāmas un apdrošināšanas līgumus, lai šīs sacīkstes komerciāli izmantotu, turklāt tas ir šīs organizācijas ienākumu avots, ir jāklasificē kā uzņē-mums Kopienų konkurences tiesību izpratnē. Šaubas par šo kvalifikāciju nerada ne tas, ka šai organizācijai nav peļņas gūšanas rakstura, ne arī tas, ka tai ir pilnvaras dot savu piekri-šanu sacīkšu organizēšanas nolūkā valsts iestādēm iesniegtajiem atļaujas pieteikumiem, jo šīs organizācijas piedalīšanās publisko iestāžu lēmumu pieņemšanas procesos ir jānošķir no tās veiktās saimnieciskās darbības, kā piemēram, sacīkšu organizēšana un komerciālā izmantošana. Tiesa arī atgādināja, ka tas, ka saimnieciskā darbība ir saistīta ar sportu, nav šķērslis EKL normu piemērošanai. Visbeidzot, šajā spriedumā Tiesa nolēma, ka valsts tiesis-kais regulējums, saskaņā ar kuru juridiskai personai, kas organizē sporta sacīkstes un šajā sakarā slēdz sponsorēšanas, reklāmas un apdrošināšanas līgumus, tiek piešķirtas pilnvaras dot piekrišanu šādu sacīkšu organizēšanas nolūkā iesniegtajiem atļaujas pieteikumiem, neparedzot šīm pilnvarām robežas, pienākumus un kontroli, ir pretrunā EKL 82. un 86. pan-tam.

Lietā C-279/06 *CEPSA* (2008. gada 11. septembra spriedums) Tiesa pievērsās naftas pro-dukta ekskluzīvās piegādes līgumu atbrīvojumu nosacījumiem (skat. arī 2006. gada 14. de-cembra spriedumu lietā C-217/05 *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, Krājums, I-11987. lpp.). EKL 81. panta 1. punkts var tikt piemērots šim līgumam, ja degvielas uzpildes stacijas īpašnieks uzņemas būtiska apjoma finanšu riskus un komercris-kus saistībā ar naftas produktu tirdzniecību trešām personām un ja tajā ir ietvertas klauzu-las, kuras var apdraudēt konkurenci. Gadījumā, ja īpašnieks neuzņemas šādus riskus, EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas joma var attiekties tikai uz pienākumiem, kuri tiek no-teikti īpašniekam to pakalpojumu ietvaros, kurus viņš sniedz pilnvarotājam kā starpnieks, piemēram, ekskluzivitātes un konkurences aizlieguma klauzulas. Attiecībā uz atbrīvojuma nosacījumiem Tiesa nolēma, ka šādam līgumam var piemērot kategorijas atbrīvojumu, pie-mērojot Regulu Nr. 1984/83<sup>29</sup>, ja tajā tiek ievērots desmit gadu maksimālais termiņš un ja piegādātājs degvielas uzpildes stacijas īpašniekam apmaiņā pret ekskluzivitāti piešķir nozīmīgas saimnieciskās priekšrocības, kuras ļauj uzlabot izplatīšanu, atvieglo degvielas uzpildes stacijas ierīkošanu vai modernizāciju un samazina izplatīšanas izmaksas. Tiesa arī precizēja noteikumus, kas piemērojami līgumiem, kas noslēgti, pamatojoties uz Regulu Nr. 1984/83, kuru izpilde turpinās pēc šīs regulas spēkā esamības termiņa beigām. Turklāt,

<sup>29</sup> Komisijas 1983. gada 22. jūnija Regula (EEK) Nr. 1984/83 par Līguma [81]. panta 3. punkta piemērošanu dažām ekskluzīvās tirdzniecības nolīgumu kategorijām (OV L 173, 5. lpp.), kura grozīta ar Komisijas 1997. gada 30. jūlija Regulu (EK) Nr. 1582/97 (OV L 214, 27. lpp.).

runājot par līgumiem, uz kuriem attiecas Regula Nr. 2790/1999<sup>30</sup>, 2. pantā noteiktais atbrīvojums nav piemērojams vertikāliem nolīgumiem, kuru mērķis ir ierobežot pircēja iespēju noteikt savu pārdošanas cenu, Tiesa nolēma, ka iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai šī atļauja atbilst reālai iespējai samazināt šo pārdošanas cenu. Visbeidzot, Tiesa precizēja, ka EKL 81. panta 2. punktā paredzētā spēkā neesamība visu līgumu ietekmē tikai tad, ja klauzulas, kuras neatbilst šī panta 1. punktam, nav nodalāmas no līguma. Pretējā gadījumā spēkā neesamības sekas attiecībā uz visiem citiem līguma elementiem neietilpst Kopienų tiesību piemērošanas jomā.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas jomā jāpiemin 2008. gada 16. septembra spriedums apvienotajās lietās no C-468/06 līdz C-478/06 *Sot. Lélos kai Sia*, kas sekoja lietai C-53/03 *Syfait* u.c. (2005. gada 31. maija spriedums). Šajās lietās Tiesa nolēma, ka farmācijas uzņēmuma, kam noteiktu zāļu valsts tirgū ir dominējošs stāvoklis, atteikums izpildīt "parastus" vairumtirgotāju pasūtījumus, lai liegtu tiem eksportēt šīs zāles no dalībvalsts uz citām dalībvalstīm, ir šī dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana. Lai nonāktu pie šī secinājuma, Tiesa pārbaudīja, vai farmaceitisko produktu nozarē pastāv īpaši apstākļi, kuru dēļ atteikumam varētu nebūt ļaunprātīgs raksturs. Vispirms, tā konstatēja, ka dominējošā stāvoklī esošs farmācijas uzņēmums nevar pamatoties uz to, ka zāļu paralēlais eksports no dalībvalsts, kurā to cenas ir zemas, uz citām dalībvalstīm, kurās cenas ir augstākas, sniedz galapatērētājam tikai nelielu labumu. Šis eksports ir alternatīvs apgādes avots, kas šo zāļu galapatērētājam neizbēgami rada zināmas priekšrocības. Turpinājumā Tiesa nolēma, ka valsts tiesiskā regulējuma pastāvēšana zāļu cenu jomā vēl neizslēdz atteikuma ļaunprātīgās izmantošanas raksturu. Tomēr tā atgādināja, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums var veikt saprātīgus un samērīgus pasākumus savu komerciālo interešu aizsardzībai. Rezultātā, lai novērtētu, vai dominējošā stāvoklī esoša farmācijas uzņēmuma atteikums apgādāt vairumtirgotājus, kas veic paralēlo eksportu, ir pasākums, kas ir saprātīgs un samērīgs attiecībā pret draudiem, ko šis paralēlais eksports rada tā leģitīmajām komerciālajām interesēm, jānosaka, vai šo vairumtirgotāju veiktie pasūtījumi ir neparasta rakstura, ņemot vērā agrākās tirdzniecības attiecības, kādas uzņēmumam bijušas ar attiecīgajiem vairumtirgotājiem, kā arī šo pasūtījumu apjomu attiecībā pret attiecīgās dalībvalsts tirgus vajadzībām. Tiesa precizēja, ka valsts iesniedzējtiesai, ņemot vērā šos divus kritērijus, jānosaka, vai šiem pasūtījumiem ir "parasts" raksturs.

Visbeidzot, ir jāpievērš uzmanība 2008. gada 10. jūlija spriedumam lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala*, ar kuru Tiesa atcēla Pirmās instances tiesas 2006. gada 13. jūlija spriedumu lietā T-464/04 *Impala/Komisija* (Krājums, II-2289. lpp.) un sniedza daudzus precizējumus attiecībā uz prasībām pierādījumu jomā un kontroles tiesā apjomu saistībā ar koncentrācijām. Pirmkārt, Tiesa nolēma, ka nepastāv vispārēja prezumpcija par paziņotu koncentrāciju saderību ar kopējo tirgu un ka uz lēmumiem, ar ko koncentrācija tiek atļauta, neattiecas dažādas prasības attiecībā uz pierādījumiem, kas piemērojamas lēmumiem, ar ko tiek aizliegtas šādas darbības. Otrkārt, Tiesa atgādināja, ka Komisija var tās lēmumā novirzīties no paziņojumā par iebildumiem izdarītajiem pagaidu secinājumiem. Kaut arī Pirmās instances tiesa var pārbaudīt lēmuma pamatā esošo faktu pareizību, pilnību un uzticamību, ievērojot paziņojumu par iebildumiem, šī paziņojuma secinājumiem nav jāpiešķir noteiktības raksturs. Treškārt, Tiesa precizēja, ka ziņotājām pusēm

<sup>30</sup> Komisijas 1999. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 2790/1999 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 336, 21. lpp.).

nevar pārnest, ka tās zināmus pierādījumus ir iekļāvušas tikai atbildē uz paziņojumu par iebildumiem un ka šie pierādījumi neatbilst augstākām prasībām par tām, kas tiek izvirzītas attiecībā uz trešo personu argumentāciju vai attiecībā uz citiem ziņotāju pušu iesniegtajiem pierādījumiem. Turklāt Tiesa nolēma, ka Komisija, kad tā savā lēmumā pārbauda argumentus, kas iesniegti, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, var atkāpties no pagaidu secinājumiem, kas minēti šajā paziņojumā, neprasot veikt papildu izmeklēšanu vai papildu tirgus izpēti. Ceturtkārt, Tiesa precizēja juridiskos kritērijus, kas piemērojami tāda kolektīva dominējoša stāvokļa jomā, kas izriet no klusējot izteiktas koordinācijas, un nosprieda, ka šo kritēriju vērtējums, tostarp par attiecīgā tirgus pārskatāmību, ir jāveic nevis izolēti un abstrakti, bet gan, ņemot vērā hipotētiskas klusējot izteiktas koordinācijas mehānismu. Visbeidzot, Tiesa nolēma, ka Komisijas lēmums, ar kuru ir atļauta koncentrācija, var tikt atcelts pamatojuma nepietiekamības dēļ.

Valsts atbalsta jomā īpašu uzmanību ir pelnījuši divi spriedumi. Viens no tiem attiecas uz valsts atbalsta jēdzienu, precīzāk, uz pasākuma selektivitātes jēdzienu, otrs no tiem attiecas uz nelikumīga, bet saderīga valsts atbalsta problemātiku.

Tādējādi apvienotajās lietās no C-428/06 līdz C-434/06 *Unión General de Trabajadores de La Rioja* (2008. gada 11. septembra spriedums) Tiesai tika uzdots jautājums, vai noteiktas valsts daļas ieviesti nodokļu pasākumi, kuros ir noteikta par Spānijas valsts likumā noteikto vispārējo likmi zemāka nodokļa likme un paredzētas valsts nodokļu tiesību sistēmā neparedzētas nodokļa atlaides, ir jāuzskata par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar kopējo tirgu, tikai tādēļ, ka tie ir piemērojami vienīgi šo noteikto valsts daļu teritorijā. Tā norādīja, ka tikai iesniedzējtiesai, kura vienīgā ir kompetenta noteikt, kādas valsts tiesību normas ir piemērojamas, un tās interpretēt, kā arī piemērot Kopienu tiesības tās izskatāmajās prāvās, saskaņā ar Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedumu lietā C-88/03 Portugāle/Komisija (Krājums, I-7115. lpp.) ir jāpārbauda, vai attiecīgajām noteiktajām valsts daļām, šajā lietā – *Territorios Históricos* un Basku autonomajam apgabalam, ir institucionālā, procesuālā un ekonomiskā autonomija, kuras rezultātā kompetenču, kas šīm noteiktas valsts daļas pārvaldes iestādēm ir piešķirtas Spānijas 1978. gada konstitūcijā un citās Spānijas tiesību normās, ietvaros pieņemtajām tiesību normām nebūtu selektīvs raksturs valsts atbalsta jēdziena, kas ir norādīts EKL 87. panta 1. punktā, izpratnē. Tātad Tiesai salīdzinājumā ar minēto spriedumu bija iespējams precizēt, ka šīs autonomijas pastāvēšana prasa, lai noteiktas valsts daļas pārvaldes iestādes uzņemtos nodokļa samazinājuma pasākuma politiskās un finanšu sekas. Tas tā nav, ja šādas noteiktas valsts daļas pārvaldes iestāde neuzņemas budžeta vadību, t.i., tā nepārvalda ne ienākumus, ne izdevumus. Valsts nodokļa likmes samazināšanas finansiālās sekas nedrīkst tikt kompensētas arī ar palīdzību vai subsīdijām, kas ir paziņotas vai arī izriet tikai no konkrētās finanšu plūsmas no citiem reģioniem vai centrālās valdības.

Lietā C-199/06 *Centre d'exploitation du livre français* (Tiesas 2008. gada 12. februāra spriedums, Krājums, I-469. lpp.) Tiesa nolēma, ka, lai gan Kopienu tiesības uzliek valsts tiesai pienākumu lemt par piemērotiem pasākumiem, lai efektīvi novērstu nelikumību sekas, tajās, pat ja nav ārkārtas apstākļu, nav paredzēts pienākums pilnīgi atgūt nelikumīgo atbalstu. Tiesa uzskatīja, ka EKL 88. panta 3. punkta pēdējais teikums ir izstrādāts ar preventīvu mērķi nodrošināt, lai tikai saderīgs atbalsts tiktu īstenots. Lai sasniegtu šo mērķi, atbalsta plāna īstenošana tiek atlikta līdz brīdim, kad šaubas par tā saderību tiek kliedētas ar galīgu Komisijas lēmumu. Ja Komisija pieņem pozitīvu lēmumu, no tā izriet, ka šie mērķi ar atbalsta priekšlaicīgu piešķiršanu nav apdraudēti. Tomēr šajā lietā, raugoties no citu tirgus dalīb-

nieku, nevis šī atbalsta saņēmēja viedokļa, atbalsta nelikumības tā maksāšanas laikā sekas, pirmkārt, varētu pakļaut tos nesaderīga atbalsta īstenošanas riskam, kas pilnībā vēl nav iestājies, un, otrkārt, atkarībā no gadījuma tie agrāk nekā vajadzīgs izjūtu saderīga atbalsta iedarbību konkurences izpratnē. No atbalsta saņēmēja viedokļa nepienācīgā priekšrocība rastos, pirmkārt, no procentu nemaksāšanas par saņemtajām saderīga atbalsta summām, ja tam šāda summa būtu jāaizņemas tirgū, gaidot Komisijas lēmumu, un, otrkārt, no tā konkurētspējas pozīcijas uzlabošanas attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem visā atbalsta nelikumības periodā. Tādēļ valsts tiesai ir pienākums, piemērojot Kopienu tiesības, atbalsta saņēmējam piespriest procentu maksājumu par visu nelikumības periodu. Tiesa arī precizēja, ka valsts tiesību sistēmas ietvaros iesniedzējtiesa vajadzības gadījumā var piespriest arī nelikumīgā atbalsta atgūšanu, neierobežojot dalībvalsts tiesības vēlāk īstenot šo atbalstu no jauna. Tāpat valsts tiesai var nākties izskatīt prasības par tādu zaudējumu atlīdzību, kas radušies atbalsta nelikumības dēļ.

Saistībā ar šo spriedumu Tiesa turklāt norādīja arī, ka, ja Kopienu tiesa atceļ Komisijas lēmumu, ar kuru ir atzīta atbalsta saderība ar kopējo tirgu, kas, neievērojot EKL 88. panta 3. punkta pēdējo teikumu, ticis īstenots, nesagaidot galīgo Komisijas lēmumu, Kopienu iestāžu aktu likumības prezumpcija un noteikums par atcelšanas atpakaļejošo spēku ir piemērojami secīgi. Atbalsts, kas ir īstenots pēc pozitīva Komisijas lēmuma, tiek prezumēts kā likumīgs līdz Kopienu tiesas lēmumam par atcelšanu, un tad šī tiesas lēmuma datumā saskaņā ar EKL 231. panta pirmo daļu tas tiek uzskatīts par tādu, kas ar atcelto lēmumu nav atzīts par saderīgu, tādējādi šī atbalsta īstenošana ir jāuzskata par nelikumīgu. Šajā gadījumā no EKL 231. panta pirmās daļas izrietošais noteikums ar atpakaļejošu spēku izbeidz likumības prezumpcijas piemērošanu. Tādējādi no EKL 88. panta 3. punkta pēdējā teikuma izrietošais pienākums novērst nelikumības sekas, runājot par to summu aprēķinu, kas ir jāatmaksā saņēmējam, izņemot ārkārtas apstākļus, attiecas arī uz periodu no pozitīva Komisijas lēmuma pieņemšanas līdz minētā lēmuma atcelšanai Kopienu tiesā.

### *Nodokļi*

Pievienotās vērtības nodokļa jomā jāpiemin lieta *C-288/07 Isle of Wight Council u.c.* (2008. gada 16. septembra spriedums), kurā Tiesa precizēja vairāku Direktīvas 77/388 par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem<sup>31</sup>, 4. panta 5. punkta otrajā daļā lietoto jēdzienu saturu. Tādējādi Tiesa nolēma, ka nozīmīgi konkurences traucējumi, kurus izraisa nodokļa neiekasēšana no publisko tiesību subjektiem, kas darbojas valsts pārvaldes iestāžu statusā, ir jānovērtē tieši atkarībā no konkrētās darbības, šajā vērtējumā konkrētāk neņemot vērā vietējo tirgu. Tiesa arī precizēja, ka vārds "radītu" minētās direktīvas izpratnē jāinterpretē tā, ka tas attiecas ne tikai uz faktisku konkurenci, bet arī uz potenciālu konkurenci, ar nosacījumu, ka iespēja, ka privāts uzņēmums varētu ieiet konkrētajā tirgū, ir reāla, nevis tikai hipotētiska. Vārds "nozīmīgus" šī paša panta izpratnē ir jāsaprot tā, ka faktiski vai potenciāli konkurences traucējumi nedrīkst būt nenozīmīgi.

### *Tiesību aktu tuvināšana un vienveidīgi tiesību akti*

<sup>31</sup> Padomes 1977. gada 17. maija Sestā direktīva 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.).

Arī šajā jomā, kurā Eiropas Savienība intensīvi darbojas, judikatūra ir īpaši bagāta. Vispirms jānorāda uz virkni spriedumu, kas papildina jau tā bagātīgo judikatūru publisko iepirkumu jomā.

Lietā C-213/07 *Michaniki* (2008. gada 16. decembra spriedums) Tiesa izšķīra jautājumu, vai dalībvalstis ir tiesīgas to valsts tiesiskajā regulējumā ietvert citus apakšuzņēmēja izslēgšanas noteikumus, kas nav paredzēti attiecīgajās Kopienų direktīvās. Tiesa nolēma, ka Direktīvas 93/37<sup>32</sup> 24. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir sniegts izsmeļošs saraksts ar pamatiem, kas balstīti uz objektīviem profesionālās kvalifikācijas apsvērumiem un ar ko var attaisnot uzņēmēja izslēgšanu no dalības būvdarbu publiskajā iepirkumā, bet dalībvalstij nav aizliegts paredzēt citus izslēgšanas pasākumus ar mērķi garantēt vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem un pārskatāmības principa ievērošanu, ja vien šādi pasākumi nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu šo mērķi. Dalībvalstīm ir zināma rīcības brīvība, līdz ar to Kopienų tiesības pieļauj tādu valsts pasākumu veikšanu, kas paredzēti tādas prakses rašanās iespējas novēršanai, kas varētu apdraudēt pārskatāmību un izkropļot konkurenci, kāda varētu rasties, ja starp pretendentiem būtu uzņēmējs, kas veic darbību mediju jomā vai uztur attiecības ar personu, kas ir iesaistīta šajā jomā, un lai novērstu vai apkarotu krāpšanu un korupciju. Tomēr valsts tiesību normai, ar ko ir noteikta vispārīga nesavienojamība starp publisko būvdarbu jomu un mediju jomu, ir tādas sekas, ka no publiskā iepirkuma līguma piešķiršanas tiek izslēgti publisko būvdarbu uzņēmēji, kas vienlaikus ir iesaistīti mediju jomā, tādēļ ka tie ir šāda uzņēmuma īpašnieki, galvenie akcionāri, partneri vai ieņem amatus vadībā, neparedzot tiem iespēju pierādīt, ka attiecīgajā gadījumā nepastāv reāls šāda veida risks. Tādējādi, izslēdzot veselu publisko būvdarbu uzņēmēju kategoriju, pamatojoties uz minēto neatspēkojamu prezumpciju, šāda norma pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu apgalvotos pārskatāmības un vienādas attieksmes mērķus.

Lietā C-324/07 *Coditel Brabant* (2008. gada 13. novembra spriedums) Tiesa nolēma, ka EKL 43. un 49. pantam, vienlīdzīgas attieksmes principam un diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principam, kā arī no tiem izrietošajam pārskatāmības pienākumam nav pretrunātas, ka valsts iestāde, neizsludinot konkursu, pakalpojumu koncesiju piešķir starpkomūnu kooperatīvajai sabiedrībai, kuras biedri ir valsts iestādes, ja šīs valsts iestādes šo sabiedrību kontrolē tāpat kā savus dienestus un ja minētā sabiedrība būtisku savas darbības daļu veic kopā ar šīm valsts iestādēm. Ir jābūt noteicošas ietekmes iespējai gan attiecībā uz koncesionāres sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem, gan arī uz svarīgiem tās lēmumiem. No minētā izriet, ka šādos apstākļos, kad minētās starpkomūnu kooperatīvās sabiedrības, kuras kapitāldaļas pieder vienīgi valsts iestādēm, lēmumus pieņem struktūrvienības, kurās ietilpst tās sastāvā esošo valsts iestāžu pārstāvji, minēto iestāžu īstenotā kontrole ir uzskatāma par tādu, kas ļauj šīm iestādēm šo sabiedrību kontrolēt tāpat, kā tās kontrolē savus dienestus.

Gadījumā, kad valsts iestāde pievienojas starpkomūnu kooperatīvajai sabiedrībai, kuras visi biedri ir valsts iestādes, lai tai nodotu sabiedriskā pakalpojuma izpildi, kontroli, kuru, lai to kvalificētu par tādu pašu kontroli, kādu valsts iestādes īsteno pār saviem pašas dienestiem, var īstenot kopā, attiecīgajā gadījumā atsaucoties uz vairākuma principu. Līgumslēdzējas

<sup>32</sup> Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu piešķiršanas procedūras [būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras] (OV L 199, 54. lpp.).

valsts iestādes kontrolei ir jābūt tādai pašai kā tai, ko šī valsts iestāde veic pār saviem dienestiem, bet tai nav jābūt vienādai visos tās aspektos. Ir svarīgi, lai pār koncesionāru īstenošana kontrole būtu faktiskā, bet nav obligāti, lai tā būtu individuāla. Tātad ir jāpieļauj, ka gadījumā, kad vairākām valsts iestādēm pieder kapitāldaļas koncesionārē sabiedrībā, kurai tās uzdevušas veikt savus sabiedrisko pakalpojumu uzdevumus, kontroli, ko šīs iestādes īsteno pār šo sabiedrību, tās var veikt kopā. Attiecībā uz koleģiālajām struktūrvienībām jāatzīmē, ka lēmumu pieņemšanas procedūra, it īpaši ar balsu vairākumu, nav nozīmīga.

Lietā C-412/04 Komisija/Itālija (2008. gada 21. februāra spriedums) Tiesa nolēma, ka, piemērojot valsts tiesisko regulējumu par būvdarbu publiskā iepirkuma līgumiem jauktiem būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu līgumiem, kā arī piegāžu vai pakalpojumu līgumiem, kuros paredzēti papildu būvdarbi, ja šo būvdarbu vērtība pārsniedz 50 % no attiecīgā līguma kopējās vērtības, dalībvalsts neizpilda Direktīvā 92/50<sup>33</sup>, Direktīvā 93/36<sup>34</sup> un Direktīvā 93/37<sup>35</sup> paredzētos pienākumus. Ja līgums ietver gan elementus, kam ir būvdarbu publiskā iepirkuma līguma iezīmes, gan tādus elementus, kam ir cita veida līguma iezīmes, tas, kura Kopienas direktīva publiskā iepirkuma līgumu jomā būtu jāpiemēro, ir jānosaka atbilstoši tā galvenajam priekšmetam. Šī noteikšana jāveic, ievērojot būtiskās saistības, kas prevalē un *per se* raksturo šo publisko iepirkumu, atšķirībā no saistībām, kurām ir tikai papildu raksturs un kuras paredz pats līguma priekšmets; attiecīgā dažādo esošo elementu vērtība šajā sakarā ir tikai viens no kritērijiem, kas jāņem vērā, veicot šo noteikšanu. Tiesa nolēma arī, ka, ja starp privātpersonu – apbūvējamo zemes gabalu īpašnieku – un vietējo pārvaldes iestādi noslēgts līgums atbilst “būvdarbu publiskā iepirkuma līguma” definīcijas kritērijiem Direktīvas 93/37 1. panta a) punkta izpratnē, paredzamā vērtība, kas, nosakot, vai ir sasniegta šajā direktīvā noteiktā robežvērtība un vai tādējādi, piešķirot publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ir jāievēro tajā paredzētie izsludināšanas noteikumi, principā jāņem vērā, var tikt aprēķināta, vienīgi ievērojot dažādo būvdarbu kopējo vērtību, pieskaitot dažādo daļu vērtības. Vienīgie atļautie izņēmumi, piemērojot Direktīvu 92/50 un 93/38<sup>36</sup>, ir tie, kas tajās skaidri un izsmeltoši uzskaitīti.

Citā lietā C-337/05 Komisija/Itālija (2008. gada 8. aprīļa spriedums) tika uzdots jautājums, vai dalībvalsts, neievērojot procedūras, kas noteiktas Direktīvā 93/36<sup>37</sup>, varēja piešķirt tieši publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības uzņēmumam helikopteru iegādei, lai apmierinātu vairāku militāro un civilo dienestu vajadzības. Vispirms Tiesa nolēma, ka šādu praksi neattaisno “iekšēju” attiecību pastāvēšana, ja privātam uzņēmumam kā mazākumdalībniekam pieder kapitāla daļas sabiedrībā, kas ražo minētos helikopterus un kuras akcionāre ir

<sup>33</sup> Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīva 92/50/EEK par [pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru koordinēšanu] (OV L 209, 1. lpp.).

<sup>34</sup> Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/36/EEK, ar ko koordinē piegāžu [publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūras (OV L 199, 1. lpp.).

<sup>35</sup> Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu [publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūras (OV L 199, 54. lpp.).

<sup>36</sup> Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/38/EEK, ar ko koordinē [publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV L 199, 84. lpp.).

<sup>37</sup> Skat. 34. zemsvītras piezīmi.

arī attiecīgā līgumslēdzēja iestāde, kas ir šķērslis, lai minētā iestāde varētu kontrolēt minēto sabiedrību tāpat, kā tā kontrolē pati savus dienestus.

Turklāt, runājot par atsaukšanos uz leģitīmām valsts interešu prasībām, kas paredzētas EKL 296. pantā un Direktīvas 93/36 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā, pamatojoties uz to, ka šie helikopteri ir divējādas izmantošanas preces, Tiesa atgādināja, ka visas dalībvalstis var veikt pasākumus, ko uzskata par vajadzīgiem, lai aizsargātu savas būtiskās drošības intereses, kas saistītas ar ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu vai tirdzniecību, tomēr ar nosacījumu, ka šie pasākumi kopējā tirgū nelabvēlīgi neietekmē tādu ražojumu konkurenci, kuri nav tieši paredzēti militāriem nolūkiem. Tādējādi, iepērkot aprīkojumu, kura izmantošana militāriem nolūkiem ir maz iespējama, noteikti jāievēro publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumi. Tā tas ir, piegādājot helikopterus militāriem dienestiem, lai tos vēlāk izmantotu civiliem nolūkiem, un pat konfidencialitātes pienākums nevar kavēt šo noteikumu ievērošanu. Rezultātā sarunu procedūrai piemīt izņēmuma raksturs un to ir iespējams izmantot tikai izsmeļoši uzskaitītos gadījumos. Tā kā Direktīva 93/36, lai nezaudētu tās lietderīgo iedarbību, ir interpretējama sašaurināti, dalībvalstis nedrīkst paredzēt, ka sarunu procedūru ir iespējams izmantot gadījumos, kas nav paredzēti minētajā direktīvā, vai arī izvirzīt attiecīgajā direktīvā tieši paredzētajiem gadījumiem jaunus nosacījumus, kuru rezultātā šo procedūru būtu daudz vieglāk izmantot. Turklāt jāatgādina, ka personai, kas atsaucas uz ārkārtējiem apstākļiem, kuri attaisno šo atkāpi, ir jāpierāda, ka tie patiešām pastāv.

Turpinājumā jāmin citu īpaši interesantu spriedumu kolāža.

Lietā C-452/06 *Synthon* (2008. gada 16. oktobra spriedums) Tiesai bija jāinterpretē Direktīvas 2001/83<sup>38</sup> 28. pants un tā nolēma, ka tas nepieļauj, ka dalībvalsts, izskatot citas dalībvalsts atbilstoši šīs direktīvas 10. panta 1. punkta a) apakšpunkta iii) ievilkumā paredzētajai saīsinātajai procedūrai izsniegtas cilvēkiem paredzētu zāļu tirdzniecības atļaujas savstarpējās atzīšanas pieprasījumu, noraida šo pieprasījumu, pamatojoties uz to, ka attiecīgās zāles pēc būtības nav līdzīgas atsauces (references) zālēm. Iespējamie draudi sabiedrības veselībai ir vienīgais pamats, uz kuru dalībvalsts var atsaukties, lai iebilstu pret citas dalībvalsts izsniegtas tirdzniecības atļaujas savstarpējo atzīšanu. Turklāt dalībvalstij, kas vēlas atsaukties uz šādu pamatu, ir jāizpilda īpaši paredzētā informācijas, apspriešanās un strīdu izšķiršanas procedūra.

Tiesa piebilda, ka, ja dalībvalstij nav bijusi jāizdara normatīva rakstura izvēle un ja tās rīcības brīvība bijusi būtiski ierobežota vai pat nav eksistējusi, pietiekami būtiska Kopienas tiesību pārkāpuma konstatēšanai var pietikt tikai ar Kopienas tiesību pārkāpumu. Rezultātā, tā kā minētās direktīvas 28. pantā dalībvalstij, kurā iesniegts savstarpējās atzīšanas pieprasījums, ir piešķirta tikai ļoti ierobežota rīcības brīvība attiecībā uz iemesliem, kuru dēļ šī valsts var atteikties atzīt attiecīgo tirdzniecības atļauju, dalībvalsts atteikums atzīt šo atļauju, pamatojoties uz to, ka attiecīgās zāles pēc būtības nav līdzīgas atsauces (references) zālēm vai arī ietilpst tādā zāļu kategorijā, attiecībā uz kurām attiecīgās dalībvalsts vispārējā praksē netiek pieļauts, ka tās varētu atzīt par zālēm, kas pēc būtības ir līdzīgas atsauces (references) zālēm, ir pietiekami būtisks Kopienas tiesību pārkāpums, kas var radīt šīs dalībvalsts atbildību.

<sup>38</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 6. novembra Direktīva 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV L 311, 67. lpp.).

Apvienotajās lietās no C-152/07 līdz C-154/07 *Arcor* (2008. gada 17. jūlija spriedums) telekomunikāciju nozarē Tiesa nolēma, ka Direktīvas 97/33<sup>39</sup> 12. panta 7. punkts un Direktīvas 90/388<sup>40</sup> 4.c pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts regulatīvajai iestādei nav tiesību savienojumu tīkla, kas savstarpēji savienots ar sabiedrisko telekomunikāciju tīklu, operatoram noteikt pienākumu maksāt tirgū dominējošam abonentu tīkla operatoram maksu par savienojumu papildus maksai par savstarpēju savienojumu, lai izlīdzinātu šī operatora deficītu, kas tam rodas abonentu savienojuma nodrošināšanas dēļ. Direktīvas 97/33 12. panta 7. punktā nav pieļauts, ka valsts regulatīvā iestāde atļauj maksu par savienojumu, kuras tarifs nav noteikts atkarībā no izmaksām, lai gan tai piemīt tādas pašas īpašības, kādas ir maksai par savstarpējo savienojumu, un tā tiek saņemta papildus šai maksai. Turklāt šādas maksas sekas ir tikai abonentu tīkla operatora, kuram ir dominējošs stāvoklis tirgū, aizsardzība, un tā ļauj tam finansēt savu pašā deficītu ar citu savstarpēji savienoto tīklu operatoru abonentu palīdzību, kas neietilpst universālā pakalpojuma pienākumu finansēšanā un ir pretēji brīvas konkurences principam. Minētajiem pantiem ir tieša iedarbība, un indivīdi uz tiem var tieši atsaukties valsts tiesā, lai apstrīdētu valsts regulatīvās iestādes lēmumu.

Lietā C-426/05 *Tele2 Telecommunication* (2008. gada 21. februāra spriedums, Krājums, I-685. lpp.) par elektroniskajiem tīkliem un komunikācijām, kas norādītas Direktīvā 2002/21/EK<sup>41</sup>, Tiesa taisīja spriedumu par "ietekmētā" lietotāja vai uzņēmuma jēdzienu minētās direktīvas<sup>42</sup> 4. panta 1. punkta izpratnē, kā arī "ietekmētās" personas jēdzienu šīs direktīvas 16. panta 3. punkta<sup>43</sup> izpratnē. Šie jēdzieni ir jāinterpretē tādējādi, ka tie var attiekties ne tikai uz "uzņēmumu, kuram ir (iepriekš ir bijusi) būtiska ietekme attiecīgajā tirgū" un attiecībā uz kuru minētās tirgus analīzes procedūrā ir pieņemts valsts pārvaldes iestādes lēmums, un kuram šis lēmums ir adresēts, bet arī uz lietotājiem un uzņēmumiem, kuri konkurē ar šādu uzņēmumu un kuriem pašiem šis lēmums nav adresēts, bet kuru tiesības šis lēmums nelabvēlīgi ietekmē. Šis procedūras ietvaros valsts tiesību norma, kurā šādā procedūrā lietas dalībnieka statuss ir atzīts tikai uzņēmumiem, kuriem "ir (iepriekš ir bijusi) būtiska ietekme attiecīgajā tirgū" un attiecībā uz kuriem ir noteikti, grozīti vai atcelti īpaši reglamentējošie pienākumi, principā nav pretrunā iepriekš minētajam 4. pantam. Tomēr iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai valsts procesuālās tiesības nodrošina minētajiem lietotājiem un minētajiem uzņēmumiem no Kopienų tiesiskās kārtības izrietošo tiesību aizsardzību tādējādi, ka šāda aizsardzība nav nelabvēlīgāka par līdzīgu valsts tiesībās noteiktu tiesību aizsardzību un ka netiek mazināta ieinteresētajām personām minētās direktīvas 4. pantā garantētās tiesību aizsardzības efektivitāte.

<sup>39</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 30. jūnija Direktīva 97/33/EK par savstarpējo savienojumu telekomunikāciju nozarē universālā pakalpojuma nodrošināšanai un savstarpēju savietojamību, piemērojot atvērtā tīkla nodrošinājuma (ATN) principus (OV L 199, 32. lpp.), kas ir grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 24. septembra Direktīvu 98/61/EK (OV L 268, 37. lpp.).

<sup>40</sup> Komisijas 1990. gada 28. jūnija Direktīva 90/388/EEK par konkurenci telekomunikāciju pakalpojumu tirgū (OV L 192, 10. lpp.), kas ir grozīta ar Komisijas 1996. gada 13. marta Direktīvu 96/19/EK (OV L 74, 13. lpp.).

<sup>41</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīva 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem ("pamatdirektīva"; OV L 108, 33. lpp.).

<sup>42</sup> Kurā jebkuram lietotājam vai uzņēmumam, kurš nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus un/vai pakalpojumu sniegšanu, ir tiesības pārsūdzēt valsts pārvaldes iestādes pieņemtu lēmumu, kas to ietekmē.

<sup>43</sup> Kurā šīm personām tiek piešķirtas tiesības piemērotā termiņā tikt informētām par lēmumu, ar kuru tiek atsaukti nozari reglamentējošie pienākumi.

Lietā C-239/07 *Sabatauskas* u.c. (2008. gada 9. oktobra spriedums) par iekšējo elektroenerģijas tirgu Tiesa nolēma, ka Direktīvas 2003/54<sup>44</sup> 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir noteikti pienākumi dalībvalstīm tikai attiecībā uz trešo personu pieeju, nevis pieslēgumu elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmām un ka tajā nav paredzēts, ka atbilstoši pieejas sistēmai kārtībai, kas dalībvalstīm ir jāievieš, tiesīgajam patērētājam ir jāļauj brīvi izvēlēties tās sistēmas veidu, kurai viņš vēlas pieslēgties. Šim pantam nav pretrunā valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts, ka tiesīgā patērētāja iekārtas var tikt pieslēgtas pārvades sistēmai tikai tādā gadījumā, ja sadales sistēmas operators atsakās tiesīgā patērētāja iekārtas, kas atrodas tā licencē norādītajā darbības teritorijā, pieslēgt tā sistēmai tehnisku vai ar ekspluatāciju saistītu ierobežojumu dēļ. Tomēr valsts tiesai ir jāpārbauda, vai šīs kārtības ieviešana un piemērošana sistēmas lietotājiem notiek atbilstoši objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem.

Personas datu aizsardzības jomā jāpiemin lieta C-524/06 *Huber* (2008. gada 16. decembra spriedums) par tādu Savienības pilsoņu, kas nav Vācijas pilsoņi, datu apstrādes sistēmu, kas paredz datu, kas attiecas uz šiem ārvalstniekiem, glabāšanu un apstrādi īpašā reģistrā, kas ietver vairāk informācijas nekā par Vācijas pilsoņiem, kura tiek iekļauta pašvaldību reģistros. Atbildot uz jautājumu par šīs sistēmas saderību ar Direktīvas 95/46 par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti<sup>45</sup> 7. panta e) punktu, Tiesa nolēma, ka šāda sistēma, kuras mērķis ir palīdzēt valsts iestādēm, kurām ir uzticēts piemērot uzturēšanās tiesības regulējošu tiesisko regulējumu, atbilst minētajā pantā ietvertajai vajadzības prasībai, kas interpretēta jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma aspektā, tikai tad, ja tajā ir tikai tādi dati, kas vajadzīgi, lai minētās iestādes varētu piemērot šo regulējumu, un ja tās centralizētais raksturs veicina šī regulējuma efektīvāku piemērošanu saistībā ar tādu Savienības pilsoņu, kas nav šīs dalībvalsts pilsoņi, uzturēšanās tiesībām, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Katrā ziņā iepriekš minētās Direktīvas 95/46 7. panta e) punkta izpratnē par vajadzīgu nevar uzskatīt identificētu personas datu glabāšanu un apstrādi šādā reģistrā statistikas nolūkā. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka EKL 12. panta 1. punkts neļauj dalībvalstij, lai cīnītos ar noziedzību, izveidot personas datu apstrādes sistēmu, kas attiecas tikai uz tiem Savienības pilsoņiem, kas nav šīs dalībvalsts pilsoņi, jo cīņas ar noziedzību aspektā dalībvalsts pilsoņu situācija neatšķiras no to Savienības pilsoņu situācijas, kas nav šīs dalībvalsts pilsoņi, bet dzīvo tās teritorijā.

Lietā C-275/06 *Promusicae* (2008. gada 29. janvāra spriedums, Krājums, I-271. lpp.) Tiesa nolēma, ka Kopienu tiesības neuzliek dalībvalstīm pienākumu paziņot personas datus, lai nodrošinātu autortiesību efektīvu aizsardzību civilā tiesvedībā. Situācijā, kad bezpeļņas asociācija, kas apvieno mūzikas ierakstu, kā arī audiovizuālo ierakstu producentus un izdevējus, ir iesniegusi lūgumu likt pakalpojumu piekļuvei internetam sniedzējam atklāt atsevišķu abonētājus īpašnieku identitāti un adresi, lai varētu uzsākt civilo tiesvedību par autortiesību pārkāpumu, ne direktīvas, kas attiecas uz informācijas sabiedrību un intelek-

<sup>44</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV L 176, 37. lpp.).

<sup>45</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.).

tuālā īpašuma, īpaši autortiesību, aizsardzību<sup>46</sup>, ne arī direktīvas, kas attiecas uz personas datu aizsardzību<sup>47</sup>, neliek dalībvalstīm paredzēt pienākumu paziņot personas datus, lai nodrošinātu autortiesību efektīvu aizsardzību civilā tiesvedībā. Līgumā par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (*TRIPs* līgums) nav ietverti noteikumi, kas liktu iepriekš minētās direktīvas interpretēt tādējādi, ka tajās noteikts dalībvalstīm paredzēt šādu pienākumu. Tomēr Tiesa uzsvēra, ka Kopienu tiesības prasa, lai dalībvalstis, transponējot šīs direktīvas, pamatotos uz tādu minēto direktīvu interpretāciju, kas ļauj nodrošināt atbilstošu līdzsvaru starp dažādajām Kopienu tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām. Līdz ar to, īstenojot šo direktīvu transponēšanas pasākumus, dalībvalstu iestādēm un tiesām ir ne tikai jāinterpretē savas valsts tiesības ar šīm direktīvām saskanīgā veidā, bet arī jānodrošina, lai tās nebūtu pamatotas ar tādu šo direktīvu interpretāciju, kas nonāk konfliktā ar šīm pamattiesībām vai citiem vispārējiem Kopienu tiesību principiem, tādiem kā samērīguma princips.

Divās lietās Tiesai bija jāpievēršas Direktīvai 2000/35 par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos<sup>48</sup>.

Lietā C-306/06 *01051 Telecom* (2008. gada 3. aprīļa spriedums) strīdā par nokavējuma procentu maksājumu, kas pieprasīts par iespējami novēlotu rēķinu samaksu, Tiesa pasludināja, ka minētās direktīvas 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii) daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai maksājumam, kas veikts bankas pārskaitījuma veidā, netiktu piemēroti nokavējuma procenti vai lai zustu tiesības tos piemērot, maksājamā summa kreditora kontā ir jāieskaita līdz termiņa beigām.

Lietā C-265/07 *Caffaro* (2008. gada 11. septembra spriedums) Tiesa nolēma, ka minētā direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā pieļauj tādu valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru kreditors, kam ir izsniegts izpildraksts par bezstrīdus parāda piedziņu no valsts pārvaldes iestādes saistībā ar komercdarījuma atlīdzību, nevar veikt piespiedu piedziņu, pirms beidzas 120 dienu termiņš kopš brīža, kad izpildraksts paziņots šai pārvaldes iestādei. Šajā direktīvā attiecībā uz bezstrīdus parādu piedziņas procedūrām ir saskaņots tikai minētā izpildraksta saņemšanas termiņš, bet nav reglamentētas piespiedu izpildes procedūras, kuras joprojām reglamentē dalībvalstu tiesības.

Arī attiecībā uz patērētāju aizsardzību ir divas lietas, kuras ir jāpiemin.

<sup>46</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV L 178, 1. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 45. lpp.).

<sup>47</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58 par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (OV L 201, 37. lpp.).

<sup>48</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīva 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV L 200, 35. lpp.).

Lietā C-412/06 *Hamilton* (2008. gada 10. aprīļa spriedums) Tiesa norādīja, ka Direktīva 85/577 par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām<sup>49</sup>, jāinterpretē tādējādi, ka valsts likumdevējs ir tiesīgs noteikt, ka šīs direktīvas 5. panta 1. punktā noteiktās atteikuma tiesības, kas paredz, ka patērētājs ne mazāk kā septiņu dienu laikā no dienas, kad komersants viņu informējis par šīm tiesībām atteikties no darījuma saistībām, nosūtot paziņojumu, var tikt izmantotas vēlākais viena mēneša laikā pēc tam, kad līgumslēdzējas puses ir pilnībā izpildījušas saistības, kas izriet no ilgtermiņa aizdevuma līguma, ja patērētājs ir saņēmis maldīgu informāciju par minēto tiesību izmantošanas noteikumiem.

Lietā C-404/06 *Quelle* (2008. gada 17. aprīļa spriedums) *Bundesgerichtshof* [Vācijas Federālā Augstākā tiesa] vērsās Tiesā saistībā ar strīdu starp patērētāju apvienību un uzņēmumu *Quelle*, kurš saskaņā ar Vācijas tiesisko regulējumu no kādas patērētājas bija prasījis un saņēmis samaksu par ierīces ar trūkumiem lietošanu, kas pēc tam nomainīta ar jaunu ierīci. Tiesa nolēma, ka Direktīvai 1999/44 par dažām patēriņa precēm<sup>50</sup> ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru pārdevējam, kas pārdevis neatbilstīgu patēriņa preci, ir atļauts no patērētāja pieprasīt atlīdzību par neatbilstīgās preces lietošanu līdz tās nomaiņai pret jaunu preci. Pārdevēja pienākuma bez atlīdzības atjaunot preces atbilstīgumu mērķis ir aizsargāt patērētāju no finansiāla apgrūtinājuma riska, kurš šīs aizsardzības neesamības gadījumā varētu atturēt patērētāju izmantot savas tiesības. Turklāt atbilstīguma atjaunošana bez maksas atbilst šīs direktīvas mērķim panākt augstu patērētāju aizsardzības līmeni. Pārdevējam, kurš pretēji patērētājam, kurš jau ir samaksājis pirkuma cenu, nav pareizi izpildījis savu līgumisko pienākumu, jo tas piegādājis neatbilstīgu preci, ir jāuzņemas šīs neizpildes sekas. Tomēr šīs finansiālās intereses tiek aizsargātas, pirmkārt, ar divu gadu nolīguma termiņu un, otrkārt, ar iespēju atteikties veikt nomaiņu, ja šāds atlīdzinājuma veids izrādās nesamērīgs vai ar to saistītās izmaksas – nepamatotas.

<sup>49</sup> Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīva 85/577/EEK par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām (OV L 372, 31. lpp.).

<sup>50</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. maija Direktīva 1999/44/EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām (OV L 171, 12. lpp.).

### Preču zīmes

Judikatūrā attiecībā uz preču zīmēm īpašu uzmanību piesaista divas lietas, kurās tika aplūkota iespēja, kas izriet no Direktīvas 89/104<sup>51</sup> 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta, preču zīmes īpašniekam aizliegt izmantot tā preču zīmei līdzīgu apzīmējumu.

Lietā C-533/06 *O2 Holdings un O2 (UK)* (2008. gada 12. jūnija spriedums) *O2*, kas ir divu Lielbritānijas preču zīmju, ko veido statisks burbuļu attēls, īpašniece, izmantoja minēto apzīmējumu savu pakalpojumu reklamēšanai gan statiskā veidā, gan arī kustībā. *Hutchison 3G* reklāmā, kurā tās pakalpojumi tiek salīdzināti ar *O2* pakalpojumiem, *Hutchison 3G* izmantoja kustīgu melnu un baltu burbuļu attēlus. Saistībā ar *O2* prasību pret nelikumīgu izmantošanu, kuru pirmajā instancē noraidīja *High Court, Court of Appeal* būtībā jautāja, vai preču zīmes īpašnieks var aizliegt izmantot tā preču zīmei identisku vai līdzīgu apzīmējumu salīdzinošajā reklāmā. Iepriekš atgādinot likumības nosacījumus, kas noteikti Direktīvas 84/450<sup>52</sup>, kas grozīta ar Direktīvu 97/55<sup>53</sup>, 3.a pantā, kurā preču zīmes īpašniekam ļauns aizliegt minēto izmantošanu, Tiesa atzina, ka Direktīvas 89/104 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka reģistrētās preču zīmes īpašniekam nav tiesību aizliegt trešām personām salīdzinošajā reklāmā izmantot šai preču zīmei līdzīgu apzīmējumu attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kas ir identiski vai līdzīgi tiem, attiecībā uz kuriem reģistrēta minētā preču zīme, ja šī izmantošana sabiedrībai nerada sajaukšanas iespēju – neatkarīgi no tā, vai minētā salīdzinošā reklāma atbilst visiem likumības nosacījumiem.

Lietā C-102/07 *adidas un adidas Benelux* (2008. gada 10. aprīļa spriedums) *adidas AG*, grafiskas preču zīmes, ko veido trīs vienāda platuma vertikālas paralēlas svītras, kuras novietotas gareniski uz sporta apģērbiem un apģērbiem brīvajam laikam un kuru krāsa kontrastē ar šo apģērbu pamatkrāsu, īpašniece iebilda pret to, ka sabiedrības *Marca Mode, C&A, H&M* un *Vendex* izmanto līdzīgu apzīmējumu, kuru veido divas svītras. Minētās sabiedrības norādīja uz šo svītru pieejamības prasību, lai tās varētu izmantot bez *adidas* atļaujas. Par *Hoge Raad der Nederlanden* lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa nolēma, ka pieejamības prasība nekādā gadījumā nevar veidot neatkarīgu preču zīmes iedarbības ierobežojumu, papildinot tos, kas skaidri paredzēti Direktīvas 89/104 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Tomēr preču zīmes īpašnieks nevar aizliegt trešajām personām izmantot atbilstoši godīgai praksei veidotas aprakstošas norādes. Lai trešā persona varētu norādīt uz minētajā direktīvā par preču zīmēm ietvertajiem preču zīmes iedarbības ierobežojumiem un atsaukties uz šīs normas pamatā esošo pieejamības prasību, tās izmantotajai norādei jābūt tādai, kas, kā tas paredzēts minētajā normā, attiecas uz vienu no šīs preces īpašībām.

<sup>51</sup> Padomes 1988. gada 21. decembra Pirmā direktīva 89/104/EEK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV L 40, 1. lpp.).

<sup>52</sup> Padomes 1984. gada 10. septembra Direktīva 84/450/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz maldinošu reklāmu (OV L 250, 17. lpp.).

<sup>53</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 6. oktobra Direktīva 97/55/EK, ar ko groza Direktīvu 84/450/EEK par maldinošu reklāmu, lai tajā iekļautu salīdzinošo reklāmu (OV L 290, 18. lpp.).

### Sociālā politika

Judikatūras attiecībā uz sociālo politiku ietvaros ir jānorāda uz vairākām lietām par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu, par tiesību normām, kas vērstas uz darba ņēmēju aizsardzību, kā arī uz vienu lietu, kas ir īpaši interesanta tās institucionālo aspektu dēļ.

Vispirms Tiesa, atbildot uz diviem prejudiciāliem jautājumiem, ir padziļinājusi savu judikatūru par Direktīvas 2000/78/EK<sup>54</sup> par vienlīdzīgu attieksmi saistībā ar nodarbinātību un profesiju interpretāciju. Lietā C-303/06 *Coleman* (2008. gada 17. jūlija spriedums) Tiesa norādīja, ka šajā direktīvā noteiktais vienlīdzīgas attieksmes princips ir piemērojams nevis noteiktai personu kategorijai, bet gan saistībā ar minētās direktīvas 1. pantā noteiktajiem diskriminācijas iemesliem un ka tā tad tiešas diskriminācijas aizliegums neattiecas vienīgi uz personām, kas pašas ir invalīdi. Līdz ar to, ja darba devējs pret darba ņēmēju, kurš pats nav invalīds, izturas mazāk labvēlīgi, nekā viņš salīdzināmā situācijā izturas, ir izturējies vai izturētos pret citu darba ņēmēju, un ja ir pierādīts, ka šis nelabvēlīgās attieksmes pret šo darba ņēmēju iemesls ir viņa bērna, kuram šis darba ņēmējs sniedz viņam nepieciešamo pamataprūpi, invaliditāte, šāda attieksme ir pretrunā šīs pašas direktīvas 2. pantā nostiprinātajam tiešas diskriminācijas aizliegumam. Jebkura cita interpretācija varētu šai direktīvai atņemt būtisku tās lietderīgās iedarbības daļu un mazināt aizsardzību, ko ar to iecerēts nodrošināt. Tādi pati argumentācija dominē aizskaršanas jomā, kas tiek uzskatīta par diskriminācijas veidu šīs pašas direktīvas izpratnē. Tā tad aizskaršanas aizliegumu nevar attiecināt tikai uz personām, kas pašas ir invalīdi, bet tā attiecas arī uz personām, kas ir aizskarošas uzvedības, kas saistīta ar viņu bērna invaliditāti, upuri.

Lietā C-267/06 *Maruko* (2008. gada 1. aprīļa spriedums) Tiesa nolēma, ka apgādnieka zaudējuma pabalsts, kurš tiek piešķirts arodapdrošināšanas sistēmas, ko pārvalda īpašas darba ņēmēju kategorijas pensiju fonds, ietilpst Direktīvas 2000/78/EK piemērošanas jomā. Šāda pensija uzskatāma par "darba samaksu" EKL 141. panta izpratnē, tādēļ ka tā izriet no mirušās personas darba attiecībām. Cita starpā šīs direktīvas 1. un 2. pants nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru pēc dzīvesbiedra nāves pārdzīvojušais partneris nesaņem apgādnieka zaudējuma pabalstu, kādu saņem pārdzīvojušais laulātais, kaut gan valsts tiesībās attiecībā uz minēto apgādnieka zaudējuma pabalstu reģistrētas partnerattiecības nostāda tā paša dzimuma personas situācijā, kas ir pielīdzināma laulāto situācijai. Atteikums piešķirt dzīves biedram apgādnieka zaudējuma pensiju pēc Tiesas uzskata ir tieša diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ. Valsts tiesai jāpārlicinās, vai pārdzīvojušais partneris ir situācijā, kas ir salīdzināma ar laulātā situāciju, kurš saņem attiecīgā pensiju fonda pārvaldītājā arodapdrošināšanas sistēmā paredzēto apgādnieka zaudējuma pabalstu.

Turklāt tās judikatūru grūtnieču aizsardzības un vienlīdzīgas attieksmes pret vīriešiem un sievietēm jomā Tiesa ir attīstījusi lietā C-506/06 *Mayr* (2008. gada 26. februāra spriedums, Krājums, I-1017. lpp.) attiecībā uz sievieti, kurai tika veikta apaugļošanas *in vitro* procedū-

<sup>54</sup> Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/78/EEK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.).

ra. Tā spriedumā precizēja, ka Direktīva 92/85/EEK<sup>55</sup>, ar kuru īpaši ir iedibināta strādājošu grūtnieču aizsardzība pret atlaišanu no darba, jāinterpretē tādējādi, ka tā neattiecas uz darbinieci, kurai tiek veikta *in vitro* apaugļošana, ja datumā, kurā tiek paziņots par viņas atlaišanu, šīs darbinieces olšūnas jau ir apaugļotas ar viņas partnera spermatozoīdiem un tādējādi pastāv *in vitro* apaugļotas olšūnas, bet tās tomēr vēl nav tikušas implantētas viņas dzemdē. Direktīvas 92/85 10. pantā noteikto aizsardzību ar tiesiskās drošības principa ievērošanu saistītu iemeslu dēļ, ņemot vērā iespējamo apaugļoto olšūnu uzglabāšanas termiņu, nevar attiecināt uz šādu darbinieci. Taču Tiesa norādīja, ka Direktīva 76/207/EEK<sup>56</sup> par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, nepieļauj tādas darbinieces atlaišanu, kura atrodas vēlinā apaugļošanas *in vitro* procedūras posmā, proti, starp folikulu punkciju un tūlītēju *in vitro* apaugļoto olšūnu implantēšanu šīs darbinieces dzemdē, ja ir pierādīts, ka atlaišanas pamatā būtībā ir fakts, ka šai personai tiek veikta šī procedūra. Tā kā šāda medicīniska procedūra tieši skar tikai sievietes, atlaišana būtībā tādēļ, ka viņai tiek veikts šis nozīmīgais apaugļošanas *in vitro* procedūras posms, ir tieša diskriminācija dzimuma dēļ.

Lietā C-396/07 *Juuri* (2008. gada 27. novembra spriedums) deva Tiesai iespēju precizēt Direktīvas 2001/23/EK<sup>57</sup> par darbinieku tiesībām uzņēmuma īpašnieka maiņas gadījumā 3. un 4. panta piemērošanas jomu. Minētās direktīvas 4. panta 2. punktā ir paredzēts, ka, ja darba līgums tiek izbeigts būtisku darba apstākļu izmaiņu dēļ sakarā ar uzņēmuma īpašnieka maiņu, uzskatāms, ka par līguma izbeigšanu ir atbildīgs darba devējs. Tiesa nolēma, ka, ja ieguvējs nav izpildījis no šīs direktīvas izrietošos pienākumus, šī norma dalībvalstīm nenosaka pienākumu nodrošināt darbiniekam tiesības uz ieguvēja maksātu finansiālu atbildību ar nosacījumiem, kas ir identiski tiesībām, uz kurām darbinieks var pamatoties, ja darba devējs prettiesiski izbeidz viņa darba līgumu vai darba attiecības. Tomēr valsts tiesai tās kompetences ietvaros ir jānodrošina, lai šādā gadījumā uz ieguvēju attiektos sekas, kādas atbilstoši piemērojamajām valsts tiesībām ir darba līguma vai darba attiecību izbeigšanai, par kuru ir atbildīgs darba devējs, tādās kā darba samaksas un citu summu izmaksāšana, kas saskaņā ar šīm tiesībām atbilst uzteikuma termiņam. Turklāt Tiesa precizēja, ka Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punktā, saskaņā ar kuru pēc īpašnieka maiņas ieguvējam ir jāturpina ievērot tos pašus koplīguma nosacījumus līdz koplīguma izbeigšanai vai termiņa beigām, ieguvējam nav noteikts pienākums turpināt ievērot darba nosacījumus pēc šī termiņa beigām, pat tad, ja termiņa beigās ir arī uzņēmuma īpašnieka maiņas brīdis.

Lietā C-268/06 *Impact* (2008. gada 15. aprīļa spriedums) Tiesai bija jāpievēršas valstu procesuālās autonomijas problēmai un Kopienų likumdošanas aktu tiešajai iedarbībai uz darba līgumiem uz noteiktu laiku valsts pārvaldē.

<sup>55</sup> Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/85/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti (OV L 348, 1. lpp.).

<sup>56</sup> Padomes 1976. gada 9. februāra Direktīva 76/207/EEK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba, profesionālās izglītības un izaugsmes iespējām un darba apstākļiem (OV L 39, 40. lpp.).

<sup>57</sup> Padomes 2001. gada 12. marta Direktīva 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV L 82, 16. lpp.).

Tā nolēma, ka Kopienų tiesības, konkrētāk, efektivitātes princips, prasa, lai specializēta tiesa, kurai ar tiesību aktu, ar kuru transponēta Direktīva 1999/70/EK par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu par darbu uz noteiktu laiku, piešķirta kompetence izskatīt prasību, kas pamatota ar šī tiesību akta pārkāpumu, būtu kompetenta arī attiecībā uz tādām prasītāja prasībām, kas pamatotas tieši ar pašu direktīvu attiecībā uz laika periodu no direktīvas transponēšanas termiņa līdz datumam, kad stājās spēkā tiesību akts, ar kuru direktīva transponēta, ja tiek konstatēts, ka prasītāja pienākums vienlaikus celt atsevišķu prasību, kas pamatota tieši ar direktīvu, parastajā tiesā izraisītu procesuālus apgrūtinājumus, kas varētu padarīt pārmērīgi grūtu to tiesību īstenošanu, ko šai personai piešķir Kopienų tiesību sistēma. Šajā sakarā minētā pamatnolīguma 4. klauzulas 1. punkts, ar ko ir aizliegtas jebkādas atšķirības attieksmē, kas nav objektīvi pamatotas, attiecībā uz noteikta laika darbiniekiem tiktāl, ciktāl tas skar darba nosacījumus, ir beznosacījuma un pietiekoši precīzs, lai privātpersona uz to varētu atsaukties valsts tiesā, pretēji 5. klauzulas 1. punktam, kurā dalībvalstīm paredzēts vispārējs pienākums novērst secīgu darba līgumu uz noteiktu laiku ļaunprātīgu izmantošanu, atstājot to ziņā izvēli attiecībā uz šī mērķa sasniegšanas veidu.

Tādējādi dalībvalsts iestādei, kas darbojas kā publisks darba devējs, nav atļauts noteikt pasākumus, kas izpaužas kā līgumu uz nenoteiktu laiku atjaunošana uz neparasti ilgu laiku laika posmā starp termiņu Direktīvas 1999/70 transponēšanai un datumu, kad spēkā stājas likums, ar kuru tā transponēta. Pie šādiem nosacījumiem, tā kā piemērojamajās valsts tiesībās ir ietverta norma, kas izslēdz likuma piemērošanu ar atpakaļejošu spēku, ja nav skaidras un nepārprotamas norādes par pretējo, valsts tiesai, kura izskata lietu, kas pamatota ar valsts tiesību normas, ar kuru transponēta Direktīva 1999/70, pārkāpumu, saskaņā ar Kopienų tiesībām atpakaļejošs spēks līdz datumam, kad ir iestājies šīs direktīvas transponēšanas termiņš, šai normai ir jāpiešķir vienīgi tad, ja šajās valsts tiesībās ir norma, ar kuru var šai normai piešķirt šādu atpakaļejošu spēku.

### Vide

Lietā C-188/07 *Commune de Mesquer* (2008. gada 24. jūnija spriedums) pēc *Total International Ltd* nofraktētā kuģa *Erika* nogrimšanas Francijas Atlantijas okeāna krastā, pamatojoties uz "Atkritumu" direktīvu<sup>58</sup>, Meskē [*Mesquer*] pašvaldība iesūdzēja tiesā *Total* grupas uzņēmumus, prasot atlīdzināt izdevumus, kas radušies, veicot tās krasta teritorijas tīrīšanas un piesārņojuma likvidēšanas darbus. Pēc tam, kad Francijas *Cour de cassation* lūdza interpretēt minētās direktīvas normas, Tiesa nolēma, ka kuģa transportētais mazuts nav "atkritumi", jo tas ir izmantots vai tirgots ekonomiski labvēlīgos apstākļos un to bez iepriekšējas pārstrādes var lietot kā degvielu. Tomēr šāda kuģa bojāejas apstākļos jūrā netīši izlieta nafta, kas ir sajaukusies ar ūdeni, kā arī ar nogulām un nonākusi līdz dalībvalsts piekrastei, to nokļājot, ir uzskatāma par vielu, ko tās turētājam nebija nodoma ražot un no kuras tas atbrīvojās, kaut arī piespiedu kārtā, transportēšanas laikā, un ir jākvalificē par atkritumiem šīs direktīvas izpratnē. Turklāt, lai noteiktu, kam ir jāsedz izmaksas, kas saistītas ar radīto atkritumu iznīcināšanu, ko veikusi Meskē pašvaldība, Tiesa uzskatīja, ka, pirmkārt, kuģa, kurš transportēja naftu, īpašnieku, kurš bija tās valdītājs, pirms tā kļuva par atkritumiem,

<sup>58</sup> Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīva 75/442/EEK par atkritumiem (OV L 194, 39. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 1996. gada 24. maija lēmumu, ar kuru pielāgo II A un II B pielikumu Padomes Direktīvā 75/442/EEK par atkritumiem (OV L 135, 32. lpp.).

var uzskatīt par tādu, kas radījis šos atkritumus, un viņš ir kvalificējams par "īpašnieku" direktīvas izpratnē, un, otrkārt, naftas pārdevējs un minētā kuģa, kas to pārvadāja, fraktētājs ir "radījuši atkritumus", ja valsts tiesa konstatē, ka šis pārdevējs fraktētājs ir palielinājis šī kuģa bojāejas nejausi radīta piesārņojuma risku, īpaši, ja tas nav veicis pasākumus attiecībā uz kuģa izvēli, lai novērstu tādus negadījumus. Visbeidzot, Tiesa nolēma, ka, ja izrādās, ka Starptautiskais naftas piesārņojuma radīto zaudējumu kompensācijas fonds (*FIPOL*) nesedz vai nevar segt izmaksas, kas saistītas ar jūrā izlietas naftas radīto atkritumu apglabāšanu, un ka, piemērojot ierobežojumus un/vai dalībvalsts tiesībās paredzēto atbrīvošanu no atbildības, ieskaitot to, kas izriet no starptautiskajiem līgumiem, netiek pieļauts, ka šīs izmaksas varētu segt kuģa īpašnieks un kuģa fraktētājs, pat tad, ja tie tiek uzskatīti par īpašniekiem, tādā gadījumā šādām valsts tiesībām ir jānodrošina, ka atkritumu apglabāšanas izmaksas sedz "to produktu ražotājs, no kuriem radušies izlijušie atkritumi". Tomēr atbilstoši "piesārņotājs maksā" principam šādam radītājam ir jāsedz šīs izmaksas tikai tad, ja tas ar savu darbību ir veicinājis risku, ka kuģa bojāeja varētu radīt piesārņojumu.

Divās lietās par Direktīvas 85/337/EEK<sup>59</sup>, kas grozīta ar Direktīvu 97/11/EK<sup>60</sup>, interpretāciju ir precizēta tās piemērošanas joma.

Tādējādi lietā C-142/07 *Ecologistas en Acción-CODA* (2008. gada 25. jūlija spriedums) asociācija *Ecologistas en Acción-CODA* apstrīdēja Madrides pašvaldības domes veikto Madrides pilsētas ātrgaitas apvedceļa pārbūves un uzlabošanas projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, pārkāpjot grozītās Direktīvas 85/337 normas, bet lietā C-2/07 *Abraham u.c.* (2008. gada 28. februāra spriedums) Ljēžas–Bjersē lidostas apkaimes iedzīvotāji sūdzējās Beļģijas *Cour de cassation* par troksni, ko rada šī pārveidotā bijusī militārā lidosta. Šajās divās lietās radās jautājums par to, vai projektu jēdziens, kas norādīts minētajā direktīvā, var attiekties uz attiecīgo infrastruktūru grozīšanas, pārbūves, uzlabošanas un paplašināšanas projektiem. Iepriekš minētajā lietā *Ecologistas en Acción-CODA* Tiesa atzina, ka grozītā direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzēts pilsētas ceļu pārbūves un uzlabošanas projektu ietekmes uz vidi novērtējums vai nu attiecībā uz šīs direktīvas I pielikuma 7. punkta b) vai c) apakšpunktā minētajiem projektiem, t.i., konkrētāk, "autostrāžu un ātrgaitas šoseju būvi", vai arī attiecībā uz šīs direktīvas II pielikuma 10. punkta e) apakšpunktā vai 13. punkta pirmajā ievilkumā minētajiem projektiem, kam to rakstura, apmēra vai atrašanās vietas dēļ un, ja nepieciešams, ņemot vērā to mijiedarbību ar citiem projektiem, var būt nozīmīga ietekme uz vidi. Tiesa precizēja, ka, pirmkārt, projekts par ceļa pārbūvi, kas pēc apmēra un veikšanas kārtības ir līdzvērtīgs ceļa būvei, var tikt uzskatīts par projektu, kas attiecas uz ceļa būvi šī pielikuma izpratnē, un, otrkārt, ikviena ar pilsētas ceļu saistīta projekta izslēgšana no tās piemērošanas jomas tikai tāpēc, ka šīs direktīvas I un II pielikumā ar šo ceļa veidu saistītie projekti nav minēti *expressis verbis*, būtu pretrunā pašam grozītās direktīvas mērķim. Iepriekš minētajā lietā *Abraham u.c.* Tiesa atzina, ka Direktīvas 85/337 II pielikuma 12. punkta noteikumi, aplūkoti kopā ar I pielikuma 7. punktu, attiecas arī uz darbiem, kas veikti, mainot esošas lidostas infrastruktūru, nepagarinot pamata skrejceļu, ja tie, ņemot vērā to raksturu, svarīgumu un pazīmes, ir uzskatāmi par darbiem, kas izmaina pašu lid-

<sup>59</sup> Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīva 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.).

<sup>60</sup> Padomes 1997. gada 3. marta Direktīva 97/11/EK, ar kuru groza Direktīvu 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 73, 5. lpp.).

ostu. Tā precizēja, ka šīs direktīvas mērķim pretēji būtu no tās II pielikuma piemērošanas jomas izslēgt jau uzceltas lidostas infrastruktūras uzlabošanas vai paplašināšanas darbus tā iemesla dēļ, ka minētās direktīvas I pielikumā paredzēta "lidostu būve", nevis "lidostas" kā tādas.

Lietā C-237/07 *Janecek* (2008. gada 25. jūlija spriedums) Tiesa atzina, ka Direktīvas 96/62/EK<sup>61</sup> par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību, kas grozīta ar Regulu Nr. 1882/2003<sup>62</sup>, 7. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas riska gadījumā tieši skartajām personām ir jābūt tiesībām pieprasīt kompetentajām valsts iestādēm izstrādāt rīcības plānu, kaut arī tām saskaņā ar valsts tiesībām ir pieejami arī citi līdzekļi, lai panāktu, ka šīs iestādes veic pasākumus pret gaisa piesārņojumu. Dalībvalstīm, valsts tiesām īstenojot kontroli, – rīcības plāna ietvaros un īstermiņā – ir vienīgi pienākums, ņemot vērā visus faktus un pastāvošo interešu kopumu, veikt pasākumus, lai līdz minimumam samazinātu robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas risku un pakāpeniski atgrieztos līmenī, kas zemāks par šīm vērtībām vai sliekšņiem.

### *Tiesu sadarbība civillietās*

No Tiesā izskatītajām lietām tiesu sadarbības civillietās jomā ir jāizceļ lieta C-195/08 PPU *Rinau* (2008. gada 11. jūlija spriedums), pirmais spriedums, kuru Tiesa ir pieņēmusi steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, kas ir spēkā kopš 2008. gada 1. marta. Izskatot pieteikumu par Vācijas tiesas taisīta sprieduma, kurā bērna aizgādība ir noteikta Vācijā dzīvojošam tēvam un Lietuvā dzīvojošai mātei noteikts pienākums atdot bērnu atpakaļ tēvam, neatzišanu Lietuvā, Lietuvas Augstākajai tiesai radās jautājums, kādā mērā Vācijas tiesas pieņemtā nolēmuma izpildu spēks, kas tiek piešķirts, pamatojoties uz apliecību, kas izsniegta, piemērojot Regulu Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību<sup>63</sup>, var tikt apšaubīts tādēļ, ka Lietuvas tiesa galu galā ir izdevusi rīkojumu par bērna atpakaļatdošanu uz Vāciju. Tiesa nosprieda, ka, tiklīdz spriedums par bērna neatdošanu atpakaļ ir pasludināts un paziņots izcelsmes tiesai, saistībā ar Regulā Nr. 2201/2003 paredzētās apliecības izsniegšanu nav nozīmes tam, ka šis spriedums ir apturēts, pārskatīts, atcelts vai katrā ziņā nav galīgi stājies spēkā vai ir aizstāts ar spriedumu par atpakaļatdošanu, ja vien bērns nav faktiski atdots atpakaļ. Ja nav paustas nekādas šaubas par šīs apliecības autentiskumu un ja tā ir sagatavota atbilstoši veidlapai, kuras paraugs ir iekļauts Regulas IV pielikumā, ir aizliegts celt iebildumus pret sprieduma par atpakaļatdošanu atzīšanu un tiesai, kas izskata lietu, ir tikai jākonstatē apliecinātā sprieduma izpildāmība un jāpiespriež bērna atpakaļatdošana nekavējoties. Tiesa uzskatīja, ka Regulai Nr. 2201/2003 varētu tikt atņemta lietderīgā iedarbība, ja mērķis no-

<sup>61</sup> Padomes 1996. gada 27. septembra Direktīva 96/62/EK par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību (OV L 296, 55. lpp.).

<sup>62</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regula (EK) Nr. 1882/2003, ar ko Padomes Lēmumam 1999/468/EK pielāgo noteikumus par komitejām, kuras palīdz Komisijai īstenot tai piešķirtās ieviešanas pilnvaras, kas noteiktas dokumentos, uz kuriem attiecas EK līguma 251. pantā minētā procedūra (OV L 284, 1. lpp.).

<sup>63</sup> Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu, kas ir grozīta ar Padomes 2004. gada 2. decembra Regulu Nr. 2116/2004 (OV L 367, 1. lpp.).

drošināt bērna atdošanu paliktu pakārtots nosacījumam, ka ir jāizmanto visi procesuālie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas pieejami atbilstoši dalībvalsts, kurā bērns tiek nelikumīgi aizturēts, tiesību aktiem.

### *Polīcijas un tiesas iestāžu sadarbība krimināllietās un cīņa pret terorismu*

Lietā C-66/08 *Kozłowski* (2008. gada 17. jūlija spriedums) par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi Tiesa interpretēja Pamatlēmuma 2002/584/TI<sup>64</sup> 4. panta 6. punktu, saskaņā ar kuru izpildes tiesu iestādes var atteikties izpildīt šādu orderi, ja pieprasītā persona "paliek izpildes dalībvalstī, ir izpildes dalībvalsts pilsonis vai rezidents" un ja šī valsts apņemas izpildīt šo sodu saskaņā ar iekšējām tiesībām. Tiesa nolēma, ka pieprasītā persona ir izpildes dalībvalsts "rezidents", ja tā tajā faktiski dzīvo. Tā tajā "paliek" – ja, uzturoties noteiktu laiku šajā izpildes dalībvalstī, tai ir radušās līdzīgas pakāpes saikne ar šo valsti, kāda ir rezidentam, kuras pastāvēšana ir jānosaka izpildes dalībvalstij, vispārīgi izvērtējot vairākus objektīvus faktus, kas raksturo šīs personas situāciju, tostarp pieprasītās personas uzturēšanās ilgumu, būtību un apstākļus, kā arī šīs personas ģimenes un ekonomiskās saiknes. Ņemot vērā, ka šī pamatlēmuma mērķis ir aizstāt daudzpusējas izdošanas starp dalībvalstīm sistēmu ar sistēmu, saskaņā ar kuru notiesātās vai aizdomās turētās personas nodod starp tiesu iestādēm spriedumu izpildei vai kriminālvajāšanas veikšanai, pamatojoties uz savstarpējās atzišanas principu, un izpildes tiesu iestāde var iebilst pret izdošanu tikai saskaņā ar vienu no Pamatlēmumā paredzētajiem atteikuma pamatiem, termiņi "paliek" un "rezidents", kas nosaka tā piemērošanas jomu, ir jādefinē vienveidīgi, jo tie attiecas uz autonomiem Kopienas tiesību jēdzieniem. Tādējādi, transponējot Pamatlēmumu valsts tiesībās, dalībvalstīm nav tiesību noteikt šiem termiņiem plašāku piemērojamību par to, kas izriet no šādas vienveidīgas interpretācijas.

### *Kopējā ārpolitika un drošības politika*

Lietā C-91/05 Komisija/Padome (2008. gada 20. maija spriedums) Tiesa atcēla Lēmumu 2004/833<sup>65</sup>, ar ko īsteno Vienoto rīcību 2002/589<sup>66</sup>, saistībā ar Eiropas Savienības ieguldījumu Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienā atbilstīgi moratorijam attiecībā uz kājniņu ieročiem un vieglajiem ieročiem. Šis Padomes lēmums drīzāk ir pieņemts, pamatojoties uz ES līgumu, kopējās ārpolitikas un drošības politikas ietvaros, nevis, pamatojoties uz EKL, sadarbības politikas attīstības jomā ietvaros. Tiesa uzskatīja, ka pēdējās mērķi nav vienīgi pasākumi, kas tieši vērsti uz cīņu ar nabadzību, tomēr, lai kāds pasākums izrietētu no sadarbības politikas attīstības jomā, tam ir jāpalīdz sasniegt šīs politikas ekonomiskās un sociālās attīstības mērķus. Noteikti pasākumi, kuru mērķis ir novērst attīstības valstu nestabilitāti,

<sup>64</sup> Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 1. lpp.).

<sup>65</sup> Padomes 2004. gada 2. decembra Lēmums 2004/833/KĀDP, ar ko Vienoto rīcību 2002/589/KĀDP īsteno saistībā ar Eiropas Savienības ieguldījumu ECOWAS atbilstīgi moratorijam attiecībā uz kājniņu ieročiem un vieglajiem ieročiem (OV L 359, 65. lpp.).

<sup>66</sup> Padomes 2002. gada 12. jūlija Vienotā rīcība 2002/589/KĀDP par Eiropas Savienības ieguldījumu kājniņu ieroču un vieglo ieroču destabilizējošas uzkrāšanas un izplatīšanas apkarošanā (OV L 191, 1. lpp.).

tostarp tie, kas pieņemti minētā moratorija ietvaros, var palīdzēt šo mērķu īstenošanai. Lai sadarbības politikas attīstības jomā ietvaros Kopiena varētu veikt konkrētu pasākumu, kura mērķis ir cīņa pret vieglo ieroču un kājnieku ieroču izplatīšanu, tam – gan atbilstoši tā mērķim, gan saturam – ir jāietilpst tās kompetences, kas tai šajā jomā ir piešķirta ar EKL, piemērošanas jomā. Tiesa atgādināja judikatūru, saskaņā ar kuru pasākums, kam ir vairāki mērķi vai kam ir vairākas sastāvdaļas, kurām attiecībā pret citām nav palīgrakstura, ja ir piemērojami dažādi EKL juridiskie pamati, izņēmuma kārtā ir jābalsta uz dažādiem atbilstīgiem juridiskajiem pamatiem. Tomēr atbilstoši ES līguma 47. pantam Tiesa nolēma, ka šāds risinājums ir izslēgts tāda pasākuma gadījumā, kuram, kā Lēmumam 2004/833, ir vairāki mērķi vai vairākas sastāvdaļas, kas izriet attiecīgi no sadarbības politikas attīstības jomā un KĀDP, lai gan nevienai no tām attiecībā pret otru nav palīgrakstura. Tā kā ES līguma 47. pantam ir pretrunā tas, ka Savienība veic pasākumu, pamatojoties uz ES līgumu, ja to varētu likumīgi pieņemt, pamatojoties uz EK līgumu, Savienība nevar izmantot no KĀDP izrietošu juridisko pamatu, lai pieņemtu noteikumus, kas ietilpst kompetencē, kura ar EKL piešķirta Kopienai. Tiesa secināja, ka Padome, pieņemot Lēmumu 2004/833, pamatojoties uz KĀDP, lai gan tas attiecas arī uz sadarbības politiku attīstības jomā, ir pārkāpusi ES līguma 47. pantu.

## B – Tiesas sastāvs



(Protokolārā kārtība 2008. gada 6. oktobrī)

*Pirmā rinda, no kreisās uz labo:*

Palātu priekšsēdētāji *L. Bay Larsen* un *G. Arestis*; pirmais ģenerāladvokāts *Poiares Maduro*; palātu priekšsēdētāji *A. Rosas* un *P. Jann*; Tiesas priekšsēdētājs *V. Skouris*; palātu priekšsēdētāji *C. W. A. Timmermans* un *K. Lenaerts*; palātu priekšsēdētāji *A. Tizzano* un *U. Lõhmus*.

*Otrā rinda, no kreisās uz labo:*

Tiesneši *E. Juhász* un *J. Makarczyk*; ģenerāladvokāte *J. Kokott*; tiesnesis *J. N. Cunha Rodrigues*; ģenerāladvokāts *D. Ruiz-Jarabo Colomer*; tiesnese *R. Silva de Lapuerta*; tiesneši *K. Schiemann*, *P. Kūris* un *A. Borg Barthet*.

*Trešā rinda, no kreisās uz labo:*

Tiesnese *P. Lindh*; ģenerāladvokāte *E. Sharpston*; tiesneši *E. Levits* un *J. Malenovský*; tiesneši *M. Ilešič*, *J. Klučka* un *A. Ó Caoimh*; ģenerāladvokāts *P. Mengozzi*.

*Ceturthā rinda, no kreisās uz labo:*

Tiesneši *J. J. Kasel*, *A. Arabadjiev* un *T. von Danwitz*; ģenerāladvokāti *J. Mazák* un *Y. Bot*; tiesnesis *J. C. Bonichot*; ģenerāladvokāte *V. Trstenjak*; tiesnese *C. Toader*; sekretārs *R. Grass*.



## 1. Tiesas locekļi

(amatā stāšanās kārtībā)



### **Vasilios Skouris**

dzimis 1948. gadā; 1970. gadā ieguvis jurista diplomu Berlīnes Brīvajā universitātē; 1973. gadā ieguvis doktora grādu konstitucionālajās un administratīvajās tiesībās Hamburgas Universitātē; Hamburgas Universitātes docents (1972–1977); Bīlefeldes Universitātes publisko tiesību profesors (1978); Saloniku Universitātes publisko tiesību profesors (1982); iekšlietu ministrs (1989. un 1996. gadā); Krētas Universitātes Administratīvās komitejas loceklis (1983–1987); Saloniku Starptautisko ekonomisko tiesību un Eiropas tiesību centra direktors (1997–2005); Grieķijas Eiropas tiesību apvienības prezidents (1992–1994); Grieķijas Nacionālās pētniecības komitejas loceklis (1993–1995); Grieķijas Augstākās ierēdņu atlases komisijas loceklis (1994–1996); kopš 1995. gada – Trīs Eiropas tiesību akadēmijas loceklis; Grieķijas Nacionālās tiesnešu skolas Administratīvās komisijas loceklis (1995–1996); Ārlietu ministrijas Zinātņu padomes loceklis (1997–1999); Grieķijas Sociālo un ekonomikas lietu padomes priekšsēdētājs (1998); kopš 1999. gada 8. jūnija – Tiesas tiesnesis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas priekšsēdētājs.



### **Peter Jann**

dzimis 1935. gadā; Vīnes Universitātes tiesību zinātņu doktors (1957); iecelts tiesneša amatā, strādājis Federālajā Tieslietu ministrijā (1961); Vīnes *Straf-Bezirksgericht* tiesnesis preses lietās (1963–1966); strādājis par preses sekretāru Federālajā Tieslietu ministrijā (1966–1970), vēlāk – šīs ministrijas starptautiskajā nodaļā; padomnieks parlamenta Juridiskajā komisijā un preses sekretārs (1973–1978); 1978. gadā apstiprināts par Konstitucionālās tiesas locekli; līdz 1994. gada beigām – pastāvīgs šīs tiesas tiesnesis referents; kopš 1995. gada 19. janvāra – Tiesas tiesnesis.



### **Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer**

dzimis 1949. gadā; tiesnesis; *Consejo General del Poder Judicial* (Tiesu varas ģenerālpadome) maģistrāts; profesors; *Consejo General del Poder Judicial* priekšsēdētāja kabineta vadītājs; *ad hoc* tiesnesis Eiropas Cilvēktiesību tiesā; kopš 1996. gada – tiesnesis *Tribunal Supremo*; kopš 1995. gada 19. janvāra – Tiesas ģenerālvokāts.



### **Romain Schintgen**

dzimis 1939. gadā; universitātes studijas Monpeljē un Parīzes Tiesību un ekonomikas zinātņu fakultātēs; tiesību zinātņu doktors (1964); advokāts (1964); zvērināts advokāts (1967); vecākais administrators Darba un sociālā nodrošinājuma ministrijā; Ekonomikas un sociālo lietu padomes loceklis (1978–1989), pēc tam – priekšsēdētājs (1988–1989); *Société nationale de crédit et d'investissement* (Valsts Kredītu un investīciju sabiedrība) un Eiropas Satelītu sabiedrības vadītājs (līdz 1989. gadam); Luksemburgas Starptautiskā universitātes institūta padomes loceklis (1993–1995), pēc tam – priekšsēdētājs (1995–2004); Luksemburgas Universitātes pasniedzējs; Eiropas Sociālā fonda komitejas, Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās konsultatīvās komitejas un Eiropas fonda par dzīves un darba apstākļu uzlabošanu Administratīvās padomes valdes loceklis (līdz 1989. gadam); no 1989. gada 25. septembra līdz 1996. gada 11. jūlijam – Pirmās instances tiesas tiesnesis; no 1996. gada 12. jūlija līdz 2008. gada 14. janvārim – Tiesas tiesnesis.



### **Antonio Tizzano**

dzimis 1940. gadā; Eiropas Savienības tiesību profesors *La Sapienza* universitātē Romā; profesors Neapoles universitātēs "Istituto Orientale" (1969–1979) un "Federico II" (1979–1992), Katānijas (1969–1977) un Mogadišu (1967–1972) universitātēs; advokāts Itālijas Kasācijas tiesā; juriskonsults Itālijas Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Kopienās (1984–1992); Itālijas delegācijas loceklis sarunās par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos Eiropas Kopienām, par Vienoto Eiropas Aktu un Līgumu par Eiropas Savienību; vairāku publikāciju autors, tostarp Komentāriem par Eiropas līgumiem un Eiropas Savienības kodeksiem; žurnāla "Il Diritto dell'Unione Europea" dibinātājs un direktors kopš 1996. gada; vairāku juridisku izdevumu padomes vai redakcijas loceklis; vairāku starptautisku kongresu ziņotājs; konferences un kursi vairākās starptautiskās institūcijās, tostarp Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijā (1987); neatkarīgo ekspertu grupas par Eiropas Kopienų Komisijas finanšu kontroli loceklis (1999); no 2000. gada 7. oktobra līdz 2006. gada 3. maijam – Tiesas ģenerāladvokāts; kopš 2006. gada 4. maija – Tiesas tiesnesis.



### **José Narciso da Cunha Rodrigues**

dzimis 1940. gadā; strādājis dažādos amatos tieslietu sistēmā (1964–1977); bijis atbildīgs par dažādiem valdības projektiem tiesu sistēmas reformas studiju koordinēšanai un īstenošanai; valdības pārstāvis Eiropas Cilvēktiesību komisijā un Eiropas Cilvēktiesību tiesā (1980–1984); eksperts Eiropas Padomes Cilvēktiesību vadības komitejā (1980–1985); Kriminālkodeksa un Kriminālprocesa kodeksa grozījumu izstrādes komisijas loceklis; *Procurador Geral da República* (1984–2000); Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja (OLAF) Uzraudzības komitejas loceklis (1999–2000); kopš 2000. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.



### **Christiaan Willem Anton Timmermans**

dzimis 1941. gadā; Eiropas Kopienu Tiesas tiesneša palīgs (1966–1969); Eiropas Kopienu Komisijas ierēdnis (1969–1977); tiesību doktors (Leidenes Universitātē); Eiropas tiesību profesors Groningenes [Groningen] Universitātē (1977–1989); Arnhemas [Arnhem] Apelācijas tiesas tiesneša vietnieks; vairāku publikāciju autors; Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskā dienesta ģenerāldirektora vietnieks (1989–2000); Amsterdamas Universitātes Eiropas tiesību profesors; kopš 2000. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.



### **Allan Rosas**

dzimis 1948. gadā; Turku Universitātes tiesību doktors (Somija); Turku Universitātes (1978–1981) un Åbo Akadēmijas (Turku/Åbo) (1981–1996) tiesību zinātņu profesors; Turku Universitātes Cilvēktiesību institūta direktors (1985–1995); ieņēmis dažādus atbildīgus vietēja un starptautiska mēroga amatus universitātē; zinātnisko apvienību loceklis; koordinējis vairākus valsts un starptautiska mēroga pētnieciskos projektus un programmas, īpaši šādās nozarēs: Kopienu tiesības, starptautiskās tiesības; cilvēktiesības un pamattiesības, konstitucionālās tiesības un salīdzinošā valsts pārvalde; Somijas valdības pārstāvis (Somijas delegāciju loceklis vai padomnieks) starptautiskajās konferencēs un sanāksmēs; Somijas tiesību eksperts, tostarp valdības un parlamenta juridiskajās komisijās Somijā, kā arī ANO, UNESCO, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijā un Eiropas Padomē; kopš 1995. gada – galvenais juriskonsults Eiropas Komisijas Juridiskajā dienestā, atbildīgais par ārējām attiecībām; kopš 2001. gada marta – Eiropas Komisijas Juridiskā dienesta ģenerāldirektora vietnieks; kopš 2002. gada 17. janvāra – Tiesas tiesnesis.



### **Rosario Silva de Lapuerta**

dzimusi 1954. gadā; licenciāta grāds tiesībās (Universidad Complutense de Madrid); *abogado del Estado* Malagā; strādājusi par *abogado del Estado* Satiksmes, tūrisma un sakaru ministrijas Juridiskajā dienestā, kā arī Ārlietu ministrijas Juridiskajā dienestā; strādājusi par *abogado del Estado-Jefe* Valsts Juridiskajā dienestā saistībā ar tiesvedību Eiropas Kopienu Tiesā, *Abogacía General del Estado* (Tieslietu ministrija) Eiropas un starptautisko tiesību dienesta ģenerāldirektora vietniece; Komisijas pārdomām par Kopienu tiesību sistēmas nākotni sasauktas grupas locekle; Spānijas delegācijas grupas "Prezidentūras draugi" par Kopienu tiesu sistēmas reformu Nicas līgumā un Padomes *ad hoc* grupas "Cour de justice" vadītāja; Eiropas tiesību profesore Madrides *Escuela Diplomática*; viena no žurnāla "Noticias de la Unión Europea" izdevējiem; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnese.



### **Koen Lenaerts**

dzimis 1954. gadā; licenciāta un doktora grāds tiesībās (Lēvenas Katoliskā universitātē); *Master of Laws*, *Master in Public Administration* (Hārvarda universitātē); asistents (1979–1983), vēlāk Eiropas tiesību profesors Lēvenas Katoliskajā universitātē (kopš 1983. gada); tiesneša palīgs Tiesā (1984–1985); profesors Eiropas koledžā Brigē (1984–1989); Briseles Advokātu kolēģijas advokāts (1986–1989); viesprofesors *Harvard Law School* (1989); no 1989. gada 25. septembra līdz 2003. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.



### **Juliane Kokott**

dzimusi 1957. gadā; studējusi tiesību zinātnes Bonnas Universitātē un Ženēvas Universitātē; LL.M. (*American University*, Vašingtona, ASV); tiesību zinātņu doktore (Heidelbergas Universitātē, 1985; Hārvarda universitātē, 1990); viesprofesore Bērklijas [*Berkeley*] Universitātē (1991); Vācijas un ārvalstu publisko tiesību, starptautisko tiesību un Eiropas tiesību profesore Augsburgas Universitātē (1992), Heidelbergas Universitātē (1993) un Diseldorfas Universitātē (1994); Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Samierināšanas un arbitrāžas tiesas Vācijas valdības apstiprināta pagaidu tiesnese; Federālās konsultatīvās padomes “Globālas vides izmaiņas” priekšsēdētāja vietniece (*WBGU*, 1996); starptautisko tiesību, starptautisko tirdzniecības tiesību un Eiropas tiesību profesore *St. Gallen* universitātē (1999); *St. Gallen* universitātes Eiropas un starptautisko tirdzniecības tiesību institūta direktore (2000); *St. Gallen* universitātes Tirdzniecības tiesību specializācijas programmas direktora vietniece (2001); kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāte.



### **Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro**

dzimis 1967. gadā; licenciāts tiesībās (Lisabonas Universitātē, 1990); asistents (Eiropas universitātes institūts, 1991); tiesību zinātņu doktors (Florences Eiropas universitātes institūts, 1996); viesprofesors (*London School of Economics*, Natolīnas Eiropas koledža; Madrides *Instituto Ortega y Gasset*; Portugāles Katoliskā universitātē; Makao Eiropas studiju institūts); profesors (*Universidade Nova de Lisboa*, 1997); *Fulbright Visiting Research Scholar* (Hārvarda universitātē, 1998); Starptautisko tirdzniecības tiesību akadēmijas direktora vietnieks; redaktors (*Hart Series on European Law and Integration* un *European Law Journal*) un vairāku juridisko žurnālu redkolēģijas loceklis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.



### **Konrad Hermann Theodor Schiemann**

dzimis 1937. gadā; studējis Kembridžā; *barrister* (1964–1980); *Queen`s Counsel* (1980–1986); tiesnesis *High Court of England and Wales* (1986–1995); *Lord Justice of Appeal* (1995–2003); kopš 1985. gada – vecākais loceklis un kopš 2003. gada – mantzinis *Honourable Society of the Inner Temple*; kopš 2004. gada 8. janvāra – Tiesas tiesnesis.



### **Jerzy Makarczyk**

dzimis 1938. gadā, tiesību zinātņu doktors (1966); starptautisko publisko tiesību profesors (1974), *Senior Visiting Fellow* Oksfordas Universitātē (1985), pasniedzējs Tokijas Starptautiskajā kristīgajā universitātē (1988), vairāku zinātnisko darbu par starptautiskajām publiskajām tiesībām, Eiropas Kopienu tiesībām un cilvēktiesībām autors; vairāku zinātnisko biedrību par starptautiskajām, Eiropas tiesībām un cilvēktiesībām loceklis; Polijas valdības pārstāvis sarunās par Krievijas karaspēka izvešanu no Polijas Republikas teritorijas; valsts sekretāra vietnieks, vēlāk valsts sekretārs ārlietās (1989–1992); Polijas delegācijas Apvienoto Nāciju Ģenerālajā asamblejā priekšsēdētājs; tiesnesis Eiropas Cilvēktiesību tiesā (1992–2002); Starptautisko tiesību institūta priekšsēdētājs (2003); Polijas Republikas prezidenta padomnieks ārpolitikas un cilvēktiesību jautājumos (2002–2004); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Pranas Kūris**

dzimis 1938. gadā; ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Viļņas Universitātē (1961); tiesību zinātņu kandidāts Maskavas Universitātē (1965); valsts doktors (*Dr. hab.*) Maskavas Universitātē (1973); praktikants Parīzes Universitātes *Institut des Hautes Études Internationales* (direktors: prof. Š. Ruso [*Ch. Rousseau*]) (1967–1968); Lietuvas Zinātņu akadēmijas pastāvīgais loceklis (1996); doktors *honoris causa* Lietuvas Tiesību zinātņu universitātē (2001); pildījis dažādus ar izglītības darbu un administrāciju saistītus pienākumus Viļņas Universitātē (1961–1990); lektors, universitātes pasniedzējs, starptautisko publisko tiesību profesors, Tiesību zinātņu fakultātes dekāns; ieņēmis vairākus amatus valdībā, Lietuvas diplomātiskajā un tieslietu dienestā, tieslietu ministrs (1990–1991), valsts padomnieks (1991), Lietuvas Republikas vēstnieks Beļģijā, Luksemburgā un Nīderlandē (1992–1994); tiesnesis Eiropas Cilvēktiesību tiesā (no 1994. gada jūnija līdz 1998. gada novembrim); Lietuvas Augstākās tiesas tiesnesis un tās priekšsēdētājs (no 1994. gada decembra līdz 1998. gada oktobrim); tiesnesis Eiropas Cilvēktiesību tiesā (kopš 1998. gada novembra); piedalījies vairākās starptautiskās konferencēs; Lietuvas Republikas delegācijas sarunām ar PSRS loceklis (1990–1992); daudzu publikāciju autors (aptuveni 200); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Endre Juhász**

dzimis 1944. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Šegedas Universitātē, Ungārijā (1967); nokārtojis iestājekšāmenu Ungārijas Advokātu kolēģijā (1970), trešā cikla studijas salīdzinošajās tiesībās Strasbūras Universitātē, Francijā (1969., 1970., 1971. un 1972. gadā); Ārējās tirdzniecības ministrijas Juridiskā departamenta ierēdnis (1966–1974), likumdošanas lietu direktors (1973–1974); pirmais tirdzniecības atašejs Ungārijas vēstniecībā Briselē, atbildīgais par Eiropas Kopienu jautājumiem (1974–1979); direktors Ārējās tirdzniecības ministrijā (1979–1983); pirmais tirdzniecības atašejs, vēlāk – tirdzniecības padomnieks Ungārijas vēstniecībā Vašingtonā, ASV (1983–1989); ģenerāldirektors Tirdzniecības ministrijā un Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijā (1989–1991); galvenais sarunu vadītājs asociācijas līguma noslēgšanai starp Ungāriju un Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm (1990–1991); Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijas ģenerāldirektors, Eiropas lietu biroja direktors (1992); Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijas valsts sekretārs (1993–1994); valsts sekretārs, Eiropas lietu biroja priekšsēdētājs, Rūpniecības un tirdzniecības ministrija (1994); ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks, Ungārijas diplomātiskās misijas Eiropas Savienībā vadītājs (no 1995. gada janvāra līdz 2003. gada maijam); galvenais sarunu vadītājs par Ungārijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā (no 1998. gada jūlija līdz 2003. gada aprīlim); ministrs “bez portfeļa” Eiropas integrācijas jautājumu koordinēšanai (kopš 2003. gada maija); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **George Arestis**

dzimis 1945. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Atēnu Universitātē (1968); *M. A. Comparative Politics and Government* Kentas Universitātē Kenterberijā (1970); pildījis advokāta pienākumus Kiprā (1972–1982); iecelts Nikozijas rajona tiesas tiesneša amatā (1982); paaugstināts par rajona tiesas priekšsēdētāju (1995); Nikozijas Administratīvās rajona tiesas priekšsēdētājs (1997–2003); Kipras Augstākās tiesas tiesnesis (2003); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Anthony Borg Barthet U.O.M.**

dzimis 1947. gadā, Maltas Karaliskās universitātes tiesību zinātņu doktors (1973); uzsācis darbu Maltas civildienestā kā *Notary to Government* (1975); Republikas padomnieks (1978), pirmais Republikas padomnieks (1979), *Attorney General* vietnieks (1988) un Maltas prezidenta iecelts *Attorney General* (1989); civiltiesību pasniedzējs uz nepilnu slodzi Maltas Universitātē (1985–1989), Maltas Universitātes padomes loceklis (1998–2004); Tiesu administrācijas komisijas loceklis (1994–2004); Maltas Arbitrāžas centra Vadītāju komitejas loceklis (1998–2004); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Marko Ilešič**

dzimis 1947. gadā; tiesību zinātņu doktors (Lubļanas Universitāte); specializējies salīdzinošajās tiesībās (Strasbūras Universitāte un Koimbras Universitāte); Advokātu kolēģijas loceklis; Lubļanas Darba tiesas tiesnesis (1975–1986); Sporta tiesas priekšsēdētājs (1978–1986); šķīrējtiesnesis *Triglav* apdrošināšanas sabiedrības šķīrējtiesā (1990–1998); Biržas šķīrējtiesas palātas priekšsēdētājs (kopš 1995. gada); Biržas šķīrējtiesas šķīrējtiesnesis (kopš 1998. gada); šķīrējtiesnesis Dienvidslāvijas Tirdzniecības palātā (līdz 1991. gadam) un Slovēnijas Tirdzniecības palātā (kopš 1991. gada); šķīrējtiesnesis Starptautiskajā Tirdzniecības palātā Parīzē; tiesnesis *UEFA* Apelācijas tiesā (kopš 1988. gada) un *FIFA* Apelācijas tiesā (kopš 2000. gada); Slovēnijas Juristu biedrību savienības priekšsēdētājs; Starptautisko tiesību asociācijas loceklis, Starptautiskās Jūras komitejas un vairāku citu starptautisko juridisko apvienību loceklis; civiltiesību, komerciesību un starptautisko privāttiesību pasniedzējs, Lubļanas Universitātes Tiesību zinātņu fakultātes dekāns; vairāku juridisko publikāciju autors; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Jiří Malenovský**

dzimis 1950. gadā; Prāgas Kārļa universitātes tiesību zinātņu doktors (1975); pasniedzējs asistents (1974–1990), dekāna vietnieks (1989–1991) un Starptautisko un Eiropas tiesību katedras vadītājs (1990–1992) *Masaryk* universitātē Brno; Čehoslovākijas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1992); vēstnieks Eiropas Padomē (1993–1998); Eiropas Padomes Ministru pārstāvju komitejas priekšsēdētājs (1995); Ārlietu ministrijas ģenerāldirektors (1998–2000); Starptautisko tiesību asociācijas Čehijas un Slovākijas nodaļas priekšsēdētājs (1999–2001); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2000–2004); Likumdošanas padomes loceklis (1998–2000); Hāgas Pastāvīgās šķīrējtiesas loceklis (kopš 2000. gada); starptautisko publisko tiesību pasniedzējs *Masaryk* universitātē Brno (2001); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Ján Klučka**

dzimis 1951. gadā; Bratislavas Universitātes tiesību zinātņu doktors (1974); starptautisko tiesību pasniedzējs Košices Universitātē (kopš 1975. gada); tiesnesis Konstitucionālajā tiesā (1993); Hāgas Pastāvīgās šķīrējtiesas loceklis (1994); Venēcijas Komisijas loceklis (1994); Slovākijas Starptautisko tiesību asociācijas priekšsēdētājs (2002); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Uno Lõhmus**

dzimis 1952. gadā; tiesību zinātņu doktors (1986); Advokātu kolēģijas loceklis (1977–1998); Tartu Universitātes krimināltiesību viesprofesors; Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis (1994–1998); Igaunijas Augstākās tiesas priekšsēdētājs (1998–2004), Konstitūcijas juridiskās komisijas loceklis; Kriminālkodeksa izstrādes komitejas konsultants; Kriminālprocesa kodeksa izstrādes darba grupas loceklis; vairāku darbu autors cilvēktiesībās un konstitucionālajās tiesībās; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Egils Levits**

dzimis 1955. gadā, ieguvis diplomu tiesību un politikas zinātnēs Hamburgas Universitātē; zinātniskais līdzstrādnieks Ķīles Universitātes Tiesību zinātņu fakultātē; Latvijas Saeimas padomnieks starptautisko tiesību, konstitucionālo tiesību un likumdošanas reformas jautājumos; Latvijas vēstnieks Vācijā un Šveicē (1992–1993), Austrijā, Šveicē un Ungārijā (1994–1995); ministru prezidenta vietnieks un tieslietu ministrs, ārlietu ministra pienākumu izpildītājs (1993–1994); EDSO Samierināšanas un arbitražas tiesas samierinātājs (kopš 1997. gada); Pastāvīgās šķirējtiesas loceklis (kopš 2001. gada); 1995. gadā ievēlēts par Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesi, atkārtoti ievēlēts 1998. un 2001. gadā; vairāku publikāciju autors konstitucionālo un administratīvo tiesību, likumdošanas reformas un Eiropas Kopienu tiesību jomā; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.



### **Aindrias Ó Caoimh**

dzimis 1950. gadā; bakalaurs civiltiesībās (*National University of Ireland, University College Dublin*, 1971); *barrister* (*King's Inns*, 1972); augstskolas diploms Eiropas tiesībās (*University College Dublin*, 1977); *barrister* Īrijas advokatūrā (1972–1999); Eiropas tiesību pasniedzējs (*King's Inns*, Dublina); *Senior Counsel* (1994–1999); vairākkārtējs Īrijas valdības pārstāvis Eiropas Kopienu Tiesā; Īrijas *High Court* tiesnesis (kopš 1999. gada); *Honorable Society of King's Inns bencher* (valdes loceklis) (kopš 1999. gada); Īrijas Eiropas tiesību biedrības viceprezidents; Starptautisko tiesību asociācijas loceklis (Īrijas nodaļa); Eiropas Kopienu Tiesas tiesneša *Aindrias Ó Caoimh* (1974–1985) dēls; kopš 2004. gada 13. oktobra – Tiesas tiesnesis.



### **Lars Bay Larsen**

dzimis 1953. gadā; saņēmis diplomu politikas zinātnēs (1976), Kopenhāģenas Universitātes tiesību zinātņu licenciāts (1983); Tieslietu ministrijas ierēdnis (1983–1985); ģimenes tiesību lektors (1984–1991), vēlāk – asociētais profesors (1991–1996) Kopenhāģenas Universitātē; *Advokatsamfund* nodaļas vadītājs (1985–1986); Tieslietu ministrijas dienesta vadītājs (1986–1991); uzņemts Advokātu kolēģijā (1991); Tieslietu ministrijas nodaļas vadītājs (1991–1995), Policijas departamenta vadītājs (1995–1999), Juridiskā departamenta vadītājs (2000–2003); Dānijas Karalistes pārstāvis K-4 komitejā (1995–2000), Šengenas Centrālajā grupā (1996–1998) un Eiropola Valdē (*Europol Management Board*) (1998–2000); *Højesteret* tiesnesis (2003–2006); kopš 2006. gada 11. janvāra – Tiesas tiesnesis.



### **Eleanor Sharpston**

dzimusi 1955. gadā; studējusi ekonomiku, valodas un tiesību zinātnes Kembridžas *King's College* (1973–1977); Oksfordas *Corpus Christi College* asistente un pētniece (1977–1980); uzņemta Advokātu kolēģijā (*Middle Temple*, 1980); *barrister* (1980–1987 un 1990–2005); ģenerālvokāta, pēc tam tiesneša sera *Gordon Slynn* palidze (1987–1990); *University College London* Eiropas tiesību un salīdzinošo tiesību profesore (*Director of European Legal Studies*) (1990–1992); pasniedzēja (*Lecturer*) Juridiskajā fakultātē (1992–1998), pēc tam asociētā pasniedzēja (*Affiliated Lecturer*) (1998–2005) Kembridžas Universitātē; *Fellow of King's College* Kembridžā (kopš 1992. gada); asociētā profesore un pētniece (*Senior Research Fellow*) Kembridžas Universitātes Eiropas tiesību studiju centrā (*Centre for European Legal Studies*) (1998–2005); *Queen's Counsel* (1999); *bencher of Middle Temple* (2005); kopš 2006. gada 11. janvāra – Tiesas ģenerālvokāte.



### **Paolo Mengozzi**

dzimis 1938. gadā; Boloņas Universitātes starptautisko tiesību profesors, Žana Monē profesūras profesors (*titulaire de la chaire Jean Monnet*); *Madrides Carlos III* universitātes doktors *honoris causa*; viesprofesors *Johns Hopkins* (*Bologna Center*), *St. Johns* (Ņujorka), *Georgetown*, *Paris II* un *Georgia* (Atēnas) universitātēs un *Institut universitaire international* (Luksemburga); Nimeģenas [*Nimègue*] Universitātes *European Business Law Pallas Program* koordinators; Eiropas Kopienu Komisijas Konsultatīvās komitejas publisko iepirkumu jautājumos loceklis; Rūpniecības un tirdzniecības lietu valsts sekretāra vietnieks Itālijas Padomes prezidentūras pusgada laikā; Eiropas Kopienu darba grupas par Pasaules tirdzniecības organizāciju (PTO) loceklis un Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijas Pētniecības centra 1997. gada sesijas par PTO jautājumiem direktors; no 1998. gada 4. marta līdz 2006. gada 3. maijam – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2006. gada 4. maija – Tiesas ģenerālvokāts.



### **Pernilla Lindh**

dzimusi 1945. gadā; Lundas Universitātes Juridiskās fakultātes diploms; referente un tiesnese Trolhetanas Pirmās instances tiesā (1971–1974); referente Stokholmas Apelācijas tiesā (1974–1975); tiesnese Stokholmas Pirmās instances tiesā (1975); Stokholmas Apelācijas tiesas priekšsēdētāja padomniece juridiskajos un administratīvajos jautājumos (1975–1978); pilnvarotā pārstāve *Domstolverket* (Valsts tiesu pārvalde) (1977); padomniece Tieslietu kancelejā (*Justice Chancellor*) (1979–1980); tiesnese piesēdētāja Stokholmas Apelācijas tiesā (1980–1981); juridiskā padomniece Tirdzniecības ministrijā (1981–1982); Ārlietu ministrijas juridiskā padomniece, pēc tam direktore un ģenerāldirektore juridiskajos jautājumos (1982–1995); vēstnieces tituls 1992. gadā; Zviedrijas Tirdzniecības tiesas (*Swedish Market Court*) viceprezidente; atbildīgā par juridiskajiem un institucionālajiem jautājumiem sarunās par EEZ (EBTA grupas priekšsēdētāja vietniece, pēc tam priekšsēdētāja) un sarunās par Zviedrijas Karalistes pievienošanos Eiropas Savienībai; no 1995. gada 18. janvāra līdz 2006. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnese; kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnese.



### **Yves Bot**

dzimis 1947. gadā; saņēmis Ruānas Juridiskās fakultātes diplomu; tiesību doktors (*Paris II Panthéon Assas* universitāte); asociētais profesors Mānsas [*Mans*] Juridiskajā fakultātē; *substitut*, pēc tam *premier substitut* Mānsas prokuratūrā (1974–1982); Republikas prokurors Djepas *Tribunal de grande instance* (1982–1984); Republikas prokurora vietnieks Strasbūras *Tribunal de grande instance* (1984–1986); Republikas prokurors Bastiā *Tribunal de grande instance* (1986–1988); ģenerālvokāts Kānas *Cour d'appel* (1988–1991); Republikas prokurors Mānsas *Tribunal de grande instance* (1991–1993); Valsts ministra misijas vadītājs, tieslietu ministrs (1993–1995); Republikas prokurors Nantēras *Tribunal de grande instance* (1995–2002); Republikas prokurors Parīzes *Tribunal de grande instance* (2002–2004); ģenerālprokurors Parīzes *Cour d'appel* (2004–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.



### **Ján Mazák**

dzimis 1954. gadā; tiesību zinātņu doktors (Pāvila Jozefa Safarika universitāte, Košice, 1978); civiltiesību pasniedzējs (1994) un Kopienu tiesību pasniedzējs (2004); Košices Juridiskās fakultātes Kopienu tiesību institūta direktors (2004); Košices *Krajský súd* tiesnesis (1980); Košices *Mestský súd* priekšsēdētāja vietnieks (1982) un priekšsēdētājs (1990); Slovākijas Advokātu kolēģijas loceklis (1991); Konstitucionālās tiesas juriskonsults (1993–1998); tieslietu ministra vietnieks (1998–2000); Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs (2000–2006); Venēcijas Komisijas loceklis (2004); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.



### **Jean-Claude Bonichot**

dzimis 1955. gadā; Mecas Universitātes Juridiskās fakultātes absolvents, *Institut d'études politiques de Paris* diplomands, *École nationale d'administration* absolvents; *Conseil d'État* ziņotājs (1982–1985), valdības komisārs (1985–1987 un 1992–1999); piesēdētājs (1999–2000); Strīdu nodaļas Sestās daļas priekšsēdētājs (2000–2006); tiesneša palīgs Kopienų Tiesā (1987–1991); Darba, nodarbinātības un profesionālās izglītības ministra biroja vadītājs, pēc tam valsts ministrs, publisko funkciju un valsts pārvaldes modernizācijas ministrs (1991–1992); Valsts Padomes Juridiskās misijas vadītājs Darbinieku apdrošināšanas valsts slimokasē (2001–2006); asociētais pasniedzējs Mecas Universitātē (1988–2000), pēc tam – *Paris I Panthéon Sorbonne* (kopš 2000. gada); vairāku publikāciju autors administratīvajās tiesībās, Kopienų tiesībās un Eiropas cilvēktiesībās; "Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme" dibinātājs un redkolēģijas priekšsēdētājs, "Bulletin juridique des collectivités locales" līdzdibinātājs un redkolēģijas loceklis, Pētniecības grupas par pilsētattīstības un mājokļa attīstības iestādēm un tiesībām Zinātniskās padomes priekšsēdētājs; kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.



### **Thomas von Danwitz**

dzimis 1962. gadā; studējis Bonnā, Ženēvā un Parīzē; valsts eksāmens tiesību zinātnēs (1986. un 1992. gadā); tiesību doktors (Bonnas Universitāte, 1988); starptautiskais diploms valsts administrācijā (*École nationale d'administration*, 1990); habilitācija (Bonnas Universitāte, 1996); Vācijas publisko tiesību un Eiropas tiesību pasniedzējs (1996–2003), Rūras Universitātes, Bohumas Juridiskās fakultātes dekāns (2000–2001); Vācijas publisko tiesību un Eiropas tiesību pasniedzējs (Ķelnes Universitāte, 2003–2006); Publisko tiesību un administratīvās zinātnes institūta direktors (2006); vieslektors *Fletcher School of Law and Diplomacy* (2000), Fransuā Rablē universitātē (Tūra, 2001–2006) un *université de Paris I Panthéon Sorbonne* (2005–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.



### **Verica Trstenjak**

dzimusi 1962. gadā; tiesneša eksāmens (1987), Ļubļanas Universitātes tiesību zinātņu doktore (1995); kopš 1996. gada – tiesību teorijas un valsts teorijas (doktrīnas), kā arī privāto tiesību profesore; pētniece; doktorantūras studijas Cīrihes Universitātē, Vīnes Universitātes Salīdzinošo tiesību institūtā, Maksa Planka Starptautisko privāttiesību institūtā Hamburgā, *Vrije Universiteit Amsterdam*, viesprofesore Vīnes Universitātē, Freiburgas Universitātē (Vācija) un Buceriusa Tiesību zinātņu skolā Hamburgā; Zinātnes un tehnoloģijas ministrijas Juridiskā dienesta vadītāja (1994–1996) un valsts sekretāre (1996–2000); valdības ģenerālsekretāre (2000); Eiropas Civilt kodeksa darba grupas (*Study Group on European Civil Code*) locekle kopš 2003. gada; atbildīgā par Humbolta (*Humboldt Stiftung*) pētniecības projektu; vairāk nekā 100 publikāciju tiesību zinātnēs un vairākas grāmatas Eiropas tiesībās un privāttiesībās; Slovēnijas Juristu biedrības balvas "2003. gada juriste" ieguvēja; vairāku juridisko izdevumu redkolēģijas locekle; Slovēnijas Juristu asociācijas ģenerālsekretāre, vairāku juristu asociāciju, tostarp *Gesellschaft für Rechtsvergleichung* locekle; no 2004. gada 7. jūlija līdz 2006. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnese; kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāte.



### **Alexander Arabadjiev**

dzimis 1949. gadā; studējis tiesību zinātnes (Sofijas *St Kliment Ohridski* universitātē); Blagojevgradas Pirmās instances tiesas tiesnesis (1975–1983); Blagojevgradas Apgabaltiesas tiesnesis (1983–1986); Augstākās tiesas tiesnesis (1986–1991); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1991–2000); Eiropas Cilvēktiesību komisijas loceklis (1997–1999); Eiropas konventa par Eiropas nākotni loceklis (2002–2003); deputāts (2001–2006); novērotājs Eiropas Parlamentā; kopš 2007. gada 12. janvāra – Tiesas tiesnesis.



### **Camelia Toader**

dzimusi 1963. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1986) tiesību zinātņu doktore (1997, Bukarestes Universitāte); tiesnese stažiere Buftjas Pirmās instances tiesā (1986–1988); Bukarestes 5. iecirkņa Pirmās instances tiesas tiesnese (1988–1992); civiltiesību un Eiropas līgumtiesību pasniedzēja (1992–2005), pēc tam profesore (2005–2006) Bukarestes Universitātē; veikusi vairākus doktorantūras un zinātniskos pētījumus Maksa Planka Starptautisko privāttiesību institūtā Hamburgā (laikā no 1992. līdz 2004. gadam); Eiropas integrācijas departamenta vadītāja Tieslietu ministrijā (1997–1999); Augstākās kasācijas un justīcijas tiesas tiesnese (1999–2006); viesprofesore Vīnes Universitātē (2000); Kopienu tiesību pasniedzēja Valsts tiesnešu institūtā (2003. gadā un 2005–2006); vairāku juridisko izdevumu redkolēģiju locekle; kopš 2007. gada 12. janvāra – Tiesas tiesnese.



### **Jean-Jacques Kasel**

dzimis 1946. gadā; tiesību zinātņu doktors, licenciāta grāds administratīvajās tiesībās (*ULB*, 1970); Parīzes Politisko zinātņu studiju institūta diploms (*Ecofin*, 1972); advokāts praktikants; *Banque de Paris et des Pays Bas* juriskonsults (1972–1973); Ārlietu ministrijas atašejs, pēc tam sekretārs legācijas jautājumos (1973–1976); Ministru padomes darba grupu priekšsēdētājs (1976); vēstniecības pirmais sekretārs, ESAO pastāvīgā pārstāvja vietnieks (Parīze, 1976–1979); valdības priekšsēdētāja vietnieka kabineta vadītājs (1979–1980); Eiropas Politiskās sadarbības priekšsēdētājs (1980); Eiropas Kopienu Komisijas priekšsēdētāja kabineta padomdevējs, vēlāk – vadītāja vietnieks (1981); Ministru padomes ģenerālsēkretariāta direktors ar budžetu un statūtiem saistītajos jautājumos (1981–1984); pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Kopienās pilnvarotais pārstāvis (1984–1985); Budžeta komitejas priekšsēdētājs; pilnvarotais sūtnis, direktors politisko un kultūras lietu jautājumos (1986–1991); premjerministra padomdevējs diplomātiskajos jautājumos (1986–1991); vēstnieks Grieķijā (1989–1991, nerezidents), Politikas komitejas priekšsēdētājs (1991); vēstnieks, pastāvīgais pārstāvis Eiropas Kopienās (1991–1998); *Coreper* priekšsēdētājs (1997. gada pirmais pusgads); vēstnieks (Brisele, 1998–2002); pastāvīgais pārstāvis NATO (1998–2002); Tiesas maršals un Viņa Augstības lielhercoga kabineta vadītājs (2002–2007); kopš 2008. gada 15. janvāra – Tiesas tiesnesis.

**Roger Grass**

dzimis 1948. gadā; Parīzes Politikas studiju institūta absolvents, beidzis augstskolas studijas publiskajās tiesībās; Republikas prokurora aizvieto-tājs Versaļas *Tribunal de grande instance*; Eiropas Kopienu Tiesas galvenais administrators; Parīzes *Cour d'appel* Prokuratūras ģenerālsekretārs; strādājis tieslietu ministra kabinetā; Eiropas Kopienu Tiesas priekšsēdētāja palīgs; kopš 1994. gada 10. februāra – Tiesas sekretārs.



## **2. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2008. gadā**

*2008. gada 14. janvāra svinīgā sēde*

Ar Eiropas Kopienu dalībvalstu valdību pārstāvju 2007. gada 3. decembra lēmumu *Jean-Jacques Kasel* tika iecelts par Eiropas Kopienu Tiesas tiesnesi līdz 2009. gada 6. oktobrim.

*Jean-Jacques Kasel* stājās *Romain Schintgen* vietā, kurš no 1989. gada 25. septembra līdz 1996. gada 11. jūlijam veica Pirmās instances tiesas tiesneša pienākumus un kopš 1996. gada 12. jūlija – Tiesas tiesneša pienākumus.



### 3. Protokolārā kārtība

#### no 2008. gada 1. janvāra līdz 14. janvārim

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs  
P. JANN, 1. palātas priekšsēdētājs  
C. W. A. TIMMERMANS, 2. palātas priekšsēdētājs  
A. ROSAS, 3. palātas priekšsēdētājs  
K. LENAERTS, 4. palātas priekšsēdētājs  
M. POIARES MADURO, pirmais ģenerālvokāts  
A. TIZZANO, 5. palātas priekšsēdētājs,  
G. ARESTIS, 8. palātas priekšsēdētājs  
U. LÖHMUS, 7. palātas priekšsēdētājs  
L. BAY LARSEN, 6. palātas priekšsēdētājs  
D. RUIZ-JARABO COLOMER, ģenerālvokāts  
R. SCHINTGEN, tiesnesis  
J. N. CUNHA RODRIGUES, tiesnesis  
R. SILVA de LAPUERTA, tiesnese  
J. KOKOTT, ģenerālvokāte  
K. SCHIEMANN, tiesnesis  
J. MAKARCZYK, tiesnesis  
P. KÜRIS, tiesnesis  
E. JUHÁSZ, tiesnesis  
A. BORG BARTHET, tiesnesis  
M. ILEŠIČ, tiesnesis  
M. J. MALENOVSKÝ, tiesnesis  
J. KLUČKA, tiesnesis  
E. LEVITS, tiesnesis  
A. Ó CAOIMH, tiesnesis  
E. SHARPSTON, ģenerālvokāte  
P. MENGOZZI, ģenerālvokāts  
P. LINDH, tiesnese  
Y. BOT, ģenerālvokāts  
J. MAZÁK, ģenerālvokāts  
J.-C. BONICHOT, tiesnesis  
T. von DANWITZ, tiesnesis  
V. TRSTENJAK, ģenerālvokāte  
A. ARABADJIEV, tiesnesis  
C. TOADER, tiesnese  
  
R. GRASS, sekretārs

#### no 2008. gada 15. janvāra līdz 6. oktobrim

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs  
P. JANN, 1. palātas priekšsēdētājs  
C. W. A. TIMMERMANS, 2. palātas priekšsēdētājs  
A. ROSAS, 3. palātas priekšsēdētājs  
K. LENAERTS, 4. palātas priekšsēdētājs  
M. POIARES MADURO, pirmais ģenerālvokāts  
A. TIZZANO, 5. palātas priekšsēdētājs  
G. ARESTIS, 8. palātas priekšsēdētājs  
U. LÖHMUS, 7. palātas priekšsēdētājs  
L. BAY LARSEN, 6. palātas  
priekšsēdētājs  
D. RUIZ-JARABO COLOMER, ģenerālvokāts  
J. N. CUNHA RODRIGUES, tiesnesis  
R. SILVA de LAPUERTA, tiesnese  
J. KOKOTT, ģenerālvokāte  
K. SCHIEMANN, tiesnesis  
J. MAKARCZYK, tiesnesis  
P. KÜRIS, tiesnesis  
E. JUHÁSZ, tiesnesis  
A. BORG BARTHET, tiesnesis  
M. ILEŠIČ, tiesnesis  
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis  
J. KLUČKA, tiesnesis  
E. LEVITS, tiesnesis  
A. Ó CAOIMH, tiesnesis  
E. SHARPSTON, ģenerālvokāte  
P. MENGOZZI, ģenerālvokāts  
P. LINDH, tiesnese  
Y. BOT, ģenerālvokāts  
J. MAZÁK, ģenerālvokāts  
J.-C. BONICHOT, tiesnesis  
T. von DANWITZ, tiesnesis  
V. TRSTENJAK, ģenerālvokāte  
A. ARABADJIEV, tiesnesis  
C. TOADER, tiesnese  
J.-J. KASEL, tiesnesis  
  
R. GRASS, sekretārs

**no 2008. gada 7. oktobra līdz  
31. decembrim**

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs  
P. JANN, 1. palātas priekšsēdētājs  
C. W. A. TIMMERMANS, 2. palātas priekšsēdētājs  
A. ROSAS, 3. palātas priekšsēdētājs  
K. LENAERTS, 4. palātas priekšsēdētājs  
E. SHARPSTON, pirmā ģenerālvokāte  
M. ILEŠIČ, 5. palātas priekšsēdētājs  
A. Ó CAOIMH, 7. palātas priekšsēdētājs  
J.-C. BONICHOT, 6. palātas priekšsēdētājs  
T. von DANWITZ, 8. palātas priekšsēdētājs  
D. RUIZ-JARABO COLOMER, ģenerālvokāts  
A. TIZZANO, tiesnesis  
J. N. CUNHA RODRIGUES, tiesnesis  
R. SILVA de LAPUERTA, tiesnese  
J. KOKOTT, ģenerālvokāte  
M. POIARES MADURO, ģenerālvokāts  
K. SCHIEMANN, tiesnesis  
J. MAKARCZYK, tiesnesis  
P. KŪRIS, tiesnesis  
E. JUHÁSZ, tiesnesis  
G. ARESTIS, tiesnesis  
A. BORG BARTHET, tiesnesis  
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis  
J. KLUČKA, tiesnesis  
U. LÖHMUS, tiesnesis  
E. LEVITS, tiesnesis  
L. BAY LARSEN, tiesnesis  
M. P. MENGOZZI, ģenerālvokāts  
P. LINDH, tiesnese  
Y. BOT, ģenerālvokāts  
J. MAZÁK, ģenerālvokāts  
V. TRSTENJAK, ģenerālvokāte  
A. ARABADJIEV, tiesnesis  
C. TOADER, tiesnese  
J.-J. KASEL, tiesnesis

R. GRASS, sekretārs

## 4. Bijušie Tiesas locekļi

*Pilotti Massimo*, tiesnesis (1952–1958), Tiesas priekšsēdētājs (1952–1958)  
*Serrarens Petrus, Josephus, Servatius*, tiesnesis (1952–1958)  
*Riese Otto*, tiesnesis (1952–1963)  
*Delvaux Louis*, tiesnesis (1952–1967)  
*Rueff Jacques*, tiesnesis (1952–1959 un 1960–1962)  
*Hammes Charles Léon*, tiesnesis (1952–1967), Tiesas priekšsēdētājs (1964–1967)  
*Van Kleffens Adrianus*, tiesnesis (1952–1958)  
*Lagrange Maurice*, ģenerālvokāts (1952–1964)  
*Roemer Karl*, ģenerālvokāts (1953–1973)  
*Rossi Rino*, tiesnesis (1958–1964)  
*Donner Andreas Matthias*, tiesnesis (1958–1979), Tiesas priekšsēdētājs (1958–1964)  
*Catalano Nicola*, tiesnesis (1958–1962)  
*Trabucchi Alberto*, tiesnesis (1962–1972), vēlāk ģenerālvokāts (1973–1976)  
*Lecourt Robert*, tiesnesis (1962–1976), Tiesas priekšsēdētājs (1967–1976)  
*Strauss Walter*, tiesnesis (1963–1970)  
*Monaco Riccardo*, tiesnesis (1964–1976)  
*Gand Joseph*, ģenerālvokāts (1964–1970)  
*Mertens de Wilmars Josse J.*, tiesnesis (1967–1984), Tiesas priekšsēdētājs (1980–1984)  
*Pescatore Pierre*, tiesnesis (1967–1985)  
*Kutscher Hans*, tiesnesis (1970–1980), Tiesas priekšsēdētājs (1976–1980)  
*Dutheillet de Lamothe Alain Louis*, ģenerālvokāts (1970–1972)  
*Mayras Henri*, ģenerālvokāts (1972–1981)  
*O'Dalaigh Cearbhall*, tiesnesis (1973–1974)  
*Sørensen Max*, tiesnesis (1973–1979)  
*Mackenzie Stuart Alexander J.*, tiesnesis (1973–1988), Tiesas priekšsēdētājs (1984–1988)  
*Warner Jean-Pierre*, ģenerālvokāts (1973–1981)  
*Reischl Gerhard*, ģenerālvokāts (1973–1981)  
*O'Keefe Aindrias*, tiesnesis (1975–1985)  
*Capotorti Francesco*, tiesnesis (1976), vēlāk ģenerālvokāts (1976–1982)  
*Bosco Giacinto*, tiesnesis (1976–1988)  
*Touffait Adolphe*, tiesnesis (1976–1982)  
*Koopmans Thymen*, tiesnesis (1979–1990)  
*Due Ole*, tiesnesis (1979–1994), Tiesas priekšsēdētājs (1988–1994)  
*Everling Ulrich*, tiesnesis (1980–1988)  
*Chloros Alexandros*, tiesnesis (1981–1982)  
*Slynn Sir Gordon*, ģenerālvokāts (1981–1988), vēlāk tiesnesis (1988–1992)  
*Rozès Simone*, ģenerālvokāts (1981–1984)  
*VerLoren van Themaat Pieter*, ģenerālvokāts (1981–1986)  
*Grévisse Fernand*, tiesnesis (1981–1982 un 1988–1994)  
*Bahlmann Kai*, tiesnesis (1982–1988)  
*Mancini G. Federico*, ģenerālvokāts (1982–1988), vēlāk tiesnesis (1988–1999)  
*Galmot Yves*, tiesnesis (1982–1988)  
*Kakouris Constantinos*, tiesnesis (1983–1997)  
*Lenz Carl Otto*, ģenerālvokāts (1984–1997)  
*Darmon Marco*, ģenerālvokāts (1984–1994)  
*Joliet René*, tiesnesis (1984–1995)  
*O'Higgins Thomas Francis*, tiesnesis (1985–1991)

*Schockweiler Fernand*, tiesnesis (1985–1996)  
*Mischo Jean*, ģenerālvokāts (1986–1991 un 1997–2003)  
*De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos*, tiesnesis (1986–2000)  
*Da Cruz Vilaça José Luis*, ģenerālvokāts (1986–1988)  
*Rodríguez Iglesias Gil Carlos*, tiesnesis (1986–2003), Tiesas priekšsēdētājs (1994–2003)  
*Diez de Velasco Manuel*, tiesnesis (1988–1994)  
*Zuleeg Manfred*, tiesnesis (1988–1994)  
*Van Gerven Walter*, ģenerālvokāts (1988–1994)  
*Jacobs Francis Geoffrey*, ģenerālvokāts (1988–2006)  
*Tesauro Giuseppe*, ģenerālvokāts (1988–1998)  
*Kapteyn Paul Joan George*, tiesnesis (1990–2000)  
*Gulmann Claus Christian*, ģenerālvokāts (1991–1994), vēlāk tiesnesis (1994–2006)  
*Murray John L.*, tiesnesis (1991–1999)  
*Edward David Alexander Ogilvy*, tiesnesis (1992–2004)  
*La Pergola Antonio Mario*, tiesnesis (1994. gadā un 1999–2006), ģenerālvokāts (1995–1999)  
*Cosmas Georges*, ģenerālvokāts (1994–2000)  
*Puissochet Jean-Pierre*, tiesnesis (1994–2006)  
*Léger Philippe*, ģenerālvokāts (1994–2006)  
*Hirsch Günter*, tiesnesis (1994–2000)  
*Elmer Michael Bendik*, ģenerālvokāts (1994–1997)  
*Ragnemalm Hans*, tiesnesis (1995–2000)  
*Sevón Leif*, tiesnesis (1995–2002)  
*Fennelly Nial*, ģenerālvokāts (1995–2000)  
*Wathelet Melchior*, tiesnesis (1995–2003)  
*Ioannou Krateros*, tiesnesis (1997–1999)  
*Alber Siegbert*, ģenerālvokāts (1997–2003)  
*Saggio Antonio*, ģenerālvokāts (1998–2000)  
*O'Kelly Macken Fidelma*, tiesnesis (1999–2004)  
*Colneric Ninon*, tiesnese (2000–2006)  
*Von Bahr Stig*, tiesnesis (2000–2006)  
*Geelhoed Leendert A.*, ģenerālvokāts (2000–2006)  
*Stix-Hackl Christine*, ģenerālvokāte (2000–2006)

### – Tiesas priekšsēdētāji

*Pilotti Massimo* (1952–1958)  
*Donner Andreas Matthias* (1958–1964)  
*Hammes Charles Léon* (1964–1967)  
*Lecourt Robert* (1967–1976)  
*Kutscher Hans* (1976–1980)  
*Mertens de Wilmars Josse J.* (1980–1984)  
*Mackenzie Stuart Alexander John* (1984–1988)  
*Due Ole* (1988–1994)  
*Rodríguez Iglésias Gil Carlos* (1994–2003)

**– Sekretāri**

*Van Houtte Albert* (1953–1982)

*Heim Paul* (1982–1988)

*Giraud Jean-Guy* (1988–1994)



## C – Tiesas darbības statistika

### ***Tiesas vispārējā darbība***

1. Iesniegtās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2004–2008)

### ***Iesniegtās lietas***

2. Tiesvedības veidi (2004–2008)
3. Tiešās prasības – prasību veidi (2008)
4. Prasību joma (2008)
5. Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2004–2008)

### ***Pabeigtās lietas***

6. Tiesvedības veidi (2004–2008)
7. Spriedumi, rīkojumi, atzinumi (2008)
8. Iztiesāšanas sastāvs (2004–2008)
9. Prasību joma (2004–2008)
10. Prasību joma (2008)
11. Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – iznākums (2008)
12. Tiesvedības ilgums (2004–2008)

### ***Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās***

13. Tiesvedības veidi (2004–2008)
14. Iztiesāšanas sastāvs (2008)

### ***Dažādi***

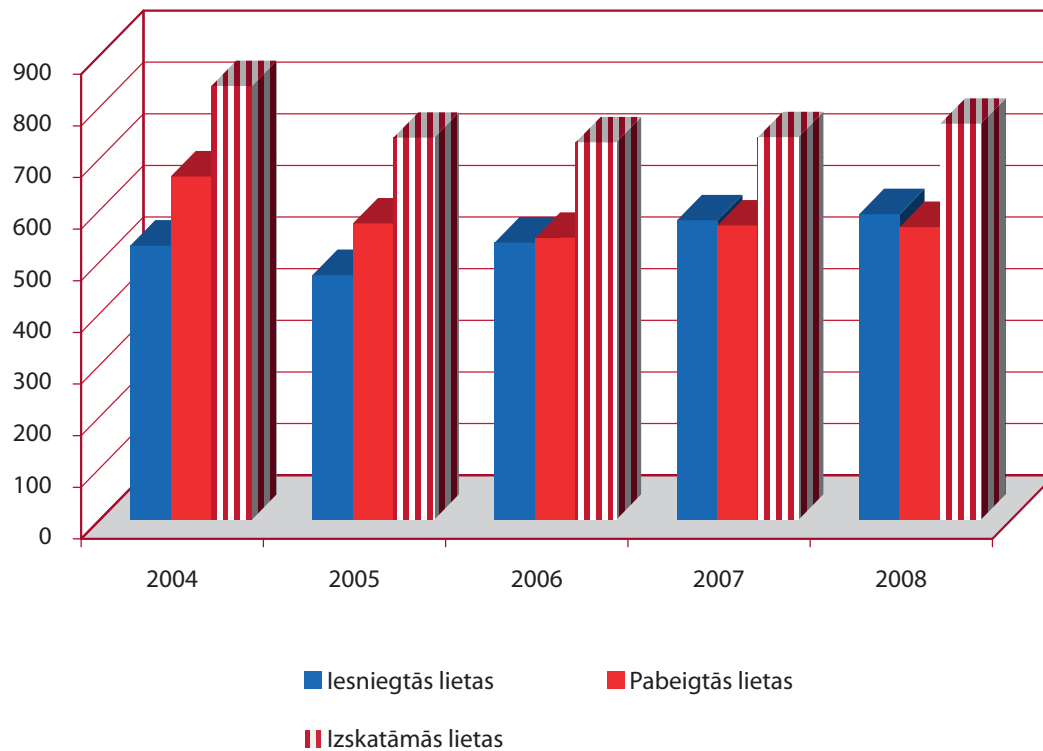
15. Paātrinātais process (2004–2008)
16. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2008)
17. Iznākums (2008)

### ***Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2008)***

18. Iesniegtās lietas un spriedumi
19. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi)
20. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)
21. Iesniegtās prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi



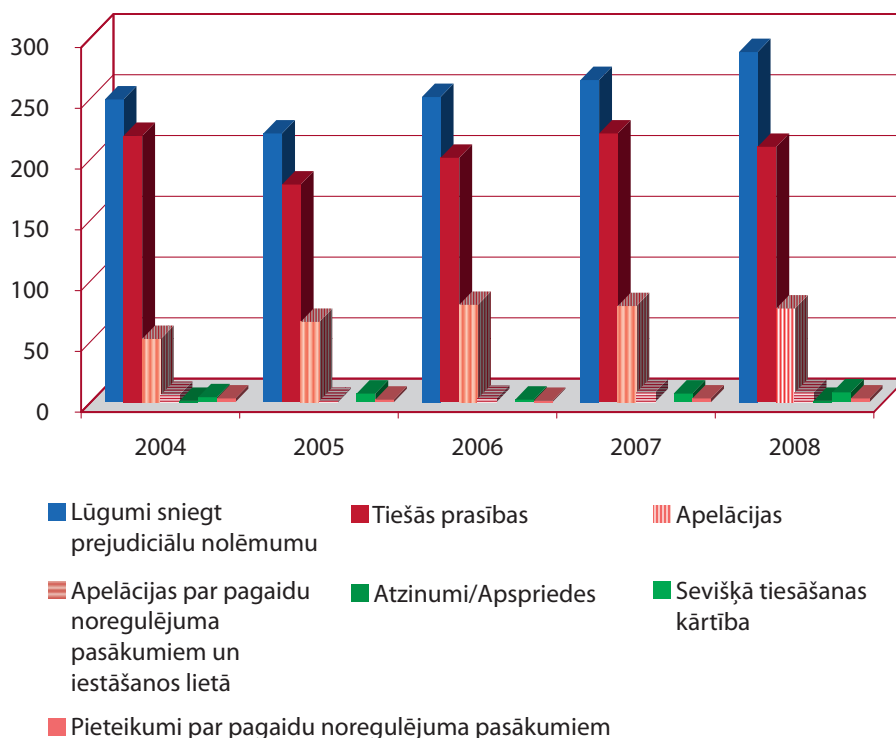
## 1. Tiesas vispārējā darbība – iesniegtās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2004–2008)<sup>1</sup>



	2004	2005	2006	2007	2008
iesniegtās lietas	531	474	537	580	592
Pabeigtās lietas	665	574	546	570	567
Izskatāmās lietas	840	740	731	741	767

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

## 2. Iesniegtās lietas – Tiesvedības veidi (2004–2008)<sup>1 2</sup>

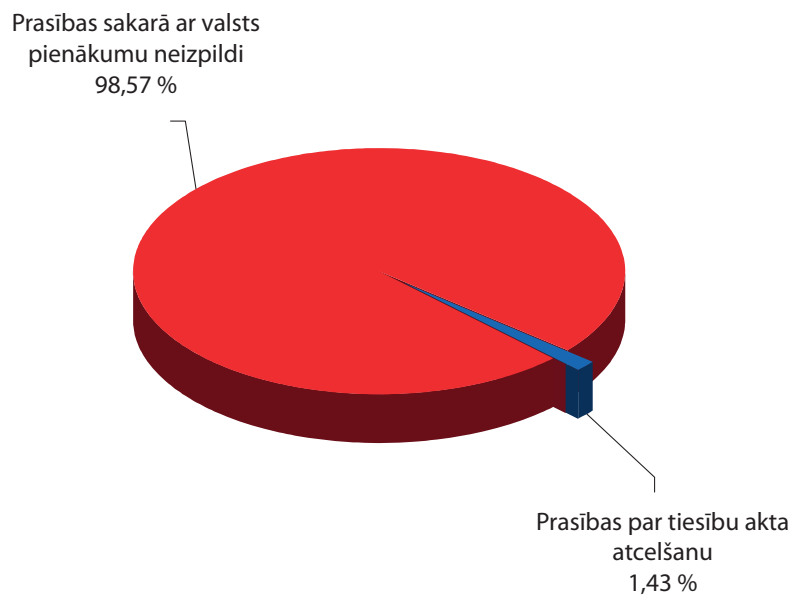


	2004	2005	2006	2007	2008
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	249	221	251	265	288
Tiesās prasības	219	179	201	221	210
Apelācijas	52	66	80	79	77
Apelācijas par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā	6	1	3	8	8
Atzinumi/Apspriedes	1				1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	4	7	2	7	8
<b>Kopā</b>	<b>531</b>	<b>474</b>	<b>537</b>	<b>580</b>	<b>592</b>
Pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem	3	2	1	3	3

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

<sup>2</sup> Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīta tiesāšanās izdevumu noteikšana (Tiesas Reglamenta 74. pants), juridiskā palīdzība (Tiesas Reglamenta 76. pants), protests par spriedumu (Tiesas Reglamenta 94. pants), trešās personas protests (Tiesas Reglamenta 97. pants), sprieduma interpretēšana (Tiesas Reglamenta 102. pants), sprieduma pārskatīšana (Tiesas Reglamenta 98. pants), sprieduma labošana (Tiesas Reglamenta 66. pants), Pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt Pirmās instances tiesas nolēmumu pārbaude (Tiesas Statūtu 62. punkts), apķīlāšanas – aizturēšanas procedūra (Protokols par privilēģijām un imunitāti), lietas imunitātes jomā (Protokols par privilēģijām un imunitāti).

### 3. Iesniegtās lietas – Tiešās prasības – prasību veidi (2008)<sup>1</sup>



Prasības par tiesību akta atcelšanu	3
Prasības sakarā ar bezdarbību	
Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi	207
<b>Kopā</b>	<b>210</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

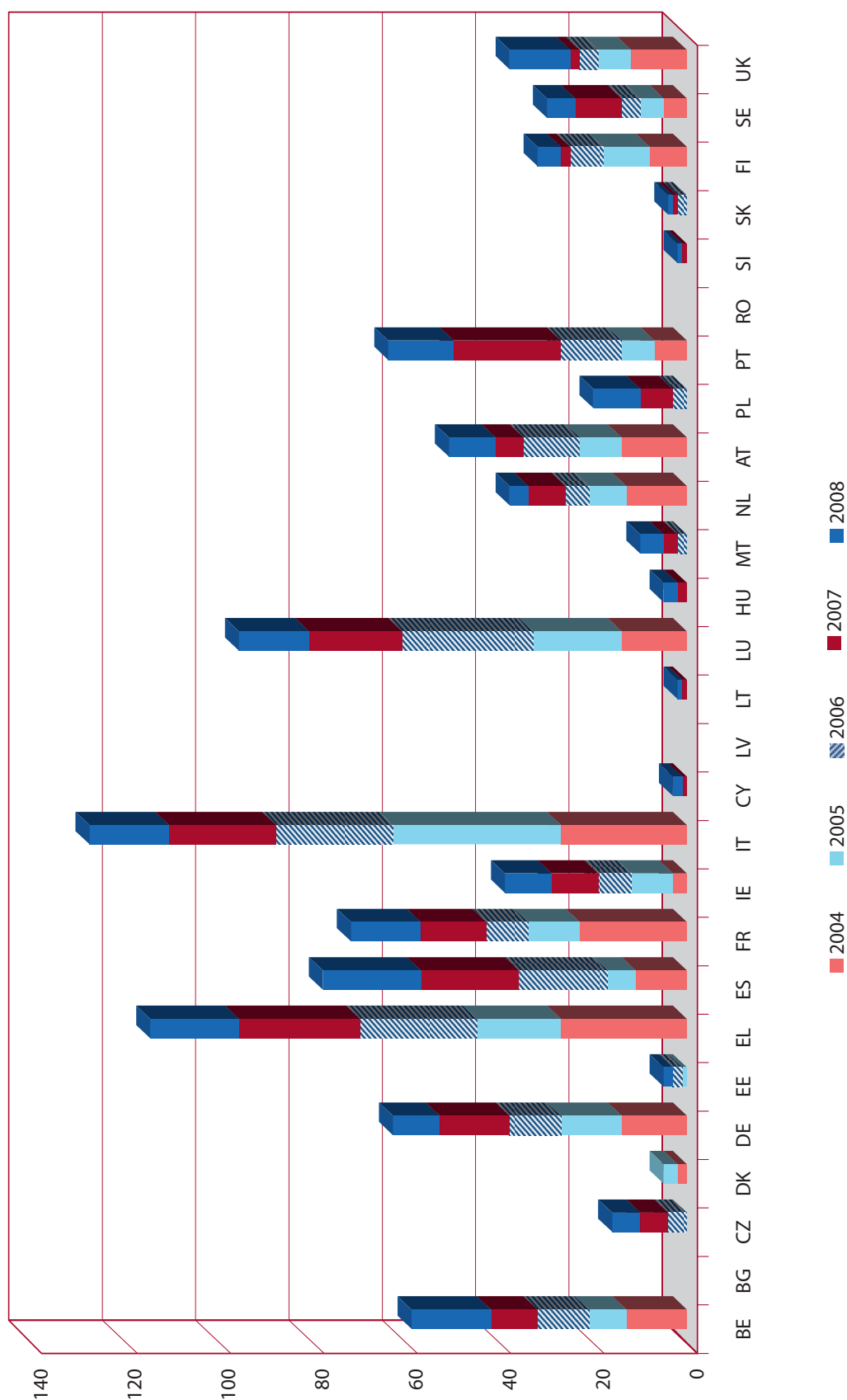
#### 4. Iesniegtās lietas<sup>1</sup> – Prasību joma (2008)<sup>2</sup>

	Tiešās prasības	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Apelācijas	Apelācijas par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā	Kopā	Sevišķā tiesāšanas kārtība
Ārlietas	2	7			9	1
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	26	7			33	
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	12	26			38	
Eiropas Savienības pilsonība		6			6	
Ekonomikas un monetārā politika	1				1	
Enerģija	4				4	
Institucionālās tiesības	3	1	21		27	1
Intelektuālais īpašums	1	12	23		36	
Kapitāla brīva aprīte	3	9			12	
Konkurence		3	7		10	
Kopējā ārpolitika un drošības politika		1	1		2	
Kopējais muitas tarifs		12			12	
Kopienu pašu resursi	3				3	
Kopienu tiesību principi		3	1		4	
Lauksaimniecība	4	11			15	
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums		2			2	
Muitas savienība		8	1		9	
Nodokļi	14	35			49	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	12	20			32	
Personu brīva pārvietošanās	28	14			42	
Preču brīva aprīte	2	8			10	
Reģionālā politika			2		2	
Romas konvencija		1			1	
Rūpniecības politika	3	5			8	
Sabiedrību tiesības	9	9	1		19	
Sociālā politika	5	26			31	
Tiesību aktu tuvināšana	15	10			25	
Tirdzniecības politika		3	2		5	
Transports	12	4			16	
Valsts atbalsts	1	6	4		11	
Vide un patērētāji	49	34	5		94	
Zivsaimniecības politika	2	1			3	
<b>EK līgums</b>	<b>209</b>	<b>284</b>	<b>68</b>	<b>8</b>	<b>569</b>	<b>2</b>
<b>ES līgums</b>	<b>1</b>	<b>4</b>			<b>5</b>	
Civildienesta noteikumi			9		9	
Process						7
<b>Dažādi</b>			<b>9</b>		<b>9</b>	<b>7</b>
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>210</b>	<b>288</b>	<b>77</b>	<b>8</b>	<b>583</b>	<b>9</b>

<sup>1</sup> Neņemot vērā pieteikumus par pagaidu noregulējuma pasākumiem.

<sup>2</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

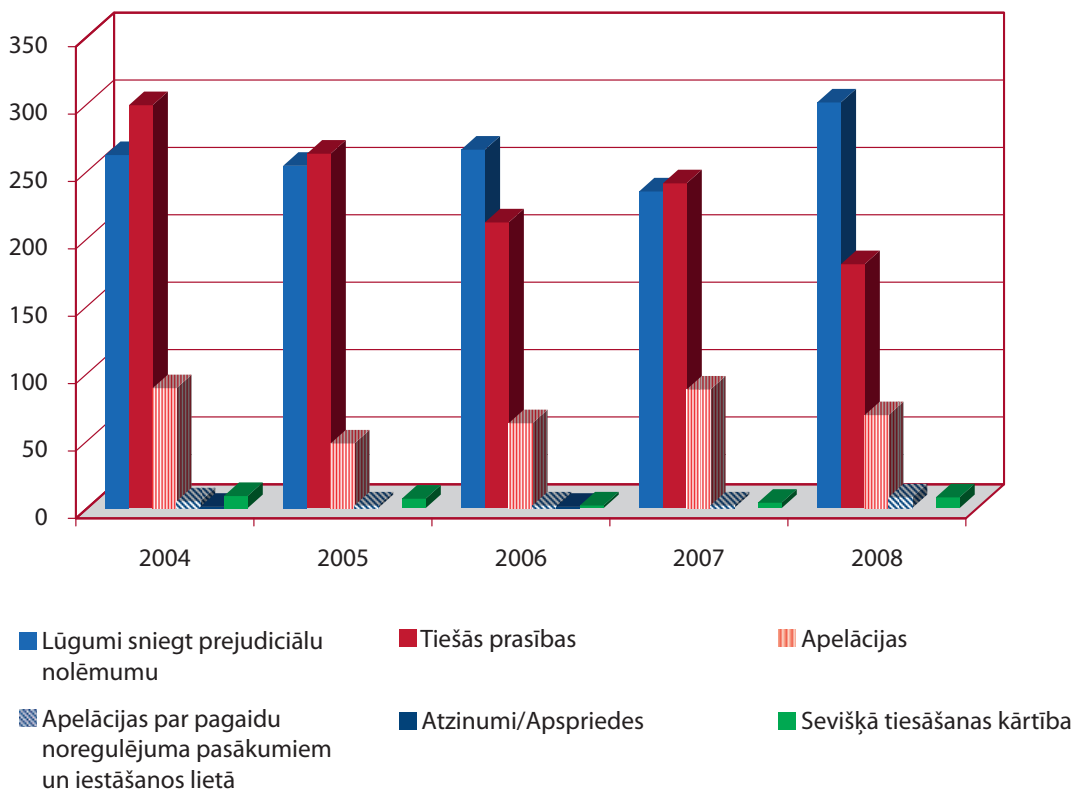
**5. Iesnīgtās lietas – Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2004–2008)<sup>1</sup>**



	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kopā
<b>2004</b>	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 <sup>2</sup>
<b>2005</b>	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
<b>2006</b>	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
<b>2007</b>	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
<b>2008</b>	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207

- <sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).  
EK līguma 93., 169., 170., 171. un 225. pants (jaunajā redakcijā – EKL 88., 226., 227., 228. un 298. pants), EAEK līguma 141., 142. un 143. pants un EOTK līguma 88. pants.
- <sup>2</sup> No kurām viena prasība pamatota ar EK līguma 170. pantu (jaunajā redakcijā – EKL 227. pants).

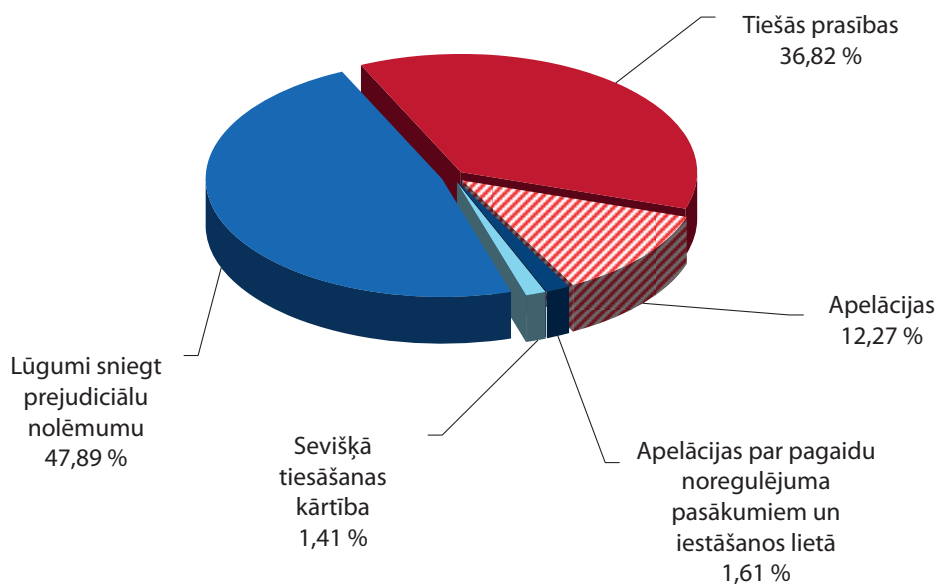
## 6. Pabeigtās lietas – Tiesvedības veidi (2004–2008)<sup>1</sup>



	2004	2005	2006	2007	2008
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	262	254	266	235	301
Tiešās prasības	299	263	212	241	181
Apelācijas	89	48	63	88	69
Apelācijas par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā	5	2	2	2	8
Atzinumi/Apspriedes	1		1		
Sevišķā tiesāšanas kārtība	9	7	2	4	8
<b>Kopā</b>	<b>665</b>	<b>574</b>	<b>546</b>	<b>570</b>	<b>567</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

## 7. Pabeigtās lietas – Spriedumi, rīkojumi, atzinumi (2008)<sup>1</sup>



	Spriedumi	Rīkojumi ar sprieduma raksturu <sup>2</sup>	Rīkojumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem <sup>3</sup>	Citi rīkojumi <sup>4</sup>	Atzinumi	Kopā
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	186	30		22		238
Tiešās prasības	108	2		70		180
Apelācijas	39	20		2		61
Apelācijas par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā			7	1		8
Sevišķā tiesāšanas kārtība		5		2		7
<b>Kopā</b>	<b>333</b>	<b>57</b>	<b>7</b>	<b>97</b>		<b>494</b>

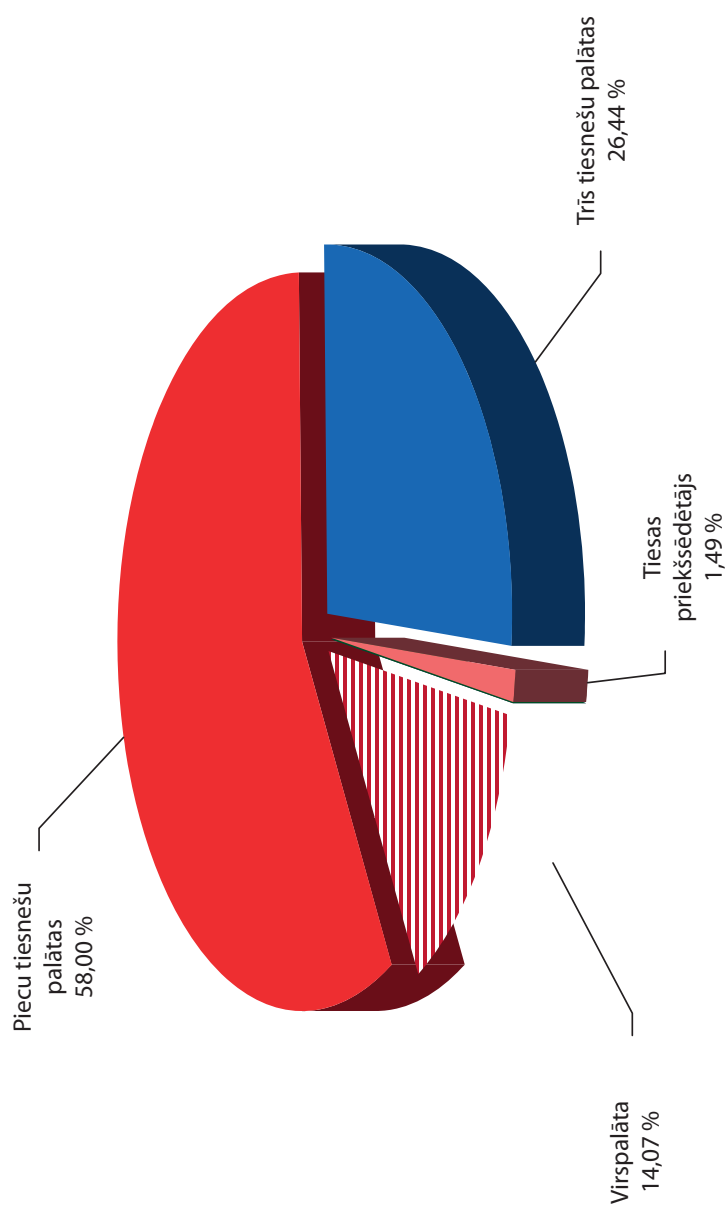
<sup>1</sup> Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

<sup>2</sup> Rīkojumi ar sprieduma raksturu, kas izbeidz tiesvedību (nepieņemamība, acimredzama nepieņemamība u.tml.).

<sup>3</sup> Rīkojumi, kas izdoti pēc pieteikuma, kas pamatots ar EK līguma 185. vai 186. pantu (jaunajā redakcijā – EKL 242. un 243. pants) vai ar EK līguma 187. pantu (jaunajā redakcijā – EKL 244. pants), vai arī ar attiecīgajām EAEK un EOTK līgumu normām, vai, visbeidzot, pēc rīkojuma par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā pārsūdzēšanas.

<sup>4</sup> Rīkojumi, kas izbeidz tiesvedību, izslēdzot lietu no reģistra, izbeidzot tiesvedību pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai.

## 8. Pabeigtās lietas – Iztiesāšanas sastāvs (2004–2008)<sup>1</sup>



	2004			2005			2006			2007			2008		
	Spriedumi/ Atzinumi <sup>1</sup>	Rikojumi <sup>2</sup>	Kopā	Spriedumi/ Atzinumi <sup>1</sup>	Rikojumi <sup>2</sup>	Kopā	Spriedumi/ Atzinumi <sup>1</sup>	Rikojumi <sup>2</sup>	Kopā	Spriedumi/ Atzinumi <sup>1</sup>	Rikojumi <sup>2</sup>	Kopā	Spriedumi/ Atzinumi <sup>1</sup>	Rikojumi <sup>2</sup>	Kopā
Tiesas plēnums	21		21	1		1	2		2						
Mazais plēnums <sup>3</sup>	1		1												
Virspalāta	31	1	32	59		59	55		55	51		51	66		66
Piecu tiesnešu palātas	257	18	275	245	5	250	265	13	278	242	10	252	259	13	272
Trīs tiesnešu palātas	113	61	174	103	51	154	67	41	108	104	48	152	65	59	124
Tiesas priekšsēdētājs		6	6		2	2		1	1		2	2		7	7
<b>Kopā</b>	<b>423</b>	<b>86</b>	<b>509</b>	<b>408</b>	<b>58</b>	<b>466</b>	<b>389</b>	<b>55</b>	<b>444</b>	<b>397</b>	<b>60</b>	<b>457</b>	<b>390</b>	<b>79</b>	<b>469</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

<sup>2</sup> Rikojumi ar sprieduma raksturu, kas izbeidz tiesvedību citā veidā, nevis izsēdžot lietu no reģistra, izbeidzot lietu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai.

<sup>3</sup> Pastāvēja pirms Nicas līguma stāšanās spēkā.

## 9. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas – Prasību joma (2004–2008)<sup>1</sup>

	2004	2005	2006	2007	2008
Aizjūras zemju un teritoriju asociēšana	1	2			
Ārlietas	9	8	11	9	8
Briseles konvencija	7	8	4	2	1
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	14	5	21	19	29
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	2	5	9	17	5
Eiropas Savienības pilsonība	1	2	4	2	6
Ekonomikas un monetārā politika	2			1	1
Enerģija	1	3	6	4	4
Institucionālās tiesības	13	16	15	6	16
Intelektuālais īpašums	20	5	19	21	22
Jaunu valstu pievienošanās	2	1		1	
Kapitāla brīva aprīte	4	5	4	13	9
Konkurence	29	17	30	17	23
Kopējā ārpolitika un drošības politika				4	2
Kopējais muitas tarifs	4	7	7	10	5
Kopienu pašu resursi		2	6	3	
Kopienu tiesību principi	4	2	1	4	4
Lauksaimniecība	60	63	30	23	54
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	6	10	7	7	5
Muitas savienība	12	9	9	12	8
Nodokļi	28	34	55	44	38
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	23	11	17	23	8
Personu brīva pārvietošanās	17	17	20	19	27
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika					
Preču brīva aprīte	17	11	8	14	12
Privilēģijas un imunitāte		1	1	1	2
Reģionālā politika		5		7	1
Rūpniecības politika	11	11		11	12
Sabiedrību tiesības	16	24	10	16	17
Sociālā politika	44	29	29	26	25
Tiesību aktu tuvināšana	33	41	19	22	21
Tieslietas un iekšlietas			2		1
Tirdzniecības politika		4	1	1	1
Transports	11	16	9	6	4
Valsts atbalsts	21	23	23	9	26
Vide un patērētāji	67	44	40	50	43
Zivsaimniecības politika	6	11	7	6	6
<b>EK līgums</b>	485	452	424	430	446
<b>ES līgums</b>		3	3	4	6
<b>EOTK līgums</b>	1	3		1	2
<b>EAEK līgums</b>	2	1	4	1	
Civildienesta noteikumi	12	6	9	17	11
Privilēģijas un imunitāte	1				
Process	8	1	2	3	5
<b>Dažādi</b>	21	7	11	20	16
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>509</b>	<b>466</b>	<b>442</b>	<b>456</b>	<b>470</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

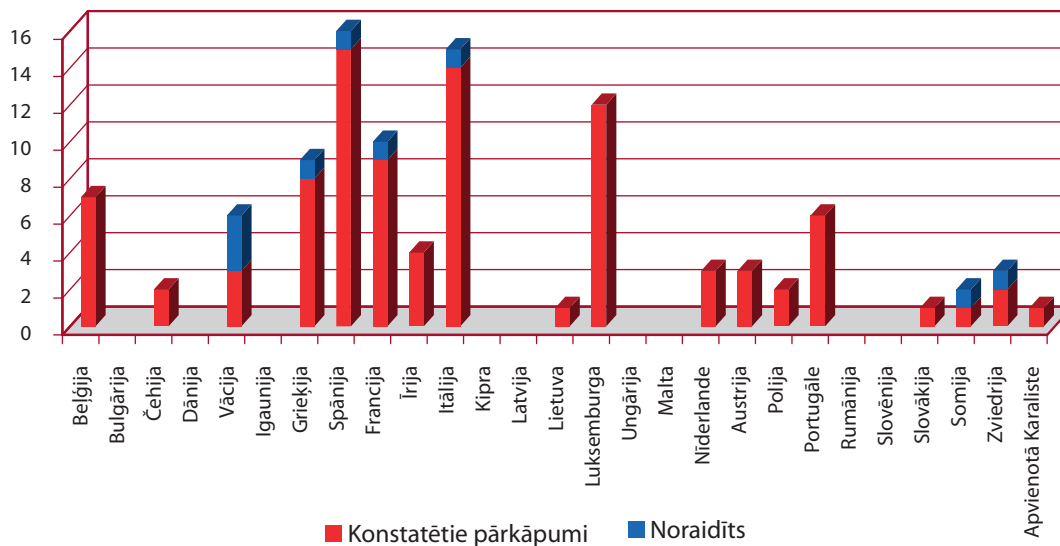
## 10. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas – Prasību joma (2008)<sup>1</sup>

	Spriedumi/ Atzinumi	Rīkojumi <sup>2</sup>	Kopā
Ārlietas	7	1	8
Briseles konvencija	1		1
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	24	5	29
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	5		5
Eiropas Savienības pilsonība	6		6
Ekonomikas un monetārā politika		1	1
Enerģija	4		4
Institucionālās tiesības	7	9	16
Intelektuālais īpašums	14	8	22
Kapitāla brīva aprīte	9		9
Konkurence	21	2	23
Kopējā ārpolitika un drošības politika	2		2
Kopējais muitas tarifs	4	1	5
Kopienu tiesību principi	4		4
Lauksaimniecība	40	14	54
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	5		5
Muitas savienība	7	1	8
Nodokļi	32	6	38
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	7	1	8
Personu brīva pārvietošanās	23	4	27
Preču brīva aprīte	11	1	12
Privilēģijas un imunitāte	2		2
Reģionālā politika		1	1
Rūpniecības politika	12		12
Sabiedrību tiesības	16	1	17
Sociālā politika	18	7	25
Tiesību aktu tuvināšana	21		21
Tieslietas un iekšlietas	1		1
Tirdzniecības politika	1		1
Transports	4		4
Valsts atbalsts	23	3	26
Vide un patērētāji	38	5	43
Zivsaimniecības politika	5	1	6
<b>EK līgums</b>	<b>374</b>	<b>72</b>	<b>446</b>
<b>ES līgums</b>	<b>6</b>		<b>6</b>
<b>EOTK līgums</b>	<b>2</b>		<b>2</b>
Process		5	5
Civildienesta noteikumi	9	2	11
<b>Dažādi</b>	<b>9</b>	<b>7</b>	<b>16</b>
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>391</b>	<b>79</b>	<b>470</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

<sup>2</sup> Rīkojumi ar sprieduma raksturu, kas izbeidz tiesvedību citā veidā, nevis izslēdzot lietu no reģistra, izbeidzot lietu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai.

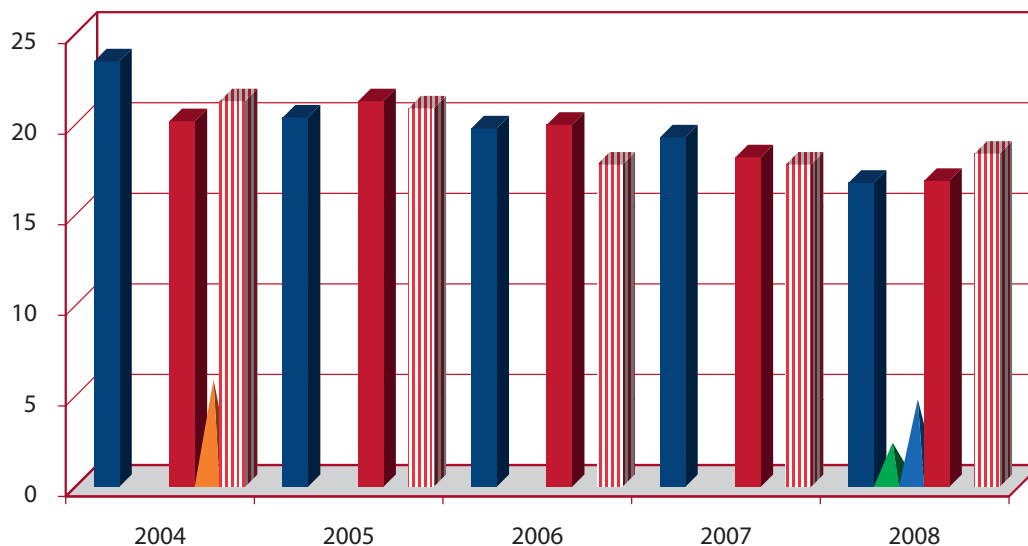
## 11. Pabeigtās lietas – Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – iznākums (2008)<sup>1</sup>



	Konstatētie pārkāpumi	Noraidīts	Kopā
Beļģija	7		7
Bulgārija			
Čehija	2		2
Dānija			
Vācija	3	3	6
Igaunija			
Grieķija	8	1	9
Spānija	15	1	16
Francija	9	1	10
Īrija	4		4
Itālija	14	1	15
Kipra			
Latvija			
Lietuva	1		1
Luksemburga	12		12
Ungārija			
Malta			
Nīderlande	3		3
Austrija	3		3
Polija	2		2
Portugāle	6		6
Rumānija			
Slovēnija			
Slovākija	1		1
Somija	1	1	2
Zviedrija	2	1	3
Apvienotā Karaliste	1		1
<b>Kopā</b>	<b>94</b>	<b>9</b>	<b>103</b>

<sup>1</sup> Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

## 12. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums (2004–2008)*<sup>1</sup> (spriedumi un rīkojumi ar sprieduma raksturu)<sup>2</sup>



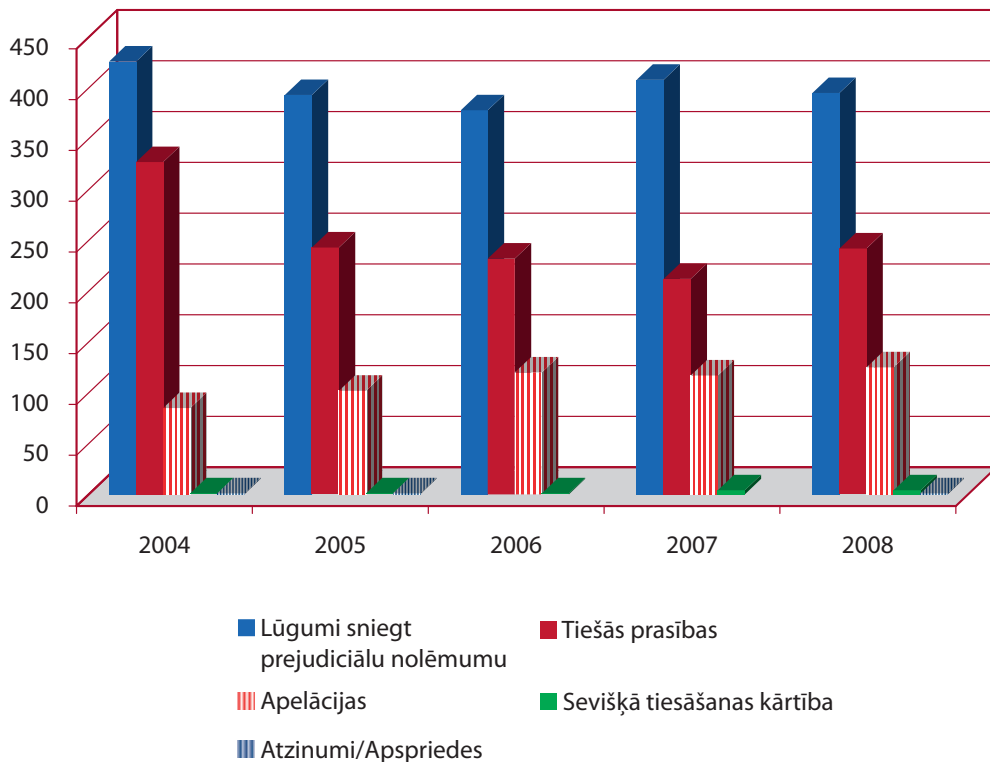
■ Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu  
■ Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības  
■ Paātrinātā prejudiciālā nolēmuma tiesvedības  
■ Tiešās prasības – paātrinātās tiesvedības  
■ Tiešās prasības  
▨ Apelācijas

	2004	2005	2006	2007	2008
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	23,5	20,4	19,8	19,3	16,8
Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības					2,1
Paātrinātā prejudiciālā nolēmuma tiesvedības					4,5
Tiešās prasības	20,2	21,3	20	18,2	16,9
Tiešās prasības – paātrinātās tiesvedības	5,6				
Apelācijas	21,3	20,9	17,8	17,8	18,4

<sup>1</sup> Tiesvedības ilguma aprēķinos nav iekļautas lietas, kurās ir pieņemts starpnolēmums vai veikta pierādījumu vākšana; atzinumi un apspriedes; sevišķā tiesāšanas kārtība (proti, tiesāšanās izdevumu noteikšana, juridiskā palīdzība, protests par spriedumu, trešās personas protests, sprieduma interpretēšana, sprieduma pārskatīšana, sprieduma labošana, apķīlāšanas – aizturēšanas procedūra, lietas imunitātes jomā); lietas, kas beidzas ar rīkojumu par lietas izslēgšanu no reģistra, tiesvedības izbeigšanu lietā pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nosūtīšanu atpakaļ Pirmās instances tiesai; lēmumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem, kā arī apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā. Ilgums ir izteikts mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

<sup>2</sup> Rīkojumi, kas izbeidz tiesvedību citā veidā, nevis izslēdzot tiesvedību lietā no reģistra, izbeidzot lietu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai.

### 13. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Tiesvedības veidi (2004–2008)<sup>1</sup>

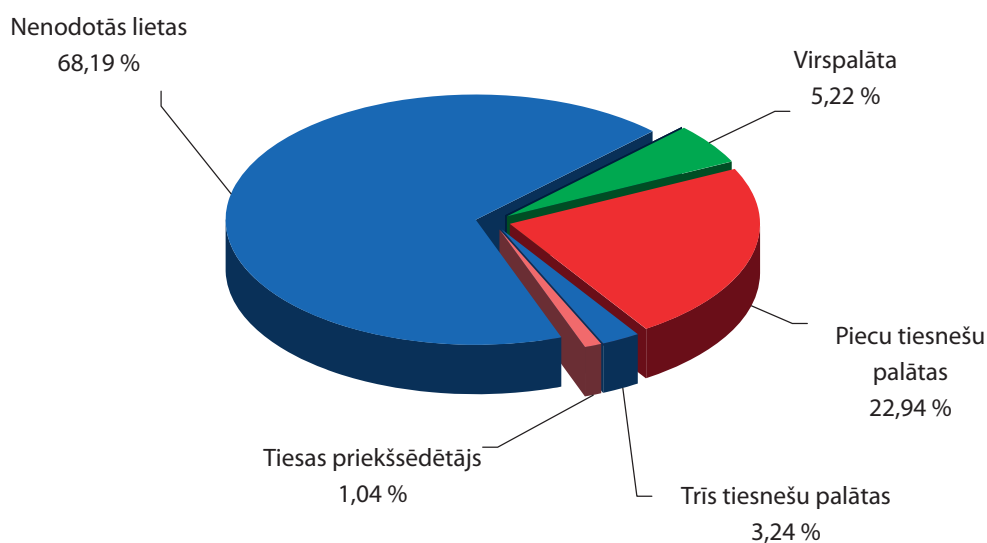


	2004	2005	2006	2007	2008
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	426	393	378	408	395
Tiešās prasības	327	243	232	212	242
Apelācijas	85	102	120	117	125
Sevišķā tiesāšanas kārtība	1	1	1	4	4
Atzinumi/Apspriedes	1	1			1
<b>Kopā</b>	<b>840</b>	<b>740</b>	<b>731</b>	<b>741</b>	<b>767</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

## 14. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Iztiesāšanas sastāvs (2008)<sup>1</sup>

### Sadalījums 2008. gadā



	2004	2005	2006	2007	2008
Nenodotās lietas	547	437	490	481	523
Tiesas plēnums	2	2			
Mazais plēnums <sup>2</sup>					
Virspalāta	56	60	44	59	40
Piecu tiesnešu palātas	177	212	171	170	177
Trīs tiesnešu palātas	57	29	26	24	19
Tiesas priekšsēdētājs	1			7	8
<b>Kopā</b>	<b>840</b>	<b>740</b>	<b>731</b>	<b>741</b>	<b>767</b>

<sup>1</sup> Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

<sup>2</sup> Pastāvēja pirms Nicas līguma stāšanās spēkā.

**15. Dažādi – Paātrinātais process (2004–2008)<sup>1</sup>**

	2004		2005		2006		2007		2008		Kopā
	Pieņemtās lietas	Atstātas bez virzības	Pieņemtās lietas	Atstātas bez virzības	Pieņemtās lietas	Atstātas bez virzības	Pieņemtās lietas	Atstātas bez virzības	Pieņemtās lietas	Atstātas bez virzības	
Tiešās prasības	1	2						1			4
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu		10		5		5		6	2	6	34
Apelācijas								1			1
Atzinumi		1									1
<b>Kopā</b>	<b>1</b>	<b>13</b>		<b>5</b>		<b>5</b>		<b>8</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>40</b>

<sup>1</sup> Lietas paātrināta izskatīšana Eiropas Kopienu Tiesā ir iespējama saskaņā ar Reglamenta 62.a, 104.a un 118. pantu, kas stājas spēkā 2000. gada 1. jūlijā.

**16. Dažādi – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2008)**

	2008		Kopā
	Pieņemtās lietas	Atstātas bez virzības	
Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība	3	3	6

**17. Dažādi – Iznākums (2008)<sup>1</sup>**

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem	Apelācijas sūdzību par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā skaits	Iznākums		
			Noraidīts	Apmierināts	Izslēšana no reģistra vai tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas
Institucionālās tiesības	2	2	2		
Vide un patērētāji	1	6		1	1
<b>Kopā EK līgums</b>	<b>3</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>3</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>1</b>

<sup>1</sup> Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

## 18. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2008) – iesniegtās lietas un spriedumi

Gadi	Iesniegtās lietas <sup>1</sup>					Kopā	Pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem	Spriedumi <sup>2</sup>
	Tiešās prasības <sup>3</sup>	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Apelācijas	Apelācijas par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā				
1953	4				4			
1954	10				10		2	
1955	9				9	2	4	
1956	11				11	2	6	
1957	19				19	2	4	
1958	43				43		10	
1959	47				47	5	13	
1960	23				23	2	18	
1961	25	1			26	1	11	
1962	30	5			35	2	20	
1963	99	6			105	7	17	
1964	49	6			55	4	31	
1965	55	7			62	4	52	
1966	30	1			31	2	24	
1967	14	23			37		24	
1968	24	9			33	1	27	
1969	60	17			77	2	30	
1970	47	32			79		64	
1971	59	37			96	1	60	
1972	42	40			82	2	61	
1973	131	61			192	6	80	
1974	63	39			102	8	63	
1975	62	69			131	5	78	
1976	52	75			127	6	88	
1977	74	84			158	6	100	
1978	147	123			270	7	97	
1979	1218	106			1324	6	138	
1980	180	99			279	14	132	
1981	214	108			322	17	128	
1982	217	129			346	16	185	
1983	199	98			297	11	151	
1984	183	129			312	17	165	

&gt;&gt;&gt;

Gadi	Iesniegtās lietas <sup>1</sup>						Spriedumi <sup>2</sup>
	Tiešās prasības <sup>3</sup>	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Apelācijas	Apelācijas par pagaidu noregulējuma pasākumiem un iestāšanos lietā	Kopā	Pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem	
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 <sup>4</sup>	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
2008	211	288	77	8	584	3	333
<b>Kopā</b>	<b>8340</b>	<b>6318</b>	<b>917</b>	<b>77</b>	<b>15 652</b>	<b>348</b>	<b>7890</b>

<sup>1</sup> Bruto dati, neņemot vērā sevišķo tiesāšanas kārtību.

<sup>2</sup> Neto dati.

<sup>3</sup> Ieskaitot atzinumus.

<sup>4</sup> Kopš 1990. gada ierēdņu prasības tiek iesniegtas Pirmās instances tiesā.

### 19. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2008) – iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi)<sup>1</sup>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beniluksa valstis <sup>2</sup>	Kopā
1961																		1										1	
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2						4												6
1965					4				2								1												7
1966																	1												1
1967	5				11				3						1		3												23
1968	1				4				1		1						2												9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2		2						3												32
1971	1				18				6		5				1		6												37
1972	5				20				1		4						10												40
1973	8				37				4		5					1	6												61
1974	5				15				6		5						7									1			39
1975	7			1	26				15		14				1		4									1			69
1976	11				28				8	1	12						14								1				75
1977	16			1	30				14	2	7						9								5				84
1978	7			3	46				12	1	11						38								5				123
1979	13			1	33				18	2	19				1		11								8				106
1980	14			2	24				14	3	19						17								6				99
1981	12			1	41				17		11				4		17								5				108
1982	10			1	36				39		18						21								4				129
1983	9			4	36				15	2	7						19								6				98
1984	13			2	38				34	1	10						22								9				129

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beniluksa valstis <sup>2</sup>	Kopā
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139
1986	13		4		18		2	1	19	4	5				1		16										8		91
1987	15		5		32		17	1	36	2	5				3		19										9		144
1988	30		4		34			1	38		28				2		26										16		179
1989	13		2		47		2	2	28	1	10				1		18				1						14		139
1990	17		5		34		2	6	21	4	25				4		9				2						12		141
1991	19		2		54		3	5	29	2	36				2		17				3						14		186
1992	16		3		62		1	5	15		22				1		18				1						18		162
1993	22		7		57		5	7	22	1	24				1		43				3						12		204
1994	19		4		44			13	36	2	46				1		13				1						24		203
1995	14		8		51		10	10	43	3	58				2		19				2					6	20		251
1996	30		4		66		4	6	24		70				2		10				6				3	4	21		256
1997	19		7		46		2	9	10	1	50				3		24				2				6	7	18		239
1998	12		7		49		5	55	16	3	39				2		21				7				2	6	24		264
1999	13		3		49		3	4	17	2	43				4		23				7				4	5	22		255
2000	15		3		47		3	5	12	2	50						12				8				5	4	26	1	224
2001	10		5		53		4	4	15	1	40				2		14				4				3	4	21		237
2002	18		8		59		7	3	8		37				4		12				3				7	5	14		216
2003	18		3		43		4	8	9	2	45				4		28				1				4	4	22		210
2004	24		4		50		18	8	21	1	48				1	2	28				1				4	5	22		249
2005	21		1		51		11	10	17	2	18				2	3	36				1				4	11	12		221
2006	17		3		77		14	17	24	1	34			1	1	4	20				2				1	5	2	10	251
2007	22	1	2		59	2	8	14	26	2	43			1		2	19				7	3	1		1	5	6	16	265
2008	24		1		71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6	34				4	1			4	7	14		288
<b>Kopā</b>	<b>579</b>	<b>1</b>	<b>7</b>	<b>122</b>	<b>1672</b>	<b>4</b>	<b>134</b>	<b>211</b>	<b>755</b>	<b>51</b>	<b>978</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>5</b>	<b>64</b>	<b>17</b>	<b>719</b>	<b>333</b>	<b>14</b>	<b>64</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>56</b>	<b>76</b>	<b>448</b>	<b>1</b>	<b>6318</b>	

<sup>1</sup> EK līguma 177. pants (jaunajā redakcijā – EKL 234. pants), ES līguma 35. panta 1. punkts, EOTK līguma 41. pants, EAEK līguma 150. pants, 1971. gada protokols.

<sup>2</sup> Lieta C-265/00 *Campina Melkunie*.

## 20. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2008) – lesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)

			Kopā
<b>Beļģija</b>	<i>Cour constitutionnelle</i>	71	
	<i>Cour de cassation</i>	12	
	<i>Conseil d'État</i>	43	
	Citas tiesas	453	579
<b>Bulgārija</b>	<i>Софийски градски съд Търговско отделение</i>	1	
	Citas tiesas		1
<b>Čehija</b>	<i>Nejvyššího soudu</i>		
	<i>Nejvyšší správní soud</i>	1	
	<i>Ústavní soud</i>		
	Citas tiesas	6	7
<b>Dānija</b>	<i>Højesteret</i>	22	
	Citas tiesas	100	122
<b>Vācija</b>	<i>Bundesgerichtshof</i>	120	
	<i>Bundesverwaltungsgericht</i>	88	
	<i>Bundesfinanzhof</i>	250	
	<i>Bundesarbeitsgericht</i>	17	
	<i>Bundessozialgericht</i>	73	
	<i>Staatsgerichtshof des Landes Hessen</i>	1	
	Citas tiesas	1123	1672
<b>Igaunija</b>	<i>Riigikohus</i>	1	
	Citas tiesas	3	4
<b>Grieķija</b>	<i>Άρειος Πάγος</i>	9	
	<i>Συμβούλιο της Επικρατείας</i>	31	
	Citas tiesas	94	134
<b>Spānija</b>	<i>Tribunal Supremo</i>	22	
	<i>Audiencia Nacional</i>	1	
	<i>Juzgado Central de lo Penal</i>	7	
	Citas tiesas	181	211
<b>Francija</b>	<i>Cour de cassation</i>	83	
	<i>Conseil d'État</i>	42	
	Citas tiesas	630	755
<b>Īrija</b>	<i>Supreme Court</i>	17	
	<i>High Court</i>	15	
	Citas tiesas	19	51

&gt;&gt;&gt;

			<b>Kopā</b>
<b>Itālija</b>	<i>Corte suprema di Cassazione</i>	101	
	<i>Corte Costituzionale</i>	1	
	<i>Consiglio di Stato</i>	62	
	Citas tiesas	814	978
<b>Kipra</b>	<i>Ανώτατο Δικαστήριο</i>	1	
	Citas tiesas		1
<b>Latvija</b>	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Citas tiesas	3	3
<b>Lietuva</b>	<i>Konstitucinis Teismas</i>	1	
	<i>Lietuvos Aukščiausiasis Teismas</i>	1	
	<i>Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas</i>	2	
	Citas tiesas	1	5
<b>Luksemburga</b>	<i>Cour supérieure de justice</i>	10	
	<i>Cour de cassation</i>	2	
	<i>Conseil d'État</i>	13	
	<i>Cour administrative</i>	7	
	Citas tiesas	32	64
<b>Ungārija</b>	<i>Legfelsőbb Bíróság</i>	1	
	<i>Fővárosi Ítéltábla</i>	1	
	<i>Szegedi Ítéltábla</i>	1	
	Citas tiesas	14	17
<b>Malta</b>	<i>Qorti Kostituzzjonali</i>		
	<i>Qorti ta' l- Appel</i>		
	Citas tiesas		
<b>Nīderlande</b>	<i>Raad van State</i>	59	
	<i>Hoge Raad der Nederlanden</i>	177	
	<i>Centrale Raad van Beroep</i>	46	
	<i>College van Beroep voor het Bedrijfsleven</i>	137	
	<i>Tariefcommissie</i>	34	
	Citas tiesas	266	719
<b>Austrija</b>	<i>Verfassungsgerichtshof</i>	4	
	<i>Oberster Gerichtshof</i>	71	
	<i>Oberster Patent- und Markensenat</i>	3	
	<i>Bundesvergabeamt</i>	24	
	<i>Verwaltungsgerichtshof</i>	57	
	<i>Vergabekontrollsenat</i>	4	
	Citas tiesas	170	333

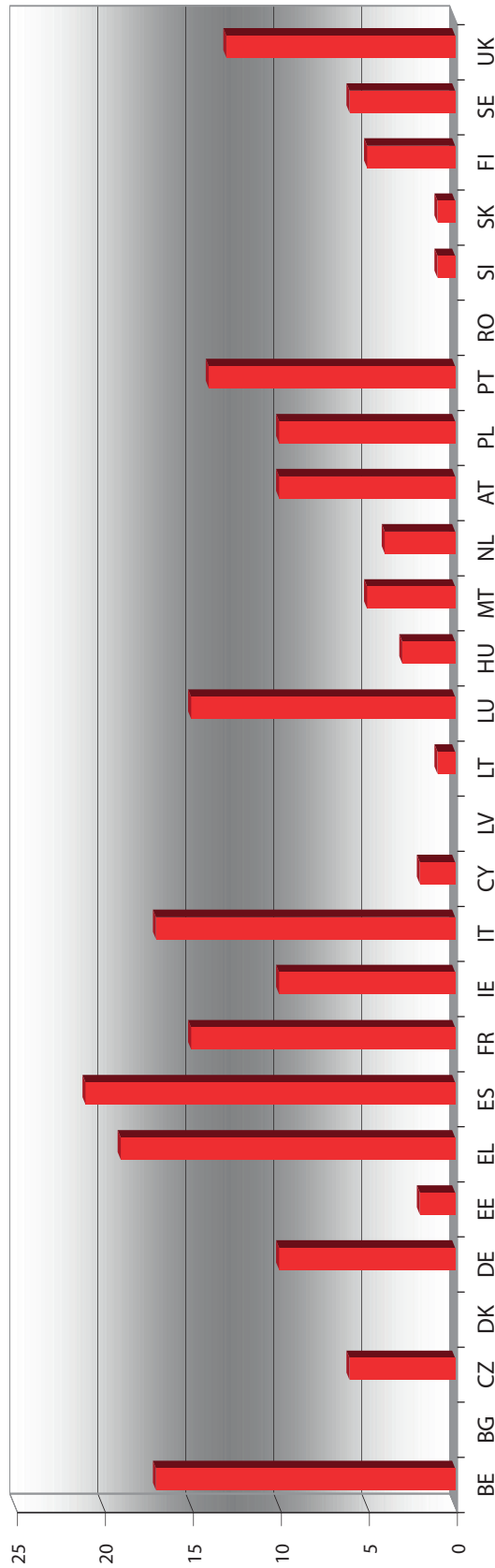
&gt;&gt;&gt;

			<b>Kopā</b>
<b>Polija</b>	<i>Sąd Najwyższy</i>		
	<i>Naczelny Sąd Administracyjny</i>	3	
	<i>Trybunał Konstytucyjny</i>		
	Citas tiesas	11	14
<b>Portugāle</b>	<i>Supremo Tribunal de Justiça</i>	1	
	<i>Supremo Tribunal Administrativo</i>	36	
	Citas tiesas	27	64
<b>Rumānija</b>	<i>Tribunal Dâmbovița</i>		
	Citas tiesas	1	1
<b>Slovēnija</b>	<i>Vrhovno sodišče</i>		
	<i>Ustavno sodišče</i>		
	Citas tiesas		
<b>Slovākija</b>	<i>Ústavný Súd</i>		
	<i>Najvyšší súd</i>	1	
	Citas tiesas	1	2
<b>Somija</b>	<i>Korkein hallinto-oikeus</i>	23	
	<i>Korkein oikeus</i>	10	
	Citas tiesas	23	56
<b>Zviedrija</b>	<i>Högsta Domstolen</i>	12	
	<i>Marknadsdomstolen</i>	4	
	<i>Regeringsrätten</i>	21	
	Citas tiesas	39	76
<b>Apvienotā Karaliste</b>	<i>House of Lords</i>	38	
	<i>Court of Appeal</i>	45	
	Citas tiesas	365	448
<b>Beniluksa valstis</b>	<i>Cour de justice/Gerechtshof<sup>1</sup></i>	1	1
<b>Kopā</b>			<b>6318</b>

<sup>1</sup> Lieta C-265/00 *Campina Melkunie*.

## 21. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2008) – iesniegtās prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi<sup>1</sup>

2008



	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kopā
2008	17	6	16	34	253	5	353	208	381	186	599	3	3	2	245	5	10	129	114	20	155	2	4	47	45	122	3278	207
1952–2008	340	16	34	253	5	353	208	381	186	599	3	3	2	245	5	10	129	114	20	155	2	4	47	45	122	3278	207	3278

Pret Spāniju iesniegto lietu sarakstā ir viena prasība, kas ir pamatota ar EK līguma 170. pantu (jaunajā redakcijā – EKL 227. pants) un kuru ir iesniegusi Beļģija.

Pret Franciju iesniegto lietu sarakstā ir viena prasība, kas ir pamatota ar EK līguma 170. pantu (jaunajā redakcijā – EKL 227. pants) un kuru ir iesniegusi Īrija.

Pret Apvienoto Karalisti iesniegto lietu sarakstā ir trīs prasības, kas ir pamatotas ar EK līguma 170. pantu (jaunajā redakcijā – EKL 227. pants), no kurām vienu ir iesniegusi Francija un divas – Spānija.

<sup>1</sup> EK līguma 93., 169., 170., 171. un 225. pants (jaunajā redakcijā – EKL 88., 226., 227., 228. un 298. pants), EAEK līguma 141., 142. un 143. pants un EOTK līguma 88. pants.





## **II nodaļa**

Eiropas Kopienu Pirmās  
instances tiesa



## A – Pirmās instances tiesas darbība 2008. gadā

Priekšsēdētājs *Marc Jaeger*

Pēc vairākām izmaiņām, kuras notika 2007. gadā, gan daļēji nomainoties Pirmās instances tiesas locekļiem, gan pievienojoties jaunām dalībvalstīm, Pirmās instances tiesas sastāvs 2008. gadā ir nostabilizējies. Tomēr šajā gadā amatu atstāja *John D. Cooke*, kurš Pirmās instances tiesas tiesneša amatā pavadīja gandrīz trīspadsmit gadus un kuru nomainīja *Kevin O'Higgins*.

Turpretī ievērojamas izmaiņas ir notikušas Pirmās instances tiesas darbības metodēs un rezultātos.

Cīnoties ar pastāvīgu izskatāmo strīdu un līdz ar to neizskatīto lietu skaita pieaugumu, Pirmās instances tiesa ieviesa jauninājumus darba noteikumos, organizācijā un tiesas darbībā. Lai uzlabotu Pirmās instances tiesas darbības efektivitāti, vienlaikus nodrošinot, ka netiek ietekmēta pasludināto nolēmumu kvalitāte, tika veikta padziļināta izpēte par dažādiem lietas materiālu apstrādes posmiem, kā arī nolēmumu sagatavošanas un izstrādāšanas procesiem. Tika izstrādāti vairāki statistikas vai pārvaldes līdzekļi. Turklāt tika veikti grozījumi Reglamentā, lai Pirmās instances tiesa par prasību intelektuālā īpašuma jomā varētu lemt bez procesa mutvārdu daļas, izņemot gadījumus, kad kāds no lietas dalībniekiem iesniedz pieteikumu, kurā ir izklāstīti iemesli, kāpēc tas vēlas tikt uzklauts.

Visi veiktie pasākumi un vispārējie pastāvīgie centieni sasniegt efektivitāti ir ļāvuši pilnībā plūkt ievērojamā Pirmās instances tiesas locekļu un darbinieku veiktā darba augļus. Līdz ar to gada laikā varēja tikt izskatītas 605 lietas, kas ir par 52 % vairāk, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kurpretim 2008. gadā notikušo tiesas sēžu skaits ir dubultojies (341, salīdzinot ar 172 tiesas sēdēm 2007. gadā). Ievērojami ir samazinājies vidējais tiesvedības ilgums (24,5 mēneši, salīdzinot ar 27,7 mēnešiem 2007. gadā), lai gan progress vēl ir jāisteno.

Pirmās instances tiesai būs jāturpina darbība šajā virzienā 2009. gadā, un tā, pateicoties uzsāktajām reformām, cer gūt vēl lielākus rezultātus. Kaut arī attiecīgais gads bija īpašs attiecībā uz pabeigto lietu skaitu, tāds tas bija arī attiecībā uz iesniegto lietu skaitu (432 lietas 2006. gadā, 522 lietas 2007. gadā un 629 lietas 2008. gadā). Izskatāmo lietu skaits ir nedaudz pieaudzis (1178 lietas salīdzinājumā ar 1154 lietām 2007. gadā). Tas var radīt risku, ka pagarinās tiesvedības termiņš. Ņemot vērā izskatāmo strīdu sistemātisko attīstību, ir jāpadziļina pētījumi par strukturāliem veidiem un līdzekļiem, kas ļautu Pirmās instances tiesai, ievērojot lietas dalībnieku intereses, nodrošināt lietu izskatīšanas kvalitāti, vienlaikus samazinot tiesvedības ilgumu.

Pirmās instances tiesā izskatāmie strīdi arī šajā gadā apliecina nepārtraukti pieaugošo gan iesniegto juridisko jautājumu, gan apskatāmo jomu dažādību (konkurence, valsts atbalsti, vide, reģionālā politika, tirdzniecības politika, kopējā ārpolitika un drošības politika, institucionālās tiesības, intelektuālais īpašums, publiskie iepirkumi utt.). Šķiet arī, ka lielā mērā apstiprinājusies tendence paaugstināties pagaidu neregulējuma lietu skaitam, kas tika konstatēta jau pagājušajā gadā – 2008. gadā tika iesniegti 58 pieteikumi par pagaidu pasākumu noteikšanu un tika izskatīti 57 pieteikumi par pagaidu neregulējumu. Nākamajās lappusēs īsumā tiks izklāstīti galvenie judikatūras

virzieni. Secīgi tiks apskatīti strīdi par likumību (I), strīdi par zaudējumu atlīdzību (II), apelācijas (III) un pieteikumi par pagaidu noregulējumu (IV).

## I. Strīdi par likumību

### *Saskaņā ar EKL 230. pantu celto prasību pieņemamība*

#### 1. Akta autors

EKL 230. pantā ir noteikts, ka Kopienu tiesa pārbauda, cik likumīgi ir Eiropas Parlamenta un Padomes kopīgi pieņemtie tiesību akti, Padomes, Komisijas un Eiropas Centrālās Bankas (ECB) pieņemtie tiesību akti, kā arī tādi Eiropas Parlamenta tiesību akti, kas pieņemti, lai radītu tiesiskas sekas *vis-à-vis* trešām personām. Līdz ar to Kopienu aģentūras formāli netiek minētas to autoru vidū, kuru pieņemtie tiesību akti varētu tikt apstrīdēti Kopienu tiesā.

Šo iestāžu pasīvās leģitīmācijas jautājumu Pirmās instances tiesa aplūkoja lietā T-411/06 *Sogelma/ERA* (2008. gada 8. oktobra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts), kura priekšmets bija lūgums atcelt Eiropas Rekonstrukcijas aģentūras (turpmāk tekstā – “ERA”) lēmumus publisko iepirkumu jomā, kuri tika pieņemti, piemērojot Kopienas rīcības programmu. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka faktam, ka ERA nav atrodama starp EKL 230. pantā uzskaitītajām iestādēm un ka regulā, ar kuru tika nodibināta šī aģentūra, nav paredzēts, ka Kopienu tiesas kompetencē būtu izskatīt prasības atcelt citus lēmumus kā vien tos, kas attiecas uz lūgumiem par piekļuvi dokumentiem, nav pretrunā, ka saskaņā ar EKL 230. pantu Pirmās instances tiesa pārbauda šīs aģentūras tiesību aktu likumību.

Pamatojoties uz Tiesas 1986. gada 23. aprīļa spriedumu lietā *Les Verts/Parlaments*<sup>1</sup>, ar kuru tika apstiprināta Parlamenta pasīvā leģitīmācija, Pirmās instances tiesa noteica vispārējo principu, saskaņā ar kuru visi tiesību akti, kurus Kopienu iestāde ir pieņēmusi, lai tie radītu tiesiskas sekas *vis-à-vis* trešām personām, ir pakļauti tiesas pārbaudei. Apstākļi, ka Komisija ERA ir deleģējusi lēmumu pieņemšanas kompetenci, neļauj šajā sakarā pieņemtiem lēmumiem zaudēt apstrīdamu tiesību aktu statusu, jo citādi tiktu radīts juridiskais vakuums. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa norādīja, ka ERA ir juridiskas personas statuss, kā arī kompetence pašai īstenot Kopienas palīdzības programmas un ka Komisija nav piedalījusies lēmuma pieņemšanas procedūrā. Līdz ar to ERA kā apstrīdētā lēmuma autore var tikt pati aicināta Pirmās instances tiesā aizstāvēt minēto lēmumu.

<sup>1</sup> Spriedums lietā 294/83, *Recueil*, 1339. lpp.

## 2. Akti, par kuriem var celt prasību

Prasības atcelt aktu priekšmets EKL 230. panta izpratnē var būt vienīgi akti vai lēmumi, kas rada saistošas tiesiskas sekas, kuras skar prasītāja intereses, būtiski mainot tā tiesisko stāvokli <sup>2</sup>.

Lietā T-185/05 Itālija/Komisija (Pirmās instances tiesas 2008. gada 20. novembra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) Itālijas Republika lūdza atcelt Komisijas lēmumu, saskaņā ar kuru tika paredzēts, ka ārējie paziņojumi par konkursiem uz augsta līmeņa vadītāju vietām *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* līdz 2007. gada 1. janvārim tiek publicēti tikai vācu, angļu un franču valodā.

Pirmās instances tiesa atgādināja, ka tāds iestādes īstenots pasākums, kurā ir atspoguļots vienīgi šīs iestādes nodoms kādā noteiktā jomā realizēt konkrētu rīcības modeli, nav uzskatāms par apstrīdamu tiesību aktu. Tomēr, tā kā iestāde nevar neievērot pašas noteiktos darbā pieņemšanas noteikumus, kas ir daļa no tiesību normām, kas šai iestādei ir stingri jāievēro, jāuzskata, ka šie noteikumi rada saistošas juridiskas sekas. Līdz ar to prasītājs, kas atrodas privileģētā pozīcijā, kā, piemēram, dalībvalsts, var nekavējoties, ceļot prasību atcelt tiesību aktu, apstrīdēt šo noteikumu likumīgumu, nesagaidot to piemērošanu kādā konkrētā gadījumā. Uzskatot, ka lēmums par publikācijas valodām ir skaidri un nepārprotami formulēts un galīgā veidā nosaka saistošu darbā pieņemšanas procedūras aspektu, Pirmās instances tiesa secināja, ka prasība ir pieņemama.

2008. gada 5. jūnija spriedumā lietā T-141/05 *Internationaler Hilfsfonds*/Komisija (Krājumā nav publicēts, apelācijas stadijā) Pirmās instances tiesa attiecībā uz prasību atcelt vēstuli, ar kuru prasītājs tika informēts, ka Komisija nevēlas nodot tā rīcībā citus dokumentus papildus tiem, kuri jau tikuši nodoti saistībā ar iepriekš pieņemtu lēmumu, nolēma, ka saskaņā ar judikatūru <sup>3</sup> Eiropas Ombuda secinājumi par prasītāja sūdzību par minēto lēmumu nav uzskatāmi par jaunu faktu, kas nošķirtu apstrīdēto tiesību aktu no šī lēmuma. Apstāklis, ka Ombuds ir secinājis, ka attiecīgā iestāde nav rīkojusies saskaņā ar labu pārvaldību, neļauj apstrīdēt šo secinājumu. Šāda argumentācija nozīmētu pieņemt, ka prasītājs, kurš noteiktajā termiņā nav iesniedzis prasību atcelt sākotnējo lēmumu, varētu ar vienkāršu pieteikumu Ombudam, ja tas konstatē, ka ir pieļauta slikta pārvaldība, apiet minētos termiņus.

<sup>2</sup> Tiesas 1981. gada 11. novembra spriedums lietā 60/81 *IBM*/Komisija, *Recueil*, 2639. lpp., 9. punkts.

<sup>3</sup> Pirmās instances tiesas 2003. gada 15. oktobra rīkojums lietā T-372/02 *Internationaler Hilfsfonds*/Komisija, *Recueil*, II-4389. lpp., 40. punkts.

### 3. Tiesības celt prasību

#### a) Individuāla skaršana

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru citas fiziskas vai juridiskas personas, kas nav lēmuma adresātes, var uzskatīt par individuāli skartām tikai tad, ja šis lēmums tās ietekmē to individuālo īpašību vai apstākļu, kuru dēļ tās atšķiras no citām personām, dēļ un sakarā ar iepriekš minētajiem faktoriem tās tiek uzskatītas par individuālām, it kā tās būtu šāda lēmuma adresāti<sup>4</sup>.

Pirmās instances tiesa šajā sakarā veica precizējumus 2008. gada 1. jūlija spriedumā lietā T-37/04 *Região autónoma dos Açores/Padome* (Krājumā nav publicēts, apelācijas stadijā) par iekšēju valsts subjektu *locus standi*. Prasītājs uzskatīja, ka Regula (EK) Nr. 1954/2003<sup>5</sup> viņu skar individuāli, pamatojoties, pirmkārt, uz to, ka tam kā Savienības visattālākajam subjektam pienākas īpaša, tostarp vides un ekonomiskā, aizsardzība saskaņā ar EKL 299. panta 2. punktu, kurš ar apstrīdēto regulu tiekot pārkāpts, un, otrkārt, ka minētā regula ietekmējot tā likumdošanas un izpildvaras kompetenci zvejas jomā.

Pirmās instances tiesa, pirmkārt, norādīja, ka ar reģiona vispārīgajām interesēm, kas var izpausties kā reģiona labklājībai labvēlīga rezultāta sasniegšana, nepietiek, lai uzskatītu, ka reģions ir skarts EKL 230. panta ceturtais daļas izpratnē. No judikatūras izriet, ka Līgumos noteiktā sistēma patur tiesības aizstāvēt vispārējās intereses to teritorijās dalībvalstīm, nevis reģionālajām iestādēm. Pirmās instances tiesa uzskatīja arī, ka, pat ja tiktu uzskatīts, ka EKL 299. panta 2. punkts varētu tikt interpretēts tādējādi, ka tas ne tikai ļauj Padomei īstenot īpašus atkāpes pasākumus visattālākajiem reģioniem, bet arī aizliedz tai īstenot pasākumus, kas pasliktinātu neizdevīgo stāvokli, kādā atrodas šie reģioni, saskaņā ar Tiesas 2001. gada 22. novembra spriedumu lietā C-452/98 *Nīderlandes Antiļas/Padome* (*Recueil*, I-8973. lpp.) ar šajā pantā paredzēto aizsardzību nepietiek, lai rastos tiesības sniegt prasību tiesā. Otrkārt, Pirmās instances tiesa norādīja, ka katrā ziņā prasītājs nav norādījis argumentus, kas ļautu secināt, ka apstrīdēto tiesību normu sekas nelabvēlīgi ietekmētu zivju krājumus un jūras vidi Azoru salās un līdz ar to zvejas nozares saglabāšanu reģionā.

Turklāt, atbildot uz prasītāja argumentu, kas izriet no tā kompetenču aizsardzības, Pirmās instances tiesa norādīja, ka, kaut arī Kopienu tiesa, protams, ir atzinusi reģionālo iestāžu tiesības apstrīdēt Kopienu tiesību aktus, ar kuriem tās vai nu tiek kavētas pieņemti tiesību aktus, kurus tās varētu likumīgi pieņemt, ja nebūtu Kopienu iejaukšanās, vai arī tām tiek noteikts pienākums atcelt minētos tiesību aktus un veikt noteiktas darbības<sup>6</sup>, šajā gadījumā strīdīgās regulas apstrīdēto tiesību normu mērķis nav prasītāja pieņemti tiesību vai administratīvi akti un netiek apšaubīta vai ietekmēta to likumība.

<sup>4</sup> Tiesas 1963. gada 15. jūlija spriedums lietā 25/62 *Plaumann/Komisija*, *Recueil*, 197. lpp., 223. punkts.

<sup>5</sup> Padomes 2003. gada 4. novembra Regula (EK) Nr. 1954/2003, kura attiecas uz zvejas intensitātes pārvaldību saistībā ar dažiem Kopienas zvejas apgabaliem un resursiem un ar kuru groza Regulu (EEK) Nr. 2847/93 un atceļ Regulas (EK) Nr. 685/95 un (EK) Nr. 2027/95 (OV L 289, 1. lpp.).

<sup>6</sup> Pirmās instances tiesas 2005. gada 5. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-366/03 un T-235/04 *Land Oberösterreich* un *Austrija/Komisija*, Krājums, II-4005. lpp., 28. punkts.

Visbeidzot, pētot argumentu, kas izriet no tā, ka Orhūsas konvencijā ir paredzēts, ka konvencijas puses nodrošina, ka sabiedrības pārstāvji var uzsākt procedūras, lai apstrīdētu valsts iestāžu aktus, kuri ir pretrunā valsts vides tiesībām, Pirmās instances tiesa norādīja, ka Kopienu likumdevējs, lai atvieglotu pieeju Kopienu tiesai vides jautājumos, ir pieņēmis Regulu (EK) Nr. 1367/2006<sup>7</sup>. Šīs regulas IV sadaļā ir paredzēta procedūra, kā noteiktas nevalstiskās organizācijas var vērsties Kopienu tiesā ar prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar EKL 230. pantu. Tomēr, tā kā šajā gadījumā acīmredzot nav izpildīti minētās IV sadaļas noteikumi, Pirmās instances tiesai nav jāizstāj likumdevējs un nav jāatzīst par pieņemamu prasība, pamatojoties uz Orhūsas konvenciju, kas neatbilst EKL 230. pantā paredzētajiem nosacījumiem.

Lietā T-30/07 *Denka International/Komisija* (Pirmās instances tiesas 2008. gada 27. jūnija rīkojums, Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa atgādināja, ka apstākļi, ka persona piedalās Kopienu tiesību akta pieņemšanas procesā, šo personu izceļ individuāli attiecībā uz konkrēto tiesību aktu tikai tad, ja Kopienu tiesiskais regulējums tai piešķir noteiktas procesuālās garantijas. Tā kā ne vispārpiemērojamu aktu izstrādāšanas procesā, ne pašos šajos aktos būtībā nav paredzēta skarto personu piedalīšanās, jo to intereses pārstāv politiskās varas institūcijas, kas ir kompetentas pieņemt šos aktus, tad, ja visiem indivīdiem, kuri ir piedalījušies tiesību akta izstrādes procesā, tiktu atļauts pēc tam celt prasību pret šo tiesību aktu, tas būtu pretrunā EKL 230. panta tekstam un garam. Nedz apstrīdētajā direktīvā, nedz direktīvā, kas ir tās pamatā, nav paredzētas procesuālās garantijas uzņēmumiem, kas ražo vai izplata aktīvas vielas. Turklāt, visbeidzot, prasītājs norāda, ka tam piederot attiecīgajai aktīvajai vielai reģistrēta preču zīme, kuras izmantošanu ietekmējot apstrīdētā direktīva, un tādējādi viņš atšķīroties no visām citām personām saskaņā ar Tiesas 1994. gada 18. maija spriedumu lietā *Codorníu/Padome*<sup>8</sup>. Pirmās instances tiesa tomēr norādīja, ka šāda tiesiskā aizsardzība, kas ir saistīta ar preču zīmi, nepadara prasītāju atšķirīgu no visiem citiem ražotājiem un izplatītājiem, kuri arī var atsaukties uz preču zīmes esamību savā labā. Direktīvas mērķis nav rezervēt noteiktas intelektuālā īpašuma tiesības konkrētiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to prasītāja intelektuālā īpašuma tiesības tiek iespējami skartas vienīgi apstākļa, ka tas ražo aktīvās vielas, dēļ, kas neskar vienīgi viņu.

Lietā T-82/06 *Apple Computer International/Komisija* (Pirmās instances tiesas 2008. gada 19. februāra rīkojums, Krājumā vēl nav publicēts) ļāva veikt precizējumus attiecībā uz prasību, kuras ir iesniegtas par tarifu klasifikācijas regulām, pieņemamību. Saskaņā ar judikatūru, neraugoties uz konkrētiem formulējumiem, kurus tie ietver, šie akti ir vispārpiemērojami. Tie attiecas uz visiem produktiem, kas atbilst apraksta tipam, un skar visas Kopienas muitas iestādes attiecībā pret visiem importētājiem<sup>9</sup>.

Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka apstākļi, ka saskaņā ar kombinēto nomenklatūru noteiktā klasifikācija tikusi sāta ar prasītāja pieteikumu sniegt saistošu izziņu par tarifu, ka neviena cita līdzīga prece nav tikusi demonstrēta Nomenklatūras komitejā un ka, pamatojoties uz attiecīgā produkta darbības demonstrāciju, dalībvalstīs ticis izplatīts tarifu klasifikācijas regulas

<sup>7</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 6. septembra Regula (EK) Nr. 1367/2006 par to, kā Kopienas iestādēm un struktūrām piemērot Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV L 264, 13. lpp.).

<sup>8</sup> C-309/89, *Recueil*, I-1853. lpp., 21. un 22. punkts.

<sup>9</sup> Tiesas 1985. gada 14. februāra spriedums lietā 40/84 *Casteels/Komisija*, *Recueil*, 667. lpp., 11. punkts.

projekts par attiecīgajiem monitoriem, neindividualizē prasītāju tādā veidā, lai viņa prasība būtu pieņemama. Uzņēmēja dalība tiesību akta pieņemšanas procesā to individualizē attiecībā uz šo tiesību aktu tad, ja piemērojamais Kopienų tiesiskais regulējums tam piešķir konkrētas procesuālās garantijas.

Kaut arī līdzīgi apstākļi tika ņemti vērā Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumā lietā *Sony Computer Entertainment Europe/Komisija*<sup>10</sup> (turpmāk tekstā – “spriedums lietā *Sony*”), lai prasību atzītu par pieņemamu, tie nevarēja būt noteicošais faktors. Šajā lietā prasītāja tika atzīta par individuāli skartu, tikai ņemot vērā šīs lietas izņēmuma apstākļus. Tāpat Pirmās instances tiesa norādīja, ka, pat ja no šī sprieduma arī izriet, ka fakts, ka prasītājs esot vienīgais pilnvarotais attiecīgā produkta importētājs, ir būtisks apstāklis, ar to vien nepietiek, lai pierādītu, ka viņš ir skarts individuāli. Visbeidzot, tā kā attiecīgo preču samērā vispārīgais apraksts apstrīdētajā regulā, nepastāvot jebkādam vizuālām vai tekstuālām atšķirības zīmēm, kas skaidri norādītu uz vienu konkrētu tirgotāju, izslēdz jebkādu individuālu aizskārumu, Pirmās instances tiesa secināja, ka nav pamata uzskatīt, ka šajā gadījumā pastāv izņēmuma apstākļi sprieduma lietā *Sony* izpratnē, kas sniegtu prasītājam tiesības rīkoties<sup>11</sup>.

#### b) Tieša ietekme

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai pieņemtais Kopienų akts tieši skartu privātpersonu EKL 230. panta ceturtnās daļas izpratnē, tam ir tieši jāietekmē ieinteresētās personas tiesiskā situācija un tā īstenošanai jābūt pilnībā automātiskai un jāizriet tikai no Kopienų tiesiskā regulējuma, nepiemērojot citas starpnormas<sup>12</sup>.

Pirmās instances tiesa 2008. gada 14. maija rīkojumā apvienotajās lietās T-383/06 un T-71/07 *lcuna.com/Parlaments* (Krājumā vēl nav publicēts) nosprieda, ka Eiropas Parlamenta lēmums par konkursa procedūras atcelšanu attiecībā uz publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu tieši ietekmē uzņēmuma, kas piedalās konkursā, juridisko stāvokli, jo, runājot par minētās procedūras atcelšanu kopumā, minētais lēmums ir pamats ne tikai agrāka lēmuma atcelšanai, ar kuru ticis noraidīts tā piedāvājums, bet arī tā lēmuma atcelšanai, ar kuru ticis atcelts lēmums, kas šim uzņēmumam piešķir līguma slēgšanas tiesības, kā arī tā lēmuma atcelšanai, ar kuru šim uzņēmumam tikušas piešķirtas līguma slēgšanas tiesības.

<sup>10</sup> T-243/01, *Recueil*, II-4189. lpp.

<sup>11</sup> Šajā sakarā ir jāpiemin arī 2008. gada 3. decembra rīkojums lietā T-227/06 *RSA Security Ireland/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, 87. punkts), kurā Pirmās instances tiesa nosprieda, ka prasītājs, norādot, ka preces fotogrāfijai, kurā bija skaidri redzams *Sony* spēļu konsoles logo, bija nozīmīga loma, izvērtējot prasības pieņemamību, nav pierādījis, ka pastāvētu izņēmuma apstākļi sprieduma lietā *Sony* izpratnē.

<sup>12</sup> Tiesas 1998. gada 5. maija spriedums lietā C-386/96 P *Dreyfus/Komisija*, *Recueil*, I-2309. lpp., 43. punkts.

## Uzņēmumiem piemērojamie konkurences noteikumi

### 1. Vispārīgie noteikumi

#### a) *Res judicata* spēks

Saskaņā ar Pirmās instances tiesas 2008. gada 1. jūlija spriedumu lietā T-276/04 *Compagnie maritime belge*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts), tiklīdz Kopienu tiesa formas trūkumu dēļ ir daļēji atcēlusi Komisijas lēmumu, ar kuru ir konstatēts konkurences noteikumu pārkāpums un uzlikts naudas sods, Komisijai ir tiesības pieņemt jaunu lēmumu ar mērķi labot tiesas norādītos formas trūkumus un noteikt jaunu naudas sodu, pamatojoties uz pirmā lēmuma neatceltajām daļām. Turklāt pēc tam, kad ir izsmelti visi tiesību aizsardzības līdzekļi vai ir beidzies šādai pārsūdzībai paredzētais termiņš, Komisijas pirmā lēmuma neatceltajām daļām iestājas *res judicata* spēks, un līdz ar to sūdzības, kas ir celta par jaunā lēmuma atcelšanu, ietvaros sodītais uzņēmums nevar apstrīdēt pārkāpuma esamību, jo tas ticis galīgi konstatēts pirmajā lēmumā.

#### b) Saprātīgs termiņš

Šajā pašā spriedumā Pirmās instances tiesa, atgādinot, ka ar Regulu (EEK) Nr. 2988/74<sup>13</sup> ir izveidots pilns tiesiskais regulējums, kas detalizēti regulē termiņus, kuros Komisijai ir tiesības, nepārkāpjot pamatprasību par tiesisko drošību, uzlikt naudas sodus, noprieda, ka ir jānoraida visi apsvērumi saistībā ar pienākumu Komisijai izmantot savas pilnvaras naudas sodu uzlikšanā saprātīgā termiņā. Šo secinājumu nevar apstrīdēt, atsaucoties uz iespējamu tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, jo tik ilgi, kamēr nav iestājies šajā regulā paredzētais noilgums, visi uzņēmumi, kas ir izmeklēšanas priekšmets saskaņā ar Regulu Nr. 17<sup>14</sup>, paliek neziņā par šī procesa iznākumu un iespējamām sankcijām vai naudas sodu. Līdz ar to šīs neziņas pagarināšana atbilst Regulas Nr. 17 piemērošanas procedūrai un pati par sevi neapdraud tiesības uz aizstāvību. Runājot par konkurences noteikumu piemērošanu, saprātīga termiņa beigšanās var būt pamats atcelšanai tikai attiecībā uz lēmumu, ar ko tiek konstatēti pārkāpumi, ja tiek konstatēts, ka šī principa pārkāpums apdraudējis attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību.

<sup>13</sup> Padomes 1974. gada 26. novembra Regula (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbībās un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem (OV L 319, 1. lpp.).

<sup>14</sup> Padomes 1962. gada 6. februāra Regula Nr. 17 Pirmā Regula par [EKL 81.] un [EKL 82.] panta īstenošanu (OV 1962, 204. lpp.).

## 2. Judikatūras jaunumi EKL 81. panta jomā

### a) EKL 81. panta 1. punkta piemērošana

2008. gada 8. jūlija spriedumā lietā T-99/04 *AC-Treuhand/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa noteica, ka apstākļi, ka uzņēmums nav aktīvs tirgū, kurā tiek īstenots konkurences ierobežojums, neizslēdz tā atbildību par aizliegtas vienošanās veikšanu. Šajā gadījumā prasītājs, uzņēmums, kas sniedz konsultācijas, veica dažādus pakalpojumus trim organisko peroksīdu ražotājiem un tam bija būtiska loma aizliegtajā nolīgumā starp šiem ražotājiem, organizējot sanāksmes un slēpjot pārkāpuma pierādījumus.

### b) Tiesības uz aizstāvību un tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu

Šajā pašā spriedumā Pirmās instances tiesa nosprieda, ka pirmajā izmeklēšanas pasākumu stadijā pret uzņēmumu, proti, nosūtot pieprasījumu sniegt informāciju, Komisijai uzņēmums ir jāinformē par pārkāpuma prezumpciju, kas ir veiktās izmeklēšanas priekšmets, un faktu, ka Komisijai varētu rasties pretenzijas pret šo uzņēmumu. Šajā gadījumā Pirmās instances tiesa tomēr uzskatīja, ka Komisijas rīcības neesamība šajā gadījumā nevar izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu, jo šis pārkāpums nav apdraudējis prasītāja aizstāvības efektivitāti.

### c) Naudas sodi

2008. gada 18. jūnija spriedumā lietā T-410/03 *Hoechst/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa piemēroja savu neierobežoto kompetenci divos aspektos. Pirmkārt, tā uzskata, ka Komisija nav ievērojusi labas pārvaldības principu un vienlīdzīgas attieksmes principu. Lai gan tā skaidri paziņoja par savu nodomu uzņēmumiem, kas sadarbojas, īpaši *Hoechst*, neizpaust faktu, ka citi uzņēmumi ir vērsušies pie tās, lai saņemtu naudas soda imunitāti, tā vienlaikus apliecināja citam uzņēmumam, ka tam tiks dots "pienācīgs brīdinājums", ja citi uzņēmumi centīsies to apsteigt sadarbības jomā. Šajā gadījumā, ņemot vērā, cik būtiski ir, lai Komisija ievērotu labas pārvaldības principu un vienlīdzīgas attieksmes principu, Pirmās instances tiesa samazināja *Hoechst* uzlikto naudas sodu par 10 %.

Otrkārt, Pirmās instances tiesa uzskata, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu, uzskatot *Hoechst* vadītāja lomu aizliegtajā nolīgumā par vainu pastiprinošu apstākli, tomēr paziņojumā par iebildumiem pietiekami skaidri un precīzi nekvalificējot viņam pārmestos faktus. Turklāt vairāki Komisijas norādītie fakti neļāva pietiekami precīzi secināt, ka pret *Hoechst* tiks izvirzītas pretenzijas kā pret vadītāju. Pirmās instances tiesa secināja, ka *Hoechst* nav varējis sevi pienācīgi aizstāvēt.

2008. gada 8. jūlija spriedumā lietā T-53/03 *BPB/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisijas piespriedā nauda soda samazinājums par *BPB* sadarbību nav pietiekams, jo tā ir bijusi pirmā ar konkurenci nesaderīgas prakses dalībiece, kura, saņemot pieprasījumu sniegt informāciju, pārsniedzot Komisijas pieprasījuma ietvarus, ir paziņojusi papildu informāciju, kas apstiprināja aizliegtas vienošanās esamību. Līdz ar to šie apstākļi varēja būtiski pastiprināt Komisijas argumentāciju attiecībā uz vispārēja plāna esamību un tādējādi ļāva būtiski

palielināt naudas sodu apmērus atbilstoši pārkāpuma smagumam. Līdz ar to Pirmās instances tiesa piešķīra *BPB* papildu samazinājumu 10 % apmērā no tai uzliktā naudas soda summas.

2008. gada 8. oktobra spriedumos lietā T-69/04 *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) un lietā T-73/04 *Carbone Lorraine*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) Pirmās instances tiesa atgādināja, ka attiecībā uz aizliegtu vienošanos par cenām Komisijai ir tiesības secināt, ka pārkāpumam bijušas sekas, jo aizliegtās vienošanās dalībnieki veica pasākumus, lai piemērotu norunātās cenas. Lai secinātu, ka pastāv ietekme uz tirgu, pietiek ar to, ka norunātās cenas ir bijušas individuālo darījumu cenu noteikšanas pamatā, tādējādi klientiem ierobežojot cenu apspriešanas iespējas. Pirmās instances tiesa turpretim nosprieda, ka, ja ir pierādīta aizliegtas vienošanās īstenošana, nevar prasīt, lai Komisija sistemātiski pierādītu, ka aizliegtās vienošanās faktiski ļāvušas attiecīgajiem uzņēmumiem panākt darījumu cenu, kas bija augstāka par cenu, kāda būtu pastāvējusi, ja aizliegtās vienošanās nebūtu bijis. Ņemot vērā, ka būtu jāveic hipotētiski aprēķini, kas balstīti uz ekonomikas modeļiem, kuru precizitāti tiesai ir grūti pārbaudīt un kuru neklūdīgais raksturs nekādā veidā nav pierādāms, šādiem pierādījumiem būtu vajadzīgi lieli līdzekļi. Lai novērtētu pārkāpuma smagumu, ir svarīgi zināt, vai aizliegtās vienošanās dalībnieki ir darījuši visu iespējamo, lai to nodomi īstenotos konkrētā veidā. To, kas vēlāk notika ar faktiskajām cenām tirgū, varēja ietekmēt citi, no aizliegtās vienošanās dalībniekiem neatkarīgi faktori. Aizliegtās vienošanās dalībnieki nevar savā labā kā pierādījumus naudas soda samazināšanai izmantot ārējus faktorus, kas ir kavējuši to rīcību.

Turklāt Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, pat ja prasības pieteikumā *Schunk* pirmo reizi Pirmās instances tiesā apstrīdējis faktus, kas tam tika pārvesti paziņojumā par iebildumiem un kas bija pamats EKL 81. panta pārkāpuma konstatējumam, nav pamata atcelt minimālo 10 % samazinājumu, kāds tika piešķirts *Schunk*, pamatojoties uz paziņojumu par sadarbību<sup>15</sup>, kā to lūgusi Komisija. Pirmās instances tiesa norādīja, ka attiecīgie iebildumi tika noraidīti, piemērojot judikatūru, saskaņā ar kuru fakti, kurus uzņēmums ir skaidri atzinis administratīvā procesa laikā, ir jāuzskata par konstatētiem, jo šis uzņēmums vairs nevar brīvi izvīrīt pamatus, lai tos apstrīdētu pirmstiesas procedūrā.

#### d) Grupas jēdziens un ierobežojuma 10 % apmērā no naudas soda summas noteikšana

2008. gada 8. jūlija spriedumā lietā T-52/03 *Knauf Gips*/Komisija (Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa norādīja, ka, lai aprēķinātu Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzēto naudas soda ierobežojumu 10 % apmērā, Komisija var ņemt vērā visu ekonomisku vienību konkurences tiesību noteikumu izpratnē veidojošo subjektu apgrozījumu. Īpaši Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, kaut arī nepietiek ar apstākli, ka divu atsevišķu komercsabiedrību akciju kapitāls pieder vienai un tai pašai personai vai ģimenei, lai konstatētu, ka abas šīs sabiedrības veido ekonomisku vienību, un lai tādējādi saskaņā ar Kopienas konkurences tiesībām par viena uzņēmuma rīcību varētu vainot citu uzņēmumu, un lai vienam uzņēmumam varētu likt maksāt citam uzņēmumam uzliktu naudas sodu, ir iespējams secināt, ka pastāv ekonomiska vienība, ņemot vērā visu apstākļu kopumu. Turklāt Pirmās instances tiesa atgādināja, ka uzņēmuma jēdziens ir jāsaprot kā ekonomiskas

<sup>15</sup> Komisijas Paziņojums par naudas sodu nepiemērošanu vai to samazināšanu karteļu lietās (OV 1996, C 207, 4. lpp.).

vienības apzīmējums, ņemot vērā attiecīgā nolīguma priekšmetu, kaut arī juridiski šī ekonomiskā vienība sastāv no vairākām fiziskām vai juridiskām personām.

#### e) Atbildība par pārkāpumiem

2008. gadā Pirmās instances tiesa piemēroja savu judikatūru par atbildību par pārkāpumiem iepriekš minētajā spriedumā lietā *Knauf Gips/Komisija*. Pirmās instances tiesa atgādināja, ka ir iespējams attiecināt uz sabiedrību visu grupas rīcību, ja ir konstatēts, ka šī sabiedrība ir juridiska persona, kura, vadot grupu, ir atbildīga par tās darbības koordināciju.

### 3. Judikatūras jaunumi EKL 82. panta jomā

2008. gada 10. aprīļa spriedumā lietā T-271/03 *Deutsche Telekom/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) Pirmās instances tiesa lēma par tāda Komisijas lēmuma likumību, ar kuru *Deutsche Telekom* tika noteikts sods par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, izrakstot saviem konkurentiem rēķinus par piekļuvi pieslēgumam ("starppakalpojumi") par lielāku mazumtirdzniecības cenu, nekā tas izrakstīja *Deutsche Telekom* abonentiem. Šāda tarifkācija "šķēru efekta" formā piespieda konkurentus izrakstīt saviem abonentiem lielākus rēķinus par tiem, kādus *Deutsche Telekom* izrakstīja saviem abonentiem. Līdz ar to Komisija *Deutsche Telekom* noteica naudas sodu 12,6 miljonu *euro* apmērā.

Pirmās instances tiesa norādīja, ka Komisija pamatoti varēja konstatēt, ka *Deutsche Telekom* no 1998. gada sākuma līdz 2001. gada beigām, kā arī, sākot no 2002. gada līdz šī lēmuma pieņemšanas dienai bija pietiekami lielas manevrēšanas iespējas, lai izbeigtu vai samazinātu šķēru efektu, vienlaikus ievērojot Vācijas Telekomunikāciju un pasta regulatora (turpmāk tekstā – "*RegTP*") noteiktos cenu griestus. Pirmās instances tiesa turklāt norādīja, ka apstākļi, ka *Deutsche Telekom* tarifi bija jāapstiprina *RegTP*, nemazina tā atbildību konkurences tiesību ietvaros. *Deutsche Telekom* kā uzņēmumam, kas ieņem dominējošu stāvokli, par tarifu grozījumiem, ja tie varēja ietekmēt efektīvu un neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū, bija jāiesniedz lūgumi.

Attiecībā uz metodi, kuru Komisija izmantoja, lai konstatētu tarifu šķēru efektu, Pirmās instances tiesa norādīja, ka *Deutsche Telekom* uzvedības ļaunprātīgais raksturs ir saistīts ar atšķirību starp tā cenu par starppakalpojumiem un mazumcenas. Līdz ar to Komisijai nebija jāpierāda, ka mazumtirgus cenas pašas par sevi bijušas negodīgas.

Arī tarifu prakses negodīgā rakstura analīzi Komisija pamatoti balstīja tikai uz atsauci uz *Deutsche Telekom* tarifiem un izmaksām, abstrahējoties no konkurentu konkrētās pozīcijas tirgū. Pirmās instances tiesa šajā sakarā norādīja, ka, ja dominējoša uzņēmuma tarifu prakses tiesiskums būtu atkarīgs no konkurējošo uzņēmumu specifiskās situācijas, proti, to izmaksu struktūras, kas ir dati, par ko parasti dominējošam uzņēmumam nav informācijas, dominējošais uzņēmums pats nebūtu spējīgs novērtēt savas atbilstošās uzvedības tiesiskumu.

Visbeidzot, Pirmās instances tiesa atgādināja, ka valsts iestāžu prerogatīvas Kopienų telekomunikāciju tiesību ietvaros nekādi neietekmē Komisijas kompetenci konstatēt konkurences tiesību pārkāpumus. Līdz ar to nevar pārņemt, ka ar Komisijas lēmumu tiek noteikts dubults regulējums

*Deutsche Telekom* piemērotajiem tarifiem, nosakot tam sodu par to, ka tas nav izmantojis savu rīcības brīvību, lai novērstu tarifu šķēru efektu.

## Valsts atbalsts

### 1. Pieņemamība

Ar šī gada judikatūru jaunumi galvenokārt ieviesti, pirmkārt, attiecībā uz personas, kuru individuāli skar Komisijas lēmums par atbalsta shēmu, jēdzienu, otrkārt, attiecībā uz aktu, kas rada saistošas juridiskas sekas, un, treškārt, uz interesi celt prasību.

2008. gada 28. novembra spriedumā apvienotajās lietās T-254/00, T-270/00 un T-277/00 *Hotel Cipriani u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa atzina par pieņemamām prasības, kuras bija iesnieguši vairāki Venēcijas un Kiodži teritorijā esošiem uzņēmumiem piešķirtā atbrīvojuma un/vai samazinājuma no sociālā nodrošinājuma maksājumiem saņēmēji par Komisijas lēmumu, kurā šie pasākumi tika uzskatīti par ar kopējo tirgu nesaderīgu atbalsta shēmu un pieprasīts, lai Itālijas Republika atgūtu no saņēmējiem saņemto atbalstu. Lai gan lēmumam par atbalsta shēmu ir vispārēja piemērojamība, ar faktu par piederību šīs atbalsta shēmas saņēmēju slēgtam lokam, kurus pilnībā var identificēt un kurus īpaši skar pienākums atgūt valsts atbalstu, pietiek, lai šos saņēmējus atšķirtu no citām personām. Ja, kā to norādīja Komisija, reālā atbalsta shēmas saņēmēja tiesības celt prasību būtu pakārtotas tā individuālās situācijas analīzei Komisijas lēmumā, ar kuru tikusi atzīta attiecīgās shēmas nesaderība, šīs tiesības celt prasību būtu atkarīgas no minētās iestādes izvēles veikt vai neveikt šādu individuālu pārbaudi, pamatojoties uz informāciju, kas tai nosūtīta administratīvajā procesā. Šāds risinājums radītu juridisko nenoteiktību, jo tas, vai Komisija zinātu par konkrēto individuālo situāciju, bieži būtu atkarīgs no sakrītībām.

Attiecībā uz akta, kas rada saistošas juridiskas sekas, jēdzienu Pirmās instances tiesa 2008. gada 10. aprīļa spriedumā lietā T-233/04 *Nīderlande/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) par Komisijas lēmumu, ar kuru valsts atbalsts – Nīderlandes paziņotā slāpekļa oksīdu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma – tika atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu, nosprieda, ka šī dalībvalsts, kas lūdza Komisiju atzīt, ka minētā sistēma nav uzskatāma par atbalstu tirgum, var apstrīdēt attiecīgo lēmumu. Tā kā tā ir uzskatāma par prasītāju, kas atrodas privileģētā stāvoklī, tai ir jāpierāda nevis interese celt prasību, bet vienīgi tas, ka apstrīdētajam lēmumam ir juridiskas sekas. Šajā gadījumā tā tas bija, jo minētās valsts atbalsta sistēmas kvalifikācija, pirmkārt, ļāva Komisijai izpētīt attiecīgā pasākuma saderību ar kopējo tirgu, turklāt tai bija jāpiemēro pārbaudes procedūra pastāvošajai atbalsta shēmai un, otrkārt, šāda kvalifikācija varēja ietekmēt jauna atbalsta piešķiršanu saskaņā ar noteikumiem par atbalstu no dažādiem avotiem kumulēšanu, kuri it īpaši paredzēti Kopienų pamatnostādnēs par valsts atbalstu vides aizsardzībai<sup>16</sup>.

Attiecībā uz interesi celt prasību Pirmās instances tiesa 2008. gada 9. jūlija spriedumā lietā T-301/01 *Alitalia/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) precizēja, ka *Alitalia*, uzņēmumam, kurš saņēmis kapitāla dotāciju, kuru Komisija kvalificēja kā valsts atbalstu, kurš ir saderīgs ar kopējo

<sup>16</sup> OV 2001, C 37, 3. lpp.

tirgu, ievērojot noteiktus nosacījumus, ir personīga interese panākt lēmuma atcelšanu pat pēc tam, kad tas, Komisijai pieņemot citu lēmumu, ir saņēmis pilnīgu šī atbalsta maksājumu. Tā kā apstrīdētais lēmums ir lēmuma, ar kuru ticis atļauts veikt pēdējās atbalsta daļas maksājumu, juridiskais pamats, otram lēmumam, ja Pirmās instances tiesa atceltu apstrīdēto lēmumu tiklāt, ciktāl ar to attiecīgais pasākums tiek kvalificēts kā valsts atbalsts, tiktu atņemts juridiskais pamats. Turklāt šajā pašā spriedumā Pirmās instances tiesa nosprieda, ka, lai gan apstrīdētais lēmums tika pieņemts ar nosacījumu, ka tiks ievēroti vairāki nosacījumi, kuri ir jāievēro Itālijas valsts iestādēm, *Alitalia* var izvirzīt pamatu pret šiem nosacījumiem, jo to noteikšana ir piedēvējama Komisijai, kurai ir ekskluzīva kompetence konstatēt iespējamu atbalsta nesaderību ar kopējo tirgu.

Attiecībā uz atbalsta, kuru Komisija ir atzinusi par daļēji saderīgu ar kopējo tirgu, saņēmēja interese celt prasību Pirmās instances tiesa 2008. gada 22. oktobra spriedumā apvienotajās lietās T-309/04, T-317/04, T-329/04 un T-336/04 *TV 2/Danmark u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) nolēma, ka apstākļi, kādos Komisija ir novērtējusi attiecīgā atbalsta saderīgumu, liedz pārbaudīt prasības pieņemamību, sadalot apstrīdēto lēmumu divās daļās, no kurām vienā strīdīgie valsts atbalsta pasākumi tiek kvalificēti kā daļēji ar kopējo tirgu nesaderīgi, bet otrā daļā – kā daļēji ar kopējo tirgu saderīgi. Komisija bija pārbaudījusi, vai attiecīgo valsts finansējuma pasākumu kopums pārsniedz neto izmaksas par pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

Turklāt Pirmās instances tiesa norādīja, ka interese celt prasību var rasties no tāda "riska" pastāvēšanas, ka prasītāju tiesisko situāciju ietekmē prasības tiesā, vai arī no tā, ka prasību "risks" ir radies un pastāv prasības Pirmās instances tiesā iesniegšanas brīdī. Tomēr pret *TV 2* tās konkurents bija cēlis prasību valsts tiesā, pieprasot, lai tam tiktu segti zaudējumi, kurus tas ir cietis tādēļ, ka *TV 2* saņemtais valsts atbalsts ļāva tam reklāmas laiku tirdzniecībā īstenot zemo cenu politiku. Lai gan Pirmās instances tiesa konstatēja, ka *TV 2* ir iesniegusi prasību, pirms konkurents bija iesniedzis savu prasību, tā nolēma, ka "risks", ka *TV 2* prasības tiesā iesniegšanas brīdī ir celtas un tiek izskatītas prasības valsts tiesā, ir pierādīts ar faktu, ka tas ir materializējies ar iesniegto prasību, kas patlaban tiek izskatīta valsts tiesā.

## 2. Materiālo tiesību normas

### a) Ekonomiskas priekšrocības piešķiršana

Lietā T-442/03 *SIC/Komisija* (Pirmās instances tiesas 2008. gada 26. jūnija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts), kuras priekšmets bija prasība pret Komisijas lēmumu, ar kuru ticis atzīts, ka vairāki pasākumi, kurus Portugāles Republika ir īstenojusi attiecībā uz *Radiotelevisão Portuguesa* (turpmāk tekstā – "*RTP*"), sabiedrību, kurai ir uzticēts sniegt Portugāles televīzijas sabiedrisko pakalpojumu, nav uzskatāmi par valsts atbalstu un ka pārējie pasākumi ir saderīgi ar kopējo tirgu, prasītājs norādīja, ka obligāciju emisijas brīdī *RTP* bija saņēmusi netiešu valsts garantiju, kas izskaidrojot, kādēļ tai par spīti tās sliktajai finansiālajai situācijai izdevās laist tirgū obligāciju emisiju. Pēc tam, kad, pirmkārt, tika konstatēts, ka *RTP* ir akciju sabiedrība, kuras parādus Portugāles Republikai, kurai pieder 100 % akciju, nebija pienākuma neierobežoti atmaksāt, un, otrkārt, ka obligāciju emisijas prospektā nebija paredzēta nekāda valsts garantija, Pirmās instances tiesa nolēma, ka fakts, ka tirgus dalībnieki piekrita apstiprināt 1994. gada

obligāciju emisiju, jo esot uzskatīts, ka valsts *de facto* garantēs to atmaksu, neļauj secināt, ka pastāvējis valsts atbalsts. Tikai objektīvi konstatējumi, kas novestu pie secinājuma, ka valstij juridiski bija pienākums atmaksāt šo emisiju RTP līguma nepildīšanas gadījumā, ļautu apstiprināt valsts garantijas esamību.

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Hotel Cipriani u.c./Komisija uzņēmumi*, kuri bija saņēmuši atbrīvojumus no sociālās apdrošināšanas maksājumiem, norādīja, ka šie atbrīvojumi tiem nav snieguši nekādas ekonomiskas priekšrocības, jo ar tiem tika kompensētas papildu izmaksas, kas radās strukturālo trūkumu dēļ lagūnas zonā, kurā šie uzņēmumi atradās. Pirmās instances tiesa secināja, ka šie uzņēmumi nav pierādījuši, ka pastāv tieša saistība starp segtajām papildu izmaksām un saņemtā atbalsta summu. Fakts, ka uzņēmumi, kas atrodas lagūnā, ir pakļauti papildu izmaksām, pats par sevi neļauj uzskatīt, ka ar shēmu tiem netiek piešķirtas nekādas priekšrocības un netiek radīta diskriminācija attiecībā uz konkurentiem Itālijā vai citās dalībvalstīs.

#### b) Atbalsta selektīvais raksturs

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Nīderlande/Komisija Pirmās instances tiesa* konstatēja, ka Nīderlandes Karalistes pieņemtā slāpekļa oksīdu ( $\text{NO}_x$ ) emisijas kvotu tirdzniecības sistēma nav uzskatāma par valsts atbalstu. Pirmkārt, visām Nīderlandes ražošanas iekārtām, kuru maksimālā jauda pārsniedz noteiktu sliekšni, bez jebkādiem ģeogrāfiskiem vai sektorāliem apsvērumiem ir piemērojama attiecīgajā pasākumā noteiktā maksimālā  $\text{NO}_x$  emisiju norma un tie var izmantot priekšrocības, kas rodas no fakta, ka emisijas kvotas ir apgrozāmas. Tā kā pasākums ir paredzēts uzņēmumiem ar visaugstāko piesārņojuma līmeni, attiecīgajā sistēmā tiek izmantots objektīvs kritērijs, kas atbilst vides aizsardzības mērķim. Otrkārt, vienīgi uzņēmumiem, kuriem ir piemērojams šis režīms, riskējot ar naudas sodu, tiek piemērota emisiju norma vai fiksēta standarta jaudas likme. Līdz ar to uzņēmumu, kuriem piemērojama šī noteiktā  $\text{NO}_x$  emisiju norma, faktiskā un juridiskā situācija nav pielīdzināma to uzņēmumu situācijai, kuriem šī robeža nav piemērojama. Katrā ziņā, pat ja varētu uzskatīt, ka ar attiecīgo pasākumu uzņēmumi tiek šķirti un tādēļ tas *a priori* ir selektīvs pasākums, šī nošķiršana izriet no sistēmas, kurā pasākums ietilpst, rakstura vai vispārējās struktūras un līdz ar to neatbilst selektivitātes kritērijam. Ekoloģijas apsvērumi pamato uzņēmumu, kuriem ir raksturīgas lielas  $\text{NO}_x$  emisijas, nošķiršanu no pārējiem uzņēmumiem.

Turpretī iepriekš minētajā spriedumā lietā *SIC/Komisija Pirmās instances tiesa* nosprieda, ka Komisija nav pienācīgi pierādījusi, ka vairākas RTP piešķirtās priekšrocības (atbrīvojums no notāra nodevām, atbrīvojums no reģistrācijas nodevām, kā arī atbrīvojums no publikācijas izmaksām saistībā ar šī uzņēmuma pārveidošanu par akciju sabiedrību ar likumu) neatbilst selektivitātes kritērijam, jo ir pamatojamas ar sistēmas, kurā tās ietilpst, raksturu un vispārējo struktūru. Pirmkārt, Komisija nav pētījusi jautājumu, vai, neraugoties uz tā īpašo raksturu, likumdošanas instrumenta, kas radīja atbrīvojumu no notāra nodevām, izmantošana netika izraudzīta, lai valsts uzņēmumi izvairītos no izmaksām, vai arī tā vienkārši izriet no Portugāles tiesiskās sistēmas loģikas. Otrkārt, Komisijai bija jānosaka, vai Portugāles tiesību sistēmas loģikai atbilst tas, ka RTP pārveidošana par akciju sabiedrību notiek nevis parastā veidā, kāds ir paredzēts privātajām sabiedrībām, proti, ar notariālu aktu (ar visām sekām, kuras izriet no vispārējām tiesībām saistībā ar reģistrācijas un publikācijas formalitātēm), bet gan ar likumu.

Apvienotās lietas T-211/04 un T-215/04 *Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste/Komisija (2008. gada 18. decembra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) ļāva Pirmās instances tiesai sniegt jaunus precizējumus attiecībā uz selektivitātes kritēriju.

2002. gada augustā Apvienotā Karaliste paziņoja Komisijai par reformu, kuru Gibraltāra valdība bija iecerējusi attiecībā uz sabiedrību ienākuma nodokli, kuru veido trīs nodokļi: reģistrācijas nodeva, algu nodoklis un uzņēmējdarbības telpu izmantošanas nodoklis (*business property occupation tax*, turpmāk tekstā – “*BPOT*”), kurā bija paredzēts, ka pienākumam maksāt algu nodokli un *BPOT* ir noteikts maksimālais apmērs 15 % no peļņas. Komisija uzskatīja, ka šī reforma ir selektīva reģionālā ziņā, jo paredz, ka sabiedrībām, kas atrodas Gibraltārā, tiek piemērota zemāka likme nekā sabiedrībām Apvienotajā Karalistē. Turklāt Komisija uzskatīja, ka trīs nodokļu reformas aspekti ir selektīvi materiālā ziņā: pirmkārt, nosacījums, ka sabiedrībai pirms algu nodokļa un *BPOT* samaksas ir jābūt peļņai, jo šī prasība rada priekšrocības sabiedrībām, kurām nav peļņas, otrkārt, 15 % peļņas maksimums, ko piemēro pienākumam maksāt algu nodokli un *BPOT*, jo šis maksimums rada priekšrocības sabiedrībām, kurām attiecīgajā nodokļu gadā ir zema peļņa attiecībā pret to darbinieku skaitu un izmantotajām uzņēmējdarbības telpām, treškārt, algu nodoklis un *BPOT* – šie divi nodokļi dabiski rada priekšrocības uzņēmumiem, kas reāli fiziski neatrodas Gibraltārā.

Piemērojot judikatūrā noteiktos kritērijus atbalstiem, kas ir piešķirti subjektiem valsts iekšienē<sup>17</sup>, Pirmās instances tiesa nosprieda, ka atskaites punkts attiecīgās nodokļu reformas reģionālās selektivitātes izvērtēšanai ir vienīgi Gibraltāra teritorija un ka līdz ar to nevar tikt veikts nekāds salīdzinājums ar sistēmu, kāda ir piemērojama Apvienotajā Karalistē.

Attiecībā uz selektivitāti materiālā ziņā Pirmās instances tiesa norādīja, ka, lai kvalificētu nodokļu pasākumu kā selektīvu, ir jāveic analīze trīs posmos. Vispirms Komisijai ir jāidentificē un jāpārbauda “normālā” ģeogrāfiskajā zonā piemērojamā nodokļu sistēma, kas ir uzskatāma par atskaites punktu. Tieši saistībā ar šo “normālo” nodokļu sistēmu Komisijai, otrkārt, ir jānovērtē ar attiecīgo nodokļu pasākumu piešķirtās priekšrocības iespējamais selektīvais raksturs. Ja Komisija pierāda, ka ar šo pasākumu tiek veikta atkāpe no “normālās” nodokļu sistēmas, dalībvalsts var iesniegt pierādījumus, ka šīs atšķirības ir pamatotas ar tās nodokļu sistēmas raksturu un struktūru. Šādā gadījumā, treškārt, Komisijai ir jāpārbauda, vai tā tas ir šajā gadījumā. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa piebilda, ka gadījumā, ja Komisija nav veikusi pasākuma selektīvā rakstura pārbaudes pirmo un otro posmu, tā nevar uzsākt sava vērtējuma trešo posmu, nepārkāpjot šīs kontroles robežas. Šāda pieeja, pirmkārt, varētu ļaut Komisijai stāties dalībvalsts vietā attiecībā uz tās nodokļu sistēmas un “normālā” nodokļu režīma noteikšanu un, otrkārt, tādējādi neļautu dalībvalstij pamatot attiecīgās atšķirības ar paziņotās nodokļu sistēmas raksturu un struktūru.

Konstatējusi, ka Komisija nav nedz sākotnēji noteikusi paziņotās nodokļu sistēmas “normālo” režīmu, nedz apšaubījusi šajā sakarā Gibraltāra iestāžu veikto kvalifikāciju, Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisija nevarēja konstatēt, ka atsevišķi paziņotās nodokļu sistēmas elementi ir atkāpes un līdz ar to ir *a priori* selektīvi attiecībā pret tās “normālo” režīmu. Tāpat Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisija nevarēja pareizi novērtēt, vai iespējamās atšķi-

<sup>17</sup> Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums lietā C-88/03 Portugāle/Komisija, Krājums, I-7115. lpp., 67. punkts.

rības starp uzņēmumiem varēja tikt pamatotas ar paziņotās nodokļu sistēmas raksturu vai struktūru.

#### c) Privātā investora tirgus ekonomikā kritērijs

2008. gada 17. decembra spriedumā lietā T-196/04 *Ryanair/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa atcēla lēmumu, ar kuru Komisija bija atsevišķi izvērtējusi divus līgumus, kurus aviokompānija *Ryanair* bija noslēgusi ar attiecīgi Valonijas reģionu, kam pieder *Charleroi* lidosta, un *Brussels South Charleroi Airport* (turpmāk tekstā – “*BSCA*”), valsts uzņēmumu, kuru kontrolē Valonijas reģions, kurš pārvalda un izmanto šo lidostu. Saskaņā ar apstrīdēto lēmumu abos šajos līgumos bija ietverts valsts atbalsts, kurš nav saderīgs ar kopējo tirgu. Komisija konstatēja, ka Valonijas reģions pirmo līgumu ar *Ryanair* noslēdzis, pārstāvot valsts varu, un ka līdz ar to tā loma šajā līgumā nevar tikt izvērtēta, piemērojot privātā investora tirgus ekonomikā principu. Vispirms Pirmās instances tiesa norādīja, ka, tā kā *BSCA* ir subjekts, kurš ir ekonomiski atkarīgs no Valonijas reģiona, Komisijai tie bija jāuztver kā viena un tā pati vienība. Tālāk tā secināja, ka, noslēdzot līgumu ar *Ryanair*, Valonijas reģions ir veicis saimniecisku darbību. Fakts, ka šī darbība tika veikta publiskajā sektorā, pats par sevi nenozīmē, ka runa ir par valsts varas īstenošanu. Turklāt apstākļi, ka Valonijas reģionam ir reglamentējošas pilnvaras lidostu maksas noteikšanas jomā, neizslēdz, ka minēto maksājumu atlaides sistēmas vērtējums būtu jāveic privātā investora tirgus ekonomikā principa kontekstā.

#### d) Atkāpju no valsts atbalsta aizlieguma piemērošana *ratione temporis*

Lietā T-348/04 *SIDE/Komisija* (Pirmās instances tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) Komisija piemēroja EKL 87. panta 3. punkta d) apakšpunktā noteikto atkāpi, kas paredzēta pasākumiem ar mērķi veicināt kultūru un kultūras mantojuma saglabāšanu, tiesību normu, kas stājās spēkā 1993. gada 1. novembrī, atbalstam, kuru Francija bija piešķīrusi pirms šī datuma. Pēc tam, kad tā bija atgādinājusi, ka Kopienas materiālās tiesību normas ir jāinterpretē tā, ka tās principā neattiecas uz situācijām, kas radušās pirms to stāšanās spēkā, un precizējusi, ka šis secinājums ir jāizdara neatkarīgi no labvēlīgajām vai nelabvēlīgajām sekām, kādas minētā norma varētu radīt ieinteresētajai personai, Pirmās instances tiesa nolēma, pirmkārt, ka ikviens jauns atbalsts noteikti nav saderīgs ar kopējo tirgu, ja tas var izkropļot konkurenci laika posmā, kurā tas ticis izmaksāts, un ja uz to neattiecas neviena atkāpe, un, otrkārt, tiklīdz attiecīgais atbalsts ir radījis sekas, tā saderīgums vai nesaderīgums ar kopējo tirgu kļūst galīgs. Tādējādi atbalsta saderīguma ar kopējo tirgu analīze liek novērtēt ne tikai to, vai atbilstošā lēmuma pieņemšanas brīdī Kopienas interesēs ir atbalstu atgūt vai neatgūt, bet Komisijai ir jāpārbauda arī tas, vai laika posmā, kurā attiecīgais atbalsts tika izmaksāts, tas varēja izkropļot konkurenci. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Pirmās instances tiesa secināja, ka, piemērojot iepriekš minēto atkāpi attiecībā uz laika posmu pirms 1993. gada 1. novembra, Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

## e) Pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi

Lieta T-289/03 *BUPA u.c./Komisija* (Pirmās instances tiesas 2008. gada 12. februāra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) ļāva Pirmās instances tiesai attīstīt judikatūru par jautājumu, vai kompensācijas, kuras uzņēmums saņem par pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (turpmāk tekstā – “PVTN”) sniegšanu, ir uzskatāmas par valsts atbalstu. Tiesvedības pamatā bija privātās veselības apdrošināšanas (turpmāk tekstā – “PVA”) sistēmas organizēšana Īrijā, kura laika posmā no 1994.–1996. gadam tika liberalizēta, un tās ietvaros *Voluntary Health Insurance Board* (Veselības privātās apdrošināšanas padome, turpmāk tekstā – “VHI”) iesniedza piedāvājumu līdz ar citiem tirgus dalībniekiem, tostarp prasītāju. Šis liberalizācijas ietvaros tika paredzēts izveidot risku izlīdzināšanas sistēmu (turpmāk tekstā – “RES”), kuru vadītu *Health Insurance Authority* (Veselības apdrošināšanas iestāde, turpmāk tekstā – “HIA”). RES būtībā ir mehānisms, kurā paredzēta, pirmkārt, atlīdzība, ko HIA iemaksā PVA apdrošinātāji, kuru riska profils ir izdevīgāks nekā vidējais riska profils tirgū, un, otrkārt, atbilstošs maksājums, ko HIA izmaksā PVA apdrošinātājiem, kuru riska profils nav tik drošs kā vidējais riska profils tirgū. Mehānismā ir paredzētas dažādas RES maksājumu iekasēšanas uzsākšanas pakāpes. Komisija, kura saņēma gan sūdzību no *BUPA*, gan paziņojumu par RES no Īrijas, nolēma, ka maksājumi, kas izriet no RES, ir uzskatāmi par atlīdzību, lai kompensētu PVTN pienākumus, proti, pienākumu ikvienai Īrijā dzīvojošai personai nodrošināt minimālo līdzīgas kvalitātes PVA pakalpojumu līmeni par samērīgu cenu, neatkarīgi no vecuma, dzimuma vai veselības stāvokļa (turpmāk tekstā – “PVA pienākumi”) <sup>18</sup>.

Pirmās instances tiesa nolēma, ka, kaut arī Komisijas analīzes veikšanas brīdī vēl nebija pasludināts Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg* <sup>19</sup> (turpmāk tekstā – “spriedums lietā *Altmark*”), apstrīdētā lēmuma likumība ir jāizvērtē, ņemot vērā četrus nosacījumus, kurus Tiesa ir noteikusi šajā spriedumā (turpmāk tekstā – “*Altmark* nosacījumi”). Pirmkārt, Tiesa nav ierobežojusi laikā *Altmark* izdarīto secinājumu piemērojamību un, otrkārt, interpretējot Kopienų tiesību normu, Tiesa tikai izskaidro un precizē tās nozīmi un piemērojamību, to, kā tā būtu jāizprot un jāpiemēro arī Kopienų iestādēm kopš tās stāšanās spēkā. Pirmās instances tiesa precizēja, ka šajā gadījumā *Altmark* nosacījumi, kuru piemērojamība un EKL 86. panta 2. punktā paredzēto kritēriju piemērojamība lielā mērā pārklājas, ir jāpiemēro atbilstoši to būtībai un mērķim, tomēr tādā veidā, kas atbilst attiecīgās lietas īpašajām pazīmēm.

Pirmā *Altmark* nosacījuma ietvaros, saskaņā ar kuru uzņēmumam, kas saņem atbalstu, faktiski jāpilda sabiedrisko pakalpojumu pienākumi un šiem pienākumiem ir jābūt skaidri definētiem, Pirmās instances tiesa konstatēja, ka Kopienų tiesības nesniedz ne skaidru un precīzu PVTN uzdevuma jēdziena definīciju, ne arī juridisku koncepciju, kas galīgi noteiktu nosacījumus, kuriem ir jābūt izpildītiem, lai dalībvalsts varētu pamatoti atsaukties uz PVTN uzdevuma esamību un aizsardzību. Dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība noteikt, ko tās uzskata par PVTN, un šo pakalpojumu noteikšanu Komisija var apšaubīt tikai acīmredzamas kļūdas gadījumā. Šī plašā rīcības brīvība tomēr neatbrīvo dalībvalsti no pienākuma nodrošināt, lai PVTN atbilstu vairākiem minimāliem kritērijiem (publiskās varas akta esamība, kas attiecīgajiem uzņēmumiem nosaka uzdevumu, kā arī šī uzdevuma universālais un obligātais raksturs). Ja dalībvalstij nav

<sup>18</sup> 2003. gada 13. maija Lēmums C (2003) 1322, galīgā redakcija (valsts atbalsts N 46/2003-Īrija).

<sup>19</sup> C-280/00, *Recueil*, I-7747. lpp.

pierādījumu, ka šie kritēriji ir izpildīti, var uzskatīt, ka ir pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā, par kuru Komisija nosaka sodu. Turklāt dalībvalstij ir jānorāda iemesli, kuru dēļ tā uzskata, ka attiecīgais pakalpojums tā īpašā rakstura dēļ ir jākvalificē kā PVTN. Ja šāda pamatojuma nav, Kopienu iestādes nevar veikt nekādu kontroli. Pirmās instances tiesa turklāt norādīja, ka PVTN uzdevuma piešķiršana nebūt nenozīmē, ka uzņēmumam, kuram dots šis uzdevums, ir piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas tiesības tā izpildei, un ka šāds uzdevums var izpausties arī kā pienākums, kas uzlikts vairākiem vai pat visiem uzņēmumiem, kuri darbojas tajā pašā tirgū. Turpretī nepieciešamie kritēriji PVTN uzdevuma pastāvēšanas noteikšanai ir tā obligātais un vispārējais raksturs: ja saskaņā ar pirmo kritēriju tiek noteikts, ka pakalpojumu sniedzējam ir uzlikts pienākums uzņemties saistības saskaņā ar nemainīgiem nosacījumiem, nepastāvot iespējai izslēgt otru līgumslēdzēju pusi, otrais nenosaka, ka attiecīgais pakalpojums noteikti ir jāsniedz visiem dalībvalsts iedzīvotājiem, ja tas tiek piedāvāts par vienotām un nediskriminējošām cenām un, nodrošinot līdzvērtīgu kvalitāti visiem klientiem. Piemērojot šos kritērijus šajā gadījumā, Pirmās instances tiesa noteica, ka *RES* atbilst pirmajam *Altmark* nosacījumam.

Attiecībā uz otro *Altmark* nosacījumu, saskaņā ar kuru ir noteikts, ka nosacījumu parametri, pamatojoties uz kuriem, tiek aprēķināta kompensācija par PVTN veikšanu, ir jānosaka iepriekš objektīvā un pārskatāmā veidā, Pirmās instances tiesa secināja, ka arī tas šajā gadījumā ir izpildīts. Iespējamā Īrijas iestāžu vara *RES* maksājumu aprēķināšanai pati par sevi nav nesaderīga ar to, ka pastāv objektīvi un pārskatāmi parametri. Turklāt veicamo aprēķinu ekonomisko un matemātisko formulu sarežģītība vien neietekmē atbilstošo parametru precīzo un skaidri noteikto raksturu.

Trešā *Altmark* nosacījuma ietvaros, saskaņā ar kuru kompensācijai ir jābūt nepieciešamai un samērīgai, ņemot vērā izmaksas, kas radušās, izpildot PVTN uzdevumus, Pirmās instances tiesa norādīja, ka *RES* maksājumi nav paredzēti, lai kompensētu iespējamās izmaksas vai pārmērīgās izmaksas, kas saistītas ar dažu PVTN pakalpojumu sniegšanu, bet tikai, lai izlīdzinātu papildu izdevumus, kuri, kā tiek uzskatīts, rodas no PVA apdrošinātāju riska profila negatīvās starpības salīdzinājumā ar vidējo riska profilu tirgū. Līdz ar to tas nerada attiecīgā nosacījuma pārkāpumu. Tā kā šī kompensāciju sistēma radikāli atšķiras no *Altmark* aplūkotās kompensāciju sistēmas, nevar stingri ievērot *Altmark* trešo nosacījumu, kas paredz, ka ir jābūt iespējai noteikt izmaksas, kuras radušās, izpildot PVTN uzdevumu. Tomēr pārmērīgo izmaksu noteikšana, salīdzinot kāda PVA apdrošinātāja faktisko riska profilu ar vidējo riska profilu tirgū, ņemot vērā summas, ko atmaksājuši visi *RES* pakļautie PVA apdrošinātāji, ir saderīga ar minētā nosacījuma mērķi un būtību, jo kompensācijas aprēķins ir pamatots ar konkrētiem, skaidri nosakāmiem un pārbaudāmiem objektīviem apstākļiem.

Attiecībā uz ceturto *Altmark* nosacījumu, saskaņā ar kuru ir paredzēts, ka izmaksām, kuras ir radušās, izpildot PVTN uzdevumu, ir jāatbilst produktīva uzņēmuma izmaksām, Pirmās instances tiesa norādīja, ka Komisijai bija tiesības uzskatīt, ka šajā gadījumā nav jāveic salīdzinājums starp iespējamiem *RES* maksājumu saņēmējiem un produktīvu uzņēmumu. Jāņem vērā apstākļi, ka minētais nosacījums nav stingri piemērojams *RES* sistēmai šādu divu īpatnību dēļ: *RES* izveidotās kompensāciju sistēmas neitralitātes attiecībā uz PVA apdrošinātāju ieņē-

mumiem, kā arī peļņas un ar minēto apdrošinātāju negatīvo riska profilu saistīto pārmērīgo izmaksu dēļ<sup>20</sup>.

Citi spriedumi Jāva Pirmās instances tiesai 2008. gadā papildināt kompensācijām par PVTN izpildi piemērojamās analīzes modeli.

2008. gada 1. jūlija spriedumā lietā T-266/02 *Deutsche Post/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) Pirmās instances tiesa vispirms norādīja, ka, ja valsts līdzekļi ir piešķirti kā kompensācija par papildu izmaksām, kas saistītas ar PVTN izpildi, ievērojot *Altmark* nosacījumus, Komisija, lai EKL 86. panta 2. punkts nezaudētu savu lietderīgo iedarbību, nevar par valsts atbalstu kvalificēt visus piešķirtos valsts līdzekļus vai daļu no tiem, ja kopējā minēto līdzekļu summa joprojām ir mazāka nekā papildu izmaksas, kas radušās, izpildot minēto PVTN uzdevumu. Turklāt, nepārbaudot, vai kompensāciju summa nepārsniedz ar PVTN saistītās papildu izmaksas, Komisija nav pienācīgi pierādījusi, ka šī kompensācija ir radījusi priekšrocību EKL 87. panta 1. punkta nozīmē un tādējādi var tikt uzskatīta par valsts atbalstu. Turklāt, tā kā Komisija šajā sakarā nav veikusi nevienu pārbaudi, ne arī kādu vērtējumu, Kopienas tiesa nevar aizstāt Komisiju, tās vietā veicot pārbaudi, ko tā nekad nav veikusi, izdarot pieņēmumus par secinājumiem, ko tā būtu izdarījusi pārbaudes beigās.

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *SIC/Komisija* Pirmās instances tiesa atzina, ka Portugāles Republikai pirms PVTN piešķiršanas *RTP* televīzijai nebija jāorganizē konkurss. Tas, ka sabiedriskās apraides sistēma dalībvalstīs ir tieši saistīta ar katras sabiedrības demokrātiskām, sociālām un kultūras prasībām, izskaidro un pamato, kādēļ dalībvalstij nav jāorganizē konkurss, lai piešķirtu apraides PVTN, vēl jo mazāk tad, ja tā nolemj pati nodrošināt šos sabiedriskos pakalpojumus ar valsts sabiedrības kā starpnieka palīdzību.

Pirmās instances tiesa norādīja, ka dalībvalstis ir kompetentas definēt apraides PVTN tādā veidā, lai tiktu ietverta plaša programmu klāsta apraide, vienlaikus ļaujot uzņēmumam, kuram ir uzticēti šie PVTN, veikt tādu komercdarbību kā reklāmas laika tirdzniecība. Pretējā gadījumā pat apraides PVTN definīcija tiktu padarīta atkarīga no to finansēšanas veida, lai gan hipotētiski PVTN jātiek definētiem, ņemot vērā vispārējo tautsaimniecisko nozīmi, kuras vajadzībām tie ir paredzēti, nevis ņemot vērā līdzekļus, no kuriem tiek nodrošināta to sniegšana.

Attiecībā uz *RTP* sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pilnvaru kontroli Pirmās instances tiesa norādīja, ka vienīgi pati dalībvalsts var novērtēt, vai sabiedriskā raidorganizācija ievēro kvalitātes normas, kuras ir noteiktas sabiedrisko pakalpojumu pilnvarojumā. Komisija var vienīgi konstatēt, vai valsts līmenī pastāv neatkarīgs kontroles mehānisms, kā tas ir šajā gadījumā. Attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas izmaksu finansēšanas samērīgumu Pirmās instances tiesa secināja, ka, nepieprasot Portugāles Republikai iesniegt vairākus *RTP* audita ziņojumus, Komisija ir pārkāpusi savu pārbaudes pienākumu. Komisija nevar nepieprasīt iesniegt informāciju, kura, kā tā uzskata, var apstiprināt vai noraidīt citu informāciju, kas ir būtiska attiecīgo pasākumu izpētei, bet kuru nevar uzskatīt par pietiekami pierādītu.

<sup>20</sup> Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Hotel Cipriani u.c./Komisija* Pirmās instances tiesa apstiprināja, ka attiecībā uz lēmumiem, kurus Komisija pieņēmusi pirms sprieduma lietā *Altmark*, jāpēta, vai vispārējā pieeja atbilst *Altmark* nosacījumu būtībai.

Turklāt Pirmās instances tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *TV 2/Danmark u.c./Komisija* norādīja, ka apraides PVTN nav obligāti jāattiecas tikai uz nerentablām pārraidēm. Apgalvojumu, ka uzņēmums *TV 2*, kuram ir uzlikts PVTN pienākums (*TV 2*), neizbēgami ir spiests subsidēt tā komercdarbību ar valsts finansējumu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai, Pirmās instances tiesa uzskata par risku, kurš ir jānovērš dalībvalstīm un attiecībā uz kuru Komisija konkrētajā gadījumā var noteikt sankcijas. Turklāt attiecībā uz brīvību, kādu Dānijas valsts iestādes ir atstājušas *TV 2*, nosakot konkrētu tās programmu klāstu, Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka tas nav nekas ārkārtējs, ka sabiedrisko pakalpojumu raidorganizācija, ievērojot kvalitātes prasības, programmu izvēlē nav atkarīga no politiskās varas.

#### f) Atbalsts, kurš ir paredzēts kaitējumu, kurus ir nodarījuši ārkārtēji notikumi, novēršanai

Saskaņā ar EKL 87. panta 2. punkta b) apakšpunktu atbalsts, kurš ir paredzēts kaitējumu, kurus ir nodarījuši ārkārtēji notikumi, novēršanai, ir jāuzskata par saderīgu ar kopējo tirgu.

Pēc 2001. gada 11. septembra atentātiem Komisija 2001. gada 10. oktobrī pieņēma paziņojumu<sup>21</sup>, kurā tā norādīja, ka saskaņā ar šo paziņojumu var atlīdzināt izmaksas, kuras radījusi Amerikas Savienoto Valstu gaisa telpas aizvēršana no 2001. gada 11. septembra līdz 14. septembrim. 2008. gada 25. jūnija spriedumā lietā *T-268/06 Olympiaki Aeroporia Ypiresies/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa daļēji atcēla Komisijas lēmumu, ar kuru daļa no Grieķijas Republikas piešķirtā atbalsta zaudējumu, kuri ir radušies, atceļot paredzētos lidojumus minētajā paziņojumā paredzētajā laika posmā, segšanai tika atzīta par nesaderīgu ar kopējo tirgu. Pirmās instances tiesa nolēma, ka, kaut arī EKL 87. panta 2. punkta b) apakšpunkts ļauj kompensēt vienīgi ekonomisku kaitējumu, kuru tieši ir radījis ārkārtējs notikums, tiešas saiknes esamība var tikt atzīta pat tad, ja zaudējumi ir radušies neilgi pēc iepriekš minētā laika posma, kā tas bija šajā gadījumā.

### 3. Procesuālo tiesību normas

Visbeidzot, 2008. gada judikatūra ļauj noskaidrot pienākumus, kādi rodas Komisijai, ja tā pieņem otru lēmumu par valsts atbalstu, kurš ir bijis Pirmās instances tiesas atcelta lēmuma priekšmets. Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Alitalia/Komisija* Pirmās instances tiesa nosprieda, ka Komisijai nav nekāda pienākuma šādā gadījumā atsākt oficiālu pārbaudes procedūru, ja spriedumā konstatētās nelikumības neattiecas uz procedūras sākumu. Turklāt Komisijai nebija pienākuma trešām ieinteresētajām personām, kuru tiesības iesniegt apsvērumus pirmā lēmuma ietvaros tika nodrošinātas, *Oficiālajā Vēstnesī* publicējot paziņojumu par lēmumu uzsākt oficiālu pārbaudes procedūru, otrā lēmuma ietvaros no jauna nodrošināt šādu iespēju.

<sup>21</sup> COM (2001) 574, galīgā redakcija.

## Kopienas preču zīme

Nolēmumi saistībā ar Regulas (EK) Nr. 40/94<sup>22</sup> piemērošanu arī 2008. gadā veido ievērojamu skaitu (171) Pirmās instances tiesā izskatītu lietu, lai gan procentuāli šis ir zemāks skaitlis, salīdzinot ar 2007. gadā reģistrēto lietu skaitu.

### 1. Absolūti reģistrācijas atteikuma pamatojumi

2008. gada 12. novembra spriedumā lietā T-270/06 *Lego Juris/ITSB – Mega Brands* (Lego klucītis) (Krājumā vēl nav publicēts) par spēkā neesamības atzīšanas procesu Pirmās instances tiesa pirmo reizi lēma par Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta ii) punktā paredzēto absolūto reģistrācijas atteikuma pamatojumu, saskaņā ar kuru neregistrē apzīmējumus, kas sastāv tikai un vienīgi no preču formas, kura vajadzīga tehniska rezultāta iegūšanai. Pirmās instances tiesa nolēma, ka ar minēto tiesību normu netiek pieļauta ikvienas formas reģistrācija, kuru tās būtisku pazīmju ziņā veido tikai preces forma, kas ir tehniski cēloņsakarīga un pietiekama, lai sasniegtu tehnisku rezultātu, pat ja šo rezultātu var sasniegt ar citām formām, izmantojot to pašu vai citu tehnisku risinājumu. Šīs īpašības ir nosakāmas objektīvā veidā, pamatojoties uz līdž ar preču reģistrācijas pieteikumu iesniegto attiecīgas formas grafisko attēlu un iespējamo aprakstu, nevis mērķa patērētāja uztveri.

Cita spēkā neesamības atzīšanas procesa gadījumā Pirmās instances tiesa 2008. gada 15. oktobra spriedumā lietā T-405/05 *Powerserv Personalservice/ITSB – Manpower* ("MANPOWER") (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) precizēja ģeogrāfisko platību, kurā apzīmējumu, kas sastāv no angļu valodas vārda "manpower", konkrēta sabiedrības daļa varētu uztvert kā aprakstošu. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa nosprieda, ka tā tas var būt pat valstīs, kurās nerunā angļu valodā, ņemot vērā, ka, pirmkārt, šis angļu valodas vārds ir ieviests attiecīgās valsts valodā un var tikt izmantots, aizstājot šīs valodas vārdu, kas nozīmē "darbaspēks", vai ka, otrkārt, saistībā ar preču zīmes "MANPOWER" aizsargātām precēm un pakalpojumiem tiek izmantota angļu valoda, pat ja tas tā ir tikai alternatīvi valsts valodai, lai vērstos pie konkrētās sabiedrības daļas. Piemērojot šos kritērijus, Pirmās instances tiesa secināja, ka apelāciju palāta pamatoti ir uzskatījusi, ka attiecīgais apzīmējums Vācijā un Austrijā ir aprakstošs, lai gan tā ir kļūdijusies, norādot, ka tā tas ir arī Nīderlandē, Zviedrijā un Dānijā. Citi jauninājumi attiecībā uz lomu, kāda ir konkrētās sabiedrības daļas valodu zināšanām, ir atrodami 2008. gada 26. novembra spriedumā lietā T-435/07 *New Look/ITSB* ("NEW LOOK") (Krājumā nav publicēts), kurā Pirmās instances tiesa nosprieda, ka, ņemot vērā, ka lielai sabiedrības daļai Skandināvijas valstīs, Nīderlandē un Somijā angļu valodas pamatzināšanas ir vispārzināms fakts, apelāciju palāta ir pamatoti uzskatījusi, ka apzīmējumam "NEW LOOK", kas ir banāls angļu sarunvalodā atrodams izteiciens, kurš nerada nekādus lingvistiskus sarežģījumus, šajās valstīs nav nekādas atšķirtspējas.

Otrs jauninājums, kas iezīmē šī gada judikatūru šajā nozarē, attiecas uz Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta h) apakšpunktā ietvertās atsauces uz Parīzes konvencijas<sup>23</sup> 6.ter pantā paredzētajiem absolūtajiem reģistrācijas atteikuma pamatojumiem piemērošanu. 2008. gada 28. februāra sprie-

<sup>22</sup> Padomes 1993. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV 1994, L 11, 1. lpp.).

<sup>23</sup> 1883. gada 20. marta Parīzes Konvencija par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas ir pārskatīta un grozīta (Apvienoto Nāciju līgumu Krājums, 828. sējums, Nr. 11847, 108. lpp.).

dumā lietā T-215/06 *American Clothing Associates/ITSB* (kļavas lapas attēlojums) (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā), kas tika pieņemts, pamatojoties uz prasības pieteikumu, kuru iesniedza uzņēmums, kuram lekšējā tirgus saskaņošanas birojs (preču zīmes, paraugi un modeļi) (turpmāk tekstā – “ITSB”) bija atteicis apzīmējuma, kurš galvenokārt sastāv no kļavas lapas, reģistrāciju, pamatojoties uz to, ka kļavas lapa ir atrodamā Kanādas karogā, Pirmās instances tiesa nolēma, ka, pamatojoties uz atšķirību, kāda šīs konvencijas 6.ter panta a) punktā ir noteikta starp “ražošanas vai tirdzniecības preču zīmi” un “pakalpojumu preču zīmi”, saskaņā ar kuru ir aizliegts reģistrēt karogus un citus valsts simbolus, neattiecas uz “pakalpojumu preču zīmi”. Ja Kopienu likumdevēja mērķis būtu bijis paplašināt šo aizliegumu attiecībā uz pakalpojumu preču zīmēm, tas nebūtu veicis vienīgi atsauci uz Parīzes konvencijas 6.ter pantu, bet būtu šo aizliegumu minējis pašā Regulas Nr. 40/94 7. panta tekstā. Turklāt Pirmās instances tiesa noteica, ka atšķirībā no tā, kas ir paredzēts kombinētas preču zīmes atšķirtspējas izvērtējumam, piemērojot Parīzes konvencijas 6.ter pantu, jāņem vērā katrs minētās preču zīmes elements un pietiek, ja viens no tiem ir uzskatāms par valsts simbolu vai tā imitāciju, lai tiktu kavēta attiecīgās preču zīmes reģistrācija, neatkarīgi no tās kopējā iespaids. Visbeidzot, Parīzes konvencijas 6.ter panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošana nav pakļauta nosacījumam, ka jāpastāv sabiedrības maldināšanas iespējai attiecībā uz ar reģistrācijai pieteikto preču zīmi apzīmēto preču izcelsmi vai attiecībā uz saikni starp šīs preču zīmes īpašnieku un valsti, kuras simbols minētajā preču zīmē ir iekļauts.

2008. gada 9. jūlija spriedumā lietā T-302/06 *Hartmann/ITSB* (“E”) (Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa sniedza būtisku precizējumu attiecībā uz judikatūru, saskaņā ar kuru ITSB var savu vērtējumu pamatot ar faktiem, kuri radušies no praktiskās pieredzes, kas vispārīgi iegūta no plaša patēriņa preču tirdzniecības, bez pienākuma iesniegt šādas pieredzes piemērus. Pirmās instances tiesa nolēma, ka, tā kā preces, uz kurām attiecas preču zīme, kuras reģistrācija tiek pieprasīta, ITSB instances definējušas kā tādas, kas nav paredzētas plašam patēriņam, bet gan specializētai sabiedrības daļai, nevar piekrist, ka šīs instances pamato savu vērtējumu ar konkrētiem faktiem, kurus ikviens var zināt.

Vairāki spriedumi ļāva Pirmās instances tiesai precizēt saikni, kādai ir jābūt starp preču zīmi un precēm vai pakalpojumiem, kuriem tā ir paredzēta, lai tā varētu tikt uzskatīta par aprakstošu, proti, 2008. gada 2. aprīļa spriedums lietā T-181/07 *Eurocopter/ITSB* (“STEADYCONTROL”) (Krājumā nav publicēts), 2008. gada 24. septembra spriedums lietā T-248/05 *HUP Usługi Polska/ITSB – Manpower* (“I.T.@MANPOWER”) (Krājumā nav publicēts, apelācijas stadijā), 2008. gada 15. oktobra spriedums lietā T-230/06 *REWE-Zentral/ITSB* (“Port Louis”) (Krājumā nav publicēts), 2008. gada 25. novembra spriedums lietā T-325/07 *CFCMCEE/ITSB* (“SURFCARD”) (Krājumā nav publicēts) un 2008. gada 2. decembra spriedums lietā T-67/07 *Ford Motor/ITSB* (“FUN”) (Krājumā vēl nav publicēts). Īpaši šajā pēdējā spriedumā Pirmās instances tiesa pretēji tam, ko ir nolēmusi apelācijas palāta, secināja, ka saistība starp, pirmkārt, vārda “fun” nozīmi un motorizētiem sauszemes transportlīdzekļiem, kā arī, otrkārt, starp to detaļām un sastāvdaļām nav pietiekami tieša un konkrēta, lai preču zīmes reģistrācija varētu tikt atteikta.

Visbeidzot, 2008. gada 12. marta spriedumā lietā T-341/06 *Compagnie générale de diététique/ITSB* (“GARUM”) (Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa precizēja, ka preču zīmes atšķirtspējas vērtējumā jāatsaucas uz konkrētu un pašreizēju tirgus pieredzi vai vismaz uz tādu pieredzi, kas ir ļoti iespējama un pietiekami tuva laika ziņā. Turpretī principā nepietiek ar iespējamu, pat hipotētisku novērtējumu, kam nav nekādas saistības ar konkrētiem un pārbaudāmiem apstākļiem.

## 2. Relatīvs reģistrācijas atteikuma pamatojums

Strīds starp Čehijas sabiedrību *Budějovický Budvar* un Amerikas sabiedrību *Anheuser-Busch*, tāpat kā 2007. gadā, lika Pirmās instances tiesai 2008. gada 16. decembra spriedumā apvienotajās lietās T-225/06, T-255/06, T-257/06 un T-309/06 *Budějovický Budvar/ITSB – Anheuser-Busch* ("BUD") (Krājumā vēl nav publicēts) interpretēt Regulas Nr. 40/94 8. panta 4. punktu, ar kuru ir ļauts celt iebildumus pret Kopienas preču zīmes reģistrāciju, pamatojoties uz apzīmējumu, kas ir agrāks par preču zīmi. Vispirms Pirmās instances tiesa norādīja, ka ITSB ir jāņem vērā agrāk aizsargātās tiesības dalībvalstīs bez tiesībām apšaubīt to kvalifikāciju. Tā kā Austrijā un Francijā piešķirtā aizsardzība cilmes vietas nosaukumam "bud" saskaņā ar šo valstu tiesībām ir spēkā esoša, ITSB ir jāņem vērā šīs aizsardzības sekas. Pirmās instances tiesa arī konstatēja, ka ITSB tā vietā, lai pēc analogijas piemērotu Regulas Nr. 40/94 43. pantu un liktu *Budějovický Budvar* pierādīt nosaukuma "bud" "faktisku" izmantošanu, bija jāpārbauda, vai attiecīgie apzīmējumi tika izmantoti komercdarbības, kas vērsta uz ekonomiska labuma gūšanu, kontekstā, nevis privātajā sfērā, turklāt neatkarīgi no šīs izmantošanas konkrētās teritorijas. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Čehijas sabiedrība ir pierādījusi, ka attiecīgie apzīmējumi ir izmantoti komercdarbībā. Turklāt Pirmās instances tiesa secināja, ka ITSB ir pieļāvis kļūdu, neņemot vērā visus būtiskos faktiskos un juridiskos apstākļus, lai noteiktu, vai attiecīgās valsts tiesības ļauj *Budějovický Budvar* aizliegt jaunākas preču zīmes izmantošanu.

Viens no citiem būtiskiem jauninājumiem 2008. gada judikatūrā attiecībā uz šo jomu skar jautājumu par preču un/vai pakalpojumu, uz kuriem attiecas agrāka preču zīme un reģistrācijai pieteiktā preču zīme, līdzību, lai izvērtētu, vai pastāv sajaukšanas iespēja. 2008. gada 18. jūnija spriedumā lietā T-175/06 *Coca-Cola/ITSB – San Polo* ("MEZZOPANE") (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa vispirms konstatēja, ka starp vīnu un alu pastāv tikai vāja līdzība. Kaut arī vīns un alus zināmā mērā var apmierināt vienu un to pašu vajadzību, proti, baudīt dzērienu ēšanas laikā vai kā aperitīvu, attiecīgais patērētājs tos uztver kā dažādas preces. Turklāt nav neviena apstākļa, kas ļautu secināt, ka personai, kas iegādāsies vienu no šīm precēm, nāktos iegādāties arī otru un ka tādējādi tās viena otru papildinātu. Turpretī, lai gan jāņem vērā cenu atšķirības, tomēr vīns un alus zināmā mērā ir konkurējošas preces.

2008. gada 4. novembra spriedumā lietā T-161/07 *Group Lottuss/ITSB – Ugly* ("COYOTE UGLY") (Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa konstatēja, ka pastāv ievērojams papildinošs raksturs starp "alu", no vienas puses, un "kokteiļbāra pakalpojumiem", kā arī "izklaides pakalpojumiem, diskotēku, naktsklubu pakalpojumiem", no otras puses. Alus tiek lietots, lai dzesētu slāpes vai baudai, savukārt pakalpojumi, kas saistīti ar šo darbību, nozīmē sagatavot un pasniegt alkoholiskos dzērienus vietā, kur cilvēki sanāk, lai izklaidētos. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka ITSB līdz ar to varēja pamatoti secināt, ka starp šīm precēm un pakalpojumiem pastāv nenozīmīga līdzība. Citādi ir attiecībā uz līdzību starp alu un "kultūras aktivitātēm", jo tām ar alu ir krietni mazāka papildinoša rakstura saikne nekā iepriekš minētajiem pakalpojumiem.

Papildinošais raksturs starp precēm un pakalpojumiem bija arī divu citu spriedumu priekšmets, kuri tika pieņemti spēkā neesamības atzīšanas procesa ietvaros. 2008. gada 24. septembra spriedumā lietā T-116/06 *Oakley/ITSB – Venticinque* ("O STORE") (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa noteica, ka attiecības starp pakalpojumiem, kuri ir sniegti noteiktu apģērbu mazumtirdzniecībā, un pašiem apģērbiem raksturo cieša saikne, jo pre-

ces ir vajadzīgas vai būtiskas minēto pakalpojumu sniegšanai. Pakalpojumi tiek sniegti, lai pārdotu minētās preces, un ar mazumtirdzniecību ir jāsaprot jebkādas uzņēmēja darbības tirdzniecības darījuma noslēgšanas veicināšanai. Turpretī šāda saikne nepastāv, ja tirdzniecības pakalpojumi, uz kuriem attiecas preču zīme, attiecas uz aksesuāriem, savukārt otra preču zīme attiecas uz apģērbiem un ādas izstrādājumiem.

2008. gada 12. novembra spriedumā lietā T-242/07 *Weiler/ITSB – IQNet Association – The International Certification Network (“Q2WEB”)* (Krājumā nav publicēts), lai pamatotu secinājumu, ka attiecīgās preces un pakalpojumi, uz kuriem attiecas preču zīme “Q2WEB”, var visi tikt izmantoti un/vai sniegti saistītā vai secīgā veidā, lai patērētājiem sniegtu attiecīgos pakalpojumus, uz kuriem attiecas preču zīme “QWEB Certified Site”, Pirmās instances tiesa norādīja, ka telekomunikāciju pakalpojumu, īpaši tādu telekomunikāciju pakalpojumu, kas tiek sniegti, izmantojot Internetu, sniedzēji, uz kuriem attiecas preču zīme “QWEB Certified Site”, saviem klientiem piegādā arī programmatūru, kā arī šīs programmatūras apkalpes un atjaunošanas pakalpojumus, kas līdz ar to ir svarīgi sniegto telekomunikāciju pakalpojumu izmantošanai, un ka šāda programmatūra un pakalpojumi ir daļa no precēm un pakalpojumiem, uz kuriem attiecas preču zīme “Q2WEB”.

Šī gada judikatūrā cita starpā ir jauninājumi attiecībā uz konfliktējošu apzīmējumu konceptuālo salīdzinājumu *inter partes* procesa ietvaros. Pasludinot spriedumu par līdzību starp vārdiskiem apzīmējumiem *EL TIEMPO* un *TELETIEMPO*, Pirmās instances tiesa 2008. gada 22. aprīļa spriedumā lietā T-233/06 *Casa Editorial el Tiempo/ITSB – Instituto Nacional de Meteorología (“EL TIEMPO”)* (Krājumā nav publicēts) nosprieda, ka nekas attiecīgo preču un pakalpojumu apraksta formulējumā neļauj uzskatīt, ka vārds “tiempo” būtu noteikti jāinterpretē, ņemot vērā tā hronoloģisko nozīmi attiecībā uz reģistrācijai pieteikto preču zīmi un, ņemot vērā tā klimatoloģisko nozīmi – attiecībā uz agrākām preču zīmēm.

Turklāt, kā izriet no 2008. gada 2. decembra sprieduma lietā T-212/07 *Harman International Industries/ITSB – Becker (“Barbara Becker”)* (Krājumā vēl nav publicēts), Pirmās instances tiesa nolēma, ka gadījumā, ja vārdiska preču zīme sastāv no diviem elementiem, no kuriem viens ir vienīgais elements, no kura sastāv cita vārdiska preču zīme, lai atzītu, ka pastāv sajaukšanas iespēja, nav nepieciešams, lai konfliktējošajām preču zīmēm kopīgais elements būtu kombinētās preču zīmes radītā kopējā iespaida dominējošais elements. Ja tiktu izvirzīts šāds nosacījums, lai arī kopīgajam elementam ir atšķirīga autonoma pozīcija kombinētajā preču zīmē, agrākās preču zīmes īpašniekam tiktu liegtas ekskluzīvās tiesības, ko piešķirusi šī preču zīme.

Visbeidzot, Pirmās instances tiesa norādīja, kāds ir vidējais patērētāja uzmanības līmenis, pērkot lētas mēbeles. Tā kā šāds patērētājs rikojas, pamatojoties uz vairākiem funkcionāliem un estētiskiem apsvērumiem, lai radītu harmoniju ar citām mēbelēm, kuras jau ir viņa rīcībā, Pirmās instances tiesa 2008. gada 16. janvāra spriedumā lietā T-112/06 *Inter-IKEA/ITSB – Waibel (“idea”)* (Krājumā nav publicēts) nosprieda, ka, ja pati pirkšanas darbība šaurā nozīmē attiecībā uz noteiktām mēbeļu vienībām var tikt veikta ātri, salīdzināšanas un pārdomu process, kas tiek veikts pirms izvēles izdarīšanas, prasa paaugstināta līmeņa uzmanību.

### 3. Formas un procesuālie jautājumi

#### a) Pierādījumi par agrākas preču zīmes faktiski izmantošanu

2008. gada 10. septembra spriedumā lietā T-325/06 *Boston Scientific/ITSB – Terumo* ("CAPIO") (Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa nolēma, ka preču, uz kurām attiecas agrāka preču zīme, tirdzniecības sarakstā, kuru ITSB iesniedzis šīs preču zīmes īpašnieks, ietverto skaitļu pierādījuma spēks var tikt noteikts arī ar citiem līdzekļiem, nevis tikai ar notariālu aktu vai Regulas Nr. 40/94 76. panta 1. punktā un Regulas (EK) Nr. 2868/95<sup>24</sup> 22. noteikumā paredzēto rakstveida paziņojumu. Fakts, ka noteikti rēķinu elementi atbilst šiem sarakstā ietvertajiem tirdzniecības rādītājiem, apliecina to atbilstību un ticamību. Turklāt rēķina izrakstīšana pierāda, ka agrāka preču zīme ir tikusi izmantota publiski un ārēji, nevis tikai uzņēmuma, kam pieder preču zīme, iekšienē vai tam piederošā vai tā kontrolē esošā izplatīšanas tīklā.

2008. gada 26. novembra spriedumā lietā T-100/06 *Rajani/ITSB – Artoz-Papier* ("ATOZ") (Krājumā nav publicēts) Pirmās instances tiesa pētīja jautājumu par datumu, kurš ir jāņem vērā saistībā ar *dies a quo*, lai aprēķinātu piecu gadu laika posmu, kurā nevar likt pierādīt agrākas preču zīmes izmantošanu, ja šīs preču zīmes starptautiskas reģistrācijas pieteikums noteiktā datumā ir iesniegts Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijā (*OMPI*), bet tās aizsardzība dalībvalstī ir piešķirta vēlākā datumā. Pēc tam, kad Pirmās instances tiesa konstatēja, ka šis jautājums ir jāizskata atbilstoši attiecīgajām valsts tiesībām, tā nosprieda, ka, ja, piemērojot šīs tiesības, aizsardzība ir tikusi liegta pirms preču zīmes starptautiskas reģistrācijas, bet tikusi atļauta vēlāk, jāuzskata, ka reģistrācija ir notikusi dienā, kad *OMPI* saņēmusi galīgo paziņojumu par aizsardzības piešķiršanu.

#### b) Funkcionālā turpinātība

Tiesas 2007. gada 13. marta spriedumā lietā *ITSB/Kaul*<sup>25</sup> noteiktos principus Pirmās instances tiesa piemēroja 2008. gada 17. jūnija spriedumā lietā T-420/03 *El Corte Inglés/ITSB – Abril Sánchez un Ricote Saugar* ("BOOMERANG<sup>TV</sup>") (Krājumā vēl nav publicēts) precizējot, ka, kaut arī Apelāciju padomei nebija pienākuma ņemt vērā faktus un pierādījumus, kas tai bija iesniegti pirmo reizi, tai tomēr ir jāpārbauda, vai, atsakoties šo informāciju ņemt vērā, tā nav pārkāpusi Regulas Nr. 40/94 74. panta 2. punktu, uzskatot, ka tai nav nekādas rīcības brīvības. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka attiecīgie fakti un pierādījumi ir tikai viens no apstākļiem, kurus ITSB var ņemt vērā, īstenojot tam piešķirto rīcības brīvību. Tā kā Apelāciju padome ir pamatojusies uz to, ka prasītājam bija iespēja attiecīgos dokumentus sniegt lebildumu nodaļā, tā netieši uzskatīja, ka attiecīgie apstākļi neļauj tos ņemt vērā. Tādējādi Apelāciju padome uzskatīja, ka nevis prasītājas pirmo reizi iesniegtie dokumenti principā ir nepieņemami, bet ka tā savu lēmumu šajā jautājumā ir pamatojusi.

<sup>24</sup> Komisijas 1995. gada 13. decembra Regula (EK) Nr. 2868/95, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV L 303, 1. lpp.).

<sup>25</sup> C-29/05 P, Krājums, I-2213. lpp.

### c) Interese celt prasību un spēkā neesamības atzīšanas procesi

2008. gada 8. jūlija spriedumā lietā T-160/07 *Lancôme/ITSB – CMS Hasche Sigle* ("COLOR EDITION") (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) Pirmās instances tiesa nolēma, ka no Regulas Nr. 40/94 55. panta 1. punkta sistēmas izriet, ka likumdevējs ir iecerējis atļaut visām fiziskām vai juridiskām personām vai grupām, kas var savā vārdā iesniegt prasību tiesā, iesniegt pieteikumus par spēkā neesamības atzīšanu, kas pamatoti ar absolūtiem spēkā neesamības iemesliem, bez nepieciešamības pierādīt intereses celt prasību pastāvēšanu, kamēr attiecībā uz tādiem pieteikumiem par spēkā neesamības atzīšanu, kuri pamatoti ar relatīviem spēkā neesamības iemesliem, likumdevējs ir skaidri ierobežojis to personu loku, kuras var iesniegt pieteikumus par spēkā neesamības atzīšanu, paredzot šīs tiesības preču zīmju īpašniekiem vai agrāku tiesību īpašniekiem, kā arī licences ieguvējiem.

### d) Apelāciju padomes pienākumi

Pamatojoties uz pastāvīgo judikatūru par pienākumu sniegt pamatojumu <sup>26</sup>, Pirmās instances tiesa 2008. gada 9. jūlija spriedumā lietā T-304/06 *Reber/ITSB – Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli* ("Mozart") (Krājumā vēl nav publicēts) apstiprināja, ka Apelācijas padomei parasti nav pienākuma sniegt savā lēmumā īpašu atbildi uz katru argumentu par paša ITSB instanču vai valsts iestāžu un tiesu lēmumu esamību citās līdzīgās lietās, kas iekļaujas noteiktā kontekstā, ja lēmuma, ko Apelācijas padome ir pieņēmusi konkrētā lietā, pamatojums vismaz netieši, bet skaidri un nepārprotami atklāj iemeslus, kuru dēļ šiem citiem lēmumiem nav nozīmes vai tie netiek ņemti vērā tās vērtējumā.

Iepriekš minētajā spriedumā lietā "COYOTE UGLY" Pirmās instances tiesa nolēma, ka, ja Apelācijas padomei, atklājot kaut daļēju līdzību starp attiecīgajām precēm un pakalpojumiem iebildumu procesa ietvaros, ir tiesības pēc savas ierosmes sadalīt pakalpojumus, uz kuriem attiecas reģistrācijai pieteiktā preču zīme, precīzi norādot iedaļas, kas atbilst agrākai preču zīmei, tas tomēr nav tās pienākums.

### Augu šķirņu aizsardzība

Ar Regulu (EK) Nr. 2100/94 <sup>27</sup> tika ieviesta Kopienas augu šķirņu aizsardzība, kas ļāva augu veidiem piešķirt rūpnieciskā īpašuma tiesības, kas ir spēkā visā Kopienas teritorijā. Šī Kopienas režīma īstenošanu un piemērošanu nodrošina Kopienas Augu šķirņu birojs (turpmāk tekstā – "KAŠB"), kas ir Kopienas decentralizēta aģentūra, kuras juridiskā adrese ir Anžerā (Francija) un kas darbojas kopš 1995. gada 27. aprīļa. KAŠB ietvaros ir nodibināta Apelāciju padome, kas var lemt par sūdzībām, kuras ir iesniegtas par noteikta veida KAŠB pieņemtiem lēmumiem.

<sup>26</sup> Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija, Recueil*, I-123. lpp., un 2007. gada 8. februāra spriedums lietā C-3/06 P *Groupe Danone/Komisija*, Krājums, I-1331. lpp.

<sup>27</sup> Padomes 1994. gada 27. jūlija Regula (EK) Nr. 2100/94 par Kopienas augu šķirņu aizsardzību (OV L 227, 1. lpp.).

Saskaņā ar minētās regulas 73. pantu KAŠB Apelāciju padomes lēmumus var pārsūdzēt Kopienu tiesā.

2008. gadā Pirmās instances tiesa pieņēma pirmos divus spriedumus par KAŠB Apelāciju padomes pieņemtajiem lēmumiem. Pēc tam, kad 2008. gada 31. janvāra spriedumā T-95/06 *Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana/KAŠB – Nador Cott Protection* ("Nadorcott") (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesai bija izdevība lemt galvenokārt par prasības pieņemamību, tā 2008. gada 19. novembra spriedumā lietā T-187/06 *Schröder/KAŠB ("SUMCOL 01")* (Krājumā vēl nav publicēts) noteica tiesas kontroles apjomu, kuru tā var veikt šajā jomā. Šajā sakarā tā atgādināja, ka brīdī, kad Kopienu tiesa lemj par Kopienu administratīvās iestādes lēmumiem, kuri ir pieņemti, pamatojoties uz sarežģītiem tehniskiem vērtējumiem, tā principā veic ierobežotu kontroli un ar savu faktisko apstākļu vērtējumu neaizstāj minētās iestādes vērtējumu, tomēr neatturoties no pārbaudes veikšanas par administrācijas veiktās tehnisko datu interpretācijas pārbaudes. Šādu pieeju var attiecināt uz gadījumiem, kuros administratīvs lēmums ir sarežģītu vērtējumu rezultāts, kas ietilpst citās zinātniskās jomās, tādās kā, piemēram, botānika vai ģenētika. Šajā gadījumā augu šķirnes atšķirtspējas novērtēšana, ņemot vērā Regulas Nr. 2100/94 7. panta 1. punktā norādītos kritērijus, ir zinātniski un tehniski sarežģīta, un tas var pamatot tiesas kontroles apjoma ierobežošanu. Šajos kritērijos noteikts, ka ir jāpārbauda, vai reģistrācijai pieteiktā augu šķirne nepārprotami atšķiras no jebkuras citas šķirnes, salīdzinot ar izteiktajām īpašībām, kas iegūtas no konkrētā genotipa vai genotipu kombinācijas. Turpretī citas plaši pazīstamas šķirnes esamības novērtēšana, ņemot vērā minētās regulas 7. panta 2. punktā norādītos kritērijus, neprasa īpašu ekspertīzi vai tehniskās zināšanas un nav tik sarežģīta, lai būtu pamatota tiesas kontroles apjoma ierobežošana. Faktiski šie kritēriji vienīgi prasa, lai tiktu pārbaudīts, piemēram, vai pieteiktās šķirnes aizsardzības pieteikuma iesniegšanas datumā cita šķirne ir bijusi augu šķirņu aizsardzības objekts vai bijusi reģistrēta oficiālajā augu šķirņu reģistrā.

### *Piekļuve dokumentiem*

2008. gada 9. septembra spriedumā lietā T-403/05 *MyTravel/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) Pirmās instances tiesa precizēja Regulā (EK) Nr. 1049/2001<sup>28</sup> noteikto tiesību uz piekļuvi dokumentiem apjomu attiecībā uz vairākiem dokumentiem, kas atradās Komisijas lietas materiālos saistībā ar koncentrācijas saderības ar kopējo tirgu izvērtēšanu, kā arī dokumentiem, kurus Komisijas dienesti bija izstrādājuši pēc tam, kad Pirmās instances tiesa bija atcēlusi vienu no tās lēmumiem.

Šis spriedums attiecās uz koncentrāciju starp uzņēmumiem *Airtours* un *First Choice*, kuru Komisija bija atzinusi par nesaderīgu ar kopējo tirgu. Tā kā ar 2002. gada 6. jūnija spriedumu lietā T-342/99 *Airtours/Komisija* (*Recueil*, II-2585. lpp.) Pirmās instances tiesa bija atcēlusi šo lēmumu, Komisija izveidoja darba grupu, apvienojot "Konkurences" ģenerāldirektorāta (ĢD) un juridiskā dienesta ierēdņus, lai izvērtētu, vai par Pirmās instances tiesas spriedumu būtu piemēroti iesniegt apelācijas sūdzību, un lai novērtētu šāda soļa sekas uz procedūrām, kas ir piemērojamas koncentrāciju kontroles vai citās jomās. *MyTravel*, kas pārņēma *Airtours* tiesības,

<sup>28</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

vērsās pie Komisijas, lai saņemtu piekļuvi divu veidu dokumentiem – pirmkārt, dokumentiem par ziņojuma sagatavošanu un darba grupas ziņojumam un, otrkārt, dokumentiem, kas atrodas lietās *Airtours/First Choice* materiālos un ar kuriem šis ziņojums tika pamatots. Komisija atteica piekļuvi lielākajai daļai šo dokumentu, pamatojoties uz trim no Regulā Nr. 1049/2001 norādītajiem izņēmumiem.

Pirmkārt, attiecībā uz izņēmumu saistībā ar lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzību Pirmās instances tiesa norādīja, ka darba grupas izstrādātais ziņojums skaidri ietilpst Komisijas administratīvajās, nevis likumdošanas funkcijās. Tādēļ sabiedrības interesei iepazīties ar dokumentu atbilstoši pārskatāmības principam attiecībā uz dokumentu, kas attiecas uz administratīvu procesu par konkurences tiesību normu piemērošanu, nav tāda pati nozīme kā dokumentam, kas attiecas uz likumdošanas procesu. Atzīmējot, ka ziņojuma izpaušana sabiedrībai varētu radīt risku atklāt Komisijas ierēdņu, iespējams, kritisko viedokli un ļautu ziņojuma saturu salīdzināt ar galīgo Komisijas lēmumu, Pirmās instances tiesa secināja, ka Komisija pamatoti ir liegusi piekļuvi, uzskatot, ka tā izpaušana sabiedrībai būtiski kaitētu kāda tās locekļa iespējai paust brīvu un pilnīgu savu dienestu viedokli. Turklāt Pirmās instances tiesa attiecībā uz iekšējiem dokumentiem, kas skar koncentrācijas darbību *Airtours-First Choice*, uzskatīja, ka Komisija pamatoti ir apgalvojusi, ka šo dokumentu izpaušana varētu mazināt tās dienestu spēju izteikt savu viedokli un būtiski kaitētu tās lēmumu pieņemšanas procesam koncentrāciju kontroles jomā, jo tie varētu norādīt uz Komisijas dienestu viedokli, kas varbūt nav izteikts lēmuma gala redakcijā. Šāda izpaušana veicinātu pašcenzūru un kaitētu brīvai un pilnīgai starpdienestu komunikācijai. Turklāt šis risks ir saprātīgi paredzams, jo ir iespējams, ka šie dokumenti var tikt izmantoti, lai ietekmētu Komisijas dienestu nostāju, kurai ir jābūt brīvai un neatkarīgai no jebkāda ārēja spiediena.

Otrkārt, attiecībā uz izņēmumu saistībā ar tiesvedības un juridisku atzinumu aizsardzību, kurš, kā prasītājs uzskatīja, tam nav piemērojams attiecībā uz piezīmēm, kuras juridiskais dienests sagatavojis, atbildot "Konkurences" ĢD, izvērtējot *Airtours* lēmumu, Pirmās instances tiesa norādīja, ka minēto piezīmju izpaušana varētu nākotnē likt juridiskajam dienestam pārliecināties, ka tas izrāda atturību un piesardzību, lai neietekmētu Komisijas lemtspēju jomās, kurās tā ir iesaistīta administratīvā statusā. Tā piebilda, ka šo atzinumu izpaušana varētu radīt delikātu situāciju Komisijai, kad tās juridiskais dienests varētu būt spiests Pirmās instances tiesā aizstāvēt nostāju, kas nav bijusi tā pati nostāja, ko tas ir paudis iekšējā procesā. Šāda pretruna var būtiski ietekmēt gan juridiskā dienesta viedokļa brīvību, gan tā iespēju Koptienus tiesā vienlīdzīgi ar citiem lietās dalībnieku juridiskajiem pārstāvjiem efektīvi aizstāvēt Komisijas galīgo nostāju.

Tomēr, treškārt, attiecībā uz izņēmumu saistībā ar pārbaūžu, izmeklēšanas un revīzijas darbību aizsardzību Pirmās instances tiesa pēc tam, kad bija konstatējusi, ka attiecībā uz vienu no pieprasītajiem dokumentiem Komisijas lēmumā bija ietverti vienīgi vispārēji apsvērumi, kas neļauj saprast, kā var tikt apdraudētas pārbaudes, izmeklēšanas un revīzijas darbības, atcēla minēto lēmumu tiktāl, ciktāl ar to tika atteikta piekļuve šim dokumentam.

Pirmās instances tiesa 2008. gada 18. decembra spriedumā lietā T-144/05 *Muñiz/Komisija* (Krājuma nav publicēts) apskatīja arī jautājumu par izņēmuma saistībā ar lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzību piemērošanu attiecībā uz prasību piekļūt sagatavojošiem dokumentiem, kurus darba grupa ir iesniegusi nomenklatūras komitejā, kas tiek iesaistīta Komisijas pasākumu attiecībā uz preču klasifikāciju īstenošanas likumdošanas procesā, ja attiecīgās preces

klasifikācija varētu radīt grūtības. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, ja lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzība pret ārēju spiedienu var radīt likumīgu pamatu, lai tiktu ierobežota piekļuve dokumentiem, šāda spiediena īstenošanās tomēr ir pārlicinoši jānovērtē un ir jāpierāda risks, ka lēmums par klasifikāciju varētu tikt būtiski ietekmēts, paredzamība. Turklāt, ja ir pamats ņemt vērā Komisijas rūpes aizsargāt personāla un ekspertu spējas brīvi paust savu viedokli, tomēr ir jānovērtē, vai šīs bažas ir objektīvi pamatotas. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šajā gadījumā tā tas nav, jo Komisija nebija sniegusi nevienu pierādījumu savu apgalvojumu pamatojumam, un tādēļ apstrīdētais lēmums tika atcelts.

Izņēmums saistībā ar komerciālo interešu aizsardzību tika apskatīts 2008. gada 30. janvāra spriedumā T-380/04 *Terezakis/Komisija* (Krājumā nav publicēts). Komisija atteica piešķirt prasītājam piekļuvi līgumam, kas bija noslēgts starp *Athens International Airport* un konsorcijs *Hochtief* par jaunas Atēnu lidostas celtniecību Spatā, pamatojoties uz to, ka tā izpaušana varētu radīt būtisku kaitējumu līguma dalībnieku komerciālajām interesēm. Pirmās instances tiesa norādīja, ka šādā dokumentā var būt ietverta konfidenciāla informācija gan par attiecīgajām sabiedrībām, gan to darījumiem un ka principā precīzi uzņēmuma izmaksu struktūras elementi ir uzskatāmi par komercnoslēpumu, kura izpaušana trešām personām var apdraudēt šī uzņēmuma komerciālās intereses. Kaut arī vairākās līguma rindkopās ir ietverta informācija par līgumslēdzējiem un to komerciālajām attiecībām, Komisijas veiktā pārbaude neļāva konkrēti izvērtēt, vai norādītais izņēmums patiešām attiecas uz visu līgumā ietverto informāciju. Tā kā nešķiet, ka Komisijai nebūtu iespējams norādīt iemeslus, kas pamatotu konfidencialitāti attiecībā uz visu līgumu, neizpaužot tā saturu un neatņemot izņēmumam tā būtisko mērķi, un tā kā Pirmās instances tiesas vērtējumam nav jāaizstāj Komisijas vērtējums, tā atcēla apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl ar to tika liegta vismaz daļēja piekļuve līgumam.

Pirmās instances tiesas 2008. gada 10. septembra spriedumā lietā T-42/05 *Williams/Komisija* (Krājumā nav publicēts) bija radies jautājums, vai lēmums, ar kuru daļēji tiek liegta piekļuve vairākiem dokumentiem, kuri ir identificēti, var tikt interpretēts tādējādi, ka ar to netieši tiek liegta pieeja citiem noteikta veida dokumentiem, piemēram, memorandiem un elektroniskā pasta vēstulēm, kuras ir tikušas nosūtītas, veicot sagatavošanās darbus Direktīvas 2001/18/EK<sup>29</sup> par ģenētiski modificētiem organismiem pieņemšanai, kuri nav identificēti, bet kuri arī ir minēti lūgumā par piekļuvi dokumentiem. Pirmās instances tiesas rīcību šajā sakarā var iedalīt trīs posmos. Vispirms tā konstatēja, ka Komisijas rīcībā ir ievērojams skaits sagatavojošu dokumentu papildus tiem, kuri ir minēti apstrīdētajā lēmumā, un ka, nepastāvot Komisijas paziņojumam šajā sakarā, nav iemesla uzskatīt, ka attiecīgie dokumenti nepastāv. Pēc tam Pirmās instances tiesa pārbaudīja, vai lūgums piekļūt dokumentiem bija pietiekami precīzs, lai Komisija varētu saprast, ka uz to attiecas šie dokumenti. Izpētot lietas apstākļus, Pirmās instances tiesa atzina, ka šajā gadījumā tā tas ir, un no tā secināja, ka fakts, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav noteikusi visus iekšējos dokumentus, kas attiecas uz Direktīvas 2001/18 pieņemšanu, saskaņā ar Regulas Nr. 1049/2001 8. pantu ir pielīdzināms netiešam piekļuves atteikumam, par kuru var tikt iesniegts prasības pieteikums Pirmās instances tiesā. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa pētīja, vai apstākļi, ka apstrīdētajā lēmumā nebija paredzēta minēto dokumentu izpaušana, var tikt pamatots ar īpašiem lietas apstākļiem, īpaši ar to, ka lūgums par piekļuvi dokumentiem šajā gadījumā ir plašs un neprecīzs. Atgādinot, ka iestādes iespēja līdzsvarot publiskas pieejas dokumentiem intereses ar no tā izrietošo darba apjomu

<sup>29</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 12. marta Direktīva 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes Direktīvas 90/220/EEK atcelšanu (OV L 106, 1. lpp.).

ir jāpiemēro izņēmuma gadījumos, t.i., vienīgi tad, kad dokumentu konkrēta un individuāla pārbaude tai uzliek nesamērīgu administratīvā darba apjomu, un konstatējot, ka Komisija šo izņēmumu oficiāli nav piemērojusi, Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisija apstrīdētājā lēmumā nav pamatojusi netiešo atteikumu piekļūt neidentificētiem dokumentiem. Šāds atteikums ir uzskatāms par pilnīgu pamatojuma trūkumu, kuru Komisija nevar novērst, pamatojoties uz Kopienu tiesā iesniegtajiem apsvērumiem, un tas attaisno apstrīdētā lēmuma atcelšanu attiecībā uz šo punktu.

### *Kopējā ārējā un drošības politika – Terorisma apkarošana*

2008. gadā Pirmās instances tiesa vēlreiz pasludināja nolēmumus terorisma apkarošanas jomā. Divos spriedumos – 2008. gada 23. oktobra spriedumā lietā T-256/07 *People's Mojahedin Organization of Iran/Padome* (Krājumā vēl nav publicēts, apelācijas stadijā) un 2008. gada 4. decembra spriedumā lietā T-284/08 *People's Mojahedin Organization of Iran/Padome* (Krājumā vēl nav publicēts) viens un tas pats prasītājs 2006. gadā jau bija panācis daļēju prasības apmierināšanu<sup>30</sup>. Pirmajā spriedumā Pirmās instances tiesa precizēja, ka, ja Padomei ir jāizvērtē, vai kādas personas, grupas vai organizācijas līdzekļu iesaldēšana ir vai paliek pamatota, tai vispirms ir jāizvērtē risks, vai šāda pasākuma neesamības gadījumā minētie līdzekļi varētu tikt izmantoti terora aktu finansēšanai vai sagatavošanai. Runājot par Pirmās instances tiesas lomu, plašā Padomei piešķirtā rīcības brīvība nenozīmē, ka tiesai nav jāpārbauda, kā Padome ir interpretējusi atbilstošos faktus. Kopienu tiesai ir jāpārbauda ne vien izvirzīto pierādījumu materiālā precizitāte, ticamība un konsekvence, bet arī, vai šie pierādījumi izveido visu atbilstošo datu kopumu, kas ir jāņem vērā, lai izvērtētu situāciju, un vai šo pierādījumu raksturs ļauj pamatot no tiem izdarītos secinājumus. Tomēr, veicot šo kontroli, tai Padomes veiktais nepieciešamības vērtējums nav jāaizstāj ar savējo. Pirmās instances tiesa turklāt norādīja, ka gadījumā, ja Kopienu iestādei ir plaša rīcības brīvība, kontrolei saistībā ar atsevišķu procesuālo garantiju ievērošanu ir fundamentāla nozīme. Pirmās instances tiesa nolēma, ka pārbaude, vai Padomei ir bijuši pamatoti iemesli turpināt līdzekļu iesaldēšanu, neapšaubāmi ietilpst tādas pārbaudes tiesā robežās, kuru Kopienu tiesa var īstenot tiktāl, ciktāl tā būtībā atbilst acīmredzamas kļūdas vērtējumā pārbaudei.

Pēc tam, kad Pirmās instances tiesa bija veikusi šādu kontroli, tā atcēla vienu no apstrīdētajiem lēmumiem, pamatojoties uz to, ka Padome nav pienācīgi pamatojusi iemeslus, kuru dēļ tā nav ņēmusi vērā Apvienotās Karalistes tiesu varas iestādes *Proscribed Organisations Appeals Commission* (Pārsūdzības komisija aizliegto organizāciju jautājumos, turpmāk tekstā – "POAC") lēmumu, ar kuru tika izdots rīkojums izsvītrot prasītāju no šīs valsts organizāciju, kuras ir iesaistītas terorismā, saraksta. Pirmās instances tiesa atgādināja, ka, nosakot Kopienu pasākumus līdzekļu iesaldēšanai, ir būtiski, lai Padome pārliecinātos, vai nepastāv kompetentas valsts tiesu iestādes lēmumi, kā arī rīcība valsts līmenī, kas veikta šī lēmuma rezultātā. POAC ar savu lēmumu atzina par nepamatotu Apvienotās Karalistes *Home Secretary* (iekšlietu ministrs) vērtējumu, saskaņā ar kuru prasītājs joprojām bija uzskatāms par organizāciju, kas ir iesaistīta terorismā.

Otrajā no minētajiem spriedumiem, kurš, izskatot lietu paātrinātā procesa ietvaros, tika pieņemts jau nākamajā dienā pēc tiesas sēdes, Pirmās instances tiesa, atzīmējot nepieciešamību nodrošināt

<sup>30</sup> Pirmās instances tiesas 2006. gada 12. decembra spriedums lietā T-228/02 *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/Padome*, Krājums, II-4665. lpp. (skat. 2006. gada ziņojumu).

taisnīgu līdzsvaru starptautiskā terorisma apkarošanas prasībām un pamattiesību aizsardzību, nosprieda, ka ierobežojumi, ko Padome piemēroja ieinteresēto personu tiesībām uz aizstāvību, ir jālīdzsvaro ar stingru tiesas neatkarīgu un objektīvu pārbaudi, Kopienu tiesai ir jābūt pilnvarām pārbaudīt līdzekļu iesaldēšanas pasākumu tiesiskumu un pamatotību un tajā nevar celt iebildumus saistībā ar Padomes izmantoto pierādījumu un informācijas noslēpumu vai konfidencialitāti. Pirmās instances tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu, pamatojoties uz to, ka Padomei savu lēmumu par līdzekļu iesaldēšanu nav tiesību pamatot ar kādas dalībvalsts nosūtīto informāciju vai pierādījumiem, kuri iekļauti lietas materiālos, ja šī dalībvalsts nevēlas atļaut šīs informācijas paziņošanu Kopienu tiesai.

### *Privilēģijas un imunitāte*

2008. gada 15. oktobra spriedumā lietā T-345/05 *Mote*/Parlaments (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa lēma par Parlamenta lēmumu par imunitātes atcelšanu vienam no tā locekļiem. Šajā gadījumā pret Apvienotās Karalistes pilsoni *Mote* bija uzsākts kriminālprocess, pamatojoties uz to, ka viņš ir saņēmis valsts pabalstus, pamatojoties uz nepatiesām deklarācijām. Pēc ievēlēšanas Eiropas Parlamentā *Mote* lūdza apturēt notiekošo kriminālprocesu, atsaucoties uz viņa kā Eiropas Parlamenta deputāta privilēģijām un imunitāti. Kompetentā valsts tiesu iestāde pieņēma lēmumu par procesa apturēšanu, uzskatot, ka *Mote* piemērotā atbrīvošana pret drošības naudu ir Eiropas Parlamenta deputāta brīvas pārvietošanās ierobežojums un līdz ar to pretrunā Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienās 8. pantam<sup>31</sup>. Pēc Apvienotās Karalistes lūguma Parlamenta plenārsēdē tika nolemts atcelt *Mote* imunitāti, kurš līdz ar to lūdza Pirmās instances tiesai atcelt šo lēmumu.

Spriedumā Pirmās instances tiesa nolēma, ka no Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienās 10. panta pēdējās daļas, saskaņā ar kuru imunitāte neliedz Eiropas Parlamentam izmantot tiesības atcelt kāda sava deputāta imunitāti, izriet, ka Parlamenta kompetencē ir lemt par pieteikumu par parlamentārieša imunitātes atcelšanu. Turpretī nav nevienas tiesību normas, kurā Parlaments būtu noteikts kā kompetentā iestāde, lai konstatētu Protokola 8. pantā paredzētās privilēģijas esamību. Protokola 8. un 10. pantam turklāt nav vienādas piemērojamības, jo Protokola 10. panta mērķis ir nodrošināt Parlamenta deputātu neatkarību, lai uz viņiem Parlamenta sesiju laikā netiktu izdarīts spiediens, kas izpaužas kā aresta vai tiesvedības piedraudējums, savukārt Protokola 8. panta uzdevums ir aizsargāt Parlamenta deputātus pret tādiem brīvas pārvietošanās ierobežojumiem, kas nav saistīti ar tiesu procesiem. Norādot, ka *Mote* atsaucas vienīgi uz ierobežojumiem, kas ir saistīti ar tiesu procesiem, Pirmās instances tiesa secināja, ka Parlaments, nolemdams atcelt *Mote* imunitāti, neizskatot jautājumu par viņam kā Parlamenta deputātam piešķirto privilēģiju, nav pieļāvis kļūdu tiesību piemērošanā.

<sup>31</sup> 1965. gada 8. aprīļa Protokols par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienās, kas pievienots Līgumam par vienotas Eiropas Kopienu Padomes un vienotas Eiropas Kopienu Komisijas izveidi (OV 1967, 152, 13. lpp.).

## II. Strīdi par zaudējumu atlīdzību

Galvenie šī gada judikatūras jauninājumi šajā jomā skar nosacījumus, kādos var rasties Kopienas atbildība, ja, pirmkārt, iestāde vai Kopienu institūcija ir izpaudusi informāciju par personu un, otrkārt, ja Komisija ir pieļāvusi kļūdas, veicot ekonomisko analīzi lēmuma, ar kuru koncentrācija tiek atzīta par nesaderīgu ar kopējo tirgu, ietvaros.

### *Saistība ar valsts tiesvedību*

2008. gada 8. jūlija spriedumā lietā T-48/05 *Franchet un Byk*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Pirmās instances tiesa interpretēja Regulu (EK) Nr. 1073/1999<sup>32</sup>, kas reglamentē inspekcijas, pārbaudes un citus pasākumus, kurus veic Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (turpmāk tekstā – “OLAF”) darbinieki – iestāde, kura galvenokārt ir atbildīga par tādas iekšējās administratīvās izmeklēšanas veikšanu, kas paredzēta, lai izmeklētu nopietnus nodarījumus, kas varētu tikt uzskatīti par Kopienas ierēdņu un darbinieku pienākumu nepildīšanu, par ko var uzsākt disciplināras un attiecīgos gadījumos – kriminālprocesuālas darbības. Šajā regulā ir noteikts, ka minētā izmeklēšana ir jāveic saskaņā ar Līgumu un, it īpaši, ievērojot cilvēktiesības un pamatbrīvības, kā arī iesaistīto personu tiesības izteikt savus uzskatus par faktiem, kas uz tām attiecas. Šajā gadījumā, tā kā vairākās iekšējās pārbaudēs Eiropas Kopienu Statistikas birojā (*Eurostat*) tika atklāti iespējami pārkāpumi finanšu vadības jomā, OLAF uzsāka izmeklēšanu par līgumiem, kurus *Eurostat* bija noslēdzis ar dažādām sabiedrībām. 2002. un 2003. gadā OLAF Luksemburgas un Francijas tiesu iestādēm nodeva lietu materiālus par izmeklēšanu saistībā ar šiem pārkāpumiem, kuros tika apsūdzēti *Franchet* un *Byk*, kuri attiecīgi bija *Eurostat* bijušais ģenerāldirektors un bijušais direktors. Abas šīs personas Pirmās instances tiesā iesniedza prasību par zaudējumu atlīdzību, norādot, ka, veicot minēto izmeklēšanu, OLAF un Komisija ir pieļāvuši kļūdas.

Pirmās instances tiesa noraidīja Komisijas argumentu, saskaņā ar kuru prasība par zaudējumu atlīdzību ir daļēji priekšlaicīga, jo joprojām notiek valsts tiesu procesi. Procesa Pirmās instances tiesā ietvaros netiek uzdots jautājums par to, vai prasītājiem pārņemtie fakti ir pamatoti vai nē, bet gan ir jāizvērtē veids, kādā OLAF veicis izmeklēšanu, norādot uz *Franchet* un *Byk*, pirms galīgā lēmuma piedēvējot atbildību par publiski konstatētiem pārkāpumiem, kā arī veids, kādā Komisija rīkojusies šīs izmeklēšanas kontekstā. Ja valsts tiesu iestādes neuzskatīs prasītājus par vainīgiem, šis fakts vairs nenovērsīs iespējamo kaitējumu, kas viņiem nodarīts. Līdz ar to, ņemot vērā, ka Pirmās instances tiesai norādītais apgalvotais kaitējums atšķiras no kaitējuma, ko varētu apliecināt prasītāju nevainīguma atzīšana no valsts tiesu iestāžu puses, prasījumi par kaitējuma atlīdzību nevar tikt noraidīti kā priekšlaicīgi.

<sup>32</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. maija Regula (EK) Nr. 1073/1999 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) (OV L 136, 1. lpp.).

### *Normas, ar kuru tiek piešķirtas tiesības indivīdam, pietiekami būtisks pārkāpums*

Attiecībā uz lietas būtību iepriekš minētajā spriedumā lietā *Franchet un Byk*/Komisija Pirmās instances tiesa norādīja, ka *OLAF* pirms attiecīgo lietas materiālu nosūtīšanas Luksemburgas un Francijas tiesu iestādēm vajadzēja par to informēt *Franchet un Byk*, turklāt tiesību normā, kurā noteikts šis pienākums, ir piešķirtas tiesības personām. Ja *OLAF* ir piešķirta rīcības brīvība gadījumos, kad jāsauglabā absolūts noslēpums izmeklēšanas mērķiem, citādi ir attiecībā uz lēmuma par attiecīgo ierēdņu neinformēšanu pieņemšanas apstākļiem. Līdz ar to šī pienākuma sākotnēji sniegt informāciju neievērošana ir uzskatāma par pietiekami būtisku pārkāpumu.

Otrkārt, Pirmās instances tiesa secināja, ka pirms ar prasītājiem saistītās informācijas nodošanas valsts iestādēm nav notikušas konsultācijas ar *OLAF* Uzraudzības komiteju, tādējādi pārkāpjot Regulu Nr. 1073/1999. Šis komitejas mērķis ir aizsargāt personu, par kurām *OLAF* veic izmeklēšanu, tiesības, un konsultēšanās ar to ir beznosacījuma pienākums, līdz ar to *OLAF* ir pieļāvis pietiekami būtisku normas, ar kuru tiek piešķirtas tiesības indivīdam, pārkāpumu.

Treškārt, Pirmās instances tiesa nolēma, ka fakts, ka *OLAF* ir publiski minējis, ka prasītāji ir vainojami kriminālpārkāpumu izdarīšanā – tostarp pieļaujot informācijas noplūdi presē – ir uzskatāms par nevainīguma prezumpcijas principa, izmeklēšanas konfidencialitātes principa un labas administrācijas principa pārkāpumu. Attiecībā uz informācijas noplūdi Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, tā kā Komisija nav iesniegusi nekādus pierādījumus, lai pierādītu, ka tai varētu būt cita izcelsme, *OLAF* ir jāuzskata par vainīgu informācijas noplūdē. Iepriekš minētie principi piešķir tiesības personām, un to pārkāpums, kuru ir pieļāvis *OLAF*, ir pietiekami būtisks, ņemot vērā, ka tam ir pienākums rūpēties, lai šāda informācijas noplūde nenotiktu, un tam nav nekādas rīcības brīvības attiecībā uz šī pienākuma ievērošanu.

Visbeidzot, Pirmās instances tiesa izvērtēja, vai Komisija rīkojusies nelikumīgi, izplatot dažādu informāciju attiecīgās izmeklēšanas ietvaros, tostarp, izplatot paziņojumu preseī, skaidri saistot prasītāju vārdus ar apgalvojumiem saistībā ar *Eurostat* lietu. Atgādinot, ka iestādēm nevar aizliegt informēt sabiedrību par notiekošo izmeklēšanu, Pirmās instances tiesa tomēr uzskatīja, ka šajā gadījumā nevar uzskatīt, ka Komisija to darīja ar visu nepieciešamo diskretumu un rezervētību un, ievērojot taisnīgu līdzsvaru starp *Franchet un Byk* interesēm un iestādes interesēm. Tā kā Komisijai nav nekādas rīcības brīvības attiecībā uz tās pienākumu ievērot nevainīguma prezumpcijas principu, tā ir izdarījusi pietiekami būtisku šī principa pārkāpumu.

Jautājumu par ierēdņa nosaukšanu vārdā iestādes vai Kopienų institūcijas izplatītos dokumentos saistībā ar sliktas pārvaldības gadījumu Pirmās instances tiesa pētīja arī 2008. gada 24. septembra spriedumā lietā T-412/05 *M/Ombuds* (Krājumā nav publicēts). Prasītājs, Komisijas ierēdnis, lūdza atlīdzināt kaitējumu, kurš, kā tas uzskatīja, bija radies, minot viņa vārdu Ombuda lēmumā saistībā ar sūdzību par iespējamu Komisijas dienesta, kuram prasītājs bija piesaistīts, pieļautu sliktu pārvaldību saistībā ar attīrīšanas iekārtas, kurai ir negatīva ietekme uz vidi, celtniecību.

Pirmās instances tiesa norādīja, ka Ombuds var veikt izmeklēšanu vienīgi par iestādēm un Kopienų institūcijām, nevis indivīdiem. Pēc analogijas piemērojot judikatūru, kas izriet no 1999. gada

15. jūnija sprieduma lietā *Ismeri Europa/Revīzijas palāta*<sup>33</sup>, tā tomēr norādīja, ka vēlme efektīvi veikt savu uzdevumu var likt Ombudam izņēmuma gadījumā pilnībā izplatīt konstatētos faktus un līdz ar to minēt arī iesaistītās personas. Īpaši apstākļi, kas rodas no faktu smaguma vai sajaukšanas iespējas, kas var radīt kaitējumu trešo personu interesēm, var ļaut Ombudam tā lēmumos nosaukt vārdā personas, kuras principā nav pakļautas tā kontrolei, ar nosacījumu, ka šīs personas var izmantot tiesības tikt uzklausiņām. Šajā gadījumā Pirmās instances tiesa, pirmkārt, konstatēja, ka prasītāja nosaukšana nebija nedz nepieciešama mērķa, kas izriet no sliktas pārvaldības gadījuma atklāšanas, sasniegšanai, nedz nepieciešama, lai izvairītos no sajaukšanas iespējas ar citiem ierēdņiem, kuriem atklātajā situācijā nebija nekādas atbildības, un, otrkārt, ka pirms lēmuma pieņemšanas Ombuds nebija uzklaušījis prasītāju.

Pirmās instances tiesa secināja, ka Ombuda pieļautais pārkāpums ir pietiekami būtisks, lai rastos Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība, jo, lai gan šai institūcijai ir liela rīcības brīvība attiecībā uz sūdzību pamatotību un turpmāko rīcību, tā tas nav attiecībā uz izvērtējumu, vai konkrētajā gadījumā ir pamats atkāpties no konfidencialitātes noteikuma.

Cits īpaši svarīgs jautājums, kuru Pirmās instances tiesa ir izvērtējusi šajā jomā šogad, attiecas uz iespēju Kopienai atbildībai rasties kļūdu dēļ, kuras ir pieļāvuši Komisija, atzīstot tai paziņotu koncentrācijas darbību par nesaderīgu ar kopējo tirgu. Lietas T-212/03 *MyTravel/Komisija* (Pirmās instances tiesas 2008. gada 9. septembra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) pamatā bija Lielbritānijas tūrisma aģentūras *MyTravel*, kas agrāk bija pazīstama ar nosaukumu *Airtours*, iesniegtā prasība saistībā ar Komisijas atteikumu tai iegādāties visu vienu no tās konkurentiem Apvienotajā Karalistē kapitālu. Apstrīdot Komisijas veikto analīzi, *Airtours* iesniedza prasību Pirmās instances tiesā un panāca, ka tā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Airtours/Komisija* atceļ apstrīdēto lēmumu, pamatojoties uz to, ka Komisija nav pienācīgi pierādījusi koncentrācijas negatīvo ietekmi.

Pēc šī sprieduma *MyTravel* iesniedza prasību par zaudējumu atlīdzību, lai panāktu to zaudējumu segšanu, kuri, iespējams, tai bija radušies Komisijas veiktās kontroles procedūras nelikumību dēļ.

Piemērojot pieeju, kas ir līdzīga tai, kas tika izmantota 2007. gada 11. jūlija spriedumā lietā *Schneider Electric/Komisija*<sup>34</sup>, Pirmās instances tiesa norādīja, ka principā nevar izslēgt, ka acīmredzami un būtiski trūkumi, kas ietekmē Komisijas ekonomisko analīzi, kas ir pamatā lēmumam, ar ko koncentrāciju atzīst par nesaderīgu ar kopējo tirgu, var būt pietiekami būtiski pārkāpumi, lai radītu Kopienas ārpuslīgumisko atbildību. Tomēr tā norādīja, ka prasības par kaitējuma atlīdzināšanu analīzes ietvaros noteikti ir jāņem vērā koncentrāciju kontrolei vispār un konkrēti sarežģītajām oligopolu struktūrām raksturīgās nejaušības un grūtības. Šāda rīcība prasa vairāk nekā tā, kas tiek prasīta prasības atcelt tiesību aktu ietvaros, kad Pirmās instances tiesa prasītāja iesniegto pamatu robežās pārbauda tikai apstrīdētā lēmuma likumību, lai nodrošinātu, ka Komisija ir pareizi novērtējusi dažādos faktus, kas paziņoto koncentrāciju tai ļauj atzīt par saderīgu ar kopējo tirgu. Līdz ar to vienkāršas kļūdas vērtējumā un atbilstošu pierādījumu nesniegšana iepriekš minētā sprieduma lietā *Airtours/Komisija* ietvaros nav pietiekama, lai to kvalificētu kā acīmredzamu un smagu Komisijas rīcības brīvības koncentrāciju kontroles un sarežģītu oligopolisku situāciju esamības jomā pārkāpumu. Par spīti tās pieļautajām kļūdām Komisijas rīcībā šajā gadījumā bija

<sup>33</sup> Spriedums lietā T-277/97, *Recueil*, II-1825. lpp. Spriedums apelācijas kārtībā tika apstiprināts ar Tiesas 2001. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-315/99 P *Ismeri Europa/Revīzijas palāta* (*Recueil*, I-5281. lpp.).

<sup>34</sup> T-351/03, Krājums, II-2237. lpp., apelācijas stadijā.

administratīvajā lietā ietverti pierādījumi, ar kuriem pamatoti varēja tikt atbalstīti tās secinājumi. Pirmās instances tiesas konstatētās nelikumības lietā *Airtours*/Komisija nenozīmē, ka Komisija acīmredzami un būtiski ir pārkāpusi savu rīcības brīvību koncentrāciju kontroles jomā, sākot no brīža, kad, kā tas bija šajā gadījumā, tā spēj izskaidrot iemeslus, kuru dēļ tā var saprātīgi domāt, ka tās vērtējums ir pamatots. Turklāt, lai gan secinājumi, pie kuriem nonāca Komisija attiecībā uz tirgus pārskatāmību, Pirmās instances tiesu nepārlicināja, jo šī argumentācija nebija pietiekami pamatota ar pierādījumiem vai bija slikti paskaidrota, tomēr Komisija lēmumu bija pieņēmusi pēc rūpīgas administratīvajā procesā iesniegto datu pārbaudes.

Visbeidzot, Pirmās instances tiesa secina, ka *Airtours* iesniegtās saistības problēmu saistībā ar iespējamās Komisijas identificētās koncentrācijas negatīvās ietekmes uz konkurenci novēršanai Komisija bija pienācīgi izvērtējusi un tās nesniedza skaidru atbildi uz Komisijas iebildumiem.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Pirmās instances tiesa secināja, ka Komisija nav pieļāvusi pietiekami būtisku tiesību normas, ar kuru tiek piešķirtas tiesības personai, pārkāpumu.

### III. Apelācija

2008. gadā Pirmās instances tiesā tika iesniegtas 37 apelācijas sūdzības par Civildienesta tiesas nolēmumiem. No tām apelāciju palāta, kas sastāv no pieciem tiesnešiem, proti, Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja un četriem palātu priekšsēdētājiem atbilstoši rotācijas kārtībai, slēdza pavisam 21 lietu. Ar 6 spriedumiem Pirmās instances tiesa daļēji atcēla apstrīdētos lēmumus, bet 3 no šīm lietām tika nosūtītas atpakaļ Civildienesta tiesai<sup>35</sup>.

Vienu no nolēmumiem, kurš šajā jomā tika pieņemts 2008. gadā (Pirmās instances tiesas 2008. gada 5. marta spriedums lietā T-414/06 P *Combescot*/Komisija, Krājumā vēl nav publicēts), pamatojoties uz EKL 225. panta 2. punkta otro daļu un Tiesas Statūtu 62. pantu, tika ierosināts pārskatīt Tiesas galvenajam ģenerālvokātam. Šis priekšlikums tomēr netika īstenots<sup>36</sup>.

Attiecībā uz organizatoriskiem pasākumiem Pirmās instances tiesa nolēma, ka lietām, kuras ir iesniegtas izskatīšanai laikposmā no 2008. gada 1. oktobra līdz 2009. gada 30. septembrim, apelācijas palāta tiks veidota tikai no trim tiesnešiem, proti, Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja un atbilstoši rotācijas kārtībai – diviem palātu priekšsēdētājiem, ar iespēju nodot lietu izskatīšanai piecu tiesnešu palātai paplašinātā sastāvā (2008. gada 8. jūlija lēmums, OV C 197, 17. lpp.).

<sup>35</sup> Pirmās instances tiesas 2008. gada 1. jūlija spriedums lietā T-262/06 P *Komisija/D*; 2008. gada 19. septembra spriedums lietā T-253/06 P *Chassagne*/Komisija, un 2008. gada 13. oktobra spriedums lietā T-43/07 P *Neophytou*/Komisija, Krājumā vēl nav publicēti. Turpreti Pirmās instances tiesa pieņēma galīgo nolēmumu ar 2008. gada 22. maija spriedumu lietā T-250/06 P *Ott u.c./Komisija*, 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-56/07 P *Komisija/Economidis*, kā arī ar 2008. gada 18. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-90/07 P un T-99/07 P *Beļģija un Komisija/Genette*, Krājumā vēl nav publicēti.

<sup>36</sup> Tiesas 2008. gada 16. aprīļa lēmums lietā C-216/08 RX, Krājumā nav publicēts.

#### IV. Pieteikumi par pagaidu noregulējumu

Pirmās instances tiesā šajā gadā tika iesniegti 58 pieteikumi par pagaidu noregulējumu; tas ir ievērojams pieaugums, salīdzinot ar 2007. gadā iesniegto pieteikumu skaitu (34), kas jau vērā ņemami pārsniedza iepriekšējā gadā iesniegto pieteikumu skaitu. 2008. gadā pagaidu noregulējuma tiesnesis pieņēma nolēmumus par 57 pieteikumiem par pagaidu noregulējumiem, salīdzinot ar 41 pieteikumu 2007. gadā. Ar Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 30. oktobra rīkojumu lietā T-257/07 RII Francija/Komisija (Krājumā nav publicēts) viņš apmierināja vienu pieteikumu par piemērošanas apturēšanu.

Attiecībā uz lietu Francija/Komisija, kurā tika pieņemts minētais rīkojums, jānorāda, ka pagaidu noregulējuma tiesnesis ar 2007. gada 28. septembra rīkojumu lietā T-257/07 R Francija/Komisija, Krājums, II-4153. lpp., ņemot vērā iebilduma par piesardzības principa pārkāpumu nopietno raksturu, jau bija apturējis tāda režīma piemērošanu, ar kuru tika atviegloti elastīgi transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām piemērojamie veterinārās pārbaudes pasākumi, kuru Komisija bija noteikusi 2007. gadā, pamatojoties uz zinātnes atziņām. Par minēto 2007. gada 28. septembra spriedumu Tiesas priekšsēdētājam netika iesniegta apelācijas sūdzība. Turpretī Komisija atcēla šo atviegloto režīmu un pieņēma jaunu tiesisko regulējumu, kura rezolutīvā daļa bija gandrīz identiska atceltā režīma rezolutīvajai daļai. Atšķirās vienīgi jaunā tiesiskā regulējuma pamatojums, sniedzot zinātnisku un tehnisku skaidrojumu nolūkā papildināt agrākā režīma pamatojumu. Šādos apstākļos Francijas Republika, lai apturētu jaunā tiesiskā regulējuma piemērošanu, iesniedza jaunu pieteikumu<sup>37</sup>.

Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka, ņemot vērā, ka jaunais tiesiskais regulējums ir gandrīz identisks agrākajai sistēmai, izvērtējot nosacījumu saistībā ar *fumus boni juris*, viņš var vienīgi pārliecināties, vai jaunajā pamatojumā ir apstākļi, kas pamato vērtējumu, kas atšķiras no šajā pašā 2007. gada 28. septembrī sniegtā vērtējuma saistībā ar agrāko sistēmu. Šāda selektīva pārbaude lika priekšsēdētājam secināt, ka šādi apstākļi saistībā ar jaunā pamatojuma nolūkiem veiktā riska izvērtējumu un vadību nepastāv. Līdz ar to priekšsēdētājs nolēma, ka Francijas Republikas apgalvojumi, ka ar jauno tiesisko regulējumu tiek pārkāpts piesardzības princips, pirmajā brīdī šķiet svarīgi un pamato tiesneša veiktu padziļinātu izpēti par lietas būtību. Attiecībā uz steidzamības nosacījumu priekšsēdētājs secināja, ka, ja netiks apmierināta pieprasītā piemērošanas apturēšana, pastāv būtiski un neatgriezeniski draudi cilvēku veselībai. Attiecībā uz pastāvošo interešu līdzsvarošanu tiesnesis norādīja, ka cilvēku veselības aizsardzības prasībām šajā gadījumā neapšaubāmi ir jāpiešķir lielāka nozīme nekā apsvērumiem, kuri ir izvirzīti, lai pamatotu šajā sakarā piemērojamo veterināro pasākumu atvieglošanu.

<sup>37</sup> Pamata lietā (T-257/07) Francijas Republikai tika atļauts papildināt savus prasījumus un pamatus attiecībā uz jauno tiesisko regulējumu.

Visi pārējie pieteikumi par pagaidu noregulējumu tika noraidīti, lielākā daļa steidzamības trūkuma dēļ vai tādēļ, ka prasītāji nevarēja pierādīt būtiska un neatgriezeniska kaitējuma pastāvēšanu. Uzmanība jāpievērš trim galvenajām lietu grupām <sup>38</sup>.

Pirmā grupa attiecas uz astoņiem pieteikumiem par pagaidu noregulējumu, kurus iesniedza Kipras Republika nolūkā panākt to Komisijas izsludināto publisko iepirkumu procedūru piemērošanas apturēšanu, kuru mērķis bija veicināt Kipras salas ziemeļdaļas ekonomisko attīstību. Kipras Republika norādīja, ka šajos publiskā iepirkuma procedūras paziņojumos Komisijas attieksme pret Kipras turku kopienu ir bijusi tāda, it kā tā būtu autonoma valstiska vienība un it kā būtu atzīta "Ziemeļkipras Turcijas Republikas" pastāvēšana. Tā norādīja, ka šie publiskā iepirkuma procedūras paziņojumi radot nopietnas briesmas Kipras suverenitātei, neatkarībai, teritoriālajai integritātei un vienotībai.

Trīs rīkojumos Kipra/Komisija <sup>39</sup> Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs pēc tam, kad bija atgādinājis, ka Kipras Republika ir vienīgā starptautiski atzītā salas valstiskā vienība un ka salas ziemeļdaļa ir daļa no tās teritorijas, uz kuru attiecas vienīgi tās suverenitāte, piekrita, ka Kipras Republikas argumentācija var šķist pietiekami būtiska, lai rastos *fumus boni juris* apstākļi. Priekšsēdētājs tomēr secināja, ka nepastāv acīmredzami un smagi starptautisko tiesību un Kopienas tiesību pārkāpumi un ka līdz ar to iespējamo kaitējumu nevar uzskatīt par nopietnu. Attiecīgajiem publiskā iepirkuma procedūras paziņojumiem nebija būtiska politiska nolūka, kā arī nolūka skart iespējamās Kipras salas apvienošanas problemātiku. Runa bija par tehniska rakstura tekstiem, kuru mērķis ir sniegt pretendentiem noderīgu informāciju, kas tiem ļautu pieņemt lēmumu par dalību konkursa procedūrā un sagatavot piedāvājuma materiālus. Priekšsēdētājs uzskatīja, ka nešķiet, ka iespējamais vienīgi morāla rakstura kaitējums varētu būt neatgriezenisks, jo apstrīdēto paziņojumu iespējamā atsaukšana pamata procedūru laikā būtu uzskatāma par pienācīgu atlīdzinājumu.

Otra lietu grupa skar Padomes veiktos līdzekļu iesaldēšanas pasākumus pret Irānas banku *Bank Mellī Iran* (turpmāk tekstā – "*BMI*") un tās Londonas meitas uzņēmumu – *Melli Bank* saistībā ar ieviesto sankciju režīmu nolūkā ietekmēt Irānas Islamisko Republiku, lai tā pārtrauktu konkrētus atomenerģijas programmas posmus.

Šis pieteikums ar Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 27. augusta rīkojumu lietā T-246/08 R *Melli Bank*/Padome, Krājumā nav publicēts, tika noraidīts. Attiecībā uz iespējamajiem finansiāliem zaudējumiem Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs nolēma, ka, tā kā pieteikumā par pagaidu noregulējumu nav konkrētas informācijas par *BMI*, kas 100 % apjomā kontrolē

<sup>38</sup> Ceturtā grupa attiecas uz 19 pieteikumiem par pagaidu noregulējumu, kurus iesniedza Itālijas uzņēmumi, kuri ir dibināti Venēcijas reģionā un kuri bija saņēmuši ar kopējo tirgu nesaderīgu valsts atbalstu. Ar Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 8. jūlija rīkojumu apvienotajās lietās T-234/00 R, T-235/00 R un T-283/00 R *Fondazione Opera S. Maria della Carità u.c./Komisija*, Krājumā nav publicēts, trīs no šiem pieteikumiem tika noraidīti kā nepieņemami, jo prasītāji bija vienīgi atsaukušies uz prasību pamata lietā un Itālijas tiesību aktu pagaidu noregulējuma jomā grozījumiem, tomēr nenorādot faktiskus un tiesiskus apstākļus, kas pagaidu noregulējuma tiesnesim ļautu pārbaudīt *fumus boni juris* un steidzamības nosacījumus. No pārējiem sešpadsmit pieteikumiem prasītāji atteicās.

<sup>39</sup> Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 8. aprīļa rīkojums apvienotajās lietās T-54/08 R, T-87/08 R, T-88/08 R un no T-91/08 R līdz T-93/08 R Kipra/Komisija; 2008. gada 11. aprīļa rīkojumi lietās T-119/08 R Kipra/Komisija un T-122/08 R Kipra/Komisija, Krājumā nav publicēti. Pēc tam, kad tika noraidīti astoņi pieteikumi par pagaidu noregulējumu, Kipras Republika atteicās no visām prasībām pamata lietās.

prasītāju, finansiālo situāciju, nav iespējams izvērtēt, vai prasītāja nespēja veikt bankas darbības, kas radās tā piederības *BMI* grupai dēļ, ņemot vērā kopējo šīs grupas apgrozījumu, tam ir radījusi zaudējumus, ko varētu kvalificēt kā smagus finansiālus zaudējumus. Priekšsēdētājs piebilda, ka reālāk būtu sagaidīt, ka prasītājs izmanto minimālos nepieciešamos līdzekļus, lai nodrošinātu izdzīvošanu līdz sprieduma pamata lietā pasludināšanai, un ka *BMI* grupa šajā pašā laikā varētu uzņemties tās Londonas meitas uzņēmumam nodarītos zaudējumus. Attiecībā uz iespējamu prasītāja reputācijas aizskārumu priekšsēdētājs norādīja, ka, pat ja tiktu pierādīta tā radīšana, tas ticis veikts jau ar apstrīdēto lēmumu. Priekšsēdētājs uzskatīja, ka pagaidu noregulējuma tiesvedības mērķis nav nodrošināt jau radīta kaitējuma atlīdzināšanu, bet gan garantēt pilnīgu sprieduma pēc būtības efektivitāti. Katrā ziņā apstrīdētā lēmuma atcelšana saistībā ar pamata procedūru radītu pienācīgu iespējamā morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

2008. gada 17. septembrī *Melli Bank* iesniedza otru prasību atcelt šo pašu lēmumu<sup>40</sup>. Pieteikums par pagaidu noregulējumu, kas tika iesniegts līdz ar šo otru prasību, tika noraidīts ar Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 17. septembra rīkojumu lietā T-332/08 R *Melli Bank/Padome*, Krājumā nav publicēts, pamatojoties uz tiem pašiem apsvērumiem, kas bija pamatā pirmā pieteikuma noraidīšanai. Visbeidzot, ar 2008. gada 15. oktobra rīkojumu lietā T-390/08 R *Bank Melli Iran/Padome*, Krājumā nav publicēts, pamatojoties uz šiem pašiem apsvērumiem, tika noraidīts pieteikums par pagaidu noregulējumu saistībā ar *BMI*, prasītāja mātes sabiedrības, iesniegto prasību, ar kuru tika lūgts atcelt šo pašu lēmumu.

Trešā lietu grupa ir saistīta ar lēmumu, ar kuru Komisija, nenosakot naudas sodu, 24 Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) autortiesību aizsardzības apvienībām un Starptautiskās Autoru un komponistu savienību konfederācijas (turpmāk tekstā – “*CISAC*”) biedriem piesprieda pārskatīt savstarpējās pārstāvniecības līgumus, kurus tās visas bija noslēgušas divpusējā veidā, lai pārvaldītu publiskā izpildījuma tiesības, kas piemīt autoriem (komponistiem un vārdu autoriem) uz muzikāliem darbiem<sup>41</sup>. Komisija uzskatīja, ka šī divpusējo līgumu tīkla pamatā bijusi saskaņota darbība, kas ir aizliegta saskaņā ar EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu. *CISAC* un 20 autortiesību aizsardzības apvienības iesniedza prasības par šī lēmuma atcelšanu. Deviņas autortiesību aizsardzības apvienības, proti, Vācijas, Itālijas, Francijas, Polijas, Somijas, Ungārijas, Dānijas, Grieķijas un Norvēģijas apvienības papildus prasībai iesniedza arī pieteikumu par apstrīdētā lēmuma piemērošanas apturēšanu.

Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs ar 2008. gada 14. novembra rīkojumiem lietās T-398/08 R *Stowarzyszenie Autorów, ZAiKS/Komisija*, Krājumā nav publicēts; T-401/08 R *Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto/Komisija*, Krājumā nav publicēts; T-410/08 R *GEMA/Komisija*, Krājumā nav publicēts; T-411/08 R *Artisjus/Komisija*, Krājumā nav publicēts; T-422/08 R *Sacem/Komisija*, Krājumā nav publicēts; 2008. gada 20. novembra rīkojumu lietā T-433/08 R *SIAE/Komisija*, Krājumā nav publicēts, un 2008. gada 5. decembra rīkojumu lietā T-425/08 R *KODA/Komisija*, Krājumā nav publicēts, kā arī pagaidu norīkojuma tiesnesis (*S. Papasavvas*) ar 2008. gada 19. novembra rīkojumu lietā T-392/08 R *AEPI/Komisija*, Krājumā nav publicēts,

<sup>40</sup> Attiecībā uz šīm divām prasībām netika ievērots *lis pendens* nosacījums, jo otra prasība tika iesniegta EKL 230. panta piektajā daļā noteiktajā termiņā, pamatojoties uz autonomiem pamatiem, salīdzinot ar pirmās prasības ietvaros iesniegtajiem pamatiem.

<sup>41</sup> Komisijas 2008. gada 16. jūlija Lēmums C (2008) 3435, galīgā redakcija, procedūrā saskaņā ar EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/C2/38.698 – *CISAC*).

astoņus no šiem pieteikumiem noraidīja steidzamības neesamības dēļ, jo prasītāji nebija pierādījuši, ka apstrīdētā lēmuma tūlītējas izpildes gadījumā varētu rasties būtisks un neatgriezenisks kaitējums. Šajos rīkojumos tika atgādināts, ka apstrīdētais lēmums nepavisam neatiecas uz tā sauktajām "off-line" aktivitātēm (koncertiem, radio, diskotēkām, bāriem utt.), bet attiecas vienīgi uz tā saukto "on-line" autortiesību izmantošanu (Internetā, izmantojot satelītu un kabeļu retranslāciju), taču neviens no prasītājiem nav pierādījis, ka šīs aktivitātes veidotu ievērojamu to ienākumu daļu. Turklāt saskaņā ar iepriekš minētajiem rīkojumiem apstrīdētajā lēmumā Komisija nav aizliegusi pašu savstarpējas pārstāvības līgumu sistēmu, nedz arī liegusi prasītājiem piemērot konkrētus teritoriālus ierobežojumus, bet vienīgi kritizējusi pieejas, kādu šajā nolūkā ir izvēlējušās visas autortiesību aizsardzības apvienības, saskaņoto raksturu. Visbeidzot, tiktāl, ciktāl prasītāji baidās, ka apstrīdētais lēmums tā radītās tiesiskās nedrošības dēļ attiecībā uz nākotnē noslēdzamu savstarpējās pārstāvniecības līgumu spēkā esamību un saturu varētu tos pakļaut riskam, ka Komisija varētu noteikt sodu par to pienākuma pārskatīt līgumus neizpildi, tika nolemts, ka norādītajam riskam ir tīri hipotētisks raksturs un ka Komisijai, ja tai kādreiz rastos nolūks noteikt prasītājiem sodu, ir jāpierāda prasītāju vēlāk veikto darbību pārkāpumu raksturs, turklāt prasītājus nekas nekavē vērsties Kopeņu tiesā, lai ziņotu par noteikto sankciju prettiesiskumu, atsaucoties uz apstrīdētajā lēmumā noteiktā pienākuma pārskatīt līgumus neviennozīmību.

Visbeidzot, jāpiemin Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 18. marta rīkojums lietā T-411/07 R *Aer Lingus Group*/Komisija, Krājumā vēl nav publicēts, saistībā ar būtiskiem precizējumiem par pieteikumu par pagaidu noregulējumu pieņemamību. Tajā tika noteikts, ka pagaidu noregulējuma tiesnesis principā nevar pieņemt lēmumu par pagaidu pasākumu, kurš varētu radīt iejaukšanos citas iestādes kompetencē. Līdz ar to pieteikums par pagaidu pasākumu noteikšanu, ar kuru tiek lūgts noteikt Komisijai īpašā veidā piemērot Regulas (EK) Nr. 139/2004<sup>42</sup> par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju 8. panta 4. un 5. punktu, nosakot konkrētus pasākumus pret otru aizliegtās koncentrācijas dalībnieku, ir jānoraida kā nepieņemams. Ja pamata lietas spriedumā tiktu nolemts, ka Komisijai ir pilnvaras izdot rīkojumu par Regulas 8. panta 4. un 5. punktā noteiktajiem pasākumiem, tad Komisijai, ja tā uzskatītu to par vajadzīgu, tai piešķirto kontroles pilnvaru kontekstā koncentrācijas jomā būtu jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai saskaņā ar EKL 233. pantu izpildītu Tiesas spriedumu.

Turklāt tika uzsvērts, ka acīmredzot EKL 243. panta plašais formulējums ir paredzēts, lai pagaidu noregulējuma tiesnesim piešķirtu pietiekamas pilnvaras noteikt jebkādu pasākumu, ko tas uzskatītu par vajadzīgu, lai nodrošinātu konkrētā nākotnē pieņemtā galīgā lēmuma iedarbīgumu, novēršot nepilnības Kopeņu tiesai piešķirtajā tiesību aizsardzībā. Līdz ar to nevar izslēgt, ka pagaidu noregulējuma tiesnesis nepieciešamības gadījumā var tieši izdot rīkojumu trešām personām, tomēr pienācīgi ņemot vērā pagaidu pasākuma adresāta un dalībnieku, kurus tieši skars šie pasākumi, pirmkārt, procesuālās tiesības un, otrkārt, lietas *fumus boni juris* spēku, kā arī būtiska un neatgriezeniska kaitējuma nenovēršamību. Pat tad, ja trešai personai nav bijusi iespēja tikt uzklaustītai pagaidu noregulējuma tiesvedības ietvaros, nevar izslēgt, ka tā būs pagaidu pasākumu adresāte izņēmuma gadījumos un, ievērojot pagaidu pasākuma pagaidu raksturu, ja izrādās, ka bez šādiem pasākumiem prasītājs nonāktu situācijā, kas varētu apdraudēt tā esamību. Pagaidu noregulējuma tiesnesis veic šo vērtējumu tad, kad tas izsver dažādās lietā iesaistītās intereses.

<sup>42</sup> Padomes 2004. gada 20. janvāra Regula (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV L 24, 1. lpp.).

## B – Pirmās instances tiesas sastāvs



(Protokolārā kārtība 2008. gada 31. decembrī)

*Pirmā rinda, no kreisās uz labo:*

Tiesnesis *F. Dehousse*; palātu priekšsēdētāji *O. Czúcz*, *N. J. Forwood* un *A. W. H. Meij*; palātas priekšsēdētāja *V. Tiili*; Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs *M. Jaeger*; palātu priekšsēdētāji *J. Azizi* un *M. Vilaras*; palātu priekšsēdētājas *E. Martins Ribeiro* un *I. Pelikánová*.

*Otrā rinda, no kreisās uz labo:*

Tiesnesis *E. Moavero Milanesi*; tiesnese *I. Labucka*; tiesnesis *V. Vadapalas*; tiesneses *I. Wiszniewska-Białecka* un *E. Cremona*; tiesnesis *D. Šváby*; tiesnese *K. Jürimäe*; tiesneši *S. Papasavvas* un *N. Wahl*.

*Trešā rinda, no kreisās uz labo:*

Tiesneši *K. O'Higgins*, *L. Truchot*, *A. Dittrich*, *T. Tchipev*, *M. Prek*, *V. Ciucă*, *S. Soldevila Fragoso* un *S. Frimodt Nielsen*; sekretārs *E. Coulon*.



## 1. Pirmās instances tiesas locekļi

(amatā stāšanās kārtībā)



### Marc Jaeger

dzimis 1954. gadā; advokāts; *attaché de Justice* Ģenerālprokurora birojā; Luksemburgas rajona tiesas tiesnesis, priekšsēdētāja vietnieks; *Centre universitaire de Luxembourg* (Luksemburgas Universitātes centrs) pasnie-dzējs; norīkots tiesnesis, kopš 1986. gada – tiesneša palīgs Tiesā; kopš 1996. gada 11. jūlija – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2007. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs.



### Virpi Tiili

dzimusi 1942. gadā; ieguvusi tiesību zinātņu doktores grādu Helsinku Universitātē; civiltiesību un komerciesību asistente Helsinku Universitātē; Somijas Centrālās tirdzniecības kameras Juridisko lietu un tirdzniecības politikas nodaļas direktore; Somijas Patērētāju tiesību aizsardzības administrācijas ģenerāldirektore; vairāku valdības komiteju un delegāciju locekle, tostarp Zāļu reklāmas uzraudzības padomes priekš-sēdētāja (1988–1990), Patērētāju lietu padomes locekle (1990–1994), Konkurences padomes locekle (1991–1994) un *Nordic Intellectual Property Law Review* redakcijas kolēģijas locekle (1982–1990); kopš 1995. gada 18. janvāra – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### Josef Azizi

dzimis 1948. gadā; Vīnes Universitātes tiesību zinātņu doktors un li-cenciāts sociālajās un ekonomikas zinātnēs; docents un lektors Vīnes Ekonomikas universitātē, Vīnes Universitātes Juridiskajā fakultātē un vairākās citās universitātēs; Vīnes Universitātes Juridiskās fakultātes goda profesors; *Ministerialrat* un nodaļas vadītājs Federālajā Kancelejā; Eiropas Padomes Rīcības komitejas juridiskās sadarbības jautājumos (CDCJ) loceklis; pārstāvis *ad litem Verfassungsgerichtshof* (Konstitucio-nālā tiesa) federālo likumu konstitucionalitātes pārbaudes lietās; atbil-dīgais koordinators par Austrijas federālo tiesību tuvināšanu Kopienų tiesībām; kopš 1995. gada 18. janvāra – Pirmās instances tiesas tiesne-sis.



### **John D. Cooke**

dzimis 1944. gadā; 1966. gadā uzņemts Īrijas advokatūrā; uzņemts arī Anglijas un Velsas, Ziemeļīrijas un Jaundienvidvellsas advokatūrās; praktizējošs *barrister* (1966–1996); 1980. gadā uzņemts *Inner Bar* Īrijā (*Senior Counsel*) un 1991. gadā – Jaundienvidvellsā; Eiropas Savienības Advokatūru padomes (CCBE) priekšsēdētājs (1985–1986); viesprofesors *University College Dublin* Juridiskajā fakultātē; *Chartered Institute of Arbitrators* loceklis; Īrijas *Royal Zoological Society* priekšsēdētājs (1987–1990); *bencher Honorable Society of Kings Inns* Dublinā; *honorary bencher Lincoln's Inn* Londonā; no 1996. gada 10. janvāra līdz 2008. gada 15. septembrim – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Arjen W. H. Meij**

dzimis 1944. gadā; padomnieks Nīderlandes Augstākajā tiesā (*Hoge Raad*) (1996); padomnieks un priekšsēdētāja vietnieks *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Tirdzniecības un rūpniecības administratīvā tiesa) (1986); *Centrale Raad van Beroep* (Sociālās drošības apelācijas tiesa) un *Tariefcommissie* (Muitas tarifu komisija) *ad interim* tiesnesis; tiesneša palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1980); Eiropas tiesību pasniedzējs Groningenas Universitātes Juridiskajā fakultātē un pētnieciskais asistents Mičiganas Universitātes *Law School*; Amsterdamas Tirdzniecības kameras Starptautiskā sekretariāta loceklis (1970); kopš 1998. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Mihalis Vilaras**

dzimis 1950. gadā; advokāts (1974–1980); nacionālais eksperts Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskajā dienestā, tad galvenais administrators V Ģenerāldirektorātā (Nodarbinātība, industriālās attiecības, sociālās lietas); *maître des requêtes* un no 1999. gada padomnieks *Conseil d'État* (Valsts Padome); asociētais loceklis Grieķijas Augstākajā speciālajā tiesā; Grieķijas Centrālās likumdošanas izstrādes komitejas loceklis (1996–1998); Grieķijas valdības ģenerāls sekretariāta Juridiskā dienesta direktors; kopš 1998. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Nicholas James Forwood**

dzimis 1948. gadā; Kembridžas Universitātes diplomu (*BA* – 1969. gadā un *MA* – 1973. gadā) (mehānikas un tiesību zinātnes); 1970. gadā uzņemts Anglijas advokatūrā, vēlāk praktizējis Londonā (1971–1999) un Briselē (1979–1999); 1981. gadā uzņemts Īrijas advokatūrā; 1987. gadā iecelts par *Queen's Counsel*; 1998. gadā – par *Middle Temple bencher*; Anglijas un Velsas advokatūru pārstāvis Eiropas Savienības Advokatūru padomē (*CCBE*) un *CCBE* pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Kopienas Tiesā priekšsēdētājs (1995–1999); *World Trade Law Association* un *European Maritime Law Organization* (1993–2002) valdes loceklis; kopš 1999. gada 15. decembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro**

dzimusi 1956. gadā; studējusi Lisabonā, Briselē un Strasbūrā; *advogada* Portugālē un Briselē; neatkarīgā pētniece Briseles *Institut d'études européennes de l'Université libre*; Portugāles tiesneša Tiesā *Moitinho de Almeida* (1986–2000), vēlāk Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja *Vesterdorf* (2000–2003) palidze; kopš 2003. gada 31. marta – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### **Franklin Dehousse**

dzimis 1959. gadā; ieguvis diplomu tiesību zinātnēs (Lježas Universitāte, 1981); aspirants (*Fonds national de la recherche scientifique*, 1985–1989); *Chambre des représentants* juriskonsults (1981–1990); tiesību zinātņu doktors (Strasbūras Universitāte, 1990); docents Lježas un Strasbūras Universitātēs, Eiropas koledža, *Institut royal supérieur de Défense*, Bordo *Montesquieu* universitātē; Parīzes Universitātes *Michel Servet* koledža; Namīras *Notre-Dame de la Paix* fakultātē; Ārlietu ministrijas speciālais pārstāvis (1995–1999); *Institut royal des relations internationales* (Karaliskais Starptautisko attiecību institūts) Eiropas studiju direktors (1998–2003); *Conseil d'État* (Valsts Padome) *assesseur* (piesēdētājs) (2001–2003); konsultants Eiropas Komisijā (1990–2003); *Observatoire Internet* loceklis (2001–2003); kopš 2003. gada 7. oktobra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Ena Cremona**

dzimusi 1936. gadā; ieguvusi Maltas Karaliskās universitātes diplomu filoloģijā (1955); Maltas Karaliskās universitātes tiesību zinātņu doktore (1958); kopš 1959. gada – advokāte Maltas Advokātu kolēģijā; Nacionālās Sieviešu padomes juriskonsulte (1964–1979); Valsts civildienesta komisijas locekle (1987–1989), *Lombard Bank (Malta) Ltd.* valdes locekle, valsts akciju pārstāve (1987–1993); Vēlēšanu komisijas locekle kopš 1993. gada; Maltas Karaliskās universitātes Tiesību zinātņu fakultātes Doktora disertāciju komisijas locekle; Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (*ECRI*) locekle (2003–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### **Ottó Czúcz**

dzimis 1946. gadā; Šegedas Universitātes tiesību zinātņu doktors (1971); Darba ministrijas administrators (1971–1974); Šegedas Universitātes docents un lektors (1974–1989), Juridiskās fakultātes dekāns (1989–1990) un rektora vietnieks (1992–1997); advokāts; Nacionālās Pensiju apdrošināšanas prezidija loceklis; Eiropas Sociālās nodrošināšanas institūta viceprezidents (1998–2002); Starptautiskās Sociālās nodrošināšanas asociācijas (*ISSA*) Zinātniskās padomes loceklis; Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1998–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Irena Wiszniewska-Białecka**

dzimusi 1947. gadā; ieguvusi Varšavas Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1965–1969); pētniece (lektore, pasniedzēja, profesore) Polijas Zinātņu akadēmijas Juridisko zinātņu institūtā (1969–2004); asociētā pētniece Maksa Planka Ārvalstu un starptautisko patentu, autortiesību un konkurences tiesību institūtā Minhenē (Aleksandra fon Humbolta (*AvH*) fonda stipendiāte 1985–1986); advokāte (1992–2000); Augstākās administratīvās tiesas tiesnese (2001–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### ***Irena Pelikánová***

dzimusi 1949. gadā; tiesību zinātņu doktore, asistente ekonomikas tiesībās (līdz 1989. gadam), vēlāk zinātņu doktore, komercietības profesore (kopš 1993. gada) Kārļa universitātes Juridiskajā fakultātē Prāgā; Vērtspapīru komisijas valdes locekle (1999–2002); advokāte; Čehijas valdības Likumdošanas padomes locekle (1998–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### ***Daniel Šváby***

dzimis 1951. gadā; tiesību zinātņu doktors (Bratislavas Universitāte); Bratislavas Pirmās instances tiesas tiesnesis; Bratislavas Apelācijas tiesas tiesnesis civillietās un priekšsēdētāja vietnieks; Tieslietu ministrijas Tiesību institūta Civiltiesību un ģimenes tiesību nodaļas loceklis; Augstākās tiesas tiesneša pienākumu izpildītājs komercietībās; Eiropas Cilvēktiesību komisijas (Strasbūrā) loceklis; Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2000–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### ***Vilenas Vadapalas***

dzimis 1954. gadā; tiesību zinātņu doktors (Maskavas Universitāte); habilitētais tiesību zinātņu doktors (Varšavas Universitāte); starptautisko tiesību (kopš 1981. gada), cilvēktiesību (kopš 1991. gada) un Kopienas tiesību (kopš 2000. gada) pasniedzējs Viļņas Universitātē; valdības ārlietu padomnieks (1991–1993); iestāšanās Eiropas Savienībā sarunu delegācijas koordinācijas grupas loceklis; valdības Eiropas tiesību departamenta ģenerāldirektors (1997–2004); Eiropas tiesību pasniedzējs Viļņas Universitātē, *Jean Monnet* profesūras profesors; Lietuvas Eiropas Savienības pētījumu asociācijas priekšsēdētājs; parlamenta darba grupas par konstitucionālo reformu saistībā ar Lietuvas pievienošanos Eiropas Savienībai priekšsēdētājs; Starptautiskās Juristu komisijas loceklis (2003. gada aprīlis); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Küllike Jürimäe**

dzimusi 1962. gadā; ieguvusi Tartu Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1981–1986); Republikas prokurora palīdzē Tallinā (1986–1991); saņēmusi Igaunijas Diplomātijas skolas diplomu (1991–1992); juriskonsulte (1991–1993) un galvenā padomniece Tirdzniecības un rūpniecības palātā (1992–1993), Tallinas Apelācijas tiesas tiesnese (1993–2004); Eiropas maģistre (*European Master*) cilvēktiesībās un demokrātijas jautājumos, Padujas un Notingemas Universitātes (2002–2003); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### **Ingrīda Labucka**

dzimusi 1963. gadā; saņēmusi Latvijas Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1986); lektori ministrijas Rīgas pilsētas un Kirova rajona inspektore (1986–1989); Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesnese (1990–1994); advokāte (1994–1998 un no 1999. gada jūlija līdz 2000. gada maijam); tieslietu ministre (no 1998. gada novembra līdz 1999. gada jūlijam un no 2000. gada maija līdz 2002. gada oktobrim); Hāgas Starptautiskās šķīrējtiesas locekle (2001–2004); Saeimas deputāte (2002–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnese.



### **Savvas S. Papisavvas**

dzimis 1969. gadā; studijas Atēnu Universitātē (*Ptychion*, 1991); trešā līmeņa studijas *Paris II* universitātē (*DEA* publiskajās tiesībās, 1992) un *Aix-Marseille III* universitātē (tiesību zinātņu doktors, 1995); uzņemts Kipras Advokatūras kolēģijā, Nikozijas Advokatūras kolēģijas loceklis kopš 1993. gada; Kipras Universitātes docents (1997–2002) un konstitucionālo tiesību lektors kopš 2002. gada septembra; pētnieks Eiropas Publisko tiesību centrā (2001–2002); kopš 2004. gada 12. maija – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Enzo Moavero Milanesi**

dzimis 1954. gadā; tiesību zinātņu doktors (*La Sapienza* universitāte, Roma); Kopienų tiesību studijas (Eiropas koledža, Brige); uzņemts advokatūrā, strādājis par advokātu (1978–1983); Kopienų tiesību lektors *La Sapienza* universitātē (Roma, 1993–1996), *Luiiss* universitātē (Roma, 1993–1996 un 2002–2006) un *Bocconi* universitātē (Milāna, 1996–2000); Itālijas premjerministra padomnieks ar Kopienų saistītajos jautājumos (1993–1995); Eiropas Komisijas ierēdnis: juriskonsults un pēc tam viceprezidenta kabineta vadītājs (1989–1992), par iekšējo tirgu (1995–1999) un konkurenci (1999) atbildīgā komisāra kabineta vadītājs; Konkurences ģenerāldirektorāta direktors (2000–2002), Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vietnieks (2002–2005), Politisko padomnieku biroja ģenerāldirektors (2006); kopš 2006. gada 3. maija – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Nils Wahl**

dzimis 1961. gadā; tiesību maģistrs, Stokholmas Universitāte (1987), tiesību doktors, Stokholmas Universitāte (1995), asociētais profesors (do-cent) un Žana Monē (*Jean Monnet*) profesūras Eiropas tiesībās vadītājs (1995), Eiropas tiesību profesors, Stokholmas Universitāte (2001); advokāta palīgs (1987–1989); Izglītības fonda rīkotājdirektors (1993–2004); Zviedrijas *Nätverket för europarättslig forskning* (Eiropas tiesību izpētes tīkls) valdes priekšsēdētājs (2001–2006); *Rådet för konkurrensfrågor* (Konkurences tiesību jautājumu padome) loceklis (2001–2006); *Hovrätten över Skåne och Blekinge* (Skones un Blekinges Apelācijas tiesa) pieaicinātais tiesnesis (2005); kopš 2006. gada 7. oktobra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Miro Prek**

dzimis 1965. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1989); uzņemts advokatūrā (1994); veicis dažādus uzdevumus un funkcijas valsts pārvaldē, lielākoties valdības birojā, kas atbild par likumdošanu (Eiropas tiesību un salīdzinošo tiesību departamenta valsts sekretāra vietnieks un direktora vietnieks, departamenta direktors) un Eiropas lietu birojā (valsts sekretāra vietnieks); asociācijas līguma sarunu grupas (1994–1996) un iestāšanās Eiropas Savienībā sarunu grupas loceklis (1998–2003), atbildīgais par juridiskajiem jautājumiem; advokāts; atbildīgais par tiesību aktu pielāgošanu Eiropas tiesību aktiem un Eiropas integrācijas projektiem, lielākoties Rietumbalkānos; Eiropas Kopienų Tiesas nodaļas vadītājs (2004–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Teodor Tchipev**

dzimis 1940. gadā; studijas tiesību zinātnēs Sofijas *St Kliment Ohridski* universitātē (1961); tiesību zinātņu doktors (1977); advokāts (1963–1964); juriskonsults Valsts Starptautisko autopārvadājumu uzņēmumā (1964–1973); pasniedzējs Bulgārijas Zinātņu akadēmijas Tiesību institūtā (1973–1988); civilprocesa pasniedzējs Sofijas *St Kliment Ohridski* universitātes Juridiskajā fakultātē (1988–1991); Tirdzniecības un rūpniecības kameras Šķirējtiesas tiesnesis (1988–2006); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1991–1994); *Paissiy Hilendarski de Plovdiv* universitātes asociētais profesors (no 2001. gada februāra līdz 2006. gadam); tieslietu ministrs (1994–1995); civilprocesa pasniedzējs Sofijas Jaunajā bulgāru universitātē (1995–2006); kopš 2007. gada 12. janvāra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Valeriu M. Ciucă**

dzimis 1960. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1984), tiesību zinātņu doktors (Jasu *Alexandru Ioan Cuza* universitāte, 1997); Sučavas Pirmās instances tiesas tiesnesis (1984–1989); Jasu Militārās tiesas militārais tiesnesis (1989–1990); Jasu *Alexandru Ioan Cuza* universitātes profesors (1990–2006); Rennas universitātes stipendiāts ar specializāciju privāttiesībās (1991–1992); lektors Jasu *Petre Andrei* universitātē (1999–2002); asociētais profesors *Littoral Côte d'Opale* universitātē (*LAB. RII*) (2006); kopš 2007. gada 12. janvāra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Alfred Dittrich**

dzimis 1950. gadā; studējis tiesību zinātnes Erlangenē Nirnbergas Universitātē (1970–1975); *Rechtsreferendar* (jurists praktikants) Nirnbergas Reģionālajā augstākajā tiesā (1975–1978); administrators Federālajā Ekonomikas ministrijā (1978–1982); administrators Vācijas Federatīvās Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Kopienās (1982); atbildīgais par Kopienu un konkurences tiesību jautājumiem Federālajā Ekonomikas ministrijā (1983–1992); “Eiropas Savienības tiesību” departamenta vadītājs Tieslietu ministrijā (1992–2007); Padomes darba grupas “Eiropas Kopienu Tiesa” Vācijas delegācijas vadītājs; Federālās valdības pārstāvis daudzās Eiropas Kopienu Tiesas lietās; kopš 2007. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Santiago Soldevila Fragoso**

dzimis 1960. gadā; ieguvis Barselonas *Universidad Autónoma* diplomu tiesību zinātnēs (1983); tiesnesis (1985); kopš 1992. gada – administratīvo lietu tiesnesis Kanāriju salu *Tribunal Superior de Justicia* (Augstākā tiesa) Santakrusā de Tenerifē (1992. un 1993. gads) un *Audiencia Nacional* (Madrīde, no 1998. gada maija līdz 2007. gada augustam), kur viņš bija atbildīgs par prasībām nodokļu (PVN) jomā, prasībām par ekonomikas ministra vispārējiem noteikumiem un viņa lēmumiem attiecībā uz valsts atbalstu vai valsts pārvaldes atbildību, kā arī par prasībām par visiem centrālo tautsaimniecības regulatoru nolīgumiem banku, biržas, enerģētikas, apdrošināšanas un konkurences aizsardzības jomā; tiesneša palīgs Konstitucionālajā tiesā (1993–1998); kopš 2007. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Laurent Truchot**

dzimis 1962. gadā; ieguvis Parīzes Politisko zinātņu institūta [*Institut d'études politiques de Paris*] diplomu tiesību zinātnēs (1984); Valsts Tiesnešu skolas (*École nationale de la magistrature*) bijušais audzēknis (1986–1988); tiesnesis Marseļas *Tribunal de grande instance* (no 1988. gada janvāra līdz 1990. gada janvārim); maģistrāts Tieslietu ministrijas Civillietu un valsts lietu direkcijā (no 1990. gada janvāra līdz 1992. gada jūnijam); biroja vadītāja palīgs, pēc tam – biroja vadītājs Ekonomikas, finanšu un rūpniecības ministrijas Konkurences, patērētāju tiesību un krāpšanas apkarošanas ģenerāldirekcijā (no 1992. gada jūnija līdz 1994. septembrim); tieslietu ministra (*garde des Sceaux, ministre de la Justice*) tehniskais konsultants (no 1994. gada septembra līdz 1995. gada maijam); tiesnesis Nīmas *Tribunal de grande instance* (no 1995. gada maija līdz 1996. gada maijam); Eiropas Kopienu Tiesas ģenerālvokāta *P. Léger* palīgs (no 1996. gada maija līdz 2001. gada decembrim); *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) konsultants palīgs (no 2001. gada decembra līdz 2007. gada augustam); kopš 2007. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.



### **Sten Frimodt Nielsen**

dzimis 1963. gadā; ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Kopenhāgenas Universitātē (1988); Ārlietu ministrijas ierēdnis (1988–1991); štata pasniedzējs starptautiskajās tiesībās un Eiropas tiesībās Kopenhāgenas Universitātē (1988–1991); vēstniecības sekretārs Dānijas pastāvīgajā pārstāvniecībā ANO Ņujorkā (1991–1994); ierēdnis Ārlietu ministrijas Juridiskajā dienestā (1994–1995); asociētais profesors Kopenhāgenas Universitātē (1995); premjerministra padomnieks, pēc tam – premjerministra galvenais padomnieks (1995–1998); ministrs padomnieks Dānijas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā (1998–2001); premjerministra īpašais padomnieks juridiskajos jautājumos (2001–2002); departamenta vadītājs un juriskonsults premjerministra dienestā (no 2002. gada marta līdz 2004. gada jūlijam); valsts ministra vietnieks un premjerministra juriskonsults (no 2004. gada augusta līdz 2007. gada augustam); kopš 2007. gada 17. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.

**Kevin O'Higgins**

dzimis 1946. gadā; studijas Limerikas *Crescent College*, *Clongowes Wood College*, Dublinas *University College* (B.A. grāds un diploms Eiropas tiesībās) un *Kings Inns*; 1968. gadā uzņemts Īrijas advokatūrā; *barrister* (1968–1982); *Senior Counsel (Inner Bar of Ireland)*, 1982–1986); *Circuit court* tiesnesis (1986–1997); Īrijas *High Court* tiesnesis (1997–2008); *Bencher of Kings Inns*; Īrijas pārstāvis Eiropas tiesnešu konsultatīvajā padomē (2000–2008); kopš 2008. gada 15. septembra – Pirmās instances tiesas tiesnesis.

**Emmanuel Coulon**

dzimis 1968. gadā; tiesību zinātņu studijas (*Panthéon Assas* universitāte, Parīze); pārvaldības studijas (*Paris Dauphine* universitāte); Eiropas koledža (1992); iestājekšāmens Parīzes Advokātu apmācību reģionālajā centrā; Briseles Advokātu kolēģijas advokāta apliecība; advokāta darbība Briselē; Eiropas Kopienu Komisijas Vispārējā konkursa laureāts; tiesneša palīgs Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesā (priekšsēdētāja *A. Saggio* kabinets, 1996–1998; priekšsēdētāja *B. Vesterdorf* kabinets, 1998–2002); Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja kabineta vadītājs (2003–2005); kopš 2005. gada 6. oktobra – Pirmās instances tiesas sekretārs.

## **2. Izmaiņas Pirmās instances tiesas sastāvā 2008. gadā**

*2008. gada 15. septembra svinīgā sēde*

Ar Eiropas Kopienu dalībvalstu pārstāvju 2008. gada 22. jūlija lēmumu *Kevin O'Higgins* tika iecelts par Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas tiesnesi līdz 2013. gada 31. augustam.

*Kevin O'Higgins* stājas *John D. Cooke* vietā, kurš Pirmās instances tiesas tiesneša pienākumus veica kopš 1996. gada 10. janvāra.



### 3. Protokolārā kārtība

#### No 2008. gada 1. janvāra līdz 14. septembrim

*M. JAEGER*, Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs  
*V. TIILI*, palātas priekšsēdētāja  
*J. AZIZI*, palātas priekšsēdētājs  
*A. W. H. MEIJ*, palātas priekšsēdētājs  
*M. VILARAS*, palātas priekšsēdētājs  
*N. J. FORWOOD*, palātas priekšsēdētājs  
*M. E. MARTINS RIBEIRO*, palātas priekšsēdētāja  
*O. CZÚCZ*, palātas priekšsēdētājs  
*I. PELIKÁNOVÁ*, palātas priekšsēdētāja  
*J. D. COOKE*, tiesnesis  
*F. DEHOUSSE*, tiesnesis  
*E. CREMONA*, tiesnese  
*I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA*, tiesnese  
*D. ŠVÁBY*, tiesnesis  
*V. VADAPALAS*, tiesnesis  
*K. JÜRIMÄE*, tiesnese  
*I. LABUCKA*, tiesnese  
*S. PAPASAVVAS*, tiesnesis  
*E. MOAVERO MILANESI*, tiesnesis  
*N. WAHL*, tiesnesis  
*M. PREK*, tiesnesis  
*T. TCHIPEV*, tiesnesis  
*V. CIUCĂ*, tiesnesis  
*A. DITTRICH*, tiesnesis  
*S. SOLDEVILA FRAGOSO*, tiesnesis  
*L. TRUCHOT*, tiesnesis  
*S. FRIMODT NIELSEN*, tiesnesis  
  
*E. COULON*, sekretārs

#### No 2008. gada 15. septembra līdz 31. decembrim

*M. JAEGER*, Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs  
*V. TIILI*, palātas priekšsēdētāja  
*J. AZIZI*, palātas priekšsēdētājs  
*A. W. H. MEIJ*, palātas priekšsēdētājs  
*M. VILARAS*, palātas priekšsēdētājs  
*N. J. FORWOOD*, palātas priekšsēdētājs  
*M. E. MARTINS RIBEIRO*, palātas priekšsēdētāja  
*O. CZÚCZ*, palātas priekšsēdētājs  
*I. PELIKÁNOVÁ*, palātas priekšsēdētāja  
*F. DEHOUSSE*, tiesnesis  
*E. CREMONA*, tiesnese  
*I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA*, tiesnese  
*D. ŠVÁBY*, tiesnesis  
*V. VADAPALAS*, tiesnesis  
*K. JÜRIMÄE*, tiesnese  
*I. LABUCKA*, tiesnese  
*S. PAPASAVVAS*, tiesnesis  
*E. MOAVERO MILANESI*, tiesnesis  
*N. WAHL*, tiesnesis  
*M. PREK*, tiesnesis  
*T. TCHIPEV*, tiesnesis  
*V. CIUCĂ*, tiesnesis  
*A. DITTRICH*, tiesnesis  
*S. SOLDEVILA FRAGOSO*, tiesnesis  
*L. TRUCHOT*, tiesnesis  
*S. FRIMODT NIELSEN*, tiesnesis  
*K. O'HIGGINS*, tiesnesis  
  
*E. COULON*, sekretārs



## 4. Bijušie Pirmās instances tiesas locekļi

*Da Cruz Vilaça José Luis* (1989–1995), priekšsēdētājs no 1989. līdz 1995. gadam

*Barrington Donal Patrick Michael* (1989–1996)

*Saggio Antonio* (1989–1998), priekšsēdētājs no 1995. līdz 1998. gadam

*Edward David Alexander Ogilvy* (1989–1992)

*Kirschner Heinrich* (1989–1997)

*Yeraris Christos* (1989–1992)

*Schintgen Romain Alphonse* (1989–1996)

*Briët Cornelis Paulus* (1989–1998)

*Biancarelli Jacques* (1989–1995)

*Lenaerts Koen* (1989–2003)

*Bellamy Christopher William* (1992–1999)

*Kalogeropoulos Andreas* (1992–1998)

*Lindh Pernilla* (1995–2006)

*Potocki André* (1995–2001)

*Gens de Moura Ramos Rui Manuel* (1995–2003)

*Mengozi Paolo* (1998–2006)

*Trstenjak Verica* (2004–2006)

*Pirrung Jörg* (1997–2007)

*García-Valdecasas y Fernández Rafael* (1989–2007)

*Legal Hubert* (2001–2007)

### Priekšsēdētāji

*Da Cruz Vilaça José Luis* (1989–1995)

*Saggio Antonio* (1995–1998)

*Vesterdorf Bo* (1998–2007)

### Sekretārs

*Jung Hans* (1989–2005)



## **C – Pirmās instances tiesas darbības statistika**

### ***Pirmās instances tiesas vispārējā darbība***

1. Iesniegtās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2004–2008)

#### ***Iesniegtās lietas***

2. Tiesvedības veidi (2004–2008)
3. Prasību veidi (2004–2008)
4. Prasību joma (2004–2008)

#### ***Pabeigtās lietas***

5. Tiesvedības veidi (2004–2008)
6. Prasību joma (2008)
7. Prasību joma (2004–2008) (spriedumi un rīkojumi)
8. Iztiesāšanas sastāvs (2004–2008)
9. Tiesvedības ilgums mēnešos (2004–2008) (spriedumi un rīkojumi)

#### ***Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās***

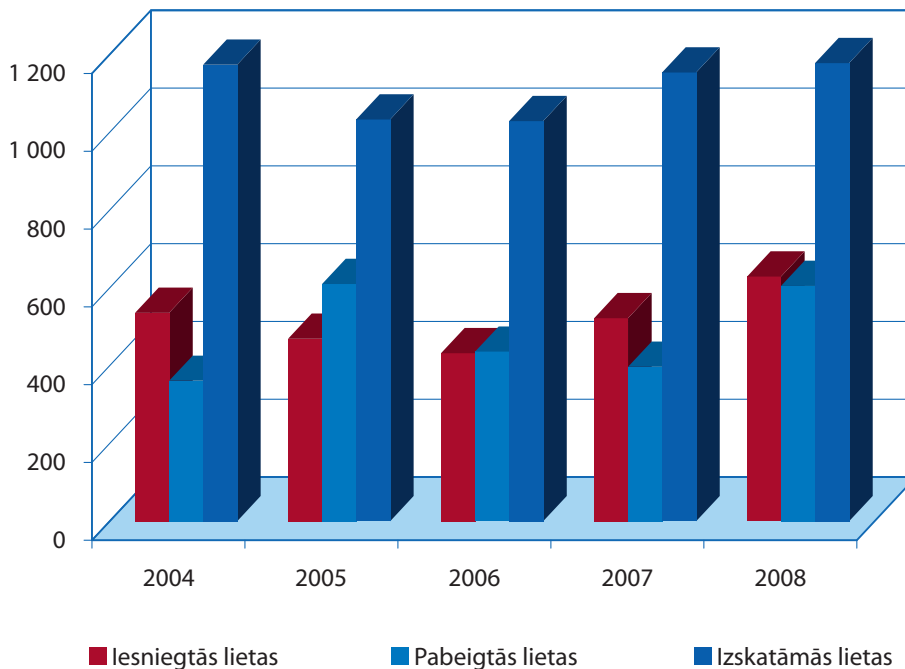
10. Tiesvedības veidi (2004–2008)
11. Prasību joma (2004–2008)
12. Iztiesāšanas sastāvs (2004–2008)

#### ***Dažādi***

13. Pagaidu noregulējuma pasākumi (2004–2008)
14. Paātrinātais process (2004–2008)
15. Pirmās instances tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1989–2008)
16. Tiesā iesniegto apelāciju sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2004–2008)
17. Tiesā iesniegto apelāciju iznākums (2008) (spriedumi un rīkojumi)
18. Tiesā iesniegto apelāciju iznākums (2004–2008)
19. Vispārējās tendences (1989–2008) (iesniegtās, pabeigtās un izskatāmās lietas)



## 1. Pirmās instances tiesas vispārējā darbība – lesniegtās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2004–2008)<sup>1</sup>

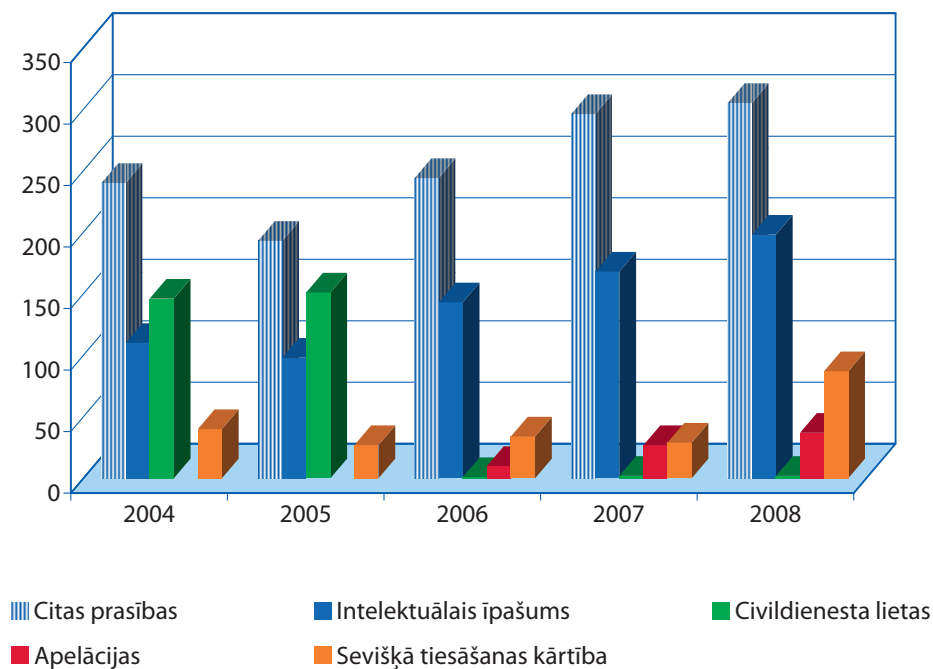


	2004	2005	2006	2007	2008
Iesniegtās lietas	536	469	432	522	629
Pabeigtās lietas	361	610	436	397	605
Izskatāmās lietas	1174	1033	1029	1154	1178

1 Ja nav norādīts citādi, šajā un turpmākajās tabulās ir ņemta vērā sevišķā tiesāšanas kārtība.

Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīti: protests par spriedumu (EKT Statūtu 41. pants un PIT Reglamenta 122. pants), trešās personas protests (EKT Statūtu 42. pants un PIT Reglamenta 123. pants), sprieduma pārskatīšana (EKT Statūtu 44. pants un PIT Reglamenta 125. pants), sprieduma interpretēšana (EKT Statūtu 43. pants un PIT Reglamenta 129. pants), tiesāšanās izdevumu noteikšana (PIT Reglamenta 92. pants), juridiskā palīdzība (PIT Reglamenta 96. pants) un sprieduma labošana (PIT Reglamenta 84. pants).

## 2. Iesniegtās lietas – Tiesvedības veidi (2004–2008)<sup>1</sup>

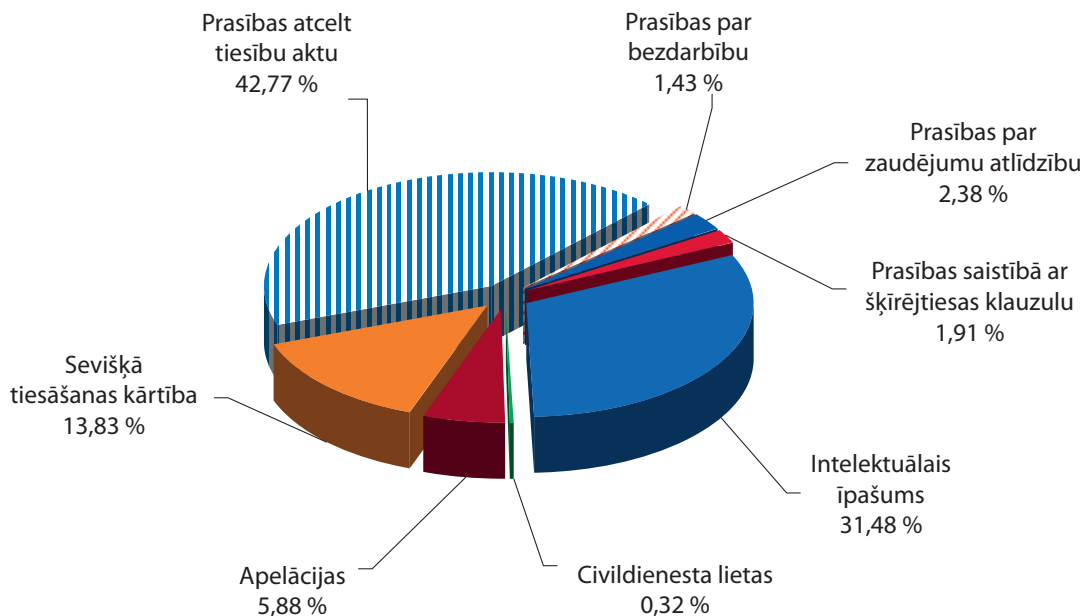


	2004	2005	2006	2007	2008
Citas prasības	240	193	244	296	305
Intelektuālais īpašums	110	98	143	168	198
Civildienesta lietas	146	151	1	2	2
Apelācijas			10	27	37
Sevišķā tiesāšanas kārtība	40	27	34	29	87
<b>Kopā</b>	<b>536</b>	<b>469</b>	<b>432</b>	<b>522</b>	<b>629</b>

1 Šajā un turpmākajās tabulās "citas prasības" nozīmē visas tiesās prasības, izņemot Eiropas Kopienas ierēdņu prasības un prasības intelektuālā īpašuma jomā.

### 3. Iesniegtās lietas – Prasību veidi (2004–2008)

#### Sadalījums 2008. gadā

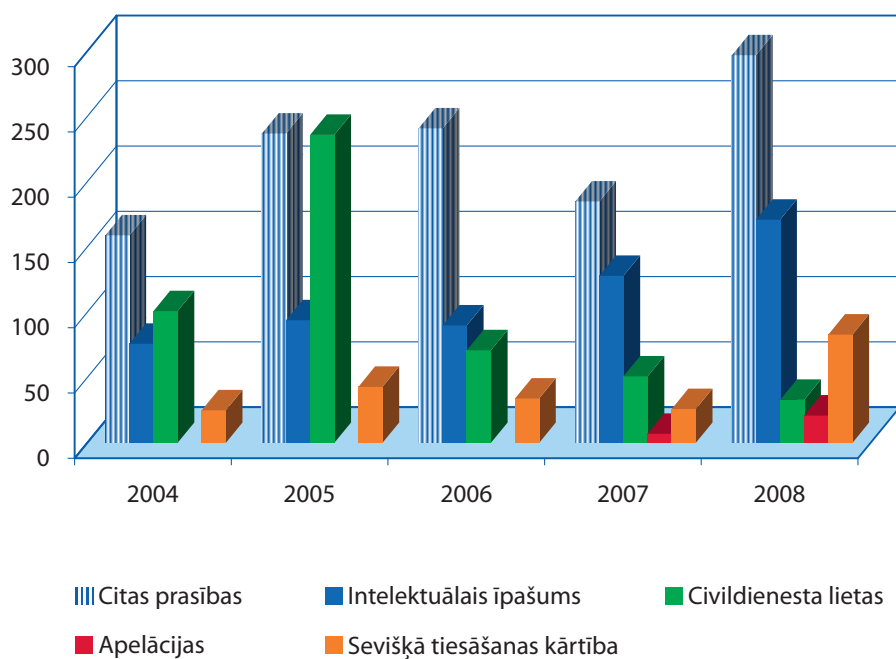


	2004	2005	2006	2007	2008
Prasības atcelt tiesību aktu	199	160	223	249	269
Prasības par bezdarbību	15	9	4	12	9
Prasības par zaudējumu atlīdzību	18	16	8	27	15
Prasības saistībā ar šķirējtiesas klauzulu	8	8	9	8	12
Intelektuālais īpašums	110	98	143	168	198
Civildienesta lietas	146	151	1	2	2
Apelācijas			10	27	37
Sevišķā tiesāšanas kārtība	40	27	34	29	87
<b>Kopā</b>	<b>536</b>	<b>469</b>	<b>432</b>	<b>522</b>	<b>629</b>

#### 4. Iesniegtās lietas – Prasību joma (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Ārlietas	3	2	2	1	2
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	1				1
Ekonomikas un monetārā politika		1	2		
Enerģija			1		
Institucionālās tiesības	33	28	15	28	43
Intelektuālais īpašums	110	98	145	168	198
Jaunu valstu pievienošanās	1				
Konkurence	36	40	81	62	71
Kopējā ārpolitika un drošības politika	4		5	12	6
Kopējais muitas tarifs	1		2	1	
Kopienu budžets				2	
Kopienu pašu resursi		2			
Kultūra			3	1	2
Lauksaimniecība	25	21	18	34	14
Muitas savienība	11	2		4	1
Nodokļi			1	2	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība			1		3
Personu brīva pārvietošanās	1	2	4	4	1
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika	6	9	5	10	1
Preču brīva aprīte	1			1	1
Reģionālā politika	10	12	16	18	7
Sabiedrību tiesības	6	12	11	10	30
Šķīrējtiesas klauzula		2	3	1	12
Sociālā politika	5	9	3	5	3
Tiesību aktu tuvināšana	1			1	
Tieslietas un iekšlietas		1		3	3
Tirdzniecības politika	12	5	18	9	10
Transports	3		1	4	1
Valsts atbalsts	46	25	28	37	55
Vide un patērētāji	30	18	21	41	14
Zivsaimniecības politika	3	2		5	23
<b>Kopā EK līgums</b>	<b>349</b>	<b>291</b>	<b>386</b>	<b>464</b>	<b>502</b>
<b>Kopā EOTK līgums</b>					<b>1</b>
<b>Kopā AEK līgums</b>	<b>1</b>		<b>1</b>		
Civildienesta noteikumi	146	151	11	29	39
Sevišķā tiesāšanas kārtība	40	27	34	29	87
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>536</b>	<b>469</b>	<b>432</b>	<b>522</b>	<b>629</b>

## 5. Pabeigtās lietas – Tiesvedības veidi (2004–2008)



	2004	2005	2006	2007	2008
Citas prasības	159	237	241	185	297
Intelektuālais īpašums	76	94	90	128	171
Civildienesta lietas	101	236	71	51	33
Apelācijas				7	21
Sevišķā tiesāšanas kārtība	25	43	34	26	83
<b>Kopā</b>	<b>361</b>	<b>610</b>	<b>436</b>	<b>397</b>	<b>605</b>

## 6. Pabeigtās lietas – Prasību joma (2008)

	Spriedumi	Rikojumi	Kopā
Ārlietas	1	1	2
Brīvība veikt uzņēmējdarbību		1	1
Ekonomikas un monetārā politika		1	1
Institucionālās tiesības	11	25	36
Intelektuālais īpašums	121	50	171
Konkurence	14	17	31
Kopējā ārpolitika un drošības politika	4	2	6
Kopējais muitas tarifs		3	3
Kultūra	1	1	2
Lauksaimniecība	17	21	38
Muitas savienība	2	1	3
Nodokļi		2	2
Personu brīva pārvietošanās		2	2
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika	3	7	10
Preču brīva aprīte		2	2
Reģionālā politika	7	35	42
Sabiedrību tiesības	10	14	24
Šķīrējtiesas klauzula	1	2	3
Sociālā politika	3		3
Tiesību aktu tuvināšana		1	1
Tieslietas un iekšlietas		1	1
Tirdzniecības politika	6	6	12
Transports		3	3
Valsts atbalsts	23	14	37
Vide un patērētāji	1	27	28
Zivsaimniecības politika	1	3	4
<b>Kopā EK līgums</b>	<b>226</b>	<b>242</b>	<b>468</b>
Civildienesta noteikumi	33	21	54
Sevišķā tiesāšanas kārtība		83	83
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>259</b>	<b>346</b>	<b>605</b>

## 7. Pabeigtās lietas – Prasību joma (2004–2008) (spriedumi un rīkojumi)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aizjūras zemju un teritoriju asociēšana		4	2		
Ārlietas	7	11	5	4	2
Brīvība veikt uzņēmējdarbību		1			1
Ekonomikas un monetārā politika			1	1	1
Enerģija			3	1	
Institucionālās tiesības	16	35	14	17	36
Intelektuālais īpašums	76	94	91	129	171
Jaunu valstu pievienošanās			1		
Konkurence	26	35	42	38	31
Kopējā ārpolitika un drošības politika	2	5	4	3	6
Kopējais muitas tarifs				1	3
Kopienu budžets				1	
Kopienu pašu resursi			2		
Kultūra					2
Lauksaimniecība	15	34	25	11	38
Muitas savienība	3	7	2	2	3
Nodokļi	1		1		2
Pakalpojumu sniegšanas brīvība				1	
Personu brīva pārvietošanās	2	1	4	4	2
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika		1	3	10	10
Preču brīva aprīte	1	1			2
Reģionālā politika	4	4	7	6	42
Sabiedrību tiesības	2	6	6	6	24
Šķīrējtiesas klauzula	2	1		1	3
Sociālā politika	4	6	5	3	3
Tiesību aktu tuvināšana	3			1	1
Tieslietas un iekšlietas		1		2	1
Tirdzniecības politika	1	7	13	4	12
Transports	1	1	2	1	3
Valsts atbalsts	54	53	54	36	37
Vide un patērētāji	4	19	19	15	28
Zivsaimniecības politika	6	2	24	4	4
<b>Kopā EK līgums</b>	<b>230</b>	<b>329</b>	<b>330</b>	<b>302</b>	<b>468</b>
<b>Kopā EOTK līgums</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>10</b>	
<b>Kopā AEK līgums</b>		<b>1</b>		<b>1</b>	
Civildienesta noteikumi	101	236	71	58	54
Sevišķā tiesāšanas kārtība	25	43	34	26	83
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>361</b>	<b>610</b>	<b>436</b>	<b>397</b>	<b>605</b>

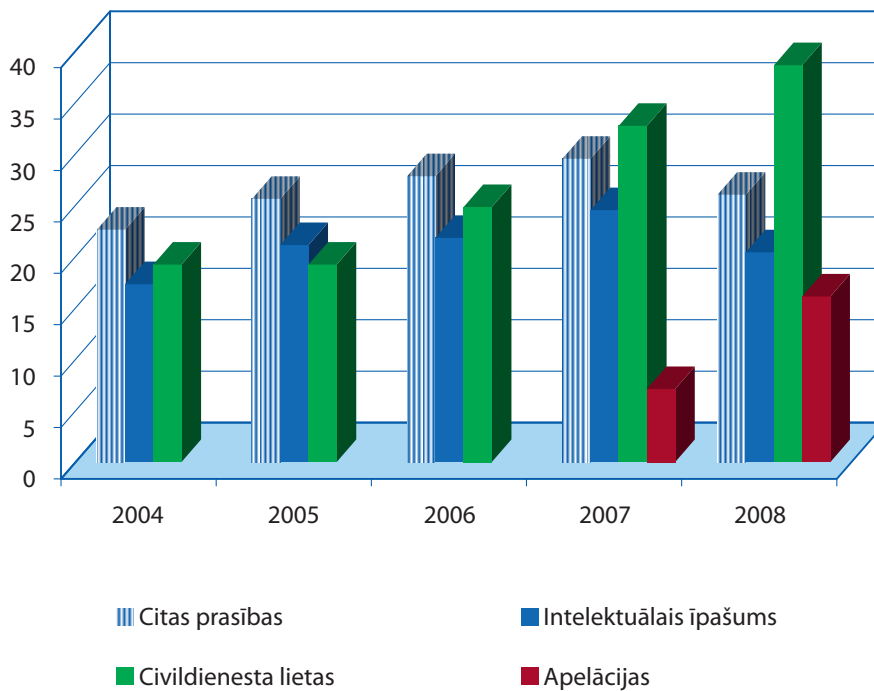
## 8. Pabeigtās lietas – Iztiesāšanas sastāvs (2004–2008)

### Sadalījums 2008. gadā



	2004			2005			2006			2007			2008		
	Sprīdumi	Rīkojumi	Kopā	Sprīdumi	Rīkojumi	Kopā	Sprīdumi	Rīkojumi	Kopā	Sprīdumi	Rīkojumi	Kopā	Sprīdumi	Rīkojumi	Kopā
Virspalāta				6		6				2		2			
Apelāciju palāta										3	4	7	16	10	26
Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs		7	7	25	25		19	19		16	16		52	52	
Piecu tiesnešu palātas	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17
Trīs tiesnešu palātas	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510
Tiesnesis vienpersoniski	13	1	14	7		7	7		7	2		2			
<b>Kopā</b>	<b>172</b>	<b>189</b>	<b>361</b>	<b>222</b>	<b>388</b>	<b>610</b>	<b>227</b>	<b>209</b>	<b>436</b>	<b>247</b>	<b>150</b>	<b>397</b>	<b>259</b>	<b>346</b>	<b>605</b>

## 9. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums mēnešos (2004–2008)*<sup>1</sup> (spriedumi un rīkojumi)

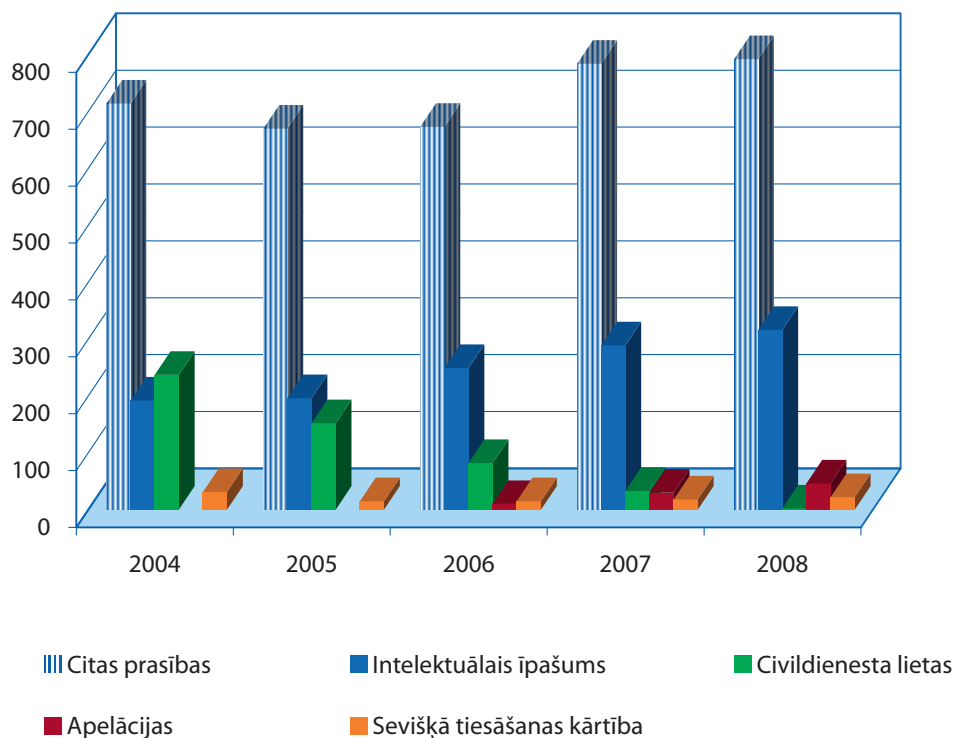


	2004	2005	2006	2007	2008
Citas prasības	22,6	25,6	27,8	29,5	26,0
Intelektuālais īpašums	17,3	21,1	21,8	24,5	20,4
Civildienesta lietas	19,2	19,2	24,8	32,7	38,6
Apelācijas				7,1	16,1

<sup>1</sup> Vidējā tiesvedības ilguma aprēķinā nav iekļautas: lietas, kurās pieņemts starp nolēmums; sevišķā tiesāšanas kārtība; lietas, kuras Tiesa nodevusi Pirmās instances tiesai kompetenču sadalījuma izmaiņu rezultātā; lietas, kuras Pirmās instances tiesa nodevusi sakarā ar Civildienesta tiesas darbības uzsākšanu.

Ilgums ir izteikts mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

## 10. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Tiesvedības veidi (2004–2008)



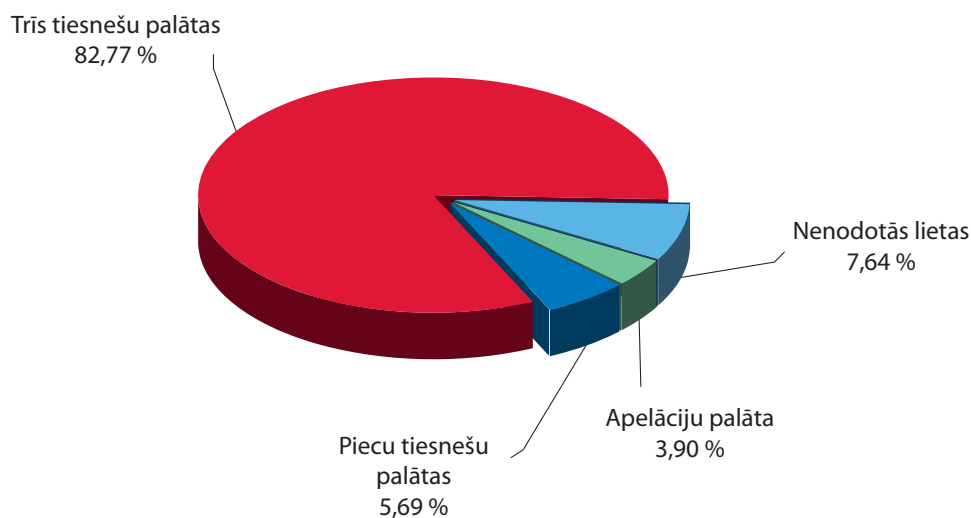
	2004	2005	2006	2007	2008
Citas prasības	714	670	673	784	792
Intelektuālais īpašums	192	196	249	289	316
Civildienesta lietas	237	152	82	33	2
Apelācijas			10	30	46
Sevišķā tiesāšanas kārtība	31	15	15	18	22
<b>Kopā</b>	<b>1174</b>	<b>1033</b>	<b>1029</b>	<b>1154</b>	<b>1178</b>

## 11. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Prasību joma (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aizjūras zemju un teritoriju asociēšana	6	2			
Ārlietas	18	9	6	3	3
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	1				
Ekonomikas un monetārā politika		1	2	1	
Enerģija	4	4	2	1	1
Institucionālās tiesības	49	42	43	54	61
Intelektuālais īpašums	193	197	251	290	317
Jaunu valstu pievienošanās	1	1			
Konkurence	129	134	173	197	236
Kopējā ārpolitika un drošības politika	13	8	9	18	18
Kopējais muitas tarifs	1	1	3	3	
Kopienų budžets				1	1
Kopienų pašu resursi		2			
Kultūra			3	4	4
Lauksaimniecība	95	82	74	97	73
Muitas savienība	18	13	11	13	11
Nodokļi				2	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība			1		3
Personu brīva pārvietošanās	1	2	3	3	2
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika	8	16	18	18	9
Preču brīva aprīte	1			1	
Reģionālā politika	19	27	36	48	13
Sabiedrību tiesības	10	16	23	27	33
Šķirējtiesas klauzula		1	3	3	12
Sociālā politika	6	9	7	9	9
Tiesību aktu tuvināšana	1	1	1	1	
Tieslietas un iekšlietas				1	3
Tirdzniecības politika	25	23	28	33	31
Transports	3	2	1	4	2
Valsts atbalsts	218	190	164	165	184
Vide un patērētāji	44	43	44	70	56
Zivsaimniecības politika	28	28	4	5	24
<b>Kopā EK līgums</b>	<b>892</b>	<b>854</b>	<b>910</b>	<b>1072</b>	<b>1106</b>
<b>Kopā EOTK līgums</b>	<b>12</b>	<b>11</b>	<b>10</b>		<b>1</b>
<b>Kopā AEK līgums</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
Civildienesta noteikumi	237	152	92	63	48
Sevišķā tiesāšanas kārtība	31	15	15	18	22
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>1174</b>	<b>1033</b>	<b>1029</b>	<b>1154</b>	<b>1178</b>

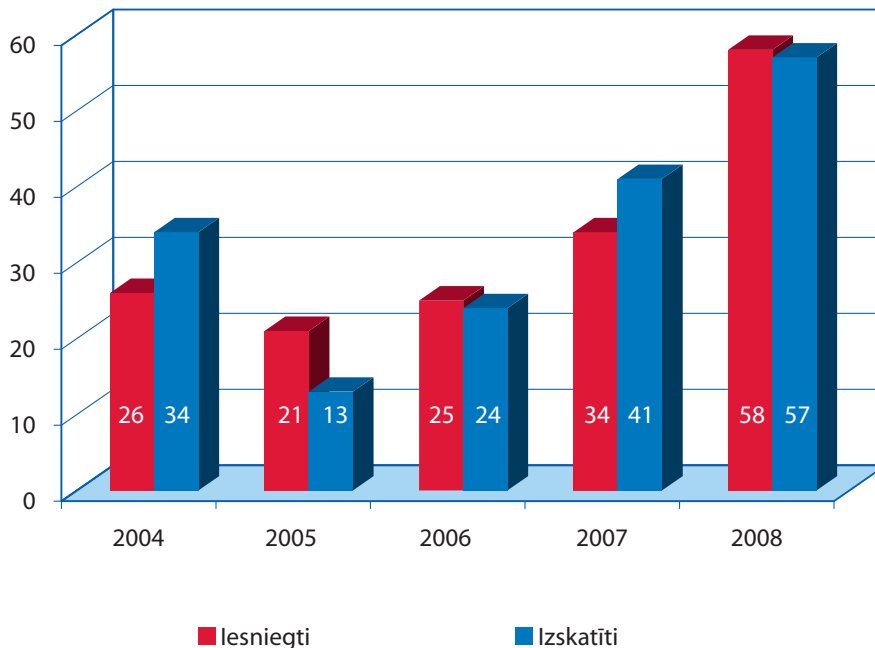
## 12. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Iztiesāšanas sastāvs (2004–2008)

Sadalījums 2008. gadā



	2004	2005	2006	2007	2008
Virspalāta	6	1	2		
Apelāciju palāta			10	30	46
Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs			1		
Piecu tiesnešu palātas	187	146	117	75	67
Trīs tiesnešu palātas	914	846	825	971	975
Tiesnesis vienpersoniski	1	4	2		
Nenodotās lietas	66	36	72	78	90
<b>Kopā</b>	<b>1174</b>	<b>1033</b>	<b>1029</b>	<b>1154</b>	<b>1178</b>

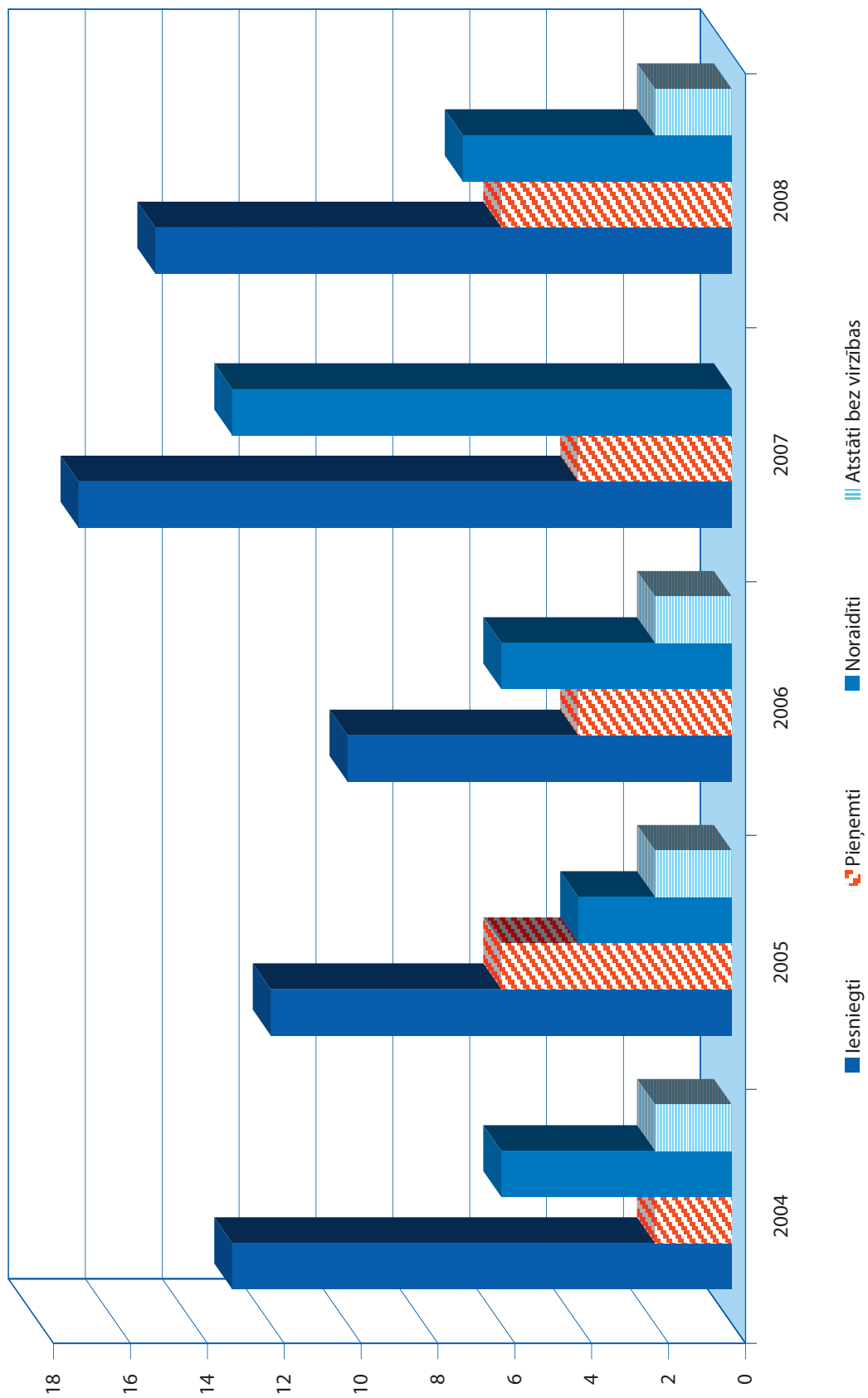
### 13. *Dažādi* – Pagaidu noregulējuma pasākumi (2004–2008)



#### Sadalījums 2008. gadā

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem	Izskatītie pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem	Iznākums		
			Noraidīti	Apmierināti	Lietas izslēgšana no reģistra/lēmums izbeigt tiesvedību
Institucionālās tiesības	1	2	1		1
Intelektuālais īpašums		1	1		
Konkurence	13	10	10		
Kopējā ārpolitika un drošības politika	3	3	3		
Lauksaimniecība	1	1		1	
Sabiedrību tiesības	13	12	12		
Sociālā politika	2	2	2		
Transports	1	1	1		
Valsts atbalsts	22	22	6		16
Vide un patērētāji	1	2	2		
Zivsaimniecības politika	1	1			1
<b>Kopā EK līgums</b>	<b>58</b>	<b>57</b>	<b>38</b>	<b>1</b>	<b>18</b>
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>58</b>	<b>57</b>	<b>38</b>	<b>1</b>	<b>18</b>

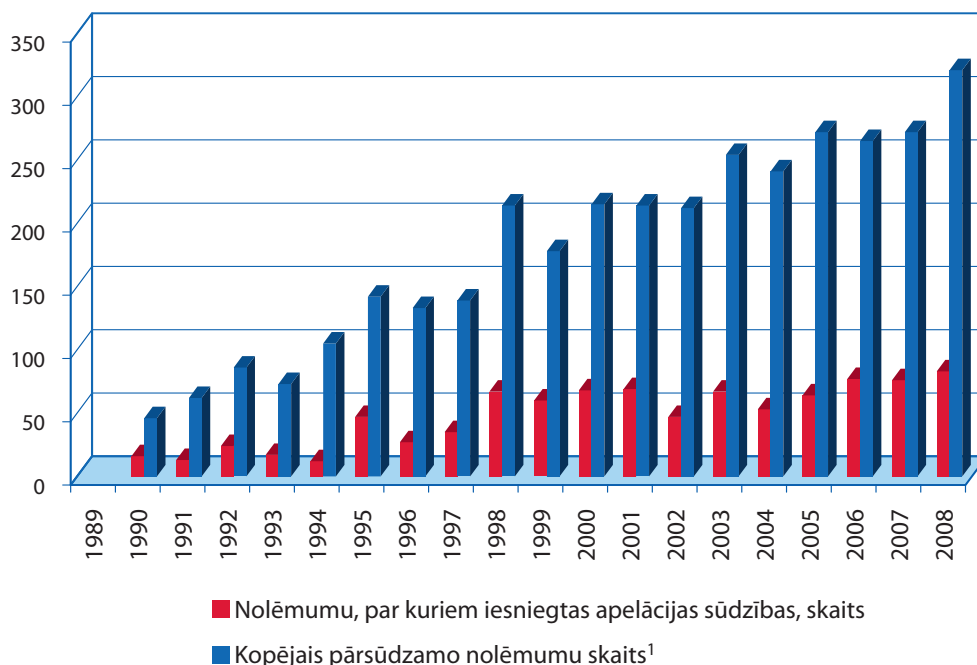
**14. Dažādi – Paātrinātais process (2004–2008)**



	2004			2005			2006			2007			2008							
	Iesnēgti	Iznākums		Iesnēgti	Iznākums		Iesnēgti	Iznākums		Iesnēgti	Iznākums		Iesnēgti	Iznākums						
		Pieņemti	Noraidīti		Atstāti bez virzības	Pieņemti		Noraidīti	Atstāti bez virzības		Pieņemti	Noraidīti		Atstāti bez virzības	Pieņemti	Noraidīti	Atstāti bez virzības			
Civildienesta noteikumi	1	1										1								
Institucionālās tiesības	1	2	1		1					1	1	3	2	1						
Konkurence	3		2	3	2		4	2	2	1	1	1	1	1						
Kopējā ārpolitika un drošības politika										3	2	1	4	4						
Kopienų pašu resursi			2						2											
Lauksaimniecība			2				2	1	3			1								
Personu brīva pārvietošanās	1		1																	
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika										1	1									
Sabiedrību tiesības	4	1	2	3	2	1	1			1		3	1	3						
Šķīrējtiesas klauzula												1		1						
Tirdzniecības politika										2	1		1							
Transports	1		1																	
Valsts atbalsts							1			1	2	1	1	1						
Vide un patērētāji	1	1	2	1	1	1	3	1	1	7	1	7								
Zivsaimniecības politika	1	1																		
<b>Kopā</b>	<b>13</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>12</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>17</b>	<b>4</b>	<b>13</b>	<b>0</b>	<b>15</b>	<b>6</b>	<b>7</b>	<b>2</b>

Lietas pārtrūnāta izskatīšana Pirmās instances tiesā ir iespējama, pamatojoties uz Reglamenta 76.a pantu. Šis noteikums ir piemērojams no 2001. gada 1. februāra. Kategorijā "atstāti bez virzības" ir iekļauti šādi gadījumi: pieteikuma atsaukums, atteikšanās no prasības un gadījumi, kad prasība jau pirms pieteikuma par lietas izskatīšanu pārtrūnātā procesā tiek izņemta, izdodot rīkojumu.

## 15. *Dažādi* – Pirmās instances tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1989–2008)



	Nolēmumu, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības, skaits	Kopējais pārsūdzamo nolēmumu skaits <sup>1</sup>	Nolēmumu, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības, skaits procentos
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %
2007	76	272	28 %
2008	83	321	26 %

1 Kopējais pārsūdzamo nolēmumu skaits – spriedumi, rīkojumi par nepieņemamību, pagaidu noregulējuma pasākumu piemērošanu, tiesvedības izbeigšanu lietā pirms sprieduma taisīšanas un rīkojumi, ar ko noraida iestāšanos lietā, – kuriem termiņš apelācijas sūdzības iesniegšanai ir beidzies vai par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības.

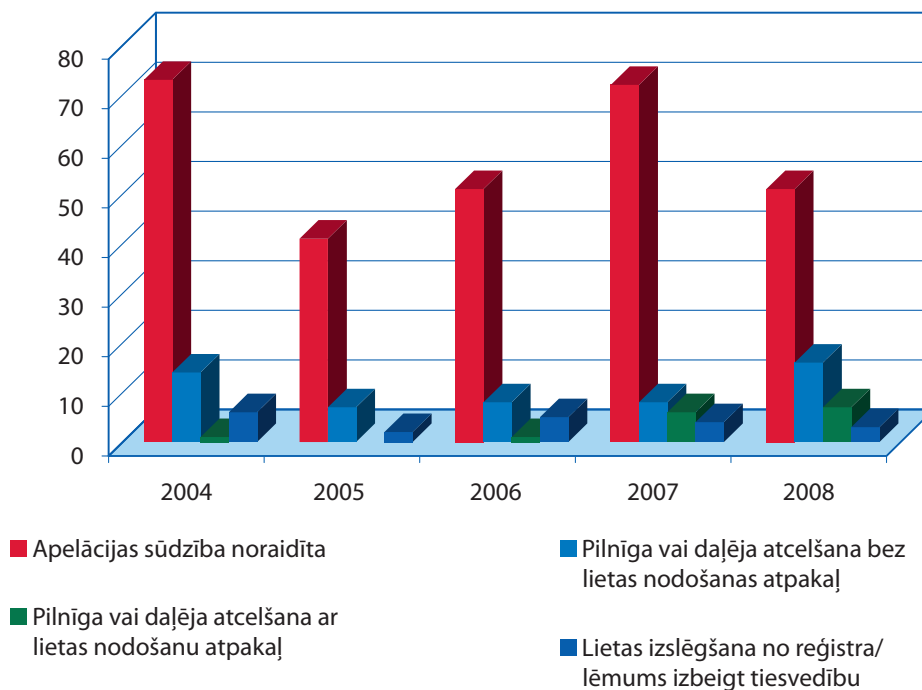
## 16. Dažādi – Tiesā iesniegto apelāciju sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2004–2008)

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Apelācijas	Parsūdzamie nolēmumi	Apelācijas %	Apelācijas	Parsūdzamie nolēmumi	Apelācijas %	Apelācijas	Parsūdzamie nolēmumi	Apelācijas %	Apelācijas	Parsūdzamie nolēmumi	Apelācijas %	Apelācijas	Parsūdzamie nolēmumi	Apelācijas %
Citas prasības	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %	51	190	27 %
Intelektuālais īpašums	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %	23	100	23 %
Civildienesta lietas	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %	9	31	29 %
<b>Kopā</b>	<b>53</b>	<b>241</b>	<b>22 %</b>	<b>64</b>	<b>272</b>	<b>24 %</b>	<b>77</b>	<b>265</b>	<b>29 %</b>	<b>76</b>	<b>272</b>	<b>28 %</b>	<b>83</b>	<b>321</b>	<b>26 %</b>

## 17. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelāciju iznākums (2008) (spriedumi un rīkojumi)

	Apelācijas sūdzība noraidīta	Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	Lietas izslēgšana no reģistra/ lēmums izbeigt tiesvedību	Kopā
Ārlietas	4				4
Civildienesta noteikumi	8	2			10
Ekonomikas un monetārā politika	1				1
Institucionālās tiesības	7	2	1		10
Intelektuālais īpašums	13	2		2	17
Kapitāla brīva aprīte		1			1
Konkurence	4		1		5
Kopējā ārpolitika un drošības politika		1			1
Kopējais muitas tarifs	1				1
Lauksaimniecība	1	1			2
Muitas savienība	1	1			2
Personu brīva pārvietošanās	1				1
Reģionālā politika	1				1
Valsts atbalsts	5	2	5		12
Vide un patērētāji	4	1		1	6
Zivsaimniecības politika		3			3
<b>Kopā</b>	<b>51</b>	<b>16</b>	<b>7</b>	<b>3</b>	<b>77</b>

## 18. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelāciju iznākums (2004–2008) (spriedumi un rīkojumi)



	2004	2005	2006	2007	2008
Apelācijas sūdzība noraidīta	73	41	51	72	51
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	14	7	8	8	16
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	1		1	6	7
Lietas izslēgšana no reģistra/ lēmums izbeigt tiesvedību	6	2	5	4	3
<b>Kopā</b>	<b>94</b>	<b>50</b>	<b>65</b>	<b>90</b>	<b>77</b>

## 19. *Dažādi – Vispārējās tendences (1989–2008)* lesnietās, pabeigtās un izskatāmās lietas

	lesnietās lietas <sup>1</sup>	Pabeigtās lietas <sup>2</sup>	Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
<b>Kopā</b>	<b>7407</b>	<b>6229</b>	

1 1989. gads: Tiesa nodeva 153 lietas jaunizveidotajai Pirmās instances tiesai.

1993. gads: Tiesa nodeva 451 lietu sakarā ar Pirmās instances tiesas kompetences pirmo paplašināšanu.

1994. gads: Tiesa nodeva 14 lietas sakarā ar Pirmās instances tiesas kompetences otro paplašināšanu.

2004. – 2005. gads: Tiesa nodeva 25 lietas sakarā ar Pirmās instances tiesas kompetences trešo paplašināšanu.

2 2005. – 2006. gads: Pirmās instances tiesa nodeva 118 lietas jaunizveidotajai Civildienesta tiesai.



## III nodaļa

Eiropas Savienības Civildienesta tiesa



## A – Civildienesta tiesas darbība 2008. gadā

Priekšsēdētājs *Paul Mahoney*

**1.** 2008. gads bija nozīmīgs ar to, ka trīs gadus pēc tiesnešu iecelšanas pirmo reizi daļēji tika atjaunots Civildienesta tiesas sastāvs. Atkāpjoties no Tiesas Statūtu pielikuma 2. panta otrās daļas pirmā teikuma, trīs Civildienesta tiesas locekļu amata pilnvaru laiks beidzās pēc pirmajiem trīs gadiem, proti, 2008. gada 30. septembrī. Ar 2008. gada 27. jūnija lēmumu Eiropas Savienības Padome atjaunoja šos trīs tiesnešus viņu amatos. 2008. gada 24. septembrī *P. Mahoney* tika no jauna ievēlēts Civildienesta tiesas priekšsēdētāja amatā, bet *H. Kanninen* un *S. Gervasoni* ievēlēti attiecīgi par otrās un pirmās palātas priekšsēdētājiem.

**2.** Kopš 1998. gada ikgadējais celto prasību skaits civildienesta jomā ir pastāvīgi pieaudzis (izņemot stabilizāciju 2001. un 2002. gadā). 2008. gadā ar 111 jauniem prasības pieteikumiem celto prasību skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (2007. gadā – 157) pirmo reizi desmit gados ievērojami samazinājies. Protams, būtu priekšlaicīgi uzlūkot to kā šajos pēdējos gados iezīmējušās Kopienas civildienesta strīdu skaita pieaugšanas tendences maiņu, taču sava loma konstatētajā attīstībā varētu būt noteikumam, kurš līdz ar Civildienesta tiesas Reglamentu stājās spēkā 2007. gada 1. novembrī un saskaņā ar kuru visiem lietas dalībniekiem, kuriem spriedums nav labvēlīgs, ir jāatlīdzina tiesāšanās izdevumi.

2008. gadā Civildienesta tiesa izbeidza 129 lietas. Tātad atlikums starp izbeigtajām un ierosinātajām lietām ir pozitīvs, kā rezultātā pirmo reizi kopš Civildienesta tiesas izveides atlikušo lietu skaits ir nedaudz samazinājies (217 lietas 2008. gadā, salīdzinot ar 235 lietām 2007. gadā).

2008. gadā 53 % lietu tika izbeigtas ar spriedumu un 47 % lietu – ar rīkojumu. Vidējais tiesvedības ilgums ir 19,7 mēneši lietām, kas izbeigtas ar spriedumiem, un 14 mēneši lietām, kas izbeigtas ar rīkojumiem; tas salīdzinājumā ar pagājušo gadu atspoguļo nelielu vidējā izskatīšanas ilguma pieaugumu. 37 Civildienesta tiesas nolēmumi tika pārsūdzēti apelācijas kārtībā Pirmās instances tiesā, kas ir 37 % no pārsūdzamajiem nolēmumiem un 35 % no visām izbeigtajām lietām, izņemot gadījumus, kad kāda no pusēm vienpusēji atteikusies no prasības. Pirmās instances tiesa ir atcēlusi 7 Civildienesta tiesas nolēmumus.

**3.** Šī gada laikā Civildienesta tiesa ir centusies atbildēt uz likumdevēja aicinājumu visās tiesvedības stadijās veicināt izlīguma panākšanu strīdā. Tā pēc Civildienesta tiesas iniciatīvas ar izlīgumu ir izbeigtas 7 lietas, visbiežāk – tiesneša referenta organizētas neformālas sanāksmes vai tiesas sēdes laikā <sup>1</sup>.

**4.** Visbeidzot, 2008. gadā Civildienesta tiesa papildināja savu procesuālo līdzekļu klāstu – 2008. gada 1. maijā stājās spēkā praktiskie norādījumi lietas dalībniekiem. Tajos ir iekļauta pieteikumu par juridisko palīdzību iesniegšanai obligāti izmantojamā veidlapa, kā arī vadlīnijas juridiskās palīdzības pieteikuma iesniedzējiem.

<sup>1</sup> Kā piemēru izlīgumam, kas pēc Civildienesta tiesas iniciatīvas panākts tiesas sēdes dienā, skat. 2008. gada 4. septembra rīkojumu lietā F-81/06 *Duyster*/Komisija: atzīstot prasītājam ar dažiem notikumiem, kas ir tiesvedības priekšmets, radītās grūtības, atbildētāja uzņēmās ieinteresētajai personai samaksāt EUR 2000, kā arī parakstīt, pievienot viņas personas lietai un darīt zināmu viņai sagatavotu vēstuli.

5. Turpmākajā daļā tiks izklāstīts šī gada zīmīgākais judikatūras devums, secīgi pievēršoties strīdiem par tiesiskumu un zaudējumu atlīdzību (I), par pagaidu noregulējumu (II) un juridiskās palīdzības pieteikumiem (III).

## I. Strīdi par tiesiskumu un zaudējumu atlīdzību

Šajā sadaļā tiks aplūkoti nozīmīgākie nolēmumi procesuālajā jomā, kas saistīti ar jautājumu par tiesāšanās izdevumiem.

### *Tiesvedības aspekti*

#### 1. Civildienesta tiesas kompetence

Lietā *Domínguez González/Komisija* (2008. gada 12. novembra rīkojums lietā F-88/07) Civildienesta tiesai bija jāizskata strīds, kas radies no darba līguma izpildes, uz kuru attiecās Beļģijas tiesības un kurā bija ietverta klauzula, kas noteica Briseles Tiesas jurisdikciju, un kura priekšmets bija tehniskās palīdzības sniegšana humānās palīdzības trešajām valstīm ietvaros. Civildienesta tiesa, pārlicinājusies, ka valsts tiesību, nevis Eiropas Kopienu pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības (turpmāk tekstā – “PDNK”) piemērošana minētajam līgumam atbilst atbildētāja leģitīmām interesēm un nav apgrūtinājums tiesvedībai, konstatēja, ka tā nav kompetenta izskatīt strīdu, ko radījusi minētā līguma izpilde.

#### 2. Pieņemamības nosacījumi

2008. gada 21. februāra spriedumā lietā F-4/07 *Skouliidi/Komisija* Civildienesta tiesa precizēja, pirmkārt, ka nelabvēlīga akta gadījumā iestādes rīcība, kas saistīta ar šī akta pieņemšanu, var būt pamats prasībai par zaudējumu atlīdzību, kuras pirmstiesas procedūra sākas ar pieteikumu atbilstoši Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”) 90. panta 1. punktam tikai tad, ja attiecīgā rīcība ir nošķirama no nelabvēlīgā akta, un, otrkārt, ka ierēdnis prasības par vienīgi zaudējumu atlīdzību ietvaros var prasīt atlīdzināt viņam ar nelabvēlīgo aktu radītos zaudējumus, neatceļot minēto aktu, ar nosacījumu, ka pirmstiesas procedūra ir uzsākta ar tādu sūdzību par šo aktu, kāda tā paredzēta Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktā, ievērojot šajā normā noteikto trīs mēnešu termiņu, lai prasītājs saņemtu atlīdzību par materiālajiem zaudējumiem vai – kā šajā gadījumā – par morālo kaitējumu.

2008. gada 23. aprīļa spriedumos lietās *Pickering/Komisija* (F-103/05) un *Bain u.c./Komisija* (F-112/05) Civildienesta tiesa precizēja, ka, kaut arī darba samaksas lapas parasti tiek uzskatītas par nelabvēlīgiem aktiem, ja tās parāda, ka negatīvi ir skartas ierēdņa finansiālās tiesības, patiesais nelabvēlīgais akts ir iecelējinstitūcijas pieņemtais lēmums samazināt vai atcelt maksājumu, ko ierēdnis saņēmis līdz šim un kas ticis norādīts viņa darba samaksas lapās.

2008. gada 11. decembra spriedumā lietā F-58/07 *Collote/Komisija* Civildienesta tiesa nosprida, ka gadījumā, kad par divām secīgām sūdzībām, kas iesniegtas sūdzības iesniegšanai paredzētajos termiņos, ir pieņemti divi secīgi iecelēj institūcijas lēmumi, ja otrā sūdzība salīdzinājumā ar pirmo sūdzību ietver jaunus elementus, otrās sūdzības noraidīšanas lēmums ir jāuzskata par jaunu lēmumu, kas pieņemts pēc atkārtotas lēmuma par pirmās sūdzības noraidīšanu pārbaudes, ņemot vērā otro sūdzību. Līdz ar to termiņš prasības celšanai sākas no atbildes uz otro sūdzību paziņošanas datuma.

### 3. Procesa jautājums

#### a) Iebilde par prasības nepieņemamību

Iepriekš minētajā lietā *Domínguez González/Komisija* pēc atbildētājas iesniegtās iebildes par prasības nepieņemamību un kompetences neesamību Civildienesta tiesa pirmo reizi lēma par savu kompetenci ar rīkojumu, ko tā izdeva pēc tiesas sēdes, pamatojoties uz Reglamenta 78. panta 2. punkta otrās daļas normu, kurā paredzēts, ka, ja vien Civildienesta tiesa nelemj citādi, pārējā procesa daļa par lūgumu lemt par procesa jautājumu notiek mutvārdos.

#### b) Lūgums par dokumentu izņemšanu

2008. gada 8. maija spriedumā lietā F-6/07 *Suvikas/Padome* Civildienesta tiesa noteica, ka no lietas materiāliem ir jāizņem Atlases padomdevējas komitejas locekļa paralēli atlases procedūrai izstrādātie dokumenti, jo minētos dokumentus prasītājs saņēma ar trešās personas starpniecību, kura pati tos bija ieguvusi nelikumīgi.

### 4. Strīdi par tiesību akta atcelšanu: pamata, kas balstīts uz likuma piemērošanas jomas pārkāpumu, izskatīšana pēc savas ierosmes

2008. gada 21. februāra spriedumā lietā F-31/07 *Putterie-De-Beukelaer/Komisija*\* (pārsūdzēts Pirmās instances tiesā), Civildienesta tiesa sabiedrisko pamatu, kas balstīts uz likuma piemērošanas jomas pārkāpumu, kvalificēja par obligātu pamatu. Civildienesta tiesa konstatēja, ka tā nepildītu savu tiesiskuma aizsardzības uzdevumu, ja tā izvairītos ievērot, pat ja lietas dalībnieki to nav apstrīdējuši, ka tajā apstrīdētais lēmums ir pieņemts, pamatojoties uz normu, kura šajā gadījumā nav piemērojama, un ja līdz ar to tā attiecībā uz strīdu, kas ir tās lietvedībā, lemtu, pati piemērojot šādu normu.

\* Spriedumi, kuri atzīmēti ar zvaigznīti, ir tulkoti visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās.

## Par lietas būtību

Tiks apskatīts šī gada zīmīgākais judikatūras devums attiecībā uz vispārējiem principiem, pēc tam Civildienesta noteikumu sadaļu secībā – ierēdņa tiesības un pienākumi, viņa karjera, atalgojums un sociālās priekšrocības un, visbeidzot, PDNK interpretācija.

### 1. Vispārējie principi

#### a) Prettiesiska administratīva akta atsaukšana

2008. gada 11. septembra spriedumā lietā F-51/07 *Bui Van/Komisija*\* (pārsūdzēts Pirmās instances tiesā) Civildienesta tiesa, izskatot jautājumu par prettiesiska administratīva akta atsaukšanas likumību, precizēja, ka šāda akta atsaukšanai jānotiek saprātīgā termiņā, kas ir jāvērtē atkarībā no tādiem katras lietas apstākļiem kā prāvas nozīme ieinteresētajai personai, lietas sarežģītība, iesaistīto lietas dalībnieku uzvedība, tas, vai attiecīgais akts rada subjektīvas tiesības, kā arī interešu izvērtēšana. Vispārīgi ir jāuzskata par saprātīgu atsaukuma termiņš, kas atbilst Civildienesta noteikumu 91. panta 3. punktā noteiktajam trīs mēnešu termiņam prasības celšanai. Tā kā šis termiņš ir noteikts pašai administrācijai, kā sākumpunkts ir jāņem vērā akta, kuru pēdējā paredzējusi atsaukt, pieņemšanas datums.

Turklāt Civildienesta tiesa nolēma, ka lēmums par prettiesiska akta atsaukšanu ir jāpieņem, ievērojot attiecīgā ierēdņa tiesības uz aizstāvību. Šajā gadījumā Civildienesta tiesa uzskatīja, ka prasītāja tiesību tikt uzklusītam neievērošana nevarēja ietekmēt apstrīdētā akta saturu, jo prasītāja Civildienesta tiesā iesniegtie apsvērumi neietvēra nekādu informāciju papildus tai, kas jau bija Komisijas rīcībā. Civildienesta tiesa savukārt nolēma, ka, neievērojot prasītāja tiesības tikt uzklusītam, Komisija ir pieļāvusi dienesta kļūdu, kas var izraisīt tās atbildību.

#### b) Kopienų tiesas sprieduma izpilde

2008. gada 24. jūnija spriedumā lietā F-15/05 *Andres u.c./ECB*\* Civildienesta tiesa plēnumā nolēma, ka tad, ja sprieduma par tiesību akta atcelšanu izpilde ir īpaši apgrūtināta, attiecīgā iestāde var pieņemt lēmumu, ar kuru ieinteresētajām personām taisnīgi tiek kompensēta nelabvēlīgā situācija, kas tām ir radusies no atceltā tiesību akta. Šajā kontekstā administrācija var ar tām uzsākt dialogu, lai panāktu vienošanos, tām piedāvājot taisnīgu kompensāciju par pārkāpumu, no kura tās cietušas. Runājot par sprieduma izpildi, ar kuru regulāru un adekvātu konsultāciju ar personāla komiteju neesamības dēļ par pretlikumīgu tika atzīta Eiropas Centrālās Bankas darbinieku konkrētā gada algu pielāgošanas procedūra, godīgs un pamatots risinājums ir kompromisa pieņemšana, ar kuru, pirmkārt, konsultēšanās tiek attiecināta uz sekojošajiem gadiem, kad tā tāpat nav notikusi, kā arī vērā tiek ņemti dažādi koriģējoši dati tiktāl, ciktāl tas dod labumu personālam, un, otrkārt, algas paaugstināšana, kas izriet no minētās konsultēšanās, tiek attiecināta uz visu personālu, nevis tikai uz prasītājiem, pat ja zināmas grūtības liedz konstatēto paaugstinājumu piešķirt ar atpakaļejošu spēku.

### c) Samērīguma princips

2008. gada 9. septembra spriedumā lietā F-135/07 *Smadja*/Komisija (pārsūdzēts Pirmās instances tiesā) Civildienesta tiesa atgādināja, ka administratīva akta atpakaļejošs spēks var būt nepieciešams līdzeklis, lai nodrošinātu tāda pamatprincipa kā samērīguma princips ievērošanu. Šajā gadījumā, bez attaisnojoša iemesla nepiemērojot lēmumu par prasītājas iecelšanu amatā, kas pieņemts pēc jauno Civildienesta noteikumu stāšanās spēkā, ar atpakaļejošu spēku, sākot no datuma, kad pieņemts sākotnējais lēmums par iecelšanu amatā, kas pieņemts saskaņā ar iepriekšējiem Civildienesta noteikumiem un atcelts ar Pirmās instances tiesas spriedumu, lai prasītājam nodrošinātu augstāku klasifikāciju, nekā tā bija minētā sprieduma pasludināšanas dienā, vai atsakoties papildināt apstrīdēto lēmumu ar citiem līdzekļiem, kuri varētu līdzsvarot dienesta intereses un prasītājas leģitīmās intereses, Komisija nebija ievērojusi samērīguma principu un savu pienākumu ņemt vērā ierēdņu intereses.

### d) Labas pārvaldības princips

2008. gada 11. jūlija spriedumā lietā F-89/07 *Kuchta*/ECB attiecībā uz individuāla lēmuma par ECB darbinieka atalgojuma koriģēšanu tiesiskumu Civildienesta tiesa atgādināja, ka labas pārvaldības noteikumi personāla vadības jomā paredz, ka kompetenču sadalījums visu organizāciju vai Kopienu iestāžu ietvaros tiek skaidri definēts un atbilstīgi prasībām publicēts. Civildienesta tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu pēc tam, kad konstatēja, ka nav iespējams noteikt ne tā autoru, ne iestādi, kura ar ECB direktorāta pilnvarojumu būtu tiesīga pieņemt šādu lēmumu.

## 2. Ierēdņa tiesības un pienākumi

2008. gada 9. decembra spriedumā lietā F-52/05 *Q*/Komisija\* Civildienesta tiesa pirmo reizi interpretēja Civildienesta noteikumu 12.a panta 3. punktu, kurā psiholoģiska vardarbība ir definēta kā jebkāda nepiedienīga rīcība, kas notiek kādā laika posmā, tā atkārtojas, ir sistemātiska un ietver fizisku rīcību, mutisku vai rakstu valodu, žestus vai citu tīšu rīcību, un var radīt kaitējumu jebkuras personas personībai, cieņai vai fiziskai vai psiholoģiskai integritātei. Civildienesta tiesa uzskatīja, ka, lai konstatētu psiholoģisku vardarbību minētās normas izpratnē, nav nepieciešams, lai minētā rīcība, mutiskā vai rakstu valoda, žesti vai cita tīša rīcība būtu veikta nolūkā radīt kaitējumu ieinteresētās personas personībai, cieņai un fiziskai vai psiholoģiskai integritātei. Pietiek ar to, ka minētās darbības ir objektīvi radījušas šādas sekas.

### 3. Ierēdņa karjera

#### a) Pieņemšana darbā

Civildienesta tiesai bija iespēja precizēt vairāku konkursu jomā piemērojamu noteikumu piemērojamību.

2008. gada 22. maija spriedumā lietā F-145/06 *Pascual-García*/Komisija Civildienesta tiesa precizēja, ka tas vien, ka pētnieciskās darbības var veicināt kandidāta izglītību un dot viņam iespēju vēlāk iegūt doktora grādu, nevar liegt kvalificēt tās par darba pieredzi konkursa paziņojuma izpratnē.

2008. gada 11. septembra spriedumā lietā F-127/07 *Coto Moreno*/Komisija Civildienesta tiesa nolēma, ka vērtējumi, uz kuriem atlases komisija pamatojas, izvērtējot kandidāta zināšanas un prasmes, nav pakļauti pārbaudei tiesā. Tas neattiecas uz atzīmes atbilstību atlases komisijas piešķirtajam novērtējumam. Faktiski šī atbilstība, ar ko tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme pret kandidātiem, ir viens no noteikumiem, kas reglamentē atlases komisijas darbu, un tiesai ir jāpārbauda tā ievērošana. Turklāt atzīmes atbilstību piešķirtajam novērtējumam var izskatīt Kopienas tiesā neatkarīgi no atlases komisijas veiktā kandidātu snieguma novērtējuma, kuru tiesa atsakās veikt, jo atbilstības kontrole ietver tikai acīmredzamu pretrunu neesamības pārbaudi.

2008. gada 14. oktobra spriedumā lietā F-74/07 *Meierhofer*/Komisija\* Civildienesta tiesa, runājot par konkursa atlases komisijas pienākumu lēmumā par mutisku pārbaudījumu norādīt pamatojumu, precizēja, ka tikai konkursa turpināšanai nepietiekamas atzīmes paziņošana kandidātam ne vienmēr – turklāt neatkarīgi no attiecīgās lietas īpašajiem apstākļiem – ir pietiekošs pamatojums. Šajā gadījumā Civildienesta tiesa atzīmēja, ka atbildētājas atteikums veikt dažus procesa organizatoriskos pasākumus ir liedzis tai pilnībā īstenot tās kontroli.

#### b) Novērtējums

2008. gada 6. marta spriedumā lietā F-46/06 *Skareby*/Komisija (pārsūdzēts Pirmās instances tiesā) Civildienesta tiesa atgādināja, ka no Komisijas pieņemto Civildienesta noteikumu 43. panta vispārīgo īstenošanas noteikumu 8. panta 5. punkta ceturtās daļas izriet, ka administrācijai ir pienākums noteikt nodarbinātajām personām mērķus un novērtēšanas kritērijus. Saskaņā ar šo normu formālajam dialogam, kas starp novērtētāju un nodarbināto notiek katra novērtējuma sākumā, ir jāietver ne tikai minētā nodarbinātā snieguma novērtējums attiecīgajā periodā, bet arī mērķu noteikšana pēc aplūkotā perioda sekojošajam gadam. Šie mērķi ir rezultativitātes novērtējuma atskaites punkts.

### c) Paaugstināšana amatā

Četros 2008. gada 31. janvāra spriedumos (lietā F-97/05 *Buendía Sierra*/Komisija, lietā F-98/05 *Di Bucci*/Komisija, lietā F-99/05 *Wilms*/Komisija un lietā F-104/05 *Valero Jordana*/Komisija) Civildienesta tiesa nolēma, ka, nepastāvot noteikumiem, ar kuriem tiek veikta atkāpe no Regulas Nr. 723/2004, ar ko no 2004. gada 1. maija groza Civildienesta noteikumu, kā arī pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību, jauno noteikumu tūlītējas piemērojamības principa, Civildienesta noteikumu 45. panta 1. punkts, kas grozīts ar šo regulu, bija tūlītēji piemērojams no minētās regulas spēkā stāšanās brīža. Līdz ar to 2004. gada novembrī Komisija nevarēja likumīgi piemērot iepriekšējo Civildienesta noteikumu 45. panta 1. punktu, kas bija atcelts ar šo regulu, lai izdotu lēmumu, ar kuru noteikts kopējais ierēdņiem piešķiramo punktu skaits 2004. gada paaugstināšanas amatā ietvaros, un lēmumu nepaaugstināt ierēdņi amatā šīs paaugstināšanas ietvaros.

Ar četriem 2008. gada 11. decembra spriedumiem lietā F-58/07 *Collotte*/Komisija, lietā F-66/07 *Dubus* un *Leveque*/Komisija, lietā F-92/07 *Evraets*/Komisija un lietā F-93/07 *Acosta Iborra* u.c./Komisija Civildienesta tiesa konstatēja, ka Civildienesta noteikumu 45. panta 2. punktu attiecībā uz ierēdņa pienākumu pirms viņa pirmā paaugstinājuma amatā pierādīt spējas strādāt kādā no trešām valodām nevar piemērot pirms kopīgo īstenošanas noteikumu, kas paredzēti minētā 45. panta 2. punktā, stāšanās spēkā.

### d) Jaunā karjeras struktūra

#### i) Reizināšanas koeficients

2008. gada 4. septembra spriedums lietā F-22/07 *Lafili*/Komisija (pārsūdzēts Pirmās instances tiesā) bija par Civildienesta noteikumu XIII pielikuma 7. panta 7. punkta ceturto teikuma interpretāciju attiecībā uz iespējamām pakāpju pārdēvēšanas sekām uz ierēdņu, kuri pieņemti darbā pirms 2004. gada 1. maija, atalgojumu. Ar šo relatīvi tehnisko spriedumu priekšroka tika dota interpretācijai atbilstoši jaunā tiesiskā regulējuma tūlītējas piemērojamības principam, šajā gadījumā Civildienesta noteikumu reformai. Tika nolemts, ka "pārejas pasākumu mērķim dabiski bija jābūt iepriekšējā tiesiskā regulējuma pārejas uz jauno tiesisko regulējumu atvieglošanai, aizsargājot iegūtās tiesības, tomēr nesaglabājot vienai kategorijai ierēdņu iepriekšējā tiesiskā regulējuma sekas uz tādām situācijām, kas varētu rasties nākotnē, kā izvirzīšana augstākā līmenī jaunas karjeras struktūras ietvaros". Turklāt, "pastāvot tādiem to rakstiskajā izklāstā daudznazīmīgiem noteikumiem kā šajā gadījumā piemērojamie, priekšroka ir jādod interpretācijai, kas ļauj izvairīties no tādas atšķirīgas atbalses pret ierēdņiem".

#### ii) Atestācijas procedūra

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Putterie-De-Beukelaer*/Komisija Civildienesta tiesa konstatēja, ka novērtēšanas un atestācijas procedūras, kas attiecīgi noteiktas Komisijas pieņemto Civildienesta noteikumu 43. panta vispārīgajos īstenošanas noteikumos un Komisijas 2004. gada 7. aprīļa lēmumā par grozījumiem atestācijas procedūras veikšanā, ir nošķirtas un norit pēc atšķirīgiem noteikumiem. Šajā ziņā, ja apstiprinātajam ir tiesības pieņemt karjeras attīstības ziņojumu – ar noteikumu, ka apelācijas novērtētājs negroza ziņojumu, –

iecēlējīnstitūcijai katrā atestācijas procedūras posmā ir jālemj par atestācijas kandidātiem. Minētās institūcijas – tātad citas institūcijas, nevis novērtēšanas procedūras apstiprinātāja – ziņā, pamatojoties uz pieejamajiem karjeras attīstības ziņojumiem, ir novērtēt atestācijas kandidātu pieredzi un nopelnus.

2008. gada 21. februāra spriedumā lietā F-19/06 *Semeraro/Komisija* Civildienesta tiesa precizēja, ka ar Komisijas 2005. gada 11. maija lēmuma par klasificēšanas kritērijiem attiecībā uz 2005. gada atestācijas veikšanu 1.1. punktu, saskaņā ar kuru ierēdnim, lai viņš būtu iekļauts atestācijai pielaisto ierēdņu sarakstā, viņa karjeras attīstības ziņojumā jābūt atzītam viņa potenciālam, ir pārsniegtas pilnvaras, saskaņā ar kurām, lai izveidotu atestācijai pielaisto ierēdņu sarakstu, par kritēriju vērtību un to izvērtēšanu iecēlējīnstitūcija lemj pēc Apvienotās atestācijas komitejas atzinuma.

#### 4. Ierēdņa atalgojums un sociālās priekšrocības

2008. gada 2. decembra spriedumā lietā F-131/07 *Baniel-Kubinova u.c./Parlaments* Civildienesta tiesa nolēma, ka pagaidu darbiniekiem un/vai palīgdarbiniekiem, kuri ir saņēmuši dienas naudu un pēc tam – iekārtošanās pabalstu daļējā vai pilnā apmērā (pamatojoties uz paziņojumiem par viņu parastās dzīvesvietas maiņu uz viņu dienesta vietu), pēc tam, sākot no viņu kā ierēdņu uz pārbaudes laiku līguma brīža tajā pašā dienesta vietā, nevar no jauna pieprasīt dienas naudu. Dienas nauda ir rezervēta ierēdņiem un darbiniekiem, kuriem, lai izpildītu Civildienesta noteikumu 20. pantā paredzētos pienākumus, ir jāmaina dzīvesvieta, kas ir nosacījums, ko prasītāji neizpilda, ja viņi jau ir mainījuši savu dzīvesvietu, kā arī, ja viņi to ir paziņojuši, lai saņemtu iekārtošanās pabalstu.

#### 5. Eiropas Kopienu pārējo darbinieku nodarbinātības kārtība

##### a) Līgumdarbinieka klasificēšana pakāpē

2008. gada 11. decembra spriedumā lietā F-136/06 *Reali/Komisija* Civildienesta tiesa precizēja, ka Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību, neierobežo iestādes rīcības brīvību tās darbā pieņemšanas politikas ietvaros salīdzināt diplomu attiecīgo vērtību. Direktīvas 89/48 sistēmā diplomu salīdzināšana tiek veikta nolūkā piekļūt noteiktām reglamentētām profesijām dažādās dalībvalstīs. Šāds vērtējums nav jājauc ar dažādās dalībvalstīs iegūto diplomu atbilstības universitātes līmenim vērtējumu, lai Eiropas Kopienu iestādes ietvaros darbiniekam noteiktu piešķiramo pakāpi.

b) Komisijas 2004. gada 28. aprīļa lēmums par personāla, kas nav pastāvīgie darbinieki, nodarbināšanas maksimālo ilgumu Komisijas dienestos

2008. gada 26. jūnija spriedumā lietā F-54/07 *Joseph/Komisija* Civildienesta tiesa attiecībā uz Komisijas 2004. gada 28. aprīļa lēmumu par personāla, kas nav pastāvīgie darbinieki, nodarbināšanas maksimālo ilgumu Komisijas dienestos precizēja, ka, saskaņā ar PDNK 85. panta 1. punktu nosakot maksimālo piecu gadu laiku kā līgumdarbinieku līgumu noslēgšanai, tā arī pagarināšanai, likumdevējs nav aizliedzis iestādēm noslēgt vai pagarināt šāda veida līgumus atbilstoši minētās kārtības 3.a pantam uz īsāku laiku ar nosacījumu, ka tiek ievērots šīs kārtības 85. panta 1. punktā paredzētais minimālais ilgums (seši vai deviņi mēneši atkarībā no gadījuma). Tomēr iestāde, nepārkāpjot šo pēdējo normu, nevar vispārējā un bezpersoniskā veidā, šajā gadījumā – ar vispārīgo īstenošanas noteikumu vai vispārpiemērojama iekšējā akta palīdzību, samazināt līgumdarbinieku līgumu iespējamo maksimālo ilgumu, kādu to noteicis pats likumdevējs.

*Par tiesāšanās izdevumiem*

1. Pirms Civildienesta tiesas Reglamenta spēkā stāšanās ierosinātās lietas

Civildienesta tiesa vairākkārt ir piemērojusi Pirmās instances tiesas Reglamenta 87. panta 3. punktu, kas tai piemērojams *mutatis mutandis* saskaņā ar Padomes 2004. gada 2. novembra Lēmuma 2004/752/EK, *Euratom*, ar ko izveido Eiropas Savienības Civildienesta tiesu (OV L 333, 7. lpp.), 3. panta 4. punktu, līdz stāties spēkā pēdējās Reglaments. 2008. gada 24. jūnija spriedumā lietā F-84/07 *Islamaj/Komisija* Civildienesta tiesa nolēma sadalīt tiesāšanās izdevumus starp lietas dalībniekiem izņēmuma apstākļos, lai gan iepriekš minētajos spriedumos lietā *Bui Van/Komisija* un lietā *Lafili/Komisija* Civildienesta tiesa tiesāšanās izdevumus sadalīja starp lietas dalībniekiem, kuriem spriedums vienā vai vairākās daļās ir nelabvēlīgs.

Tāpat ir jānorāda, ka vienā lietā, kurā Civildienesta tiesa atzina, ka tiesvedība par strīdu ir izbeidzama, respektīvi, gadījumā, kad tiesa saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 87. panta 6. punktu, kas tai piemērojams *mutatis mutandis*, lemj par tiesāšanās izdevumiem pēc saviem ieskatiem, atbildētājam tika piespriests atlīdzināt visus prasītājas tiesāšanās izdevumus (2008. gada 1. februāra rīkojums lietā F-77/07 *Labate/Komisija*). Civildienesta tiesa ņēma vērā, pirmkārt, apstākli, ka Komisija nebija atbildējusi uz prasītājas iesniegto sūdzību, un, otrkārt, faktu, ka, atsaucot strīdīgo lēmumu, Komisija bija netieši atzinusi, ka šī lēmuma pieņemšanas procedūra bija apstrīdama, kas tieši veicināja to, ka lieta tiek iesniegta Kopienų tiesā.

## 2. Pēc Civildienesta tiesas Reglamenta spēkā stāšanās ierosinātās lietas

Viens no būtiskiem jaunumiem, ko izraisījusi Civildienesta tiesas Reglamenta stāšanās spēkā 2007. gada 1. novembrī, attiecas uz tiesāšanās izdevumu kārtību. Saskaņā ar Reglamenta 87. panta 1. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Atbilstoši minētā reglamenta 87. panta 2. punktam, ja to prasa taisnīgums, Civildienesta tiesa var nolemt, ka lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus tikai daļēji vai pat vispār atbrīvo viņu no šā pienākuma.

2008. gada 4. decembra spriedumā lietā F-6/08 *Blais/ECB* Civildienesta tiesa pirmo reizi piemēroja normu par taisnīgumu, kas paredzēta Reglamenta 87. panta 2. punktā, nolemjot piespriež prasītājam bez saviem tiesāšanās izdevumiem atlīdzināt tikai pusi no atbildētājas tiesāšanās izdevumiem, lai gan prasītājam spriedums šajā instancē bija nelabvēlīgs. Civildienesta tiesa uzskatīja, ka nebūtu taisnīgi prasītājam piespriež atbildētājam atlīdzināt visus tiesāšanās izdevumus, ņemot vērā, pirmkārt, apstākli, ka procesu varēja uzskatīt par tādu, ko daļēji izraisījusi atbildētājas rīcība, otrkārt, strīda būtisko finansiālo nozīmi prasītājam, treškārt, faktu, ka prasītājas argumenti bija vērā ņemami, ceturtkārt, prasītājas personīgo situāciju un, visbeidzot, apstākli, ka tiesāšanās izdevumu summa, kas prasītājam varētu būt jāatlīdzina, bija lielāka nekā vairumā strīdu, ko izšķir Civildienesta tiesa, jo atbildētāja bija izvēlējusies, ka to pārstāv ne tikai pašas darbinieki, bet arī advokāts.

2008. gada 10. jūlija rīkojumā lietā F-141/07 *Maniscalco/Komisija* tika precizēts, ka prasījumu izlemt jautājumu par tiesāšanās izdevumiem atbilstoši piemērojamiem tiesību aktiem nevar uzskatīt par prasību piespriež lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Visbeidzot, var norādīt, ka 2008. gada 25. novembra rīkojumā lietā F-53/07 *Iordanova/Komisija* Civildienesta tiesa piemēroja Reglamenta 98. panta 4. punktu, saskaņā ar kuru, ja juridiskās palīdzības saņēmējam spriedums ir nelabvēlīgs, Civildienesta tiesa, ja taisnīgums to prasa, lemjot par tiesāšanās izdevumiem galīgajā lēmumā, var noteikt, ka viens vai vairāki citi lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši vai ka tos pilnībā vai daļēji sedz no Civildienesta tiesas kases kā juridisko palīdzību.

## II. Pieteikumi par pagaidu noregulējumu

2008. gadā tika izskatīti četri pieteikumi par pagaidu noregulējumu, kuri tika noraidīti, jo prasītie pasākumi nebija steidzami atbilstoši pastāvīgajā judikatūrā paredzētajam, ka tie ir jānosaka un to sekām jāiestājas pirms lēmuma pamata lietā, lai izvairītos no nopietna un neatgriezeniska kaitējuma prasītāja interesēm (Civildienesta tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 30. janvāra rīkojums lietā F-64/07 R *S/Parlaments*, 2008. gada 25. aprīļa rīkojums lietā F-19/08 R *Bennett u.c./ITSB*, 2008. gada 3. jūlija rīkojums lietā F-52/08 R *Plasa/Komisija* un 2008. gada 17. decembra rīkojums lietā F-80/08 R *Wenig/Komisija*).

Iepriekš minētajā rīkojumā lietā *Wenig/Komisija* tika atgādināts, ka pasākumiem jāpiemīt pagaidu raksturam tajā nozīmē, ka tiem nebūtu jāietekmē pamata risinājums. Konkrēto interešu izsvēršanas ietvaros ir jāņem vērā iespējamās apstrīdētā lēmuma izpildes aptu-

rēšanas neatgriezeniskais raksturs un prasītāja lūgums ir jāapmierina tikai tad, ja lūgtais pasākums liekas neapstrīdami steidzams.

### III. Pieteikumi par juridisko palīdzību

Kopš 2008. gada 1. maija, kad spēkā stājās Praktiskie norādījumi lietas dalībniekiem, visi pieteikumi par juridisko palīdzību ir jāiesniedz, izmantojot obligāti izmantojamo veidlapu, kurā ietvertas vadlīnijas pieteikumu iesniedzējiem.

2008. gadā tika izdoti septiņi rīkojumi par pieteikumiem par juridisko palīdzību. Pieteikumi, izņemot pieteikumu lietā F-142/07 AJ *Kaminska*/Reģionu komiteja, kurā pieteikums par juridisko palīdzību tika apmierināts, tika noraidīti, jo pieteikuma iesniedzējs sava ekonomiskā stāvokļa dēļ vai nu nebija nespējīgs, vai nepierādīja, ka ir pilnīgi vai daļēji nespējīgs segt ar juridisko palīdzību un pārstāvību tiesā saistītās izmaksas.

Rīkojumos, ar kuriem tika noraidīti pieteikumi par juridisko palīdzību, tika atgādināts, ka Reglamenta 95. panta 2. punkta otrajā daļā precizēts, ka pieteikuma iesniedzēja ekonomisko stāvokli novērtē, ņemot vērā objektīvus faktorus, tādus kā ienākumi, kapitāls un ģimenes stāvoklis. Tāpat tika atgādināts, ka saskaņā ar minētā reglamenta 96. panta 2. punkta pirmo daļu pieteikumam par juridisko palīdzību jāpievieno visi pierādījumi un apliecinājoši dokumenti, kas ļauj novērtēt pieteikuma iesniedzēja ekonomisko stāvokli, piemēram, kompetentas valsts iestādes izziņa, kas apliecina šo stāvokli.



## B – Civildienesta tiesas sastāvs



(Protokolārā kārtība 2008. gada 31. decembrī)

*No kreisās uz labo:*

Tiesneši *H. Tagaras* un *H. Kreppel*, palātas priekšsēdētājs *H. Kanninen*, priekšsēdētājs *P. Mahoney*, palātas priekšsēdētājs *S. Gervasoni*, tiesnese *I. Boruta*, tiesnesis *S. Van Raepenbusch*, sekretāre *W. Hakenberg*.



## 1. Civildienesta tiesas locekļi

(amatā stāšanās kārtībā)



### **Paul J. Mahoney**

dzimis 1946. gadā; tiesību zinātņu studijas (*Master of Arts*, Oksfordas Universitāte, 1967; *Master of Laws*, *University College London*, 1969); lektors *University College London* (1967–1973); *barrister* (Londona, 1972–1974); administrators, galvenais administrators Eiropas Cilvēktiesību tiesā (1974–1990); pieaicinātais tiesību zinātņu profesors Saskačevanas Universitātē Saskatūnā [*Saskatoon*], Kanādā (1988); personāldaļas vadītājs Eiropas Padomē (1990–1993); nodaļas vadītājs (1993–1995), sekretāra palīgs (1995–2001), sekretārs Eiropas Cilvēktiesību tiesā (no 2001. gada līdz 2005. gada septembrim); kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas priekšsēdētājs.



### **Horstpeter Kreppel**

dzimis 1945. gadā; universitātes studijas Berlīnē, Minhenē, Frankfurtē pie Mainas (1966–1972); pirmais valsts eksāmens (1972); tiesnesis praktikants Frankfurtē pie Mainas (1972–1973 un 1974–1975); Briges Eiropas koledža (1973–1974); otrais valsts eksāmens (Frankfurte pie Mainas, 1976); darbinieks un advokāts Federālajā Darba birojā (1976); tiesnesis Darba tiesā (Heses pavalsts, 1977–1993); lektors *Fachhochschule für Sozialarbeit* Frankfurtē pie Mainas un *Verwaltungsfachhochschule* Vīsbādenē (1979–1990); nacionālais eksperts Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskajā dienestā (1993–1996 un 2001–2005); sociālo lietu atašejs Vācijas Federatīvās Republikas vēstniecībā Madridē (1996–2001); tiesnesis Frankfurtes pie Mainas Darba tiesā (no 2005. gada februāra līdz septembrim); kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

**Irena Boruta**

dzimusi 1950. gadā; iegūts Vroclavas [*Wrocław*] Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1972), tiesību zinātņu doktore (Lodza [*Łódź*], 1982); Polijas Republikas Advokātu kolēģijas advokāte (kopš 1977. gada); pieaicinātā pētniece (Parīzes X universitāte, 1987–1988; Nantes Universitāte, 1993–1994); “Solidarnosc” eksperte (1995–2000); Eiropas darba un sociālo tiesību profesore Lodzas Universitātē (1997–1998 un 2001–2005), profesore Varšavas Komercaugstskolā (2002), darba un sociālā nodrošinājuma tiesību profesore Varšavas *Cardinal Stefan Wyszyński* universitātē (2002–2005); darba un sociālo lietu ministra vietniece (1998–2001); sarunām par Polijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā izveidotās komitejas locekle (1998–2001); Polijas valdības pārstāve Starptautiskajā darba organizācijā (1998–2001); vairāku darbu par darba tiesībām un Eiropas sociālajām tiesībām autore; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnese.

**Heikki Kanninen**

dzimis 1952. gadā; ieguvis Helsinku Komercaugstskolas un Helsinku Universitātes Juridiskās fakultātes diplomus; tiesneša palīgs Somijas Augstākajā administratīvajā tiesā; Komitejas, kas nodarbojas ar tiesiskās aizsardzības reformu valsts pārvaldē, ģenerālsekretārs; galvenais administrators Augstākajā administratīvajā tiesā; Administratīvo strīdu izskatīšanas reformas komitejas ģenerālsekretārs; padomdevējs Tieslietu ministrijas Likumdošanas direkcijā; sekretāra palīgs EBTA tiesā; tiesneša palīgs Eiropas Kopienu Tiesā; tiesnesis Augstākajā administratīvajā tiesā (1998–2005); Bēgļu sūdzību izskatīšanas komisijas loceklis; Komitejas, kas nodarbojas ar Somijas tiesu iestāžu attīstību, priekšsēdētāja vietnieks; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.



### **Haris Tagaras**

dzimis 1955. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (Saloniku Universitāte, 1977); Eiropas tiesību specializētais diploms (Briseles Brīvās universitātes Eiropas studiju institūts, 1980); doktors tiesību zinātnēs (Saloniku Universitāte, 1984); jurists lingvists Eiropas Kopienu Padomē (1980–1982); pētnieks Saloniku Starptautisko un Eiropas ekonomikas tiesību centrā (1982–1984); administrators Eiropas Kopienu Tiesā un Eiropas Kopienu Komisijā (1986–1990); Kopienu tiesību, starptautisko privāto tiesību un cilvēktiesību profesors Atēnu *Panteion* universitātē (kopš 1990. gada); Eiropas lietu ārštata līdzstrādnieks Tieslietu ministrijā un Lugāno konvencijas Pastāvīgās komitejas loceklis (1991–2004); Nacionālās konkurences komisijas loceklis (1999–2005); Nacionālās telekomunikāciju un pasta komisijas loceklis (2000–2002); Saloniku Advokātu kolēģijas loceklis, advokāts Kasācijas tiesā; viens no Eiropas Advokātu savienības (EAS) dibinātājiem; Starptautiskās salīdzinošo tiesību akadēmijas asociētais loceklis; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.



### **Sean Van Raepenbusch**

dzimis 1956. gadā; diploms tiesību zinātnēs (Briseles Brīvā universitāte, 1979); specializētais diploms starptautiskajās tiesībās (Brisele, 1980); doktors tiesību zinātnēs (1989); Briseles Kanālu un jūras būvju akciju sabiedrības Juridiskā dienesta vadītājs (1979–1984); Eiropas Kopienu Komisijas ierēdnis (Vispārējais sociālo lietu dienests, 1984–1988); Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1988–1994); referents Eiropas Kopienu Tiesā (1994–2005); lektors Šarleruā [*Charleroi*] Universitātes centrā (starptautiskās un Eiropas sociālās tiesības, 1989–1991), Monseno [*Mons-Hainaut*] Universitātē (Eiropas tiesības, 1991–1997), Lježas Universitātē (Eiropas civildienesta tiesības, 1989–1991; Eiropas Savienības institucionālās tiesības, 1995–2005; Eiropas sociālās tiesības, 2004–2005); vairākas publikācijas par Eiropas sociālo tiesību un Eiropas Savienības konstitucionālo tiesību jautājumiem; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.



### **Stéphane Gervasoni**

dzimis 1967. gadā; *Institut d'études politiques de Grenoble* (1988) un *École nationale d'administration* (1993) absolvents; *Conseil d'État* loceklis (ziņotājs Strīdu izšķiršanas nodaļā, 1993–1997, un Sociālo jautājumu nodaļā, 1996–1997); *Maître des requêtes* (1996–2008); *Conseiller d'État* (kopš 2008. gada); docents *Institut d'études politiques de Paris* (1993–1995); valdības komisārs *Commission spéciale de cassation des pensions* (1994–1996); Civildienesta ministrijas un Parīzes pilsētas juriskonsults (1995–1997); Jonas [Yonne] departamenta prefektūras ģenerālsekretārs, Oksēras [Auxerre] apgabala apakšprefekts (1997–1999); Savojas [Savoie] departamenta prefektūras ģenerālsekretārs, Šamberī [Chambéry] apgabala apakšprefekts (1999–2001); tiesneša palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (no 2001. gada septembra līdz 2005. gada septembrim); NATO Sūdzību izskatīšanas komisijas pilntiesīgais loceklis (2001–2005); kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.



### **Waltraud Hakenberg**

dzimusi 1955. gadā; tiesību zinātņu studijas Ratisbonnā un Ženēvā (1974–1979); pirmais valsts eksāmens (1979); pēcdiploma studijas Kopienas tiesībās Briges Eiropas koledžā [*Collège d'Europe*] (1979–1980); tiesnese praktikante Ratisbonnā (1980–1983); tiesību zinātņu doktore (1982); otrais valsts eksāmens (1983); advokātes prakse Minhenē un Parīzē (1983–1989); ierēdne Eiropas Kopienu Tiesā (1990–2005); tiesneša palīdze Eiropas Kopienu Tiesā (tiesneša *P. Jann* kabinets, 1995–2005); pasniedzēja vairākās universitātēs Vācijā, Austrijā, Šveicē un Krievijā; goda profesore Zāras [*Sarre*] Universitātē (kopš 1999. gada); dažādu juridisku komiteju, apvienību un kolēģiju locekle; vairākas publikācijas par Kopienas tiesību un tiesu prakses jautājumiem; kopš 2005. gada 30. novembra – Civildienesta tiesas sekretāre.

## **2. Protokolārā kārtība**

### **No 2008. gada 1. janvāra līdz 30. septembrim**

*P. MAHONEY*, tiesas priekšsēdētājs  
*H. KREPPEL*, palātas priekšsēdētājs  
*S. VAN RAEPENBUSCH*, palātas priekšsēdētājs  
*I. BORUTA*, tiesnese  
*H. KANNINEN*, tiesnesis  
*H. TAGARAS*, tiesnesis  
*S. GERVASONI*, tiesnesis  
*W. HAKENBERG*, sekretāre

### **No 2008. gada 1. oktobra līdz 31. decembrim**

*P. MAHONEY*, tiesas priekšsēdētājs  
*H. KANNINEN*, palātas priekšsēdētājs  
*S. GERVASONI*, palātas priekšsēdētājs  
*H. KREPPEL*, tiesnesis  
*I. BORUTA*, tiesnese  
*H. TAGARAS*, tiesnesis  
*S. VAN RAEPENBUSCH*, tiesnesis  
*W. HAKENBERG*, sekretāre



## **C – Civildienesta tiesas darbības statistika**

### ***Civildienesta tiesas vispārējā darbība***

1. Iesniegtās, izbeigtās un izskatāmās lietas (2005–2008)

#### ***Iesniegtās lietas***

2. Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām iestādēm atbildētājām (2006–2008)
3. Tiesvedības valoda (2006–2008)

#### ***Izbeigtās lietas***

4. Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2008)
5. Nolēmuma iznākums (2008)
6. Pasludinātie nolēmumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem – Nolēmuma iznākums (2006–2008)
7. Tiesvedības ilgums mēnešos (2008)

#### ***Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās***

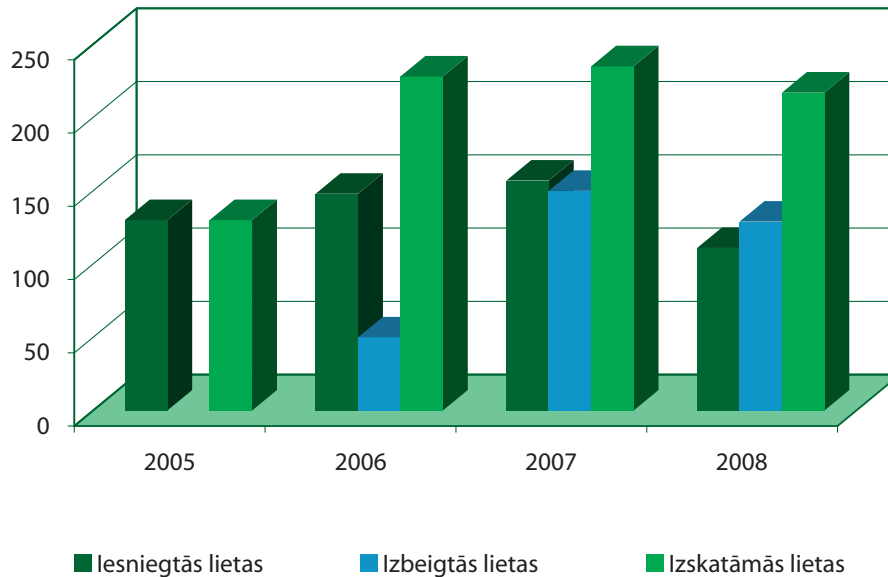
8. Iztiesāšanas sastāvs (2006–2008)
9. Prasītāju skaits (2008)

#### ***Dažādi***

10. Civildienesta tiesas nolēmumi, kuri pārsūdzēti Pirmās instances tiesā (2006–2008)
11. Pirmās instances tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2006–2008)



## 1. *Civildienesta tiesas vispārējā darbība lesniegtās, izbeigtās, izskatāmās lietas (2005–2008)*



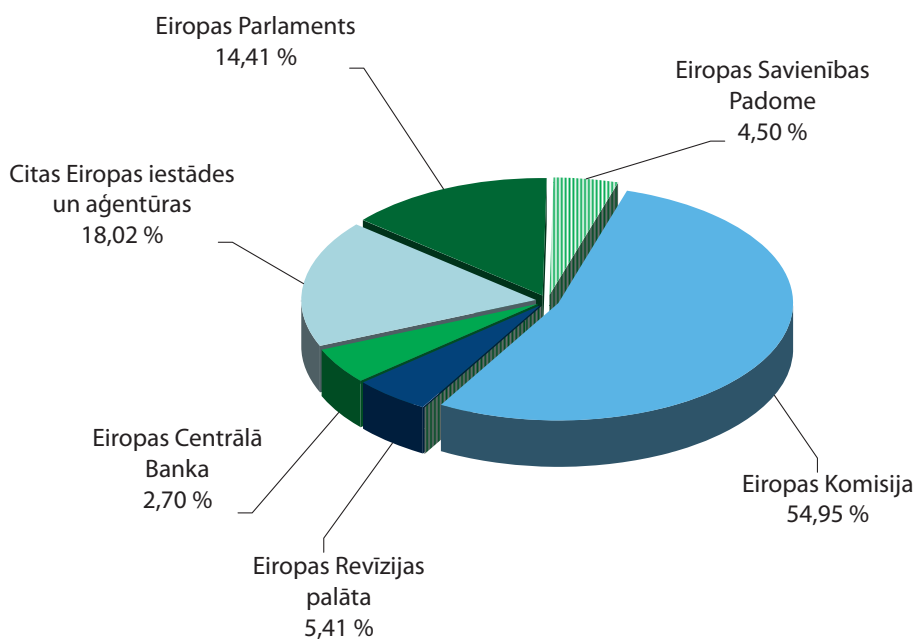
	2005	2006	2007	2008
lesniegtās lietas	130	148	157	111
izbeigtās lietas	-	50	150	129
izskatāmās lietas	130	228	235	217 <sup>1</sup>

Norādītie (bruto) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

<sup>1</sup> No kurām 9 lietas ir apturētas.

## 2. *Iesnīgtās lietas* – Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām iestādēm atbildētājām (2006–2008)

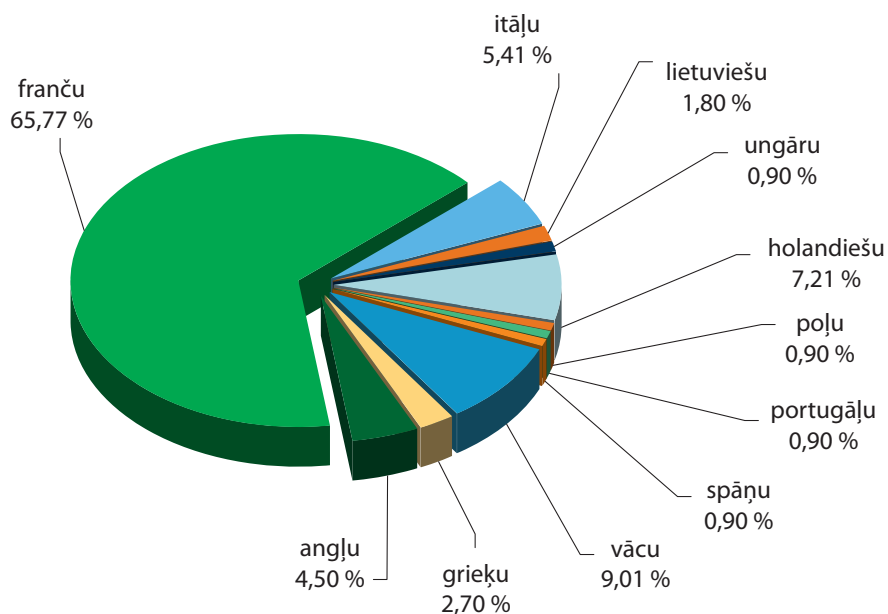
Iesnīgto lietu skaits procentos (2008)



	2006	2007	2008
Eiropas Parlaments	7,14 %	13,38 %	14,41 %
Eiropas Savienības Padome	6,07 %	3,82 %	4,50 %
Eiropas Komisija	75,00 %	50,96 %	54,95 %
Eiropas Kopienu Tiesa	3,57 %	3,82 %	-
Eiropas Revīzijas palāta	1,79 %	1,91 %	5,41 %
Eiropas Centrālā Banka	1,07 %	1,27 %	2,70 %
Citas Eiropas iestādes un aģentūras	5,36 %	24,84 %	18,02 %
<b>Kopā</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

### 3. Iesniegtās lietas – Tiesvedības valoda (2006–2008)

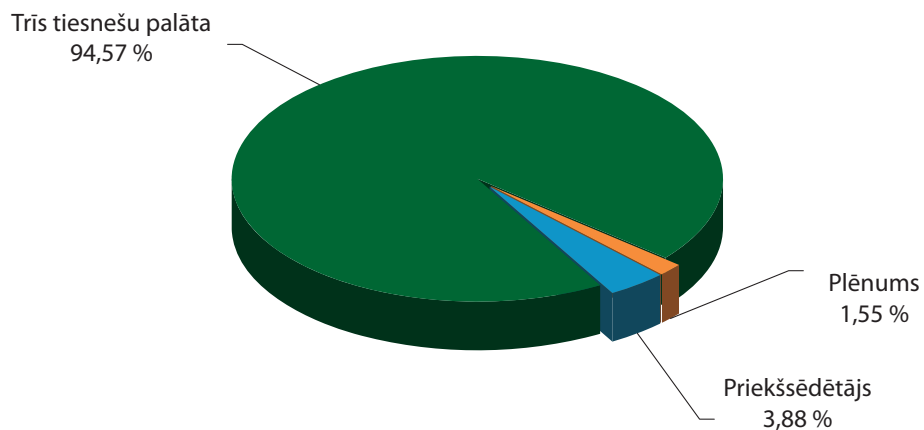
Sadalījums 2008. gadā



Tiesvedības valoda	2006	2007	2008
bulgāru	-	2	-
spāņu	1	2	1
vācu	2	17	10
grieķu	3	2	3
angļu	8	8	5
franču	113	102	73
itāļu	10	17	6
lietuviešu	-	2	2
ungāru	2	1	1
holandiešu	7	3	8
poļu	-	-	1
portugāļu	-	-	1
rumāņu	-	1	-
slovēņu	1	-	-
somu	1	-	-
<b>Kopā</b>	<b>148</b>	<b>157</b>	<b>111</b>

Tiesvedības valoda ir valoda, kādā iesniegta lieta, nevis prasītāja dzimtā valoda vai pilsonības valoda.

#### 4. *Izbeigtās lietas – Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2008)*



	Spriedumi	Rīkojumi izbeigt tiesvedību <sup>1</sup>	Lietu izbeigšana citu iemeslu dēļ	Kopā
Plēnums	2	-	-	2
Priekšsēdētājs	-	5	-	5
Trīs tiesnešu palāta	66	55	1	122
Tiesnesis vienpersoniski	-	-	-	-
<b>Kopā</b>	<b>68</b>	<b>60</b>	<b>1</b>	<b>129</b>

<sup>1</sup> No kurām 7 lietas ir noslēgtas ar izlīgumu.

## 5. Izbeigtās lietas – Nolēmuma iznākums (2008)

	Spriedumi			Rikojumi				Lietu izbeigšana citu iesmeslu dēļ	Kopā
	Pilnībā apmierinātas prasības	Dalēji apmierinātas prasības	Pilnībā noraidītas prasības	[Acīmredzami] nepieņemamas vai nepamatotas prasības/ lūgumi	Izlīgumi pēc Civildienesta tiesas iesaistīšanās	Izslēgšana no reģistra cita iesmesla, tiesvedības izbeigšanas pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanas atpakaļ dēļ	Apmierinātie lūgumi (īpašās tiesvedības)		
Norīkošana/ Atkārtota norīkošana	-	-	2	2	-	1	-	-	5
Konkurss	1	2	4	2	-	-	-	-	9
Darba apstākļi/ Atvaļinājumi	-	2	2	1	1	-	-	-	6
Novērtējums/ Paaugstināšana amatā	7	8	12	4	2	5	-	1	39
Pensijas un invaliditātes pabalsti	-	-	2	3	-	6	-	-	11
Disciplinārlietas	-	-	1	2	-	-	-	-	3
Pieņemšana darbā/ Iecelšana amatā/ Klasificēšana pakāpē	1	6	4	5	-	2	-	-	18
Atalgojums un pabalsti	-	-	8	2	4	3	-	-	17
Darbinieka līguma laušana	-	-	3	1	-	1	-	-	5
Sociālais nodrošinājums/ Atroslimības/ Negadījumi	1	1	1	1	-	2	-	-	6
Citi	-	-	-	8	-	1	1	-	10
<b>Kopā</b>	<b>10</b>	<b>19</b>	<b>39</b>	<b>31</b>	<b>7</b>	<b>21</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>129</b>

## 6. Pasludinātie nolēmumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem – Nolēmuma iznākums (2006–2008)

Pasludināto nolēmumu par pagaidu noregulējuma pasākumiem skaits	Iznākums		
	Pilnīga vai daļēja pieņemšana	Noraidīšana	
2006	2	-	2
2007	4	-	4
2008	4	-	4
<b>Kopā</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>10</b>

## 7. Izbeigtās lietas – Tiesvedības ilgums mēnešos (2008)

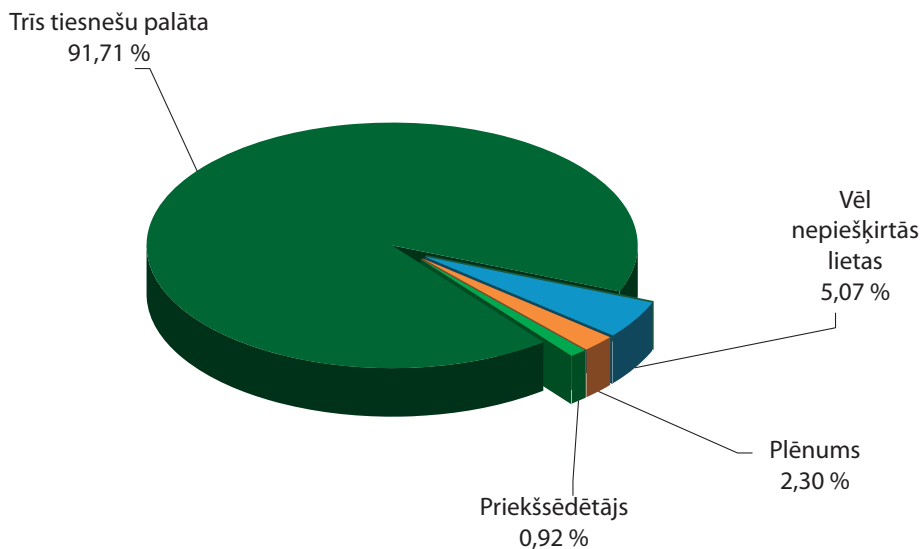
Spriedumi	Vidējais ilgums	Vispārējais vērtējums
Lietas, kuras sākotnēji iesniegtas Civildienesta tiesā	56	16,9
Lietas, kuras sākotnēji iesniegtas Pirmās instances tiesā <sup>1</sup>	12	32,6
<b>Kopā</b>	<b>68</b>	
<b>Rīkojumi</b>		
Lietas, kuras sākotnēji iesniegtas Civildienesta tiesā	55	11,3
Lietas, kuras sākotnēji iesniegtas Pirmās instances tiesā <sup>1</sup>	6	38,3
<b>Kopā</b>	<b>61</b>	
<b>PAVISAM KOPĀ</b>	<b>129</b>	<b>17,0</b>

Termiņi ir izteikti mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

1 Civildienesta tiesai uzsākot darbu, Pirmās instances tiesa tai nodeva 118 lietas.

## 8. *Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Iztiesāšanas sastāvs (2006–2008)*

Sadalījums 2008. gadā



	2006	2007	2008
Plēnums	6	3	5
Priekšsēdētājs	4	2	2
Trīs tiesnešu palāta	207	205	199
Tiesnesis vienpersoniski	-	-	-
Vēl nepiešķirtās lietas	11	25	11
<b>Kopā</b>	<b>228</b>	<b>235</b>	<b>217</b>

## 9. Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās – Prasītāju skaits (2008)

### Desmit lietas, kurās ir vislielākais skaits prasītāju vienā lietā

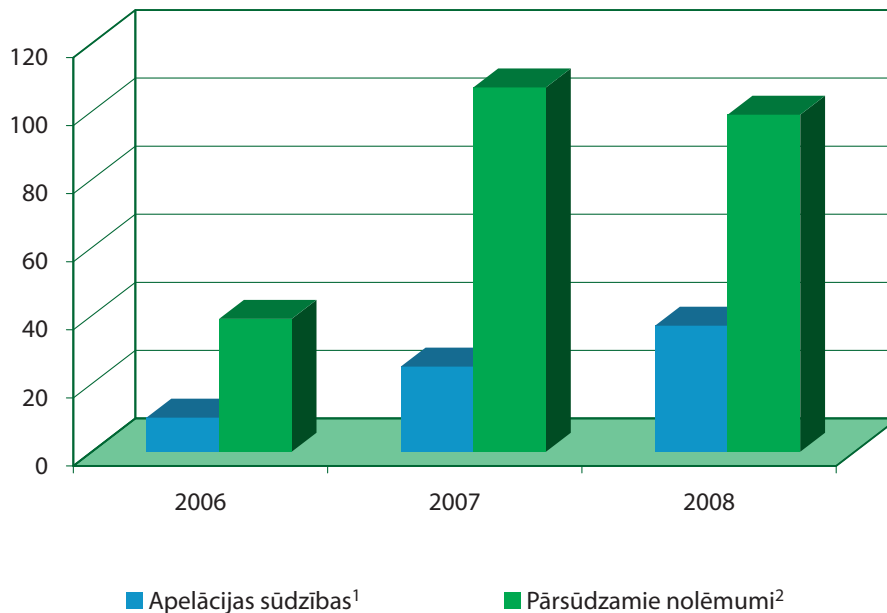
Prasītāju skaits lietā	Jomas
181	Civildienesta noteikumi – Pieņemšana darbā – Līgumdarbinieki – Līgumu ilgums, atjaunošana un/vai pagarināšana uz noteiktu vai nenoteiktu laiku
143	Civildienesta noteikumi – Iecelšana amatā – Kandidāti, kas iekļauti rezerves sarakstā pirms jauno Civildienesta noteikumu stāšanās spēkā
108	EIB – Pensijas – Ikgadējās korekcijas
80	Civildienesta noteikumi – Parlamenta sesijas palīgdarbinieki – Pagaidu darbinieki – Pār kvalificēšana par līgumdarbiniekiem ar līgumu uz nenoteiktu laiku
76	Civildienesta noteikumi – Iecelšana amatā – Līgumu uz noteiktu laiku pār kvalificēšana par vienu līgumu uz nenoteiktu laiku
59	Civildienesta noteikumi – Paaugstināšana amatā – Paaugstināšana amatā 2005. gadā – Jaunajos Civildienesta noteikumos paredzētās papildu pakāpes
47	Civildienesta noteikumi – Līgumdarbinieki – Pieņemšana darbā – Atlases procedūra CAST27/Relex – Neiekļaušana rezerves sarakstā
29	Civildienesta noteikumi – Līgumdarbinieki – Klasificēšanas un atalgojuma pārskatīšana
27	Civildienesta noteikumi – Mazbērnu novietņu un bērnodārzu personāls – Atalgojums
21	Civildienesta noteikumi – Atalgojums – Atlīdzība par nepārtrauktu dienestu vai darbu maiņās – Piemaksas darbiniekiem par pastāvīgu darba gatavību – Civildienesta noteikumu 56.a un 56.c pants

Turpmāk tekstā ar terminu "Civildienesta noteikumi" tiek apzīmēti Eiropas Kopienų Civildienesta noteikumi un Kopienų pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība.

### Kopējais izskatāmās lietas iesniegušo prasītāju skaits

	Kopējais prasītāju skaits	Kopējais izskatāmo lietu skaits
<b>2006</b>	1652	228
<b>2007</b>	1267	235
<b>2008</b>	1161	217

## 10. *Dažādi* – Civildienesta tiesas nolēmumi, kuri pārsūdzēti Pirmās instances tiesā (2006–2008)



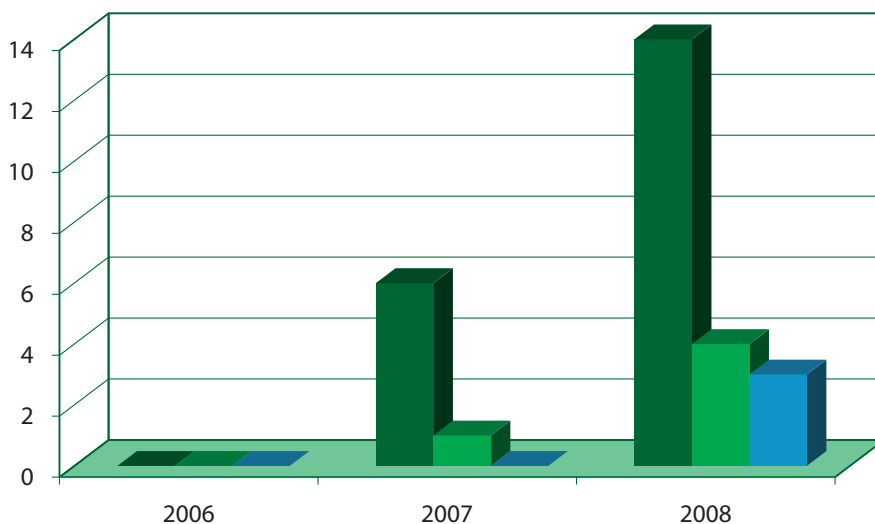
	Apelācijas sūdzības <sup>1</sup>	Pārsūdzamie nolēmumi <sup>2</sup>	Apelācijas sūdzību skaits procentos <sup>3</sup>	Apelāciju, kurās nav piemērota izlīguma procedūra, skaits procentos
<b>2006</b>	10	39	25,64 %	22,22 %
<b>2007</b>	25	107	23,36 %	21,93 %
<b>2008</b>	37	99	37,37 %	34,91 %

<sup>1</sup> Nolēmumi, par kuriem vairāki lietas dalībnieki ir iesnieguši apelācijas sūdzības, ir ņemti vērā tikai vienu reizi. 2007. gadā par diviem nolēmumiem ir iesniegtas divas apelācijas sūdzības par katru no tiem.

<sup>2</sup> Spriedumi, rīkojumi, ar kuriem prasības atzītas par nepieņemamām, acīmredzami nepieņemamām vai acīmredzami nepamatotām, rīkojumi par pagaidu noregulējumu, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas un par pieteikuma par iestāšanos lietā noraidīšanu, kas pasludināti vai pieņemti attiecīgajā gadā.

<sup>3</sup> Šie procenti par attiecīgo gadu var neatbilst attiecīgajā gadā pieņemtajiem nolēmumiem, par kuriem var iesniegt apelācijas sūdzību, tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš var pārklāt divus kalendāros gadus.

## 11. *Dažādi* – Pirmās instances tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2006–2008)



- Apelācijas sūdzība noraidīta
- Pilnīga vai daļēja atcelšana, nenododot lietu otrreizējai izskatīšanai
- Pilnīga vai daļēja atcelšana, nododot lietu otrreizējai izskatīšanai

	2006	2007	2008
Apelācijas sūdzība noraidīta	-	6	14
Pilnīga vai daļēja atcelšana, nenododot lietu otrreizējai izskatīšanai	-	1	4
Pilnīga vai daļēja atcelšana, nododot lietu otrreizējai izskatīšanai	-	-	3
<b>Kopā</b>	-	<b>7</b>	<b>21</b>



## **IV nodaļa**

Tikšanās un vizītes



## A – Oficiālās vizītes un pasākumi Tiesā, Pirmās instances tiesā un Civildienesta tiesā

### Tiesa

24. janvāris	<i>M. A. Moratinos</i> , Spānijas Karalistes ārlietu ministrs
25. janvāris	<i>F. Fillon</i> , Francijas Republikas premjerministrs
13. februāris	<i>Corte centroamericana de Justicia</i> delegācija
1. aprīlis	<i>Court of the Future Network</i> delegācija no Austrālijas
9. aprīlis	<i>A. Krautscheid</i> , Ziemeļreinas–Vestfālenes federālās zemes federālo un Eiropas lietu un mediju ministrs
14.–15. aprīlis	Nīderlandes tiesnešu delegācija – <i>Gerechtscoördinatoren</i>
17. aprīlis	<i>V. E. E. Duckwitz</i> , Vācijas Federatīvās Republikas pastāvīgais pārstāvis Eiropas Savienībā
17. aprīlis	<i>V. E. K. Darroch</i> , Apvienotās Karalistes pastāvīgais pārstāvis Eiropas Savienībā
17. aprīlis	<i>B. Ask</i> , Zviedrijas Karalistes tieslietu ministre
18. aprīlis	<i>V. E. H. D. Schweisgut</i> , Austrijas Republikas pastāvīgais pārstāvis Eiropas Savienībā
21.–28. aprīlis	Centrālāfrikas Ekonomiskās un monetārās kopienas (CEMAC) tiesas, Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības (UEMOA) tiesas, kā arī Rietumāfrikas valstu Ekonomiskās kopienas (CEDEAO) tiesas delegācija
28. aprīlis	<i>V. E. M. Vicenová</i> , Čehijas Republikas pastāvīgā pārstāve Eiropas Savienībā
14. maijs	<i>V. E. Ph. Guex</i> , Šveices Konfederācijas vēstnieks Luksemburgas Lielhercogistē, kā arī <i>V. E. J. De Watteville</i> , vēstnieks, Šveices ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Eiropas Savienībā
5. jūnijs	<i>J. Pospíšil</i> , Čehijas Republikas tieslietu ministrs
9.–10. jūnijs	Dalībvalstu (Apvienotās Karalistes, Beļģijas, Bulgārijas, Dānijas, Grieķijas, Igaunijas, Kipras, Latvijas, Lietuvas, Luksemburgas, Nīderlandes, Polijas, Portugāles un Vācijas) tiesnešu tikšanās
9.–27. jūnijs	<i>Ph. Heinisch</i> , gleznotāja un karikatūrista, izstāde "Sous le regard de Dame Justice"
16. jūnijs	<i>J. Lewandowski</i> , Eiropas Parlamenta Budžeta komitejas referents

17. jūnijs	Francijas Republikas, Čehijas Republikas un Zviedrijas Karalistes dalībvalstu pārstāvji Kapienu Tiesā
23.–27. jūnijs	Centrālāfrikas Ekonomiskās un monetārās kopienas (CEMAC) tiesas, Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības (UEMOA) tiesas, kā arī Rietumāfrikas valstu Ekonomiskās kopienas (CEDEAO) tiesas delegācija
8. jūlijs	V. Hoff, Hesenes federālās zemes federālo un Eiropas lietu ministrs
8.–9. septembris	Spānijas Augstākās tiesas delegācija
9.–12. septembris	Rumānijas Augstākās un Kasācijas tiesas delegācija
15.–16. septembris	Spānijas <i>Consejo General del Poder Judicial</i> delegācija
17. septembris	Dānijas parlamenta delegācija
7. oktobris	Fotogrāfiju izstāde par godu Eiropas Kapienu "vienotās" Tiesas izveides 50. gadadienai
9. oktobris	F. Mac Gregor, Seišelu salu Apelācijas instances tiesas priekšsēdētājs
13. oktobris	Eiropas Parlamenta Juridisko jautājumu komitejas delegācija
14. oktobris	Ķīnas Augstākās tiesas delegācija
20.–21. oktobris	"Luxemburger Expertenforum"
23. oktobris	V. E. F. Nelli Feroci, vēstnieks, Itālijas Republikas pastāvīgais pārstāvis Eiropas Savienībā
31. oktobris	M. Kiviniemi, Somijas valsts pārvaldes un pašvaldību lietu ministre
6. novembris	M. Sarrazin un J. Montag, Bundestāga [ <i>Bundestag</i> ] locekļi
20. novembris	G. Holzinger, Austrijas Republikas Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs
24. novembris	Eiropas Cilvēktiesību tiesas delegācija
5. decembris	C. Wiseler, Luksemburgas Lielhercogistes valsts darba lietu ministrs, un D. Perrault, arhitekts
10.–11. decembris	Eiropas Savienības dalībvalstu un kandidātvalstu tiesnešu un ekspertu nodokļu tiesību jomā delegācija

### **Pirmās instances tiesa**

22. aprīlis	V. E. Ph. Guex, Šveices Konfederācijas vēstnieks Luksemburgas Lielhercogistē
17. jūnijs	Francijas, Čehijas un Zviedrijas valdību pārstāvju, kurus pavada Eiropas Savienības Padomes juriskonsulti, darba vizīte

---

9. jūlijs	<i>N. Diamandouros</i> , Eiropas ombuds
13. oktobris	Eiropas Parlamenta Juridisko jautājumu komitejas delegācija
12. decembris	Luksemburgas Lielhercogistes Valsts lietu ministrijas pārstāvji

**Civildienesta tiesa**

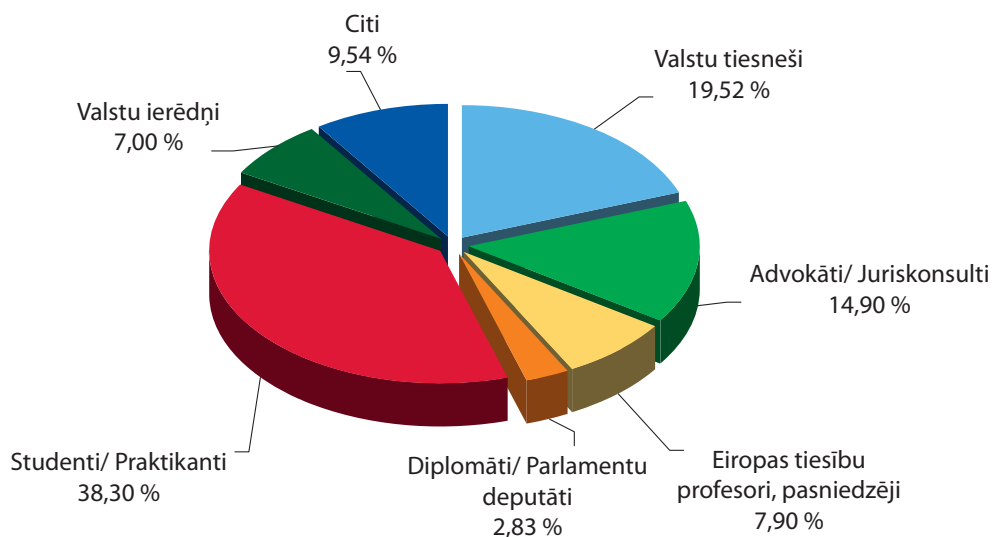
22. aprīlis	<i>M. De Sola Domingo</i> , Komisijas starpniecības dienesta galvenās padomdevējas, vizīte
24. aprīlis	<i>P. Hustinx</i> un <i>J. Bayo Delgado</i> , attiecīgi Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja un viņa vietnieka, vizīte
13. oktobris	Eiropas Parlamenta Juridisko jautājumu komitejas delegācijas vizīte
21. novembris	<i>N. Diamandouros</i> , Eiropas ombuda, vizīte



## B – Mācību apmeklējumi (2008)

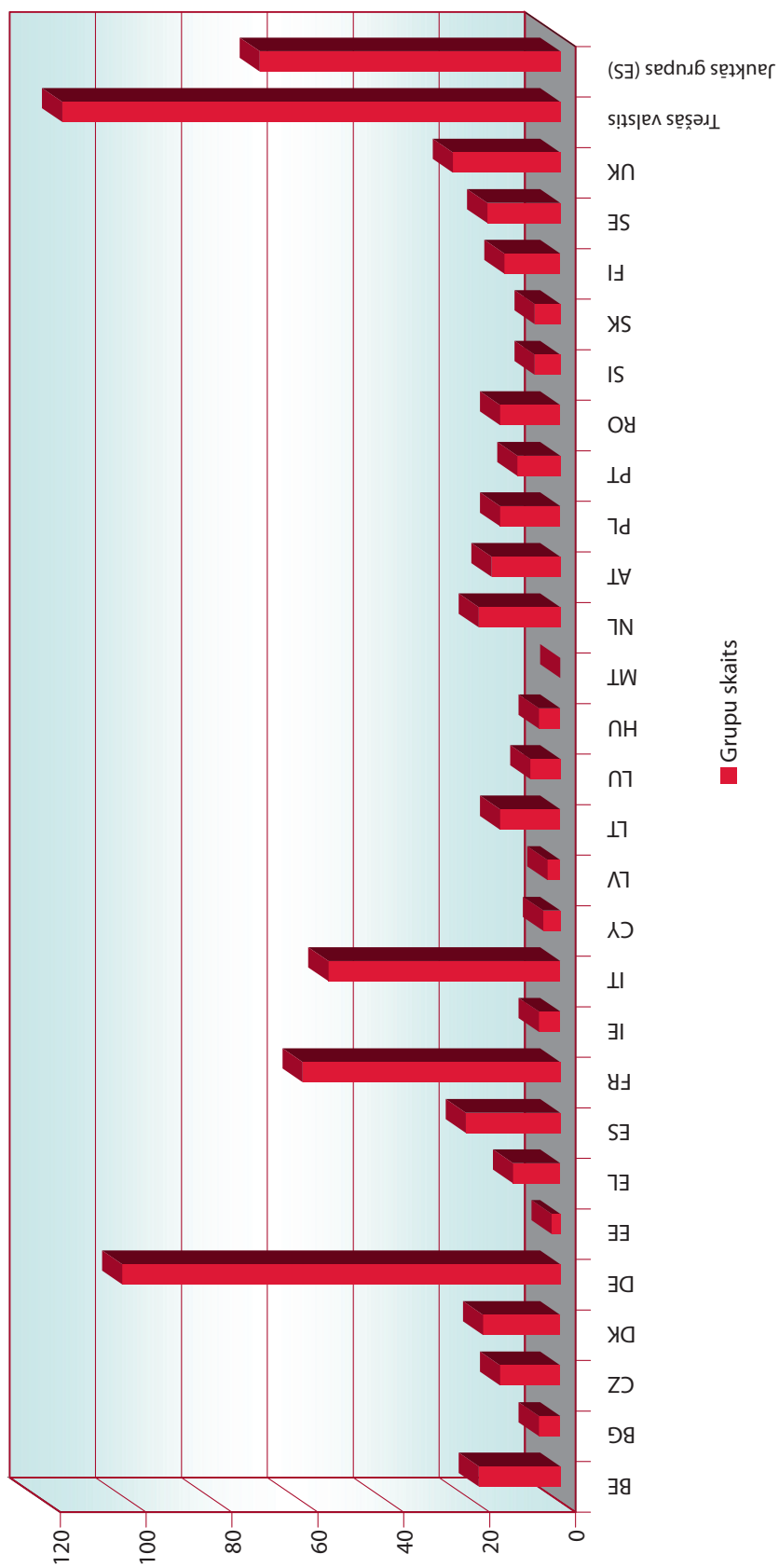
### 1. Sadalījums pa grupu veidiem

Grupu skaits



	Valstu tiesneši	Advokāti/ Juriskonsulti	Eiropas tiesību profesori, pasniedzēji	Diplomāti/ Parlamentu deputāti	Studenti/ Praktikanti	Valstu ierēdņi	Citi	Kopā
<b>Grupu skaits</b>	131	100	53	19	257	47	64	671

**2. Mācību apmeklējumi – Sadalījums pa dalībvalstīm (2008)**

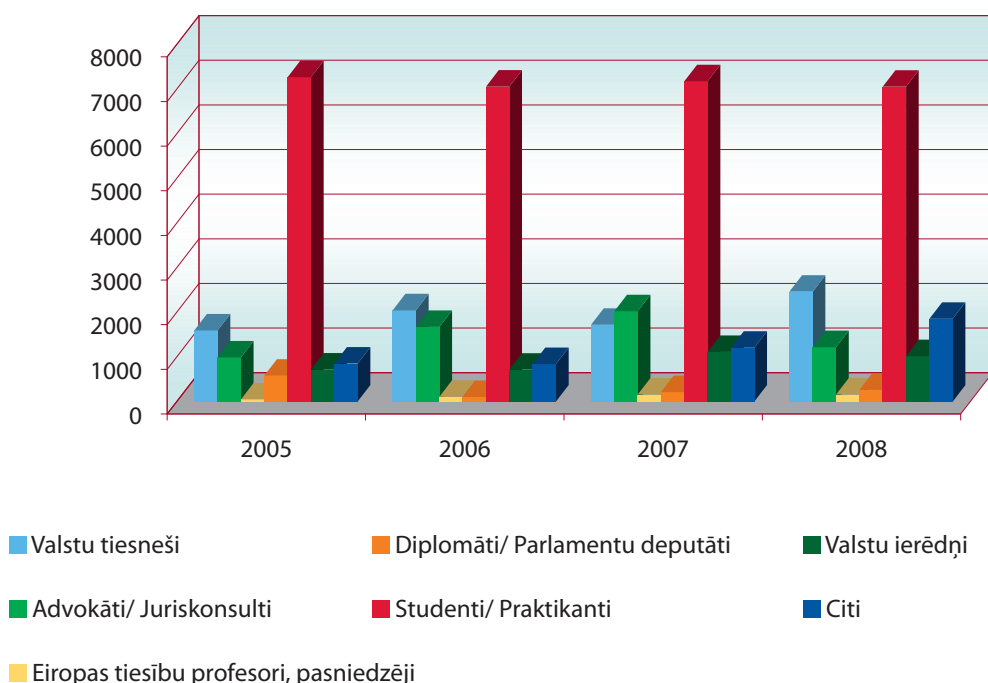


	Apmeklētāju skaits										Kopā	Citi	Valstu ierēdņi	Grupų skaits
	Valstu tiesneši	Advokāti/ Juriskonsulti	Eiropas tiesību profesori, pasniedzēji	Diplomāti/ Parlamentu deputāti	Studenti/ Praktikanti	Valstu ierēdņi	Citi	Kopā	Grupų skaits					
BE		53	1				400		20	474	19			
BG	34	13					42			89	5			
CZ		46	14				24			84	14			
DK	8	10	43				98		27	307	18			
DE	375	265	29				1113		828	2843	102			
EE							27			27	2			
EL	121		6				150			277	11			
ES	294	33					36		103	484	22			
FR	230	46	7				1118		297	1841	60			
IE	10						74			84	5			
IT		55	3				534			592	54			
CY	4		8				16			28	4			
LV							23		40	63	3			
LT			9				15			24	14			
LU		55					161		14	230	7			
HU			8				80		8	96	5			
MT										0	0			
NL	86	52					271		42	501	19			
AT	18	76	4				190		38	326	16			
PL	68	73	4				84		105	334	14			
PT	3		6				20			29	10			
RO	60		2						3	65	14			
SI	3	10							7	20	6			
SK	78						34			112	6			
FI		30					52		11	159	13			
SE	188	17					61		97	369	17			
UK	100	37					335		16	488	25			
Trešās valstis	215	57	12				1320		50	1775	116			
Jauktās grupas (ES)	568	291					802		214	2302	70			
<b>Kopā</b>	<b>2463</b>	<b>1219</b>	<b>156</b>	<b>262</b>	<b>7053</b>	<b>1016</b>	<b>1854</b>	<b>14023</b>	<b>671</b>					

### 3. Mācību apmeklējumi – Valstu tiesneši (2008)

	BE	BG	DK	DE	EE	EL	CY	LV	LT	LU	NL	PL	PT	UK	Kopā
Seminārs	8	6	3	16	2	8	2	2	4	2	7	15	8	8	91

### 4. Apmeklētāju skaita un veida attīstība (2005–2008)



Apmeklētāju skaits

	Valstu tiesneši	Advokāti/ Juriskonsulti	Eiropas tiesību profesori, pasniedzēji	Diplomāti/ Parlamentu deputāti	Studenti/ Praktikanti	Valstu ierēdņi	Citi	Kopā
2005	1595	989	48	581	7267	716	853	12 049
2006	2044	1673	108	101	7056	714	840	12 536
2007	1719	2025	157	213	7178	1111	1206	13 609
2008	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14 023

## C – Svinīgās sēdes

14. janvāris	Svinīgā sēde sakarā ar tiesneša <i>Schintgen</i> aiziešanu no amata
28. janvāris	Svinīgā sēde sakarā ar daļas Eiropas Revīzijas palātas locekļu mandātu atjaunošanu
23. maijs	Svinīgā sēde sakarā ar <i>A. Vassiliou</i> , jaunas Eiropas Kopienu Komisijas locekles, svinīgu stāšanos amatā
30. jūnijs	Svinīgā sēde sakarā ar bērū uzrunām
7. jūlijs	Svinīgā sēde sakarā ar <i>A. Tajani</i> , jauna Eiropas Kopienu Komisijas locekļa, svinīgu stāšanos amatā
15. septembris	Svinīgā sēde sakarā ar tiesneša <i>Cooke</i> aiziešanu no amata un <i>K. O'Higgins</i> svinīgu stāšanos Pirmās instances tiesneša amatā
4. decembris	Svinīgā sēde sakarā ar jaunā Tiesas nama svinīgu atklāšanu



## D – Vizītes vai piedalīšanās oficiālos pasākumos

### Tiesa

11. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Kasācijas tiesas svinīgajā sēdē Parīzē
12. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijā, kuru par godu Maltas uzņemšanai <i>euro</i> zonā rīkoja <i>Lawrence Gonzi</i> , Maltas premjerministrs
16. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās <i>Rechtspolitischer Neujahrsempfang</i> Tieslietu ministrijā Berlīnē
18.–19. janvāris	Tiesas delegācijas piedalīšanās trešajā Austrijas, Vācijas un Šveices konstitucionālo tiesu priekšsēdētāju, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas priekšsēdētāja un Eiropas Kopienu Tiesas priekšsēdētāja kolokvijā Vīnē
22.–23. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās kopīgā apmācību par preču zīmēm un paraugiem seminārā 27 Eiropas Savienības dalībvalstu valsts tiesu tiesnešiem Alikantē
25. janvāris	Tiesas delegācijas piedalīšanās Eiropas Cilvēktiesību tiesas svinīgajā sēdē Strasbūrā
25. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Augstākās Kasācijas tiesas tiesas gada svinīgajā atklāšanā Romā
25. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Cilvēktiesību tiesas svinīgajā sēdē un seminārā "Vienprātības loma Eiropas Cilvēktiesību konvencijas ietvaros" Strasbūrā
29. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā ceremonijā sakarā ar Portugāles Augstākās tiesas darbības atsākšanu Lisabonā
31. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā sēdē par godu priekšsēdētājam <i>Günter Hirsch</i> un sakarā ar viņa pēcteča Federālajā tiesā stāšanos amatā pēc <i>Brigitte Zypries</i> , Vācijas Federatīvās Republikas tieslietu ministres, ielūguma Karlsrūē
24. februāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Igaunijas Republikas prezidenta <i>Toomas Hendrik Ilves</i> rīkotajā ceremonijā par godu Igaunijas Republikas 90. gadadienai Tallinā
12. marts	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Parlamenta 50. gadadienas svinībās Strasbūrā
12. marts	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Polijas Republikas Konstitucionālās tiesas ikgadējā ģenerālajā asamblejā Varšavā

9. aprīlis	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Portugāles Konstitucionālās tiesas 25. gadadienas svinībās Lisabonā
7. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā pieņemšanā Hofburgā, ko Austrijas Republikas prezidents rīkoja par godu Austrijas Konstitucionālās tiesas Vīnē priekšsēdētāja <i>Korinek</i> aiziešanai no amata
16.–17. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Andoras Konstitucionālās tiesas rīkotajā otrajā starptautiskajā kolokvijā par tēmu “Starptautiskās tiesības un valstu konstitūcijas konstitucionālo tiesu judikatūrā” Andorā la Veljā
28.–31. maijs	Tiesas delegācijas piedalīšanās <i>FIDE</i> kongresā Lincā
1. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijā, kas rīkota sakarā ar Itālijas valsts svētkiem, Romā
9. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās arhitekta <i>Dominique Perrault</i> izstādes atklāšanā Pompidū centrā Parīzē
9.–10. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās kolokvijā “Ways and means of strengthening the implementation at national level of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms” Stokholmā
15.–16. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Savienības Dalībvalstu valsts padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācijas valdes sanāksmē, kā arī šīs asociācijas rīkotajā kolokvijā Varšavā
30. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās trešajā Eiropas Savienības dalībvalstu Augstāko tiesu priekšsēdētāju kolokvijā Ļubļanā
3. jūlijs	Tiesas priekšsēdētāja tikšanās ar Eiropas Savienības Padomes ģenerāldirektoru un juriskonsultu <i>J. C. Piris</i> un Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju <i>H. G. Pöttering</i> Briselē
2.–3. septembris	Tiesas delegācijas piedalīšanās Somijas Augstākās administratīvās tiesas 90. gadadienas svinībās Helsinkos
8.–9. septembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Spānijas Augstākās tiesas un Eiropas Savienības Dalībvalstu valsts padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācijas rīkotajā seminārā par tēmu “Eiropas Savienības augstāko administratīvo tiesu konverģence Kopienas tiesību piemērošanā” Santanderā
10.–11. septembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā sēdē, kas rīkota sakarā ar Čehijas Republikas Konstitucionālās tiesas atklāšanas 15. gadadienu, Brno
16. septembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijās, kas rīkotas sakarā ar Portugāles Augstākās tiesas 175. gadadienu, Lisabonā

22. septembris	Tiesas pārstāvju tikšanās ar Eiropas Savienības Dalībvalstu valsts padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācijas pārstāvjiem un komisāru <i>Barrot</i> , lai diskutētu par asociācijas aktivitātēm un to finansēšanu, Briselē
24. septembris	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās vakariņās par godu ekumeniskajam patriarham <i>Bartholomé</i> pēc vēstnieka <i>V. Kaskarelis</i> , Grieķijas Republikas pastāvīgā pārstāvja Eiropas Savienībā, ielūguma Briselē
29. septembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Augstākās tiesas tiesas gada atklāšanas ceremonijā, ko rīkoja Viņa Majestāte Spānijas karalis, Madridē
30. septembris – 1. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās <i>Opening of the Legal year</i> Londonā
1. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās <i>Verfassungstag</i> (Austrijas Konstitucionālās tiesas atklāšanas svinīgais piemiņas pasākums), ko vadīja Austrijas Republikas prezidents, Vīnē
3. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijās, kas rīkotas "Tag der Deutschen Einheit" ietvaros, Hamburgā
7.–8. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās ikgadējā Eiropas Savienības tiesnešu konferencē par vidi Parīzē
9.–10. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Savienības galvaspilsētu apelācijas tiesu priekšsēdētāju sanāsmē Parīzē
13. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās svinībās sakarā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 11. protokola stāšanās spēkā 10. gadadienu Eiropas Cilvēktiesību tiesā Strasbūrā
13. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās "10th Anniversary Meeting of the European Judicial Network" Madeirā
16.–17. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Savienības dalībvalstu augstāko tiesu priekšsēdētāju un ģenerālprokuroru konferencē Vīnē
25.–28. oktobris	Tiesas delegācijas oficiālā vizīte Bulgārijas Republikas Augstākajā kasācijas tiesā Sofijā
31. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Nīderlandes Kasācijas tiesas svinīgajā sēdē sakarā ar tās priekšsēdētāja <i>W. J. M. Davids</i> aiziešanu pensijā Hāgā
2.–3. novembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās kolokvijā, kas rīkots sakarā ar Konstitucionālās padomes piecdesmitgadi, Parīzē
17. novembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Dalībvalstu valsts padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācijas valdes sanāsmē Briselē

6. decembris Tiesas pārstāvju piedalīšanās ikgadējā pieņemšanā, kas rīkota sakarā ar valsts svētkiem, pēc Somijas Republikas prezidentes ielūguma Helsinkos
18. decembris Tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijā, kas rīkota sakarā ar "Konstitucionālisma dienu" Ļubļanā

### **Pirmās instances tiesa**

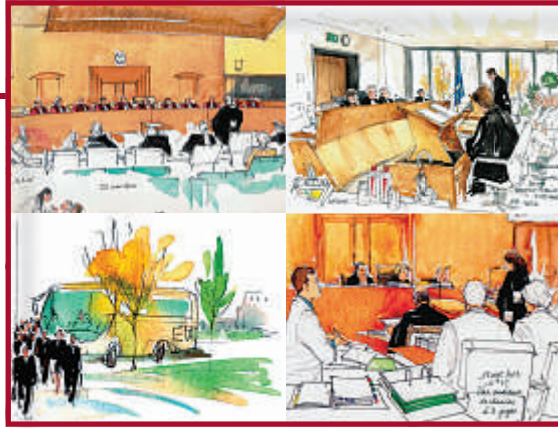
11. janvāris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās Kasācijas tiesas svinīgajā sēdē Parīzē
15. janvāris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās konferencē, kas rīkota sakarā ar *Bundeskartellamt* 50. gadadienu, Bonnā
25. janvāris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Cilvēktiesību tiesas svinīgajā sēdē Strasbūrā
- 15.–18. maijs Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja un locekļu piedalīšanās sanāksmē, ko rīkoja Kipras Republikas ģenerālprokurors, kā arī augsta ranga personas, un uzstāšanās par Pirmās instances tiesas kompetenci Kopienų konkurences tiesību jomā Nikozijā
- 28.–31. maijs Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās *FIDE* 23. kongresā Lincā
- 2.–5. jūnijs Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās 14. Eiropas konstitucionālo tiesu konferencē Viļņā
25. jūnijs Priekšsēdētāja piedalīšanās Francijas premjerministra *F. Fillon* pieņemšanā sakarā ar Eiropas lietu ģenerālsēkretariāta 60. gadadienu Parīzē
2. septembris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijā, kas rīkota sakarā ar Somijas Augstākās administratīvās tiesas 90. gadadienu, Helsinkos
29. septembris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā tiesas gada atklāšanas sēdē, ko vadīja Viņa Majestāte Spānijas karalis, Madridē
1. oktobris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā tiesas gada atklāšanas ceremonijā Londonā
3. oktobris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās patentu tiesību aizsardzības Polijā 90. gadadienā Varšavā

- 6.–7. oktobris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās starptautiskajā konferencē par tēmu “Starptautiskās tiesas – Izaicinājumi” Zviedrijas prezidentūras Eiropas Padomes Ministru komitejā ietvaros sadarbībā ar Komitejas juriskonsultiem attiecībā uz Eiropas Padomes starptautiskajām publiskajām tiesībām Londonā
- 20.–21. oktobris Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja un locekļu piedalīšanās *Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Gemeinschaftsrechts* Luksemburgā
24. oktobris Priekšsēdētāja piedalīšanās konferencē “EU litigation – Using EU Law as a litigation tool”, ko rīkoja *IBC Legal Conferences*, un uzstāšanās par tēmu “Efficient administration of justice in a changing environment – What lawyers and judges can do” Briselē
25. oktobris – 2. novembris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās Apvienoto Nāciju Administratīvās tiesas rudens sesijā Ņujorkā
25. novembris Pirmās instances tiesas pārstāvju piedalīšanās pie apaļā galda “Europe without frontiers”, kas tika rīkots sakarā ar Somijas Republikas prezidentes *T. Halonen* valsts vizīti, Luksemburgā
5. decembris Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja un locekļu piedalīšanās *Autumn Conference on European State Aid Law 2008* Luksemburgā

### **Civildienesta tiesa**

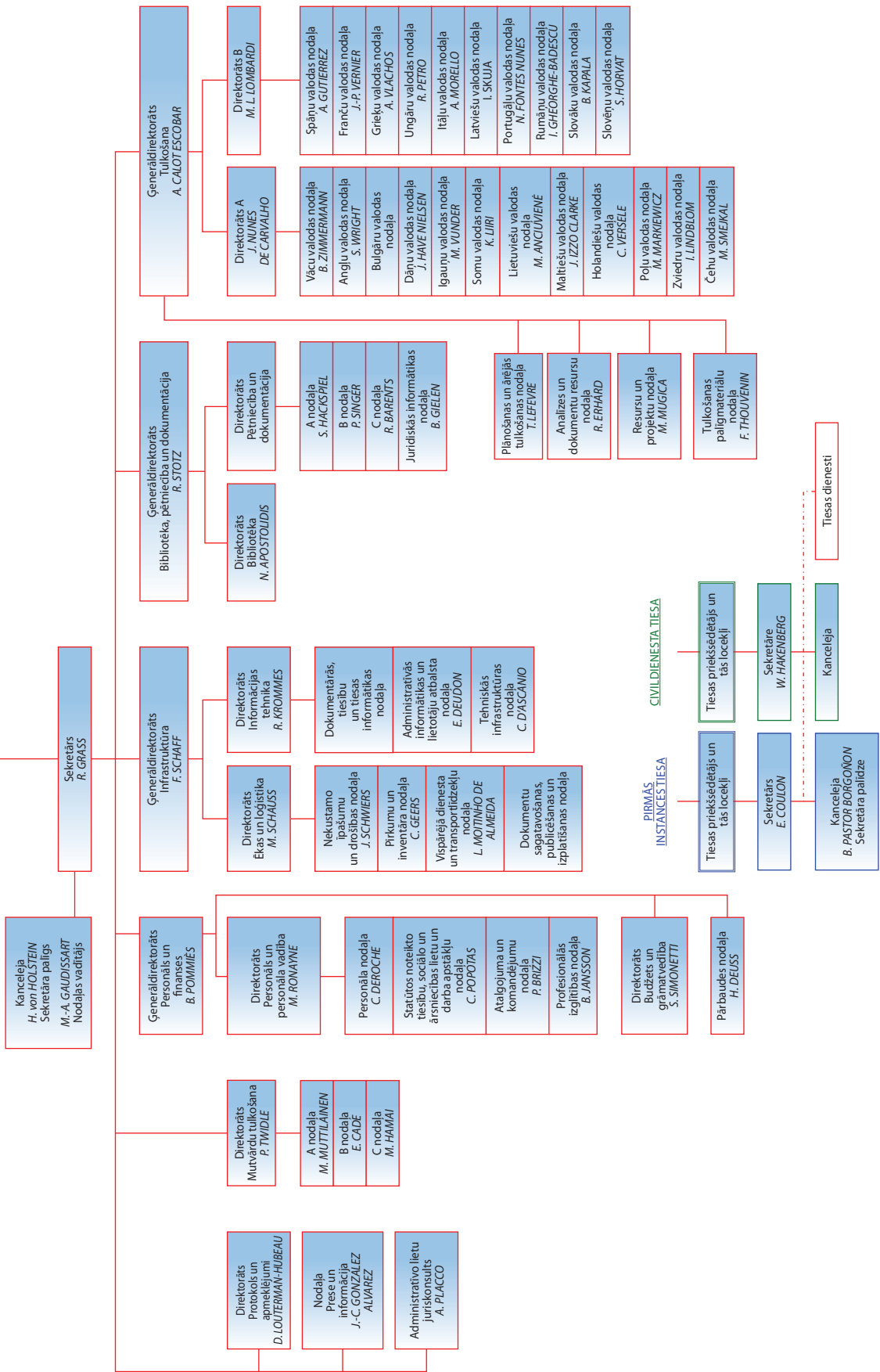
28. februāris EBTA tiesas locekļu un Civildienesta tiesas locekļu tikšanās
- 6.–8. marts Vizīte Beļģijas Valsts padomē
- 15.–18. maijs Vizīte Somijas Augstākajā administratīvajā tiesā





# Organizācijas shēmas kopsavilkums

# Organizācijas shēmas kopsavilkums







## Tiesas kontaktinformācija

Tiesas kontaktinformācija ir šāda:

### Eiropas Kopienu Tiesa

Pasta adrese: L-2925 Luxembourg

Tālrunis: +352 4303-1

Kancelejas telekss: 2510 CURIA LU

Telegrāfs: CURIA

Tiesas fakss: +352 4303-2600

Preses un informācijas nodaļas fakss: +352 4303-2500

Iekšējo lietu nodaļas fakss – Publikāciju apakšnodaļa: +352 4303-2650

Tiesa internetā: [www.curia.europa.eu](http://www.curia.europa.eu)



Eiropas Kopienu Tiesa

**Gada ziņojums 2008 – Eiropas Kopienu Tiesas, Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas un Eiropas Savienības Civildienesta tiesas darba pārskats**

Luksemburga: Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs

2009 — 241 lpp. — 21 × 29,7 cm

Kataloga numurs: QD-AG-09-001-LV-C

ISBN 978-92-829-0900-3

doi: 10.2862/28094

ISSN 1830-1924



ISBN 978-928290900-3



9 789282 909003



## Kā saņemt ES izdevumus?

### **Maksas izdevumi:**

- iepērkoties *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- grāmatnīcās, norādot nosaukumu, izdevēju un/vai ISBN numuru;
- tieši sazinoties ar vienu no mūsu tirdzniecības punktiem. Attiecīgo kontaktinformāciju varat iegūt šādā interneta adresē: <http://bookshop.europa.eu> vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

### **Bezmaksas izdevumi:**

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- Eiropas Komisijas pārstāvniecībās un delegācijās. Attiecīgo kontaktinformāciju varat iegūt šādā interneta adresē: <http://ec.europa.eu> vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

